

PROSTORNI PLAN UREĐENJA OPĆINE L E K E N I K

Nositelj izrade : OPĆINA LEKENIK

Načelnik: Ivica Perović

Izvršitelj: Županijski zavod za prostorno uređenje i graditeljstvo

Ravnatelj Zavoda: Zdenko Sešo, dipl.inž.građ.

Stručna koordinacija u ime Zavoda: Valentina Šerbec, dipl.inž.arh.

Stručni tim Zavoda:

Zdenko Sešo, dipl.inž.građ.

Valentina Šerbec, dipl.inž.arh.

Margita Malnar, dipl.inž.arh.

Blanka Bobetko-Majstorović, dipl.inž.biol.

Novela Rimay, dipl.inž.arh.

Miljenko Ugarković, dipl.inž.biol.

Konzervatorsku podlogu izradili:

Ministarsvo kulture, Uprava za zaštitu kulturne baštine

Zagreb, Runjaninova 2

Radna grupa: Zofia Mavar, d.i.a.

Silvija Nikšić, d.i.a.

Irma Huić, d.i.a.

OPĆINA LEKENIK	
Naziv prostornog plana: PROSTORNI PLAN UREĐENJA OPĆINE LEKENIK	
Program mjera za unapređenje stanja u prostoru Općine Lekenik: Službeni vjesnik Općine Lekenik 41/04	Odluka Općinskog vijeća o donošenju Prostornog plana uređenja Općine Lekenik: Službeni vjesnik Općine Lekenik br 17A
Javna rasprava (datum objave): «Večernji list» od: 26.7.2005.	Javni uvid održan: Od. 8.8.2005 do: 8.9.2005.
Faza izrade Plana : PPUO Lekenik	Datum: 12.travnja 2006.
Pečat tijela odgovornog za provođenje javne rasprave: M.P.	Odgovorna osoba za provođenje javne rasprave: načelnik Ivica Perović
Suglasnost na Plan: 1.Suglasnost MINISTARSTVA POLJOPRIVREDE I ŠUMARSTVA,na temelju članka 17.stavka 3.Zakona o poljoprivrednom zemljištu(«NN» 66/01,87702,48/05i 90/05),klasa:350-02/05-01/226; ur.broj:525-09-V.B.M. od.15.3.2006.g. 2.Suglasnost MINISTARSTVA KULTURE,Uprava za zaštitu kulturne baštine,Konzervatorski odjel u Zagrebu, na temelju članka 56. u svezi s člankom 6. stavkom 1,točka 9. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara («NN» 69/99,151/03 i 157/03),klasa:612-08/06-10/70; ur.broj:532-04-05/3-06-2 od 23.1.2006.g. 3.Suglasnost Ureda državne uprave u Sisačko-moslavačkoj županiji, Služba za prostorno uređenje, zaštitu okoliša, graditeljstvo i imovinsko pravne poslove, na temelju članka 24. Zakona o prostornom uređenju («NN» 30/94, 68/98, 61/00, 32/02 i 100/04),klasa:350-01/05-01/74; ur.broj:2176-04-01/04-05-4 od 16.12.2005.g. 4.Suglasnost MINISTARSTVA KULTURE,Uprava za zaštitu prirode, na temelju članka124. zakona o zaštiti prirode («NN» 70/05),klasa:612-07/05-49/347; ur.broj:532-08-02-1/1-06-6 od 5.1.2006.g. 5.Suglasnost MINISTARSTVA OBRANE,Uprava za materijalne resurse,služba za nekretnine,graditeljstvo i zaštitu okoliša, na temelju članka 18.Zakona o obrani («NN»33/02 i 58/02),klasa:350-02/05-01/67ur.broj:512M3-020202-06-10 od 2.3.2006.	
Pravna osoba/tijelo koje je izradilo Plan: SISAČKO-MOSLAVAČKA ŽUPANIJA ŽUPANIJSKI ZAVOD ZA PROSTORNO UREĐENJE I GRADITELJSTVO	
Pečat pravne osobe/tijela koje je izradilo Plan: M.P.	Odgovorna osoba: Zdenko Sešo, dipl. inž. građ.
Kordinator plana: Valentina Šerbec, dipl. inž.arhitekture	
Stručni tim u izradi plana: 1.Zdenko Sešo, dipl.inž.građ. 2. Valentina Šerbec, dipl.inž.arh. 3. Margita Malnar, dipl.inž.arh. 4. Blanka Bobetko-Majstorović, dipl.inž.biol. 5. Novela Rimay, dipl.inž.arh. 6. Miljenko Ugarković, dipl.ing.biol.	
Pečat Općinskog vijeća: M.P.	Predsjednik Općinskog vijeća: Marijan Crnkoci
Istovjetnost ovog prostornog plana s izvornikom ovjerava: 	Pečat nadležnog tijela: M.P.

SUGLASNOSTI I MIŠLJENJA NA PPUO LEKENIK

SADRŽAJ PPUO LEKENIK

KNJIGA I

TEKSTUALNI DIO " PROSTORNI PLAN UREĐENJA OPĆINE LEKENIK " :

Uvod

I. **Obrazloženje**

1. Polazišta
2. Ciljevi prostornog razvoja i uređenja
3. Plan prostornog uređenja

II. **Odredbe za provođenje**

KNJIGA II

GRAFIČKI DIO PLANA

Grafički prikazi u mj 1 : 25 000

1. **KORIŠTENJE I NAMJENA POVRŠINA**
2. **INFRASTRUKTURNI SUSTAVI**
3. **UVJETI ZA KORIŠTENJE, UREĐENJE I ZAŠTITU PROSTORA**

Grafički prikazi u mj 1 : 5 000

4. **GRAĐEVINSKA PODRUČJA NASELJA**
 - 4.1. GRAĐEVINSKO PODRUČJE NASELJA **BREŽANE LEKENIČKE**
 - 4.2. GRAĐEVINSKO PODRUČJE NASELJA **BRKIŠEVINA I ŠIŠINEC**
 - 4.3. GRAĐEVINSKO PODRUČJE NASELJA **CERJE LETOVANIČKO**
 - 4.4. GRAĐEVINSKO PODRUČJE NASELJA **DONJI VUKOJEVAC**
 - 4.5. GRAĐEVINSKO PODRUČJE NASELJA **DUŽICA**
 - 4.6. GRAĐEVINSKO PODRUČJE NASELJA **GORNJI VUKOJEVAC**
 - 4.7. GRAĐEVINSKO PODRUČJE NASELJA **LEKENIK**
 - 4.8. GRAĐEVINSKO PODRUČJE NASELJA **LETOVANIĆ**
 - 4.9. GRAĐEVINSKO PODRUČJE NASELJA **PALANJEK POKUPSKI**
 - 4.10. GRAĐEVINSKO PODRUČJE NASELJA **PETROVEC**

- 4.11. GRAĐEVINSKO PODRUČJE NASELJA **PEŠĆENICA**
- 4.12. GRAĐEVINSKO PODRUČJE NASELJA **POKUPSKO VRATEČKO**
- 4.13. GRAĐEVINSKO PODRUČJE NASELJA **POLJANA LEKENIČKA**
- 4.14. GRAĐEVINSKO PODRUČJE NASELJA **STARI BROD**
- 4.15. GRAĐEVINSKO PODRUČJE NASELJA **STARI FARKAŠIĆ**
- 4.16. GRAĐEVINSKO PODRUČJE NASELJA **VRH LETOVANIČKI**
- 4.17. GRAĐEVINSKO PODRUČJE NASELJA **ŽAŽINA**

5. Grafički prikazi kulturnih dobara i kulturno povijesnih vrijednosti koji se nalaze u okviru KONZERVATORSKE PODLOGE Ministarstva kulture

- 5.1. POVIJESNA ANALIZA I IDENTIFIKACIJA KULTURNO POVIJESNIH VRIJEDNOSTI PROSTORA mj 1 : 50 000
- 5.2. IDENTIFIKACIJA KULTURNO-POVIJESNIH ELEMENATA PROSTORA u mj 1: 50 000
- 5.3. SUSTAV MJERA ZAŠTITE NASELJA:
 - 5.3.1. SUSTAV MJERA ZAŠTITE NASELJA **PEŠĆENICA** u mj 1: 5000
 - 5.3.2. SUSTAV MJERA ZAŠTITE NASELJA **LEKENIK** u mj 1: 5000
 - 5.3.3. SUSTAV MJERA ZAŠTITE NASELJA **DUŽICA** u mj 1: 5000
 - 5.3.4. SUSTAV MJERA ZAŠTITE NASELJA **ŽAŽINA** u mj 1: 5000
 - 5.3.5. SUSTAV MJERA ZAŠTITE NASELJA **LETOVANIĆ** u mj 1: 5000

S A D R Ž A J - KNJIGA I – tekstualni dio Plana

S a d r ž a j:

Uvod
I. OBRAZLOZENJE
1. POLAZIŠTA
1.1. Položaj, značaj i posebnosti područja Općine Lekenik u odnosu na prostor i sustave Županije i Države
1.1.1. Osnovni podaci o stanju u prostoru (tablica 1. i 2.)
1.1.2. Prostorno razvojne i resursne značajke
1.1.3. Planski pokazatelji i obveze iz dokumenata prostornog uređenja šireg područja i ocjena postojećih prostornih planova
1.1.4. Ocjena stanja, mogućnosti i ograničenja razvoja u odnosu na demografske i gospodarske podatke, te prostorne pokazatelje
2. CILJEVI PROSTORNOG RAZVOJA I UREĐENJA
2.1. Ciljevi prostornog razvoja Županijskog značaja
2.1.1. Razvoj naselja posebnih funkcija i infrastrukturnih sustava
2.1.2. Racionalno korištenje prirodnih izvora
2.1.3. Očuvanje ekološke stabilnosti i vrijednih dijelova okoliša
2.2. Ciljevi prostornog razvoja Općinskog značaja
2.2.1. Demografski razvoj
2.2.2. Odabir prostorno razvojne strukture
2.2.3. Razvoj naselja, društvene, prometne i komunalne infrastrukture
2.2.4. Zaštita krajobraznih i prirodnih vrijednosti i posebnosti i kulturno – povijesnih cjelina
2.3. Ciljevi prostornog uređenja naselja na području Općine Lekenik
2.3.1. Racionalno korištenje i zaštita prostora
2.3.2. Unapređenje građevinskih područja naselja u odnosu na postojeći i planirani broj stanovnika, gustoću stanovanja, izgrađenost, iskorištenost i gustoću izgrađenosti, obilježja naselja, vrijednosti i posebnosti krajobraza, prirodnih i kulturno-povijesnih cjelina
2.3.3. Unapređenje uređenja naselja i komunalne infrastrukture
3. PLAN PROSTORNOG UREĐENJA
3.1. Prikaz prostornog razvoja na području Općine Lekenik u odnosu na prostornu i gospodarsku strukturu Županije
3.2. Organizacija prostora i osnovna namjena i korištenje površina
3.2.1. Iskaz prostornih pokazatelja za namjenu površina (naselja i izgrađene strukture van naselja; poljoprivredne, šumske, vodne te površine posebne namjene i ostale površine)-tablica 3.
3.3. Prikaz gospodarskih i društvenih djelatnosti
3.4. Uvjeti korištenja uređenja i zaštite prostora
3.4.1. Iskaz površina za posebno vrijedna i/ili osjetljiva područja i prostorne cjeline (prirodni resursi, krajobraz, prirodne vrijednosti i kulturno-povijesne cjeline) - tablica 3.
3.5. Razvoj infrastrukturnih sustava
3.5.1. Prometni infrastrukturni sustav (ceste, željeznice, javne telekomunikacije, produktovodi)

3.5.2.	Energetski sustav
3.5.3.	Vodnogospodarski sustav (vodoopskrba, odvodnja, uređenje vodotoka i voda, melioracijska odvodnja)
3.6.	Postupanje s otpadom
3.7.	Sprječavanje nepovoljna utjecaja na okoliš
II. ODREDBE ZA PROVOĐENJE PLANA	
1.	Uvjeti za određivanje namjena površina na području Općine Lekenik
2.	Uvjeti za uređenje prostora
2.1.	Građevine od važnosti za Državu i Županiju
2.2.	Građevinska područja naselja
2.3.	Izgrađene strukture van naselja
3.	Uvjeti smještaja gospodarskih djelatnosti
4.	Uvjeti smještaja društvenih djelatnosti
5.	Uvjeti utvrđivanja koridora ili trasa i površina prometnih i drugih infrastrukturnih sustava
6.	Mjere zaštite krajobraznih i prirodnih vrijednosti i kulturno - povijesnih cjelina
7.	Postupanje s otpadom
8.	Mjere sprječavanja nepovoljna utjecaja na okoliš
9.	Mjere provedbe plana
9.1.	Obveza izrade prostornih planova
9.2.	Primjena posebnih razvojnih i drugih mjera
9.3.	Rekonstrukcija građevina čija je namjena protivna planiranoj namjeni

PRILOZI

- KARTOGRAM 1: PRIKAZ LOVIŠTA MJ 1 : 50 000

U V O D

Obveza donošenja Prostornog plana uređenja Općine Lekenik kao temeljnog dokumenta prostornog uređenja ove Općine utvrđena je Zakonom o prostornom uređenju («Narodne novine» broj 30/94, 68/98, 61/00, 32/02i 100/04).

Sukladno članku 23. Zakonom o prostornom uređenju Prostorni plan uređenja Općine Lekenik utvrđuje uvjete za uređenje općinskog područja, određuje svrhovito korištenje i namjenu, oblikovanje, obnovu i sanaciju građevinskog i drugog zemljišta, zaštitu okoliša te zaštitu spomenika kulture i osobito vrijednih dijelova prirode u Općini.

Plan sadrži osnove razvitka u prostoru, ciljeve prostornog uređenja, namjenu prostora, mjerila, smjernice, mjere i uvjete za korištenje, zaštitu i uređivanje prostora, te druge elemente od važnosti za područje Općine.

Sadržaj Prostornog plana uređenja Općine Lekenik određen je Pravilnikom o sadržaju, mjerilima kartografskog prikaza, obveznim prostornim pokazateljima i standardu eaborata prostornih planova («Narodne novine» broj 106/98; 39/04 i 45/04).

Ovim Planom detaljnije su razrađene i konkretizirane odredbe koje su proizišle kao obveza iz plana šireg područja - Prostornog plana Sisačko-moslavačke županije, te su određeni drugi elementi koji su od važnosti za uređenje, korištenje i zaštitu područja Općine Lekenik.

Tekstualni dio Plana sadrži obrazloženje i odredbe za provođenje. U tekstualnom obrazloženju je načinjena raščlamba i ocjena postojećeg stanja, određeni su ciljevi prostornog razvoja, te je na osnovu toga u planskom dijelu utvrđen koncept prostornog uređenja svih dijelova prostorno razvojne strukture za cjelovito područje Općine Lekenik.

Odredbama za provođenje određeni su uvjeti za korištenje, uređenje i zaštitu prostora za sve namjene i zahvate planirane Prostornim planom uređenja Općine Lekenik.

Grafički dio Plana sadrži tri karografska prikaza na topografskoj karti u mjerilu 1: 25 000, sedamnaest karata građevinskih područja naselja utvrđena na katastarskom planu u mjerilu 1: 5 000, dvije karte sa prikazom povijesnih analiza i identifikacije kulturno povijesnih elemenata prostora u mjerilu 1: 50 000, pet karata sa prikazanim zonama zaštite kulturno povijesnih i prirodnih vrijednosti naselja u mjerilu 1:5000 koji se nalaze unutar Konzervatorske podloge.

Prostorni plan uređenja Općine Lekenik donosi Općinsko vijeće po pribavljenim potrebnim suglasnostima.

U skladu sa člankom 29. Zakona o prostornom uređenju (NN 30/94, 68/98, 35/9, 61/00, 32/02 i 100/04) dokumentaciju, dopise i podatke za potrebe izrade Prostornog plana uređenja Općine Lekenik dostavili su:

1. SISAČKO - MOSLAVAČKA ŽUPANIJA, URED ZA GOSPODARSTVO, (dopis klasa:sl urbroj:2176-01-02-01-14 od 21.09.2001.), Odsjek poljoprivrede,šumarstva i vodoprivrede (dopis klasa:323-01/01-01/23 urbroj:2176-01-03-01-2 od 27.08.2001.)
2. URED DRŽAVNE UPRAVE U SISAČKO-MOSLAVAČKOJ ŽUPANIJI, Služba za prostorno uređenje,zaštitu okoliša,graditeljstvo I imovinsko pravne poslove (dopis klasa:350-01/04-01/25 urbroj:2176-04-01/04-04-2 od 20.12.2004.) i (dopis klasa:350-01/05-01/36 urbroj:2176-04-01/04-05-2 od 22.9.2005.)
3. HP - HRVATSKA POŠTA d.d., Središte pošta Sisak (dopis broj 2-01-633/01 od 16.8 2001.g.)
4. MINISTARSTVO UNUTARNJIH POSLOVA, Policijska uprava Sisačko - moslavačka, Odjel upravnih, inspekcijskih i poslova zaštite i spašavanja (dopis broj: 511-10-06/04-01-1914/2-01. 1/2 od 20.8 2001.god.)
5. HRT - HRVATSKA RADIOTELEVIZIJA, Odašiljači i veze, Plansko - tehnološki odjel (dopis broj 696/01 ZL/BC od 17.9.2001. god.)
6. HRVATSKA ELEKTROPRIVREDA d.d., DP "Elektra Zagreb" Pogon Velika Gorica (dopis broj: 4/012-751/02/ZM od 4.07.2002. god. I) i HRVATSKA ELEKTROPRIVREDA d.d., DP "Elektra" Sisak (dopis broj: 4018-13630/05 -DK od 21.9.2005. god. I)
7. DRŽAVNA GEODETSKA UPRAVA, Područni ured za katastar Sisak (dopis klasa:932-02/02-01/02, ur. broj:541-04-01/2-02-2 od 19.12.2002.
8. URED DRŽAVNE UPRAVE U SISAČKO-MOSLAVAČKOJ ŽUPANIJI, Ured za prosvjetu,kulturu,informiranje i sport (dopis klasa: 602-01/01-01/19, urbroj: 2176-02-01-01-2 od 25. 9. 2001. god.)
9. URED DRŽAVNE UPRAVE U SISAČKO-MOSLAVAČKOJ ŽUPANIJI, Ured za rad, zdravstvo i socijalnu skrb (dopis klasa: 350-01/01-01/08, urbroj: 2176-03-01-5 od 20.9 2001. god.)
10. URED DRŽAVNE UPRAVE U SISAČKO-MOSLAVAČKOJ ŽUPANIJI, Ured za statistiku (dopis klasa: 954-03/02-01/01, urbroj: 2176-06-01-02-01 od 22. 1. 2002. god.)
11. HRVATSKE CESTE d.o.o., Sektor za strateško planiranje razvoj i studije (dopis ur. broj: 200-8682/02 od 13.6.2002.god.);
12. HRVATSKE AUTOCESTE d.o.o., Društvo za građenje I održavanje autocesta; Sektor za građenje, Odjel za projektiranje (dopis ur. broj: 45212-400-6516/04-NMM od 21.9.2004.god.)
13. ŽUPANIJSKA UPRAVA ZA CESTE SISAČKO-MOSLAVAČKE ŽUPANIJE (dopis klasa:340-01/01-05/157; ur. broj 2176-80-01-33-2 od 22.8. 2001. god.)
14. HRVATSKE VODE, Vodnogospodarski odjel za vodno područje sliva Save, Služba studijsko-razvojnih poslova (dopis klasa: 350-02/01-01/0021; urbroj:374-21-1-01-4 od 21. 9. 2001. god.) Služba planiranja, pripreme i razvoja projekata (dopis klasa: 350-02/04-01/0023; urbroj:374-21-1-05-4 od 11. 2. 2005. god.) i HRVATSKE VODE, Vodnogospodarski odjel za vodno područje sliva Save, Zagreb, Služba korištenja voda (dopis klasa: 350-02/05-01/0030; urbroj: 374-21- 3- 5-3 od 19. 9. 2005 god.)
15. HT - HRVATSKI TELEKOM, TK centar Sisak (dopis broj: 3.18.-9021/01 od 13.08. 2001. god.) Regionalni csektor za mrežu (dopis broj: 3.18.-9021/01 od 13.08. 2001. god.)
16. PLIN INŽENJERING d.o.o. Zagreb(dopis: od 10.lipnja 2002. god.)
17. MINISTARSTVO OBRANE, Sektor za gospodarenje, Uprava za graditeljstvo i zaštitu okoliša (dopis klasa: 350-02/01-01/22, ur. broj: 512M3-0202-01-4 od 19.10. 2001. god. ; dopis klasa: 350-02/05-01/67, ur. broj: 512M3-020202-05-5 od 23.6. 2005. god)
18. MINISTARSTVO ZAŠTITE OKOLIŠA I PROSTORNOG UREĐENJA(dopis klasa: 612-07/01-35/0218, ur. broj: 531-06/2-2-AV-00-2 od 12. 10. 2001. god.)
19. INA NAFTAPLIN ,ISTRAŽIVANJE I PROIZVODNJA PLINA(dopis 102/1994/01/FK/8396 od 10.9.2001. god.)
20. HRVATSKE ŠUME p.o.ZAGREB, UPRAVA ŠUMA SISAK,Odjel za uređivanje šuma (dopis urbroj:SI-05-2001-04 od 4.1. 2002. god.)
21. MINISTARSTVO KULTURE, UPRAVA ZA ZAŠTITU PRIRODE (dopis klasa: 612-07/05-49/347, ur. broj: 532-08-02-1/1-05-4 od 28. 9. 2005. god.)

I. OBRAZLOŽENJE

1. POLAZIŠTA

1.1. POLOŽAJ, ZNAČAJ I POSEBNOSTI PODRUČJA OPĆINE LEKENIK U ODNOSU NA PROSTOR I SUSTAVE ŽUPANIJE I DRŽAVE

1.1.1. OSNOVNI PODACI O STANJU U PROSTORU

1.1.1.1. Teritorijalni obuhvat

Prema Zakonu o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj («Narodne Novine» broj 10/97, 124/97 i 68/98), Općina Lekenik je u sastavu Sisačko – moslavačke županije.

Općina Lekenik ima u svom sastavu ukupno 18 naselja :

Brežane Lekeničke, Brkiševina, Cerje Letovaničko, Donji Vukojevac, Dužica, Gornji Vukojevac, Lekenik, Letovanić, Palanjek Pokupski, Peščenica, Petrovec, Pokupsko Vratečko, Poljana Lekenička, Stari Brod, Stari Farkašić, Šišinec, Vrh Letovanički i Žažina.

Općina Lekenik na sjeveru i zapadu graniči sa Zagrebačkom županijom, na istoku sa Općinom Martinska Ves i Gradom Siskom, na jugu sa Gradom Petrinjom i Gradom Glinom .

1.1.1.2. Brojčani pokazatelji

Kako bi se omogućila međusobna usporedba pokazatelja u prostornim planovima Pravilnikom o sadržaju, mjerilima kartografskih prikaza, obveznim prostornim pokazateljima i standardu elaborata prostornih planova («Narodne Novine» broj 106/98) propisano je da sastavni dio Prostornog plana uređenja općine moraju biti tablice koje sadrže slijedeće podatke o stanovnicima, stanovima, domaćinstvima i gustoćama naseljenosti:

Tablica 1.

OPĆINA LEKENIK	Površina		STANOVNICI				STANOVI				DOMAĆINSTVA		Gustoća naseljenosti broj stan / km ²
			popis 1991.		popis 2001.		popis 1991.		popis 2001.		popis 1991.	popis 2001.	
	km ²	%	broj	%	broj	%	broj	%	broj	%	broj	broj	
OPĆINA LEKENIK UKUPNO	231,2	100	6 248	100	6170	100	3 162	100	4 269	100	1 933	2 097	26,7
BREŽANE LEKENIČKE	20,7	10,0	299	4,9	281	4,6	294	9,3	672	15,7	97	88	13,6
BRKIŠEVINA	10,1	4,4	205	3,3	121	2,0			134	3,1		54	12,0
CERJE LETOVANIČKO	33,8	14,6	177	2,8	122	2,0	97	3,1	245	5,7	68	48	3,6
DONJI VUKOJEVAC	15,8	6,8	441	7,1	468	7,6	169	5,3	232	5,4	130	147	29,6
DUŽICA	17,1	7,4	447	7,2	395	6,4	157	5,0	196	4,6	155	153	23,0
GORNJI VUKOJEVAC	3,9	1,7	74	1,2	75	1,2	59	1,9	38	0,9	25	28	19,2
LEKENIK	29,5	12,8	1 652	26,4	1 857	30,1	556	17,6	683	16	525	594	62,9
LETOVANIĆ	16,9	7,3	568	9,1	539	8,7	320	10,1	327	10	202	208	31,9
PALANJEK POKUPSKI	6,0	2,6	40	0,6	17	0,3	12	0,4	20	0,5	12	9	2,8
PEŠČENICA	16,2	7,0	840	13,4	915	14,8	149	4,7	403	9,4	97	274	56,5
PETROVEC	6,0	2,6	306	4,9	303	4,9	340	10,8	170	4,0	282	111	50,5
POKUPSKO VRATEČKO	5,9	2,5	43	0,7	44	0,7	93	3,0	116	2,7	16	19	7,4
POLJANA LEKENIČKA	11,4	4,9	289	4,6	278	4,5	97	3,1	119	2,8	86	88	24,4
STARI BROD	4,3	1,9	160	2,6	158	2,6	2358	74,6	253	6,0	53	59	36,7
STARI FARKAŠIĆ	14,2	6,1	106	1,7	79	1,3	87	2,8	97	2,3	35	32	5,6
ŠIŠINEC	7,1	3,1	104	1,7	65	1,1			72	1,7		29	9,2
VRH LETOVANIČKI	6,0	2,6	118	1,9	84	1,4	268	8,5	254	6,0	37	39	14,0
ŽAŽINA	6,3	2,7	378	6,1	369	6,0	229	7,2	238	5,6	113	117	58,6

Napomena:

Podaci za broj stanovnika i domaćinstava su od 31. ožujka 2001. – Pododsjek za statistiku u Sisačko – moslavačkoj županiji.

Podaci za broj stanova 2001. g. su podaci od državnog zavoda za statistiku od 31.3. 2001. Statističko izvješće 1137.

Podaci za površinu naselja su od 19.12.2002. g. Državna geodetska uprava, Područni ured Sisak.

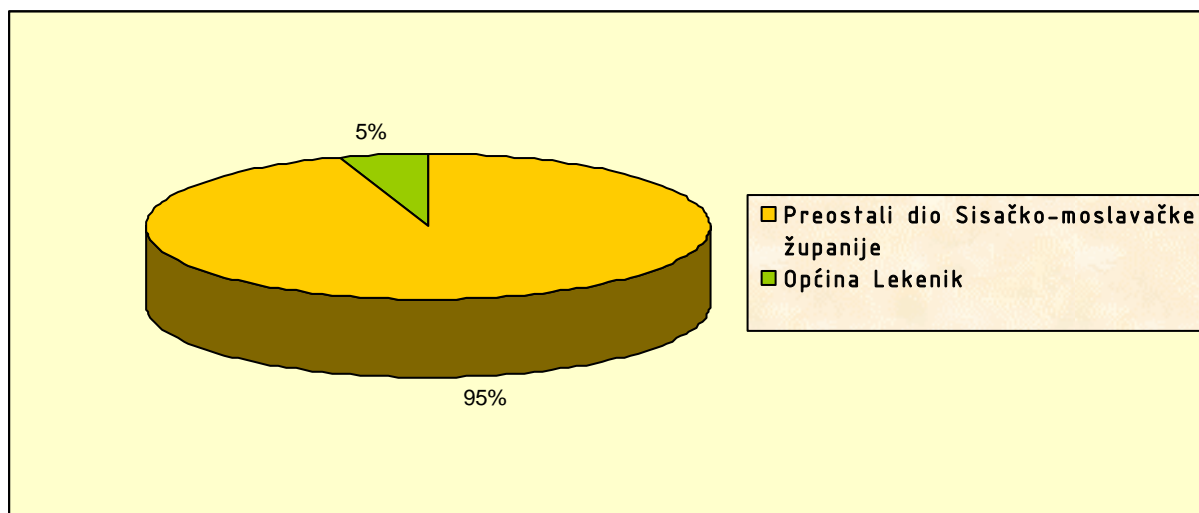
Tablica 2.

OPĆINA LEKENIK PODRUČJE OPĆINE	POVRŠINA		STANOVNICI				GUSTOĆA NASELJENOSTI	
	km ²	udio u površini Općine (%)	Popis 1991.		Popis 2001.		Popis 1991.	Popis 2001.
			broj	%	broj	%	broj stan / km ²	broj stan / km ²
OBALNO	-	-	-	-	-	-	-	-
KONTINENTALNO GRANIČNO *	231,2	100,0	6 248	100,0	6 170	100,0	27,8	27,5
OSTALO	-	-	-	-	-	-	-	-
OPĆINA LEKENIK Ukupno	231,2	100,0	6 248	100,0	6 170	100,0	27,0	26,7

napomena : * Kontinentalno granično područje Županije određeno je u skladu sa člankom 45. Zakona o prostornom uređenju, te kartografskim materijalima Programa prostornog razvitka Republike Hrvatske («Narodne novine» broj 50/99, kartografski prikaz broj 23 - Posebne smjernice za planiranje i uređenje područja-Područja uz državnu granicu).

Površina Općine Lekenik iznosi 231,2km² i zauzima 5% teritorija Sisačko – moslavačke županije.

Odnos površine teritorija Sisačko – moslavačke županije i Općine Lekenik

1.1.2. PROSTORNO RAZVOJNE I RESURSNE ZNAČAJKE

1.1.2.1. Geoprometni položaj Općine Lekenik

Područje Općine Lekenik smješteno je u sjevernom dijelu Sisačko-moslavačke županije, u središnjem dijelu Hrvatske. S prometno – geografskog gledišta Općina Lekenik ima važno mjesto u povezivanju centralne Hrvatske, gradova Sisačko – moslavačke županije sa Gradom Zagrebom.

Cestovni promet:

Državne prometnice:

D - 30	čvor Buzin(D3) - V.Gorica - Petrinja - Hrvatska Kostajnica(D47)
D - 36	Karlovac (D1) - Pokupsko - Sisak - čvor Popovača (D4)

Županijske prometnice:

Ž - 3151	Peščenica (D30) - Brežana Lekeničke - Cerje Letovaničko
Ž - 3156	Žažina (D30) - Mala Gorica
Ž - 3157	Dužica (D30) - Greda
Ž - 3230	Lekenička Poljana (D 30) - Čulovići (Ž 3151)

Lokalne ceste:

L - 33004	Donji Vukojevac(D30) - Donji Vukojevac
L - 33005	Brežane(Ž 3151) - Gradac
L - 33006	Lekenik (D30) - Lekenik
L - 33007	Stari Farkašić (D36) - Palanjek Pokupski
L - 33009	Petrovac (D30) - Jazvenik
L - 33035	Stari Farkašić (D 36) - vikend naselje Vrtečko
L - 31199	Donji Vukojevac(D30) - Donji Vukojevac
L - 33181	Orleković (D36) - Brkiševina
L - 33182	Brkiševina - Šišinec

Željeznički promet:

Općinom Lekenik prolazi dio jedne od glavnih magistralnih pruga u Hrvatskoj :
dio magistralne pruge I. reda : Novska – Sisak – Zagreb.

Biciklistički promet

Na području Općine Lekenik ne postoje zasebno izvedeni biciklistički trakovi, a biciklistički promet se odvija u neodgovarajućim prometno - tehničkim uvjetima.

Pješački promet:

Na području Općine Lekenik postoje uređene pješačke staze uz prometnice D30 unutar naselja: Lekenik, Peščenica, Dužica i dio Petrovca. Na preostalom dijelu općine ne postoje uređene pješačke staze.

Promet u mirovanju:

Na području Općine Lekenik uređena su parkirališta samo u naselju Lekenik ispred zgrada javne namjene.

Na cijelom području općine, stanovanje je individualnog tipa i stanovnici parkiraju vozila na pripadnim česticama.

Javni prijevoz:

Javni međugradski prijevoz obavlja se željeznicom i autobusnim prijevozom.

1.1.2.2. Vrste prostora s obzirom na glavne oblike uporabe

Naselje Lekenik je općinsko središte općine Lekenik u kojem je nastanjeno 1857 stanovnika. Donji Vukojevac, Peščenica, Lekenik, Dužica, dio Žažine i Petrovac smješteni su uz državnu cestu D-30 i formiraju obostrano (gotovo u cjelosti) izgrađeni koridor uz glavnu prometnicu.

Naselja uz rijeku Kupu: Žažina, Letovanić, Stari Brod, Stari Farkašić, Pokupsko Vratečko, Šišinec i Brkiševina su seoska naselja sa pojedinim izdvojenim zonama izgrađenih vikend kuća.

Naselja: Vrh Letovanički, Cerje Letovaničko, Brežane Lekeničke i Gornji Vukojevac su manja seoska naselja grupirana na brežuljkastom terenu. Osim ovih sela na tom području zastupljene su klijeti i vikendice izgrađene uz vinograde na obroncima Vukomeričkih gorica i brežuljcima uz rijeku Kupu.

Na području Općine Lekenik razlikujemo nekoliko osnovnih vrsta prostora:

- a) ruralna područja sa seoskim naseljima
- b) područja urbanizacije
- c) područja za intenzivnu poljoprivredu (voćarstvo)
- d) područje slobodnog prirodnog prostora
- e) područje osnovnih infrastrukturnih koridora

Područje osnovnih infrastrukturnih koridora namijenjen je za smještaj tehničkih sistema (prometni, energetski, vodoprivredni), koji omogućuje funkcioniranje cjelovitih sustava u prostoru. U njemu je organiziran i sustav vodoprivrede s elementima korištenja i zaštite voda. U prostornom planu Sisačko-moslavačke županije od sjeverozapada do jugoistoka općine Lekenik predviđen je koridor za državnu autocestu.

1.1.2.3. Sustav naselja Općine Lekenik

Poredak u sustavu naselja na području Općine Lekenik je slijedeći:

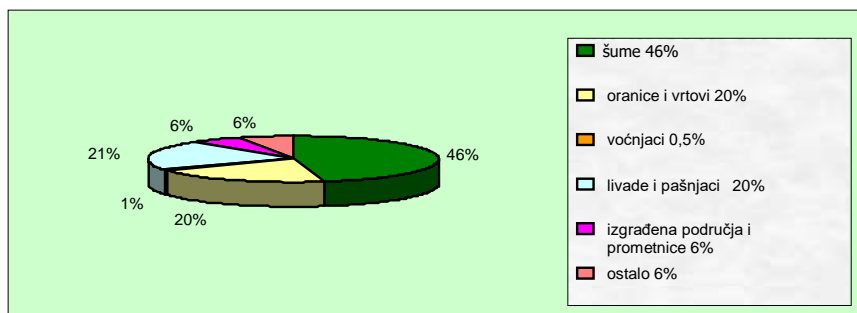
općinsko središte : Lekenik

ostala naselja: Brežane Lekeničke, Brkiševina, Cerje Letovaničko, Donji Vukojevac, Dužica, Gornji Vukojevac, Letovanić, Palanek Pokupski, Peščenica, Petrovec, Pokupsko Vratečko, Poljana Lekenička, Stari Brod, Stari Farkašić, Šišinec, Vrh Letovanički i Žažina

1.1.2.4. Način korištenja prostora

Površine Općine Lekenik prema vrstama i načinu korištenja su slijedeće ¹:

Jedinice lokalne uprave i samouprave	Ukupna površina (ha)	Poljoprivr. površine (ha)	Obradive površine (ha)					Šume (ha)
			Ukupno	Oranice i vrtovi	Voćnjaci	Vinogradi	Livade	
Općina Lekenik	23 120	1 390	9359	4 441	117	263	4 538	11 719

¹ Izvor podataka: Statistički ljetopis Republike Hrvatske 1992. godine, Državni zavod za statistiku, Zagreb, 1993.

1.1.2.5. Geološke značajke prostora Općine Lekenik

Geološke značajke na prostoru općine Lekenik obuhvaćaju više ograničenja nego pogodnosti. Veći dio ograničenja odnosi se na mogućnost ugroženosti određenih dijelova regije potresom, što je bitno za troškove gradnje većih građevina.

Općina Lekenik pripada pretežito nestabilnom području županije i nalazi se u VII potresnoj zoni MCS ljestvice. Područje Općine Lekenik spada u područje najvišeg intenziteta potresa : **VII i VIII stupanj MCS ljestvice.**

Potresi u području Županije su relativno česti. Pokupsko epicentralno područje nalazi se u prostoru između Gline, Siska i ušća rijeke Gline.

Najjači potres u Pokuplju dogodio se 08.10.1909.godine (VIII-IX° MCS ljestvice; M = 6,0; h = 16 km). U pokupskom epicentralnom području znakovita je gustoća epicentara potresa u užem prostoru između ušća rijeke Gline, Siska i pravca glinskog rasjeda. U seriji potresa 1909. i 1910. u tom području zabilježeno je pet jakih potresa magnituda između 4,9 i 5,4. Dubine žarišta tih potresa bile su 16 do 38 km.

Uzročnici nastanka potresa jesu tektonska kretanja. S obzirom na brojnost i gustoću epicentara potresa, te prisutne strukture i rasjede zaključuje se da potresi nastaju u široj zoni između Zrinske gore i Vukomeričkih gorica. Moguće je da se dvije gore, zapravo veliki horstovi antiklinorija, u prostoru različito pomiču i u zoni između njih dolazi do komadanja stijena i smicanja (za sada u prostoru nepoznatog pravca). Tektonska kretanja događaju se na dubinama između 16 i 38 km. Na površini se pokreti odražavaju nastankom rasjeda i većim amplitudama vertikalnih i horizontalnih pomaka između ušća rijeke Gline i brda Šamarica. Slična se tektonska zbivanja, ali manjeg intenziteta, mogu pretpostaviti i uz južni rub Zrinske gore prema Unsko-sanskoj depresiji.

U prostornom planiranju treba obratiti pažnju na izdvojene tektonski aktivne rasjede i položaj epicentralnog područja u Pokuplju. Treba izbjegavati planiranje gradnje velikih građevina u zonama rasjeda zbog potencijalne mogućnosti nastanka odrona i klizišta na padinama, te pucanja i pomicanja stijena duž rasjeda. Posebna opasnost prijeto od pojave likvifikacije u dolinama rijeka Gline i Kupe. Ona je već zabilježena na mnogo mjesta i intenzivna za vrijeme potresa od 08.10.1909. Prije gradnje velikih građevina na ovom području svakako je potrebno provesti detaljna geološka i seizmotektonska istraživanja te izvršiti odgovarajuće proračune djelovanja seizmičkih sila.

Na seizmički najaktivnije pravce u zonama rasjeda neposredno se nadovezuju pojave klizišta, te mogućnost svaranja većih odrona i erozija stijena. Ograničenje ili zahtjev za posebnim pojačanim uvjetima gradnje odnosi se i na planiranje cesta ili infrastrukturnih koridora koji su locirani u zone ili pravce određene kao područja najjačih mogućih stupnjeva potresa ili najveće magnitude. Posebno treba ukazati na potencijalna žarišta i mogućnost pojava većih odrona i erozije stijena jer je realno očekivati da takve pojave dijelom mogu biti izazvane i dodatnom nesmotrenom aktivnošću čovjeka (za razliku od potresa na koji nije moguće utjecati pa takve pojave moramo tretirati kao višu silu).

Erozija je također nepovoljni pokazatelj kojeg treba prepoznati na razini prostornog plana kako bi se mogli utvrditi opći uvjeti i prijedlozi za zaustavljanje ili daljnje sprječavanje kako već započetih ili odmaklih erozivnih procesa tako i spriječilo stvaranje takovih procesa u samom početku. Za takav slučaj znakoviti su predjeli koji sadrže stijene pretežno nestabilne u prirodnim uvjetima, a pri djelatnosti čovjeka najvećim dijelom nestabilne. Postojeći šumski pokrov koji se razvija na takvim područjima dobiva dodatnu zaštitnu funkciju protuerozivnih šuma. Erozijska označava jednu od najnegativnijih pojava u ukupnom prirodnom metabolizmu ekološko - biološke strukture prirodne osnove, što uvjetuje potrebu utvrđivanja osnovne strategije ponašanja u prostoru kako bi se u budućim namjenama korištenja izbjeglo daljnje pogoršanje situacije.

1.1.2.6. Hidrografske značajke prostora Općine Lekenik

Podaci o vodotocima

Na temelju članka 45. Zakona o vodama («Narodne novine» broj 107/95) svi vodotoci na području Županije pripadaju vodnom području sliva rijeke Save.

Rijeka Kupa je desna pritoka rijeke Save. Izvire ispod Risnjaka u Gorskom Kotaru, a utječe kod Siska u Savu. Na području Županije teče od zapada prema istoku, te kod Petrinje mijenja smjer prema sjeveru. Kupa nakon Petrinje ima karakter nizinske rijeke s vrlo malim padom. Vodostaj rijeke Kupe se tokom godine znatno mijenja što je rezultat rasporeda i količine padalina u njenom porječju. Najvažniji pritoci Kupe su : Velika Trepča, Golinja, Glina, Utinja, Petrinjčica, Mošćenica i Odra. Osim rijeke Kupe značajni vodotoci su potoci: Burdelj, Koravec i Lekenički potok.

Područja s podzemnom vodom

Hidrološka istraživanja na području Županije otkrila su područja s podzemnom vodom pogodna za vodoopskrbu od kojih najveći dio pokriva nezaštićena zona vodonosnih slojeva s opasnošću od onečišćenja svih mogućih izvora s površine.

Manji dijelovi potencijalne vodoopskrbne zone pokriveni su 1. kategorijom tala pa se ovdje javlja određena kolizija između eventualne dodatne kemizacije tala i potrebne čistoće podzemnog nezaštićenog akvatorija. Ova okolnost govori o jednom usmjerenju u poljodjelskoj proizvodnji (kod nas nažalost u dosadašnjoj praksi nedovoljno korištenoj) na tzv. "proizvodnju zdrave hrane", odnosno poljodjelstvo koje se realizira na prirodan način bez intenzivnih umjetnih gnojidbi i korištenja kemijskih i drugih umjetnih sredstava za zaštitu bilja. Prva kategorija plodnosti tla sa svojim veoma dobrim prirodnim fizikalnim i kemijskim svojstvima daje dobru mogućnost za takvu orijentaciju.

Pitka voda predstavlja jedan od temeljnih resursa daljnjeg razvoja i života na određenom području, te se sveukupna zaštita postojećih akvatorija nameće kao neophodna djelatnost u zaštiti okoliša i stvaranju bolje kvalitete života.

Takve pretpostavke vrijede i za veći udio pokrivenosti zone akvatorija s II. i III. kategorijom tala. Veliki šumski kompleksi dobivaju također vodozaštitnu funkciju, što znači da ih treba prije svega sačuvati u granicama sadašnjeg opsega, uz orijentaciju na takve uzgojno eksploatacione modele koji će unaprijediti prirodni klimatsko-zonski profil šumske zajednice.

Postojeća, ali i potencijalna crpilišta voda na području općine trebaju dobiti određenu primarnu zaštitu utvrđivanjem granice zaštitnog područja (potencijalno vodocrpilište "Pešćenica").

1.1.2.7. Pedološke značajke prostora Općine Lekenik

Pedološke karte obuhvaćaju pet kategorija razvrstanih prema pogodnostima za korištenje i određenim uvjetima ograničenja. Na području Općine Lekenik zastupljene su II, III i IV kategorija tla.

II. kategorija tala (bonitetni broj 64-61) su također dobrih fizikalnih i kemijskih svojstava: duboka, pretežno ravnog reljefa. Izbor kultura je zbog utjecaja podzemnih i poplavnih voda ograničen vodnim režimom. Korištenje ove kategorije tla trebalo bi također usmjeriti gotovo isključivo na poljodjelstvo, naročito nakon melioracije.

III. kategoriju tala (bonitetni broj 60-56) označava neujednačenost pedokartografskih jedinica. Ova kategorija je disperzno razmještena po cijelom prostoru Županije ali najviše u nizinskom dijelu. Relativno veliki udio ove kategorije opravdava daljnji detaljni rad na određivanju podobnosti ili prijedloga korištenja što zahtijeva prije svega dodatnu izradbu detaljnih pedoloških karata, kako bi se utvrdile točne namjene za većinu tipova tala u ovoj kategoriji, jer bi same melioracije dale slabe rezultate.

Težak mehanički sastav tla ove kategorije ograničava poljoprivrednu proizvodnju što znači da se ne isplati usmjerenje na intenzivnu proizvodnju pa bi osnovna namjena bila: ekstenzivno poljodjelstvo.

Neujednačenost je svojstvo i **IV. kategorije** (bonitetni broj 50-55) koja se uglavnom poklapa s područjima pokrivenim šumom. Posebna ograničenja mogu se smatrati da su sljedeća: velika raznolikost, skeletnost (i do 30% kamena i šljunka), nepovoljna kemijska svojstva (pretežito kisela tla što je opet veoma pogodno za razvoj pitomog kestena) i slaba dreniranost.

Budući da se u tim dijelovima Županije razvijaju najkvalitetnije šume pitomog kestena u Hrvatskoj, ograničenje za brojne mogućnosti korištenja za neke druge kulture ili namjene ove kategorije tla (kiselost) pokazuje se, kao pogodnost za uzgoj pitomog kestena. Ovaj primjer rječitro govori o potrebi preispitivanja određenih ograničenja, jer nešto što je nepodobno za veći dio namjena može biti veoma podobno za neku određenu namjenu. Potreba uspostavljanja određenih odnosa između planiranih namjena i stvarnih prirodnih uvjeta, na način, da se postigne pozitivna ravnoteža, jedna je od primarnih vrijednosti u korištenju prirodne osnove za sam prostorni plan.

1.1.2.8. Vegetacija

Ukupna površina šuma na području Općine Lekenik iznosi cca 11 719 ha.

Neophodno je očuvati šumske komplekse ne samo zbog dobrih ekonomskih učinaka na tlu sposobnom jedino za produkciju drvne mase nego zbog potrebe trajnog osiguravanja prirodne ravnoteže u cijeloj regiji koja utječe na opći režim voda, proizvodnju hrane, sigurnost od štetnih učinaka klime (jake kiše i poplave), eroziju i mnogo drugih učinaka.

Područja mozaičnog odnosa šumskog pokrova i ostalih otvorenih površina označavaju situaciju jačeg osiromašenja prvobitnog šumskog pokrova na račun poljodjelstva. Ovakva tvrdnja proizlazi iz

određenih ekoloških vrijednosti učinka šume na okoliš ali takve manje šumske površine rastočenih formi daju veće ekološko - zaštitne učinke od onih neposredno ekonomskih. U području pretežno rastočenog šumskog pokrova može se govoriti i o određenim ekonomskim učincima u šumskoj iskoristivosti, dok područja potpuno rastočenog šumskog pokrova određuju izdvojene šumice kao činitelje bio-ekološke stabilnosti s povoljnim utjecajem na poljodjelsku proizvodnju.

Na temelju općekorisne funkcije područja šuma moguće je razvrstati na sljedeće kategorije:

- šume u proizvodnoj funkciji,
- šume za zaštitu tla, objekata i sl. od erozije, bujica i poplava (vodozaštitna funkcija),
- šume u biološkoj funkciji (pročišćavanje podzemnih i površinskih voda, stabilna opskrba vodom i sprječavanje brzog otjecanja),
- šume kao činitelj bioekološke stabilnosti (djelovanje na mikroklimu i humifikaciju tla),
- šume kao estetski čimbenik,

Na području Općine Lekenik u vegetacijskom smislu u najvećem dijelu rasprostranjene su zone nizinskog pojasa i doline: vlažni i močvarni travnjaci, trstici i različite vrste poljoprivrednih kultura; u zapadnom dijelu općine brdski je pojas i rasprostranjene su šume hrasta kitnjaka, kestena i običnog graba.

Zone livada i pašnjaka predstavljaju osnovnu bio-ekološko hranidbenu podlogu za razvitak stočarstva. Brdski dio općine sa svojim odnosom šumskih površina otvorenih (potencijalno veoma kvalitetnih) livada i pašnjaka označava veliki prirodni potencijal za razvitak proizvodnje zdrave hrane.

1.1.2.9. Obilježja podneblja

Općenite značajke podneblja Općine Lekenik:

- izrazito kontinentalne odlike podneblja
- cijela regija, u smislu klasifikacije Waltera pripada glavnom klimatskom tipu VI. tj. umjereno humidnom području s izrazitim, ali ne vrlo dugim, hladnim razdobljem godine.

Klasifikacija klime moguća je i na osnovi biljnoga svijeta.

Uvažavajući geografski položaj, makroreljef i zonalni vegetacijski pokrov, mogu se na području Općine Lekenik sadržajno i prostorno prepoznati i ograničiti sljedeća podneblja, odnosno fitobioklimati :

- podneblje brdskog pojasa, odnosno fitobioklimat hrasta kitnjaka i običnog graba (zapadni dio općine)
- podneblje nizinskog pojasa i dolina, odnosno vlažni i močvarni travnjaci, trstici i različite vrste poljoprivrednih kultura (najveći dio općine).

Srednja temperatura zraka za najtopliji mjesec (srpanj) iznosi oko 22°C.

Srednja temperatura zraka za najhladniji mjesec (siječanj) je oko -1°C.

Dominiraju vjetrovi iz sjevernog i istočnog kvadranta jer je prostor otvoren u tom pravcu.

1.1.3. PLANSKI POKAZATELJI I OBVEZE IZ DOKUMENATA PROSTORNOG UREĐENJA ŠIREG PODRUČJA I OCJENA POSTOJEĆIH PROSTORNIH PLANOVA

1.1.3.1. Odrednice Programa prostornog uređenja Republike Hrvatske

Program prostornog uređenja Republike Hrvatske ² («Narodne novine» broj 50/99) predstavlja temeljni dokument prostornog uređenja Države. Programom su određeni dugoročni ciljevi prostornog razvoja i planiranja u skladu s ukupnim gospodarskim, društvenim, kulturnim i svakim drugim razvojem.

Program je, na temelju Strategije prostornog uređenja Republike Hrvatske (koju je Hrvatski Sabor usvojio 27.06.1997. godine) i sukladno Zakonu o prostornom uređenju i Zaključku Vlade Republike Hrvatske, izradio Zavod za prostorno planiranje Ministarstva prostornog uređenja, graditeljstva i stanovanja u srpnju 1998. godine, te ga je 07.05.1999. godine donio Hrvatski Sabor, a objavljen je u «Narodnim novinama» broj 50/99. Program se obavezno primjenjuje na sve razvojne programe i izradu prostornih planova, u skladu sa Zakonom o prostornom uređenju («Narodne novine» broj 30/94, 68/98 i 61/00).

Program određuje temeljne postavke i mjere za budući razvitak, te tako postaje učinkovit oblik usklađivanja dugoročnih ciljeva iznalaženjem i usmjeravanjem na prioritete i oblikovanje ostvarivih kvalitativnih rezultata u razvitku. Odrednice koje se neposredno odnose na Sisačko - moslavačku županiju kreću se od opće postavljenih načela, ciljeva i odrednica za pojedine vrste prostora, procesa i funkcija, do određenih napatuka.

Program se temelji na načelima koja su određena Strategijom prostornog uređenja Republike Hrvatske:

- prostor je temeljni hrvatski nacionalni resurs ;
- planiranje i uređivanje prostora mora obuhvatiti prostor i njegovo funkcionalno uređenje, ali i skrb o okolišu u promišljanju održivog razvitka ;
- temeljni cilj planiranja je postizanje održivog razvitka, a planovi uređenja moraju obuhvatiti sve segmente okoliša ;
- planovi moraju biti prilagodljivi, tj. moraju davati temeljna usmjerenja kao moguća polazišta mogućih i prihvatljivih scenarija i modela, ali i osigurati nadzor procesa prostornog uređenja ;
- zaštita prostora i okoliša mora postati sastavnim dijelom razvojnog procesa, a prije ulaska u projekte koji nose rizik mogućeg negativnog djelovanja treba provesti procjenu utjecaja na okoliš.

Program sadrži osnovne ciljeve razvoja u prostoru, uvjete i smjernice za uređivanje prostornih i drugih cjelina, prijedlog prioriteta za ostvarivanje ciljeva prostornog uređenja te, na temelju prirodnih, gospodarskih, društvenih i kulturnih polazišta, određuje temelje za organizaciju, zaštitu, korištenje i namjenu prostora, zaštitu i unapređivanje okoliša, sustav središnjih naselja i sustav razvojne državne infrastrukture, povijesne i prirodne baštine, primjenjenim na posebitosti hrvatskog nacionalnog prostora.

Glede prostornog uređenja, uzimajući u obzir geoprometni položaj, razvojne i prostorne okolnosti Republike Hrvatske, Program utvrđuje sljedeće posebne ciljeve prostornog razvoja :

- povećati kvalitetu življenja i uravnotežiti razvoj svih područja Države ;
- razvojne ciljeve prilagoditi značajkama prostora ;
- učinkovito koristiti i zaštititi nacionalna dobra ;
- uvažiti zajednička obilježja i osobitosti područja u planiranju razvoja ;

² Izrađivač: Ministarstvo prostornog uređenja, graditeljstva i stanovanja, Zavod za prostorno planiranje Zagreb, 1998. godine

- osigurati učinkovitost sustava prostornog uređenja ,
- razvijati infrastrukturne sustave ;
- utvrditi prioritete djelovanja.

Programom su prioriteta donošenja dokumenata prostornog uređenja i stručnih osnova određeni na sljedeći način :

- prostorni planovi županija,
- izmjena i dopuna prostornih planova nacionalnih parkova, te izrada prostornih planova parkova prirode,
- stručne osnove razvoja energetskeg i prometnog sustava, te zbrinjavanja otpada,
- županijski plan intervencija u zaštiti okoliša.

Prostorni plan županije kao temeljni dokument prostornog uređenja određuje uvjete korištenja većih cjelina i sustava zajedničkih obilježja, okvire i uvjete za planiranje užih jedinica, te potrebne prostorne elemente, smjernice i uvjete. Kroz prostorne planove županija nužno je odrediti :

- širi prostor oko gradova kako bi se u planovima obuhvatili procesi u prostoru i elementi infrastrukture koji služe gradu, ali su izvan obuhvata plana grada
- uvjete za razmještanje funkcija u naseljima
- uvjete za utvrđivanje građevinskih područja po načelu svrhovitog korištenja prostora, iskorištenja neizgrađenih dijelova građevinskih područja i oblikovanja krajobraza
- korištenje i zaštitu prostora u kontaktnim zonama uz zaštićena područja.

Odrednice koje se odnose na Općinu Lekenik:

Planski elementi cjelovitih sustava u ovom području odnose se na :

- veliku državnu i međudržavnu infrastrukturu s pratećim djelatnostima
- rješenje uravnoteženja urbane izgrađenosti i nerazvijenih rubnih zona
- sustavne mjere unapređenja okoliša (uređenje voda, odvodnja i otpad).

Složeni infrastrukturno gospodarski sustavi odnose se na koridore i funkcionalne sklopove koji sadrže više segmenata državne i međudržavne infrastrukture, prateće gospodarske funkcije i kontaktna područja pod njihovim neposrednim utjecajem. Prostorom Općine Lekenik prolazi trasa auto- ceste Zagreb-Sisak, te postojeća pruga Zagreb – Sisak kojoj je u planu dogradnja drugog kolosijeka i preinaka za brzinu do 160 km/h (i više gdje postoje uvjeti ili opravdanosti). Planirana je i regulacija korita rijeke Kupe i plovni put Kupom II klase od Karlovca do Siska.

Planirano je proglašenje zaštićenog krajolika uz rijeku Kupu.

Državne građevine mogu se odrediti kao konačno određena trasa (lokacija) samo ako postoji potreban stupanj razrađenosti i stručne potvrde. Za složenije sustave koji nadilaze lokalnu razinu nužna je studija ili program s prostornim određenjem. Prostorni plan županije će nedovoljno određene sustave odrediti programski i zadržati širi obuhvat do detaljnije razrade.

Problemska područja

Područja s ograničenjima u razvoju zbog negativnih demografskih procesa, nerazvijenosti mreže naselja, funkcija i gospodarstva, te područja s oskudnim resursima i nepovoljnog položaja u odnosu na glavne pravce razvoja, zahtijevaju posebne mjere i primjerena planska usmjerenja razvoja.

Nacionalnim programom obnove i razvitka bit će predviđene odgovarajuće, pretežno poticajne mjere poglavito za gospodarstvo i naseljavanje, odnosno ukupnu revitalizaciju.

Temeljne odrednice obnove ratom zahvaćenih područja su (odnosi se na naselja Brkiševinu i Šišinec) :

- stvaranje osnova za povratak stanovništva i obnovu, stvaranje radnih mjesta, obnova društvenih funkcija, restrukturiranje postojećih gospodarskih sklopova,
- primjena odgovarajućih modela i oblika obnove koji će uvažiti raznolikost lokalne osobitosti graditeljstva i djelatnosti s ciljem obnove identiteta područja i naselja.

Pod ruralnim prostorom smatra se cjelokupni prostor izvan gradova.

Ruralna područja su predmet zanimanja u prostornom, gospodarskom, socio-kulturnom, ekološkom i povijesnom pogledu kao prostor u kojem se rasprostru zajednice životno i radno usko povezane sa pretežito prirodnim okolišem.

Uzimajući u obzir reljef Hrvatske, njezina povijesna iskustva, gospodarske mogućnosti, te strategiju razvitka, smatra se da je dosegnuta granica pražnjenja i (depopulacije) ruralnog prostora.

Obnova i razvoj sela trebaju omogućiti prihode stanovništva u skladu sa standardom gradskog stanovništva, pri čemu treba očuvati odlike sela, prirodna i kulturna dobra, te unaprijediti stanovanje.

U ruralnom prostoru treba ostvariti povoljne uvjete za poljodjelsku proizvodnju, u skladu sa značajkama krajolika, zaštitom okoliša, kulturnim i općim potrebama stanovništva.

Naselja

Naselja su najupečatljiviji element kulturnog pejzaža i istovremeno nositelji funkcionalne organizacije i žarišta preobrazbe prostora. Posebnu pažnju zaslužuje struktura gradskih, prijelaznih i seoskih naselja.

U okviru izrade Programa prostornog uređenja provedena su istraživanja kako bi se što jasnije odredile mogućnosti i pretpostavke pojedinih područja i naselja za razvoj, kao i da se identificiraju područja i naselja s teškoćama u razvoju ili problemska područja.

Prometni i infrastrukturni sustavi

S obzirom na položaj i značenje Hrvatske u europskom prostoru, te vrednovanjem prostorne rasclanjenosti i oblika državnog teritorija, postavljeni su sljedeći ciljevi:

- čvrsto, kvalitetno i djelotvorno povezati sve razvojne dijelove i pravce, te glavna razvojna središta zemlje,
- kvalitetno prometno povezivanje Hrvatske sa susjednim zemljama,
- osigurati mogućnost alternativnog povezivanja u zemlji i sa susjednim državama,
- razvoj pojedinih prometnih sustava u cilju osiguranja elemenata za funkcioniranje integralnog prometa,
- prometni sustavi moraju zadovoljiti sve međunarodne standarde,
- prometni sustavi moraju poštivati sve uvjete zaštite prostora i okoliša.

Prioritet u budućim planovima dobiti će obnova i dovršenje započetih građevina (kompletiranje sustava Črnc polja, Odranskog polja, te melioracijske površine na slivu Sunje i Kupe).

Pravilno rješavanje otpadnih voda (gradnja kanalizacijskih sustava i središnjih uređaja za pročišćavanje) preduvjet je zaštite vode od zagađivanja. Među najugroženije vodotoke u Hrvatskoj su ubrojani: Sava, Lonja, Ilova, Pakra, Črnc, Kutinica, Kupa, Glina, Odra, Una i dr.

Ciljevi zaštite voda su :

- sačuvati vode koje su još uvijek čiste,
- sanirati ili ukloniti zagađenja uslijed kojih dolazi do zagađivanja vode na izvorištima,
- očuvati kvalitetu voda gdje ona zadovoljava propisane uvjete,
- zaustaviti proces pogoršavanja kvalitete podzemnih i površinskih voda,

- osigurati poboljšanje ekoloških funkcija vode i mora,
- ostvariti skladan i postojan razvoj u kojem neučinkovito korištenje prostornih resursa neće dovesti do pogoršanja kvalitete voda.

Nenaseljeni prostor još uvijek ima visoki stupanj prirodnosti, ali se sve više površina onečišćuje divljim odlaganjem različitog otpada. Planiranje krajolika treba izjednačiti s planiranjem izgrađenih područja.

Prema hrvatskoj klasifikaciji otpada, utemeljenoj na Europskom katalogu otpada, postoji preko 600 vrsta otpada, od čega oko polovinu čini opasni otpad. Otpad se dijeli prema mjestu nastanka na :

- komunalni otpad (otpad iz kućanstava, ulični, glomazni, ambalažni, elektrotpad, otpadna vozila i autogume, mulj iz uređaja za čišćenje gradskih otpadnih voda i dr.),
- tehnološki otpad (otpad nastao u procesu proizvodnje)

te prema svojstvima na:

- opasni otpad
- neopasni otpad

Strategijom se predviđa zbrinjavanje komunalnog otpada na lokalnoj razini (gradovi i općine), neopasni tehnološki otpad se predviđa zbrinuti na razini županija, dok se za zbrinjavanje opasnog i posebnog otpada planira jedinstven i cjelovit sustav na državnoj razini.

Programom se predlaže uspostava krajobrazne osnove Hrvatske kao prostorno - planske podloge cjelovite zaštite prirodnih i kulturnih vrijednosti prostora i prepoznatljivosti krajolika.

1.1.3.2. Odrednice Programa prostornog uređenja Sisačko – moslavačke županije

Temeljem Zakona o prostornom uređenju («Narodne Novine» 330/94, 68/98, 35/98) , Prostorni plan Sisačko-moslavačke županije (PPŽ) osnovni je element uređenja prostora za Sisačko- moslavčku županiju, kojim se utvrđuju osnove za obnovu i budući razvitak u prostoru, ciljevi prostornog uređenja i namjena prostora, te smjernice, mjere i uvjeti za korištenje, zaštitu i uređivanje prostora.

Prostorni plan Sisačko - moslavačke županije obuhvaća cjelokupni prostor Županije, a izrađen je u skladu sa Zakonom o prostornom uređenju, Strategijom i Programom prostornog uređenja Države i prostornim planovima susjednih županija.

Prostorni plan Županije uvažavanjem prirodnih, kulturno-povijesnih i krajobraznih vrijednosti razrađuje načela prostornog uređenja i utvrđuje ciljeve prostornog razvoja te organizaciju, zaštitu, korištenje i namjenu prostora.

Prostorni plan Županije sadrži prostornu i gospodarsku strukturu županije, sustav središnjih naselja regionalnog značenja, sustav razvojne regionalne infrastrukture, osnove za uređenje i zaštitu prostora, mjerila i smjernice za gospodarski razvoj, za očuvanje i unapređenje prirodnih, kulturno-povijesnih i krajobraznih vrijednosti, mjere za unapređenje i zaštitu okoliša te druge elemente od važnosti za Županiju.

Prostorni plan Sisačko - moslavačke županije temelji se na spoznajama o prostoru iz niza specijalističkih studija koje su izrađene za potrebe izrade Plana :

1. Ciljevi i strategija gospodarskog razvitka Sisačko - moslavačke županije (izrađivač: Institut za međunarodne odnose, Zagreb, srpanj 1999.)
2. Sustav naselja Sisačko - moslavačke županije (izrađivač: CPA - Centar za prostorno uređenje i arhitekturu d.o.o., Zagreb, siječanj 1997.)
3. Ciljevi i strategija demografskog razvitka Sisačko-moslavačke županije (izrađivači: dr. Stjepan Šterc i Roko Mišetić - prosinac 1999.)
4. Studija prometnog sustava Sisačko-moslavačke županije (izrađivač: IGH - Institut građevinarstva Hrvatske, Zavod za prometnice, Zagreb, ožujak 1999.)

5. Konceptijsko rješenje prioriternih faza razvitka vodoopskrbe na području Sisačko-moslavačke županije (izrađivač: "Hidroprojekt - ing", Zagreb, lipanj 1998.)
6. Studija energetskog razvitka Županije (izrađivač: Energetski institut "Hrvoje Požar" d.o.o. Zagreb, srpanj 1999.)
7. Zaštita prirodne baštine Sisačko - moslavačke županije (izrađivač: Županijski zavod za prostorno uređenje u suradnji sa Državnom upravom za zaštitu prirodne i kulturne baštine, Sisak, lipanj 1997.)
8. Studija zaštite kulturne baštine Sisačko - moslavačke županije (izrađivač: Ministarstvo kulture, Uprava za zaštitu kulturne baštine, Konzervatorski odjel u Zagrebu, veljača 1999.)
9. Izvješće o stanju okoliša Sisačko-moslavačke županije (izrađivač: APO - Agencija za posebni otpad, Zagreb, listopad 1998.)
10. Studija razvitka pograničnih područja Sisačko - moslavačke županije (izrađivač: CPA - Centar za prostorno uređenje i arhitekturu d.o.o., Zagreb, siječanj 2000.)
11. Program gospodarenja otpadom Sisačko - moslavačke županije (izrađivač: CPA - Centar za prostorno uređenje i arhitekturu d.o.o., Zagreb, svibanj 1997.)
12. Agroekološka studija – Program razvitka poljoprivrede na području Sisačko- moslavačke županije (izrađivač: Agroekonomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb veljača 2000.g.)

Odredbe za provođenje iz Prostornog plana županije

Prostorni plan županije kao temeljni dokument prostornog uređenja određuje uvjete korištenja većih cjelina i sustava zajedničkih obilježja, okvire i uvjete za planiranje užih jedinica, te potrebne prostorne elemente, smjernice i uvjete. Kroz prostorne planove županija nužno je odrediti :

- širiti prostor oko gradova kako bi se u planovima obuhvatili procesi u prostoru i elementi infrastrukture koji služe gradu, ali su izvan obuhvata plana grada
- uvjete za razmještaj funkcija u naseljima
- uvjete za utvrđivanje građevinskih područja po načelu svrhovitog korištenja prostora, iskorištenja neizgrađenih dijelova građevinskih područja i oblikovanja krajobraza
- korištenje i zaštitu prostora u kontaktnim zonama uz zaštićena područja.

Programom je određeno da za područje županija treba osobito iskazati sljedeće elemente uređenja i korištenja prostora :

- upotrebljivost postojećih prostornih planova jedinica lokalne uprave i samouprave, te primjerenost planskih odredbi za stvaranje uvjeta za razvoj gospodarstva u prostoru (prilagodbe prostornih planova novim razvojnim potrebama društva),
- učinkovitost korištenja i zaštita prostora (opravdanost veličine građevinskih područja),
- određenje i prijedlog mjera za sanaciju područja bespravne gradnje,
- primjena postojećih i potrebne mjere za oživljavanje slabo razvijenih i depopulacijskih područja,
- posebno naglašeni problemi ugrožavanja okoliša,
- kritična područja s gledišta infrastrukturnih potreba,
- utjecajna područja gradova (elemente širih urbanih sustava)

Odredbe za provođenje iz PPSMŽ koje se odnose na Općinu Lekenik

a) Građevine i zahvati od važnosti za Državu:

- auto cesta: Zagreb-Sisak-Dvor-Bihać-Split
- brza cesta: Sisak-Pokupsko-Karlovac (dolinom Kupe)
- mostovi kod Vratečkog i Žažine
- održavanje ,uređenje i rekonstrukcija postojećih državnih cesta (D30 i D36)
- postojeće magistralne željezničke pruge, te kolodvori pružna postrojenja na kolodvorima, osim industrijskih kolosjeka, kolodvorskih i pogonskih zgrada
- plovni put rijekom Kupom
- vodne građevine:retencije,akumulacije i lateralni kanali
- građevine za korištenje voda: vodoopskrbni sustav Sisak-Petrinja
- elektroenergetske građevine: HE Pokuplje (Brkiševina) na Kupi (u skladu sa zahtjevima zaštite okoliša), predviđena je ukupne snage od cca 16 MW. Zbog mogućih utjecaja na krajolik rijeke Kupe biti će potrebno detaljno preispitati opravdanost lokacije HE Pokuplje.
- magistralni naftovod
- građevine od posebne namjene: kompleks Brežane Lekeničke

b) Građevine i zahvati od važnosti za Županiju:

- održavanje,uređenje i rekonstrukcija postojećih županijskih cesta
- nove ceste: Lekenik-Jezero Posavsko-Lijevi Dubrovčak-Desni Dubrovčak-Ivanić Grad
- mostovi na županijskim cestovnim pravcima
- građevine telekomunikacija i pošte: svjetlovodni sustav prijenosa,pristupne mreže i udaljeni pretplatnički sadržaji te pokretne mreže
- građevine sustava odvodnje: građevine i uređaji sustava odvodnje otpadnih voda (kolektor,crpke,uređaji,ispusti i drugo) kapaciteta 5 000 do 25 000 ES
- elektroenergetske građevine dalekovodi,transformatorska i rasklopna postrojenja (napona 20-400 kV)
- građevine plinoopskrbe: MRS (mjerno redukcijske stanice), RS (redukcijske stanice)i buduća županijska plinska mreža
- ribnjak Letovanić s uzgojem za potrebe poribljavanja na području zajednice športskih i ribolovnih društava Sisak
- planirani novi ribnjak čija lokacija je predviđena između Pešćenice i Lekenika, s opskrbnom vodom iz akumulacije (retencije) Burdelj
- melioracije

Obveze iz Konzervatorske podloge za PPU Sisačko-moslavačke županije koje se odnose na područje Općine Lekenik:

- izrada Konervatorske studije za Prostorni Plan uređenja Općine Lekenik
- spomenici kulture 2.kategorije regionalnog značaja:

a) povijesne jezgre seoskih obilježja: Letovanić ,Žažina, Dužica, Lekenik, Poljana Lekenička, Stari Brod

b) povijesne građevine i sklopovi: Kapela Sv. Martina u Starom Brodu i kapela u Letovaniću

Područje Općine Lekenik je kategoriziran kao **krajolik 2.kategorije** i poželjni su zahvati kojima će se uspostaviti urbanistički i arhitektonski kvalitetnije stanje. Predviđaju se sljedeće mjere zaštite i unapređenja:

- Visoku kvalitetu prirodnih predjela treba čuvati i poštivati u najvećoj mjeri. Građevinska područja širiti u manje kvalitetne predjele. Osobito se to odnosi na gospodarske sadržaje, oko kojih treba planirati hortikulturno uređene prostore. Oblikovanje područja gradnje za gospodarsku namjenu mora uključiti i min 30% površina s hortikulturnom obradom.
- Novu stambenu izgradnju projektirati u skladu s obilježjima lokalne arhitekture.

- Na mjestima s kojih se pružaju vizure na vrijedne prostorne cjeline nije moguća gradnja, izuzev građevina koje imaju funkciju vidikovaca, ili slične namjene.
- Nije moguće otvaranje kamenoloma, šljunčara i sličnih sadržaja kojima bi se umanjile ili devastirale prostorne i pejzažne vrijednosti.
- Na udaljenosti manjoj od 50 (100) m od obale rijeke (Kupe,) nije moguće novo širenje građevinskih zona, izuzev sanacije i obnove postojećih.
- Planiranje novih cesta i željezničkih pruga treba uvažiti prostorne i morfološke značajke terena, što znači da se koriste njegove prirodne značajke, a da se zahvati u terenu, kojima se mijenja izgled krajolika, kao što su nadvožnjaci, usjeci i zasjeci izbjegnu, ili svedu na najmanju mjeru.
- Dalekovodi i ostali infrastrukturni koridori ne smiju se voditi trasama kojima bi došlo do većih prosjeka šuma.

Zaštita prirodne baštine

Prijedlog za zaštitu:

- a) značajni krajobraz: **dolina rijeke Kupe** (Gvozd, Glina, Petrinja, Sisak, Lekenik)
- b) značajni krajobraz: **Odransko polje** (Lekenik, Martinska Ves i Sisak)

Zaštita izvorišta vode za piće

Na osnovu dosadašnjih istražnih radova moraju se donijeti odluke o zonama zaštite za izvore koji će biti uključeni u javne vodoopskrbne sustav, a za koje odluka o zaštiti izvorišta još nije donesena:

izvorište Peščenica

Obveza izrade dokumenata prostornog uređenja

Na temelju Zakona o prostornom uređenju («Narodne novine» broj 30/94, 68/98 i 61/00) i Programa prostornog uređenja Republike Hrvatske («Narodne novine» broj 50/99), utvrđuje se potreba izrade sljedećih dokumenata prostornog uređenja za područje Općine Lekenik:

- **Prostorni plan posebnih obilježja za područje značajnog krajobraza Doline rijeke Kupe i Odranskog polja**
- **Prostorni plan uređenja općine Lekenik**

KUPA-LETOVANIĆ

Područja i lokaliteti za istraživanje i praćenje pojava i procesa u prostoru

Izvješćima o stanju u prostoru općine Lekenik potrebno je obuhvatiti ocjenu stanja i praćenje pojava u prostoru naročito za :

- demografska kretanja - praćenje radi sagledavanja moguće neravnoteže i predlaganja mjera za uspostavu ravnoteže
- korištenje građevinskih područja naselja - praćenje načina korištenja i predlaganje promjena u smislu učinkovitog korištenja
- izgradnja infrastrukture i građevina od važnosti za Državu i Županiju - praćenje ostvarenja izgradnje radi ravnomjernijeg povezivanja i razvoja područja (auto cesta Zagreb - Sisak - Bihać, magistalna željeznička pruga velikih brzina Zagreb - Sisak - Kutina, pokrivenost TV odašiljačima cijelog područja općine itd.)
- istraživanje prometnih pravaca Sisak - Karlovac
- usklađenje mogućih očekivanih sukoba u prostoru – npr: (1) studija usklađenja uvjeta zaštite visoko vrijednog zaštićenog krajolika rijeke Kupe i vodozahvata na Kupi s potrebama uređenja plovnog puta Kupom od Siska do Karlovca, te energetsom iskorištenjem (HE Pokuplje),
- brdska i manje razvijena područja - praćenje stanja, pojava i procesa u cilju praćenja učinaka provedenih mjera (gospodarski razvoj, demografska kretanja)
- zaštita i očuvanje prirodnih i kulturno - povijesnih obilježja i vrijednosti - praćenje stanja, pojava i procesa radi pravodobnog djelovanja u slučaju narušavanja tih vrijednosti (npr. sukobi u planskom korištenju rijeke Kupe)
- potreba izrade studije mogućih nalazišta mineralnih sirovina Županije na osnovi kojih bi se izradila Osnova gospodarenja mineralnim sirovinama za potrebe Županije, gradova i općina.
- zaštićeni lokaliteti prirode (registrirani, prijedloženi za zaštitu) - praćenje stanja, načina korištenja te mogućeg ugrožavanja i onečišćenja (dolina Kupe, Odransko polje)
- poplavna područja - praćenje promjena s ciljem zaštite prostora u slučaju potencijalnog ugrožavanja ljudi, imovine i okoliša
- vodonosna područja - praćenje kvalitete, stanja zaštite, potencijalnog ugrožavanja i onečišćenja
- planirana, postojeća i napuštena istražna polja mineralnih sirovina (nadzemna i podzemna) - praćenje korištenja postojećih i sanacije napuštenih polja s ciljem pravodobnog utjecaja u cilju zaštite prostora

Na temelju Izvješća o stanju u prostoru, Programima mjera za unapređenje stanja u prostoru Županije i jedinica lokalne samouprave odredit će se izrada potrebnih dokumenata prostornog uređenja, stručnih i znanstvenih podloga, te programa, studija, projekata i drugih elaborata.

1.1.3.3. Ocjena postojećih prostornih planova na području Općine Lekenik

Pregled važećih prostornih planova za područje Općine Lekenik

- Prostorni plan Općine Sisak – izradio: Zavod za urbanizam i projektiranje Sisak («SV» 13/76)
- Izmjene i dopune Prostornog Plana Općine Sisak - izradio: Urbanistički Institut Hrvatske («SV» 48/82)
- Program mjera za unapređenje stanja u prostoru Općine Lekenik – izradilo općinsko vijeće Općine Lekenik (SV Općine Lekenik 41/04)

Ostali planovi koji su analizirali prostor općine Lekenik

- Planovi uređenja naselja u zaštitnom pojasu uz rijeku Kupu – izradio: Zavod za prostorno planiranje Sisak («SV» 5/85)
- Osnove korištenja i zaštite prostora bivše Općine Sisak (Zavod za planiranje i razvoj Sisak,1993.)

• Analiza Prostornog Plana Općine Sisak («Službeni Vjesnik» 13/76)

izradio: Zavod za urbanizam i projektiranje Sisak («SV «13/76)

Iz Pregleda važećih prostornih planova vidljivo je da je prostor Općine Lekenik još uvijek pokriven prostornim planovima bivše općine Sisak. Ovi dokumenti prostornog uređenja pokrivaju područje više jedinica lokalne samouprave, te tako više nisu u skladu s današnjim teritorijalnim ustrojem.

Prostorni plan bivše Općine Sisak pokriva područje: Grada Siska, Općine Martinska Ves, Općine Lekenik i Općine Sunja.

Kako su svi prostorni planovi bivših općina doneseni u razdoblju od 1979. do 1989. godine, to je veliki dio tih planova neprimjenjiv u današnjim društvenim i gospodarskim uvjetima.

Namjena površina planirana je u skladu s «optimalnim modelom» razvoja koji sadrži izrazito linearno-koncentracijske tendencije. Velike površine i dalje su rezervirane za poljoprivrednu proizvodnju s intenzivnom eksploatacijom. Šume zauzimaju znatne površine u općini u ravničarskom i u brežuljkastom kraju.

Industrija je planirana kao najvažnija privredna grana, koja je skoncentrirana u Gradu Sisku, te dijelom u Lekeniku i Sunji.

Planirana je blaga decentralizacija funkcija, u kojem je smislu spomenuta moguća rezervacija određene industrijske zone za daljnju budućnost i u lokalnim središtima, čime se želi spriječiti emigracija lokalnog stanovništva k centru i postići ravnomjerniji razvitak na području Općine.

Djelatnosti od osobitog razvojnog značaja za područje Općine Lekenik (izvod iz PPO Sisak)

Lekenik u hijerarhiji naselja predviđenog Prostornim planom Općine Sisak ima nivo sekundarnog urbaniziranog razvojnog centra sjeverozapadnog dijela bivše Općine Sisak. Planirano je opremanje naselja svim tercijarnim i kvartarnim djelatnostima potrebnima u svakodnevnom životu gravitacijskog područja. PPO u Lekeniku planira industrijsku zonu koja je načelnom granskom podjelom na nivou cijelog teritorija bivše Općine Sisak, a u skladu s tadašnjim temeljnim usmjerenjima na industrijski razvitak, bila rezervirana za metaloprerađivačku industriju.

Planirana je izgradnje magistralne auto-cesta Zagreb- Sisak, a u željezničkom prometu zacrtan je magistralni željeznički smjer Zagreb-Sisak-Sunja-Novska kao dvokolosječna pruga.

Smjernice za planiranje prostora:

- područje Općine Sisak mora aktivirajuće djelovati na kontaktne regije i druga nerazvijena ili manje razvijena područja

- Prostorni plan treba izvršiti funkcionalnu raspodjelu prostora i s tim u vezi postaviti mjere zaštite prostora od nenamjenskog korištenja
planove temeljnih sistema infrastrukture uskladiti sa lanovima višeg reda
- Prostorni plan treba ukazati na probleme napuštenih naselja i osigurati prostor za individualnu stambenu izgradnju kako ne bi došlo do formiranja degradiranih i neplanskih prigradskih naselja. S druge strane, izgradnja objekata za rekreaciju i odmor gradskog stanovništva vrši pritisak na najkvalitetniji prostor, za koji u pravilu nisu izrađeni urbanistički planovi. Prostorni plan treba uskladiti individualne i društvene potrebe, dajući k tome prednost kolektivnoj rekreaciji.
- potrebno je izraditi detaljne urbanističke planove manjih naselja (npr. Lekenik, Sunja)
- osigurati prostor za privredni razvoj općine
- osigurati zaštitu od ratnih i elementarnih katastrofa
- nužno je utvrditi sve izvore zagađenja okoliša i predvidjeti mjere za sanaciju , zaštitu u uređenje
- plan je potrebno redovito obnavljati i unaprijeđivati

• **Izmjene i dopune prostornog plana Općine Sisak (SV 48/82)**

Smjernice za planiranje prostora:

- poticati i osigurati izradu dokumentacije zaštićenih i predloženih dobara za zaštitu prirodne i graditeljske baštine
- dobra prirodne baštine : značajni krajolik “Dolina rijeke Kupe”. Blizina Zagreba uvjetovala je veliki pritisak vikend izgradnje, pa se osjeća potreba hitnog izdvajanja još neizgrađenih zona . Unatoč svemu nema zapreke da se Kupa i njena dolina, bez obzira na kategoriju značajnog krajolika predvidi kao rekreaciona zona. Ova namjena ne bi smjela biti privatizirana i stihijska kao do sada, nego određena prvenstveno kroz planove i uvjete uređenja prostora. Zaštitini pojs obuhvaćao bi koridor širine 1km sa svake strane toka.

Građevinska područja naselja na području Općine Lekenik (izvod iz Izmjena i dopuna PPO Sisak iz 1982. godine («Službeni Vjesnik» 48/82):

OPĆINA LEKENIK	broj stanovnika 1991. godine	utvrđeno građevinsko područje u » Izmjene i dopune PPO Sisak » 1982 . (ha)
BREŽANE LEKENIČKE	299	324,26 ha
BRKIŠEVINA	205	210,35 ha
CERJE LETOVANIČKO	177	179,32 ha
DONJI VUKOJEVAC	441	167,41 ha
DUŽICA	447	18,70 ha
GORNJI VUKOJEVAC	74	33,00 ha
LEKENIK	1 652	311,00 ha
LETOVANIĆ	568	181,20 ha
PALANJEK POKUPSKI	40	34,50 ha
PETROVEC	840	78,75 ha
PEŠĆENICA	306	250,80 ha
POKUPSKO VRATEČKO	43	71,50 ha
POLJANA LEKENIČKA	289	37,60 ha
STARI BROD	160	125,65 ha
STARI FARKAŠIĆ	106	76,00 ha
ŠIŠINEC	104	93,75 ha
VRH LETOVANIČKI	118	256,70 ha
ŽAŽINA	378	164,68 ha
OPĆINA LEKENIK UKUPNO	6 248	2 615,47 ha

Ostali planovi koji su analizirali prostor općine Lekenik

- Analiza Planova uređenja naselja u zaštitnom pojasu uz rijeku Kupu («SV» 5/85):**

Na području Općine Lekenik nalaze se slijedeća naselja obuhvaćena ovim Planom :

Brkiševina
Letovanić
Stari Brod
Stari Farkašić
Šišinec
Pokupsko Vratečko
Žažina

Karakteristika tih naselja je da imaju izrazito velik udio povremenog stanovanja kao što su Pokupsko Vratečko (83% od ukupnog broja stambenih jedinica), Stari Brod (66%), Stari Farkašić (59%), Žažina (49%), Šišinec (49%).

U naseljima uz rijeku Kupu dijelovi građevinskih područja, predviđenih prvenstveno za izgradnju vikend naselja, zauzimaju i poplavne površine.

NASELJE	GRAĐ. PODRUČJE ukupno (ha) po PUN	BROJ STANOVNICA 1981.	BROJ STANOVNICA 1991.	PLANIRANI BROJ STANOVNICA stalni	PLANIRANI BROJ STANOVNICA povremeni
BRKIŠEVINA	185,0	276	205	200	280
LETOVANIĆ	120,0	658	568	600	400
STARI BROD	119,0	205	160	300	200
STARI FARKAŠIĆ	85,0	111	106	100	300
ŠIŠINEC	94,0	150	104	350	
VRATEČKO	85,0	52	43	50	400
ŽAŽINA	115,0	346	379	350	250

- **Osnove korištenja i zaštite prostora bivše Općine Sisak (Zavod za planiranje i razvoj Sisak,1993.)**

Prvi cilj ovog elaborata bio je osiguranje uvjeta za povratak prognanog i izbjeglog stanovništva te obnova i razvoj razorenih područja; zatim ujednačavanje osnovnih uvjeta i kvalitete življenja na području novih samoupravnih jedinica prije svega radi neutralizacije nepovoljnih demografskih procesa; valorizacija geoprometne pozicije Grada Siska kao gravitacijskog središta užeg prostora te u odnosu na prostor Republike Hrvatske; kao disperzija gospodarskog razvitka za razliku od dosadašnjeg modela koncentriranog razvitka gradskog središta.

U odnosu prema prostoru cilj je, uz racionalno korištenje osigurati i što efikasniju zaštitu prostora. To podrazumijeva da u sve mjere i zadatke treba ugrađivati princip racionalnog gospodarenja okolišem. Strukturne promjene u gospodarskom razvitku, te promjene strukture vlasništva, kao i relativno očuvani i razvijeni prirodni i drugi resursi omogućuju ostvarenje održivog razvoja koji će uskladiti socijalni, gospodarski i ekološki sustav.

Podaci o izgrađenosti za pojedina naselja u odnosu na građevinska područja naselja koja su bila definirana Prostornim Planom Općine Sisak :

I.	kategorija (neizgrađeno manje od 20%)	Dužica
II.	kategorija (neizgrađeno manje od 20- 50 %)	Poljana Lekenička
III.	kategorija (neizgrađeno više od 50%)	

Brežane Lekeničke, Brkiševina, erje Letovaničko, Donji Vukojevac, Gornji Vukojevac, Lekenik, Letovanić, Palanjek Pokupski, Peščenica, Petrovec, Pokupsko Vratečko, Stari Brod, Stari Farkašić, Šišinec, Vrh Letovanički, Žožina

Opća obilježja koncepcije prostornog razvitka područja Općine Lekenik

Pretpostavke razvoja su temeljene na znatno precijenjenom porastu stanovništva, te na predviđenom prenatrpanom industrijskom razvoju. Odras takve planerske politike su neopravdano planirane velike površine koje su bile predviđene za daljnje širenje industrije (u Lekeniku je planirano uređenja zone namjenjene metaloprerađivačkoj industriji) i građevinskih područja. S druge strane nisu bile u dovoljnoj mjeri izražene potrebe za lokacijama manjih proizvodnih i uslužnih pogona za koje danas postoji veliki interes malih i srednjih poduzetnika.

U poljoprivredi je predviđeno jačanje društvenog sektora putem uređivanja novih površina kroz obimne hidromelioracije, te intenziviranje proizvodnje.

Građevinska područja gotovo svih naselja prevelika su tako da zauzimaju vrijedne poljoprivredne površine a u nekim naseljima građevinsko područje je predviđeno i na područjima koja mogu postati građevinska tek uz znatnija ulaganja (npr. poplavna područja u naseljima Letovanić i Stari Brod). Od ukupno 18 naselja u Općini Lekenik samo 2 (Dužica i Poljana Lekenička) ne ulaze u III. kategoriju izgrađenosti.

Planovi su bili izrađeni uz pretpostavku postojanja "društvenog vlasništva" nad zemljištem zbog čega se u većini planova ne vodi računa o vlasničkim odnosima u prostoru, te su danas gotovo neprovedivi.

Odredbe za provođenje planova su zastarjele. Nisu u skladu s novim zakonima i propisima (npr. mogućnost gradnje određenih građevina i izvan građevinskih područja naselja koja je omogućena novim Zakonom o prostornom uređenju), te su često ograničavajući element kod određivanja građevinskih zahvata u prostoru.

Današnja kretanja u poljoprivrednoj proizvodnji koji daju naglasak na razvitak manjih gospodarstava (tzv. "mini - farme") teško se uklapaju u provedbene odredbe starih prostornih planova,

koji onemogućavaju lociranje poljoprivrednih gospodarstava i poljoprivrednih prerađivačkih subjekata u selima.

Lociranje mini - farmi samo na velikim udaljenostima izvan infrastrukturom opremljenih područja naselja u pravilu je neprihvatljivo za obiteljska poljoprivredna gospodarstva koja se žele razvijati u sklopu svoje čestice.

Iako su u Prostornom Planu Općine Sisak rezervirane prevelike površine građevinskih područja ipak se pojavio problem bespravne gradnje, naročito uz cestu Zagreb- Sisak. Ovakva bespravna izgradnja pojačano se nastavlja vezano na gradnju raznorodnih, često privrednih sdaržaja izvan građevinskih područja. Na području Općine Lekenik najviše su napadnuti prostori između Peščenice i Lekenika ; te prostor između Žažine i Dužice (dje je stihijski formirana svojevrsna gospodarska zona). Problem je i bespravna izgradnja u zaštićenom obalnom pojasu rijeke Kupe.

Osim bespravne izgradnje problem je i u gubljenju identiteta i ambijentalnih vrijednosti tradicionalnih naselja i potreba zaštite prepoznatljivosti preostale autohtone kulturne baštine.

- **Program mjera za unapređenje stanja u prostoru Općine Lekenik za razdoblje siječanj 2005 - prosinac 2008.g. (Službeni glasnik Općine Lekenik 41/04)**
-

Program mjera za unapređenje stanja u prostoru na području Općine Lekenik načinjen je na osnovu "Izvešća o stanju u prostoru Općine Lekenik", koje sadrži analizu pokrivenosti područja općine prostorno planskom dokumentacijom, vrednovanje konceptualnih obilježja prostornog razvitka na temelju postojećih prostornih planova, te opću ocjenu i nedostatke prostorno planske dokumentacije, kao i razloge za njenu izmjenu, dopunu, te izradu novih prostorno planskih dokumenata.

Potreba izrada novih prostornih planova , drugih dokumenata prostornog uređenja te studija:

- PPUO Lekenik je u izradi I planira se njegovo usvajanje do kraja 2005.g.
- Izrada UPU Lekenik (ovim planom bi se definirale zone korištenja prostora u naselju I potreba izgradnje novih nerazvrstanih mjesnih prometnica).
- Izrada DPU za novu poduzetničku zonu "Marof" u naselju Lekenik
- Izrada DPU za sportsko rekreacijsku zonu oko retencije Burdelj
- Izrada studije vodoopskrbe općine Lekenik
- Izrada studije zbrinjavanja otpadnih voda
- Izrada studije zaštite od štetnog djelovanja voda
- Izrada planova uređenja groblja
- Izrada programa izgradnje objekata i uređaja komunalne infrastrukture
- Izrada programa zaštite okoliša Općine Lekenik
- Izrada programa gospodarenja otpadom Općine Lekenik

1.1.3. OCJENA STANJA, MOGUĆNOSTI I OGRANIČENJA RAZVOJA U ODNOSU NA DEMOGRAFSKE I GOSPODARSKE PODATKE TE PROSTORNE POKAZATELJE

1.1.4.1. Ocjena stanja, mogućnosti i ograničenja u razvoju u odnosu na demografske podatke

Tablica 1.

OPĆINA LEKENIK	Površina		STANOVNICI				STANOVI				DOMAĆINSTVA		Gustoća naseljenosti broj stan / km ²
			popis 1991.		popis 2001.		popis 1991.		popis 2001.		popis 1991.	popis 2001.	
	km ²	%	broj	%	broj	%	broj	%	broj	%	broj	broj	
OPĆINA LEKENIK UKUPNO	231,2	100	6 248	100	6170	100	3 162	100	4 269	100	1 933	2 097	26,7
BREŽANE LEKENIČKE	20,7	10,0	299	4,9	281	4,6	294	9,3	672	15,7	97	88	13,6
BRKIŠEVINA	10,1	4,4	205	3,3	121	2,0			134	3,1		54	12,0
CERJE LETOVANIČKO	33,8	14,6	177	2,8	122	2,0	97	3,1	245	5,7	68	48	3,6
DONJI VUKOJEVAC	15,8	6,8	441	7,1	468	7,6	169	5,3	232	5,4	130	147	29,6
DUŽICA	17,1	7,4	447	7,2	395	6,4	157	5,0	196	4,6	155	153	23,0
GORNJI VUKOJEVAC	3,9	1,7	74	1,2	75	1,2	59	1,9	38	0,9	25	28	19,2
LEKENIK	29,5	12,8	1 652	26,4	1 857	30,1	556	17,6	683	16	525	594	62,9
LETOVANIĆ	16,9	7,3	568	9,1	539	8,7	320	10,1	327	10	202	208	31,9
PALANJEK POKUPSKI	6,0	2,6	40	0,6	17	0,3	12	0,4	20	0,5	12	9	2,8
PEŠĆENICA	16,2	7,0	840	13,4	915	14,8	149	4,7	403	9,4	97	274	56,5
PETROVEC	6,0	2,6	306	4,9	303	4,9	340	10,8	170	4,0	282	111	50,5
POKUPSKO VRATEČKO	5,9	2,5	43	0,7	44	0,7	93	3,0	116	2,7	16	19	7,4
POLJANA LEKENIČKA	11,4	4,9	289	4,6	278	4,5	97	3,1	119	2,8	86	88	24,4
STARI BROD	4,3	1,9	160	2,6	158	2,6	2358	74,6	253	6,0	53	59	36,7
STARI FARKAŠIĆ	14,2	6,1	106	1,7	79	1,3	87	2,8	97	2,3	35	32	5,6
ŠIŠINEC	7,1	3,1	104	1,7	65	1,1			72	1,7		29	9,2
VRH LETOVANIČKI	6,0	2,6	118	1,9	84	1,4	268	8,5	254	6,0	37	39	14,0
ŽAŽINA	6,3	2,7	378	6,1	369	6,0	229	7,2	238	5,6	113	117	58,6

Napomena:

Podaci za broj stanovnika i domaćinstava su od 31. ožujka 2001. – Pododsjek za statistiku u Sisačko – moslavačkoj županiji.

Podaci za broj stanova 2001. g. su podaci od državnog zavoda za statistiku od 31.3. 2001. Statističko izvješće 1137.

Podaci za površinu naselja su od 19.12.2002. g. Državna geodetska uprava, Područni ured Sisak.

U skladu s rezultatima posljednjeg službenog popisa stanovništva iz 2001. godine, demografskim kretanjima i promjenama poslije domovinskog rata, te najnovijim zbivanjima, koja su izražena velikim promjenama u razmještaju, broju i strukturi stanovništva, potrebno je voditi računa o sljedećim demografskim činjenicama, koje ukazuju kakva je, ili se može očekivati, demografska slika Općine Lekenik:

- Prema posljednjem službenom popisu iz 2001. u naseljima na području današnje Općine Lekenik živjelo je 6 170 stanovnika, što je za 78 stanovnika manje nego što je živjelo 1991.g.

- Općina Lekenik je bila slabije naseljeni prostor, jer je 2001.g prosječna gustoća naseljenosti Općine Lekenik bila 26,7 stanovnika na km² (županija 41,12 stanovnika na km²).

Kretanje broja stanovnika:

- Broj stanovnika u naseljima na području današnje Općine Lekenik rastao je sve do 1971. godine kada dostiže svoj najveći broj, da bi se zatim počeo postepeno smanjivati.
- Rezultat kretanja broja stanovnika pokazuje negativan migracijski proces (iz ovog prostora više je iselilo njegovih stanovnika nego se u njega uselilo novih stanovnika iz drugih područja).

Vitalitet stanovništva:

- Stanovništvo pokazuje nepovoljna vitalna kretanja. Ovaj je prostor stalno bilježio prirodni pad stanovništva, jer je bilo više umrlih nego živorođenih, iako se u apsolutnom broju smanjuju obje ove skupine.
- U skladu s tim dobna struktura stanovništva pokazuje da ono ubrzano sve više stari.

Narodnosni sastav stanovništva:

- Prema narodnosnom sastavu u naseljima na području današnje Općine Lekenik živi većina hrvatskog stanovništva

Demografske promjene kao posljedica domovinskog rata

Pod utjecajem niza čimbenika kao što su: društvena i gospodarska kriza koja je već bila prisutna u minulom desetljeću, posljedice Domovinskog rata, neizvjesna sudbina dijela prognanika i izbjeglica, te potreba korjenite preobrazbe društva, koji će se procesi nastaviti i u slijedećim godinama; nije jednostavno na duži rok predvidjeti demografske promjene.

Ciljevi i smjernice demografskog razvitka

Radi ublažavanja demografskih poremećaja u Općini Lekenik, potrebno je utvrditi ciljeve demografskog razvitka i smjernice, a sve u cilju da se nepovoljni demografski procesi, koji postaju ograničavajući čimbenik razvitka, usmjere prema poželjnom kretanju pučanstva za što treba težiti ostvarenju sljedećih ciljeva :

- osigurati uvjete za ostanak mlađeg stanovništva na području Općine,
- obnavljati ruralna naselja gdje za to postoje objektivne potrebe i mogućnosti,
- poboljšati standarde i kvalitetu življenja stanovništva.

U okviru cjelokupne strategije i razvojne politike, na županijskoj razini treba predložiti sustav mjera i postupke koji bi trebali ublažiti postojeće poremećaje i pozitivno utjecati na demografske tokove :

- provoditi poticajnu, selektivnu i prostorno organiziranu populacijsku, ali i druge politike u Županiji (poreznu, stambenu, socijalnu, agrarnu, razvojnu, obrazovnu i dr.),
- utvrditi posebne mjere za revitalizaciju gradskih i ruralnih naselja, uz poticanje obiteljskog poduzetništva,
- izvršiti otkup neobrađenog plodnog zemljišta, te ga zajedno sa zemljištem koje je već u vlasništvu države dodijeliti, prodati uz povoljnu cijenu ili dati u dugoročni zakup poljoprivrednom stanovništvu,
- omogućiti porezne i druge olakšice, te davati povoljne kredite poslodavcima koji će u demografski ugroženim dijelovima Županije razvijati gospodarske djelatnosti i koji će pretežno zapošljavati domaće stanovništvo.

Prognoza kretanja broja stanovnika u Općini Lekenik

Procjena broja stanovnika u Županiji u 2010. godini koja nisu bila direktno ugrožena ratnim razaranja, promijenjene gospodarska i političke okolnosti utječu na to da se ne očekuje porast broja stanovnika uslijed doseljavanja iz drugih područja kao što je to do sada bio slučaj, što sve zajedno utječe na ukupne demografske prognoze.

Stanovništvo 1991., 2001. i 2010. godine u Općini Lekenik

Naziv općine ili grada	Broj stanovnika 1991.godine	Broj stanovnika 2001.godine	Okvirna prognoza broja stanovn. 2010. godine	Razlika 1991-2001	%	Razlika 2001-2010	%
OPĆINA LEKENIK	6 248	6 170	6 500	-78	1,2%	330	5%

Podatak za 2010. godinu je iz studije « Ciljevi i strategija demografskog razvitka Sisačko- moslavačke Županije ».

1.1.4.2. Ocjena stanja, mogućnosti i ograničenja u razvoju u odnosu na gospodarske podatke

Cjelokupno područje Općine Lekenik je izrazito ruralno područje dominiraju mala naselja. Najveće mogućnosti za razvoj ima općinsko središte Lekenik zbog svog položaja uz glavnu prometnicu Sisak - Zagreb, najvećeg broja stanovnika, javnih i društvenih objekata te male udaljenosti između dva gradska središta.

Danas u općini prevladavaju trgovačka poduzeća i obrtničke radionice.

Potencijalna mogućnost za nastanak novih poduzeća leži u :

- geoprometnom položaju naselja Lekenik, tj. brze veze planiranom auto cestom sa Zagrebom
- poljoprivredi (ekološki uzgoj bilja)
- formiranje sportsko rekreacijskih područja kao potencijalnih izletišta šireg prostora, lovni i ribolovni turizam (proglašenje područja uz rijeku Kupu i Odranskog polja značajnim krajobrazom)

1.1.4.3. Ocjena stanja, mogućnosti i ograničenja u razvoju u odnosu na prostorne pokazatelje

U većem dijelu Općine Lekenik rasprostranjena su tla koja su srednje pogodna za poljoprivredu i tla koja bi nakon melioracije bila visoko pogodna za poljoprivredu. Brdsko područje je uglavnom područje šuma hrasta kitnjaka, kestena i običnog graba.

Naselja uz prometnicu Sisak - Zagreb : Donji Vukojevac, Lekenik, Petrovec, Peščenica dobro su povezana sa centrima Sisakom i Zagrebom (imaju vezu i sa željezničkom prugom), a bilježe i porast broja stanovnika. Imaju potencijalne mogućnosti za razvoj obrtništva, male privrede i mini farmi.

Naselja koja se nalaze uz obalni pojas rijeke Kupe : Letovanić, Pokupsko Vratečko, Žažina, Stari Brod, stagniraju u broju stanovnika i imaju potencijalne mogućnosti za razvoj ruralnog turizma, rekreacijskih sadržaja i ribolovnog turizma, te s tim vezano i specifične ugostiteljske djelatnosti.

Ostala rubna i raštrkana naselja: Brkiševina, Šišinec, Cerje Letovaničko, Palanjek Pokupski, Poljana Lekenička i Vrh Letovanički, loše su prometno povezani sa ostalim dijelom općine (neasfaltirane ceste, loše prozivne u određenim dijelovima godine), bilježe pad stalno nastanjenog stanovništva i stagniraju u razvoju. Cerje Letovaničko, Brežane Lekeničke i Vrh Letovanički naselja su sa većim brojem povremenih vikend stanovnika koji imaju klijeti i vikend kuće na obroncima.

2. CILJEVI PROSTORNOG RAZVOJA I UREĐENJA

2.1. CILJEVI PROSTORNOG RAZVOJA ŽUPANIJSKOG ZNAČAJA

2.1.1. RAZVOJ GRADOVA I NASELJA , POSEBNIH FUNKCIJA I INFRASTRUKTURNIH SUSTAVA

IZVOD IZ «STUDIJA NASELJA SISAČKO- MOSLAVAČKE ŽUPANIJE»

Razvoj naselja na području Općine Lekenik detaljno je obrađen u «Studiji naselja Sisačko – moslavačke županije».

Studija je izrađena tijekom 1997 g., ali danas su poznati i rezultati popisa 2001.g., tako da će procjena broja stanovnika za 2010.godinu biti drugačija nago što je u Studiji.

Prema popisu stanovništva 2001.godine

NASELJA 1-100 STANOVNIKA	NASELJA 101-500 STANOVNIKA	NASELJA 501-1000 STANOVNIKA	NASELJA 1001-2000 STANOVNIKA
GORNJI VUKOJEVAC	BREŽANE LEKENIČKE	LETOVANIĆ	LEKENIK
PALANJEK POKUPSKI	BRKIŠEVINA	PEŠĆENICA	
POKUPSKO VRATEČKO	CERJE LETOVANIČKO		
STARI FARKAŠIĆ	DONJI VUKOJEVAC		
ŠIŠINEC	DUŽICA		
VRH LETOVANIČKI	POLJANA LEKENIČKA		
	PETROVEC		
	STARI BROD		
	ŽAŽINA		

U Općini Lekenik samo naselje Lekenik ima više od 1000 stanovnika, naselja Letovanić i Pešćenica iznad 500 stanovnika, a sva ostala naselja imaju manje od 500 stanovnika. Razvojni trendovi za većinu naselja su izrazito nepovoljni a razlog tome je dugogodišnja depopulacija, spora obnova infrastrukture i industrije.

FUNKCIONALNA SHEMA NASELJA NA PODRUČJU OPĆINE LEKENIK

(izostavljena su naselja ispod 200 stanovnika)

LOKALNO SREDIŠTE VI. REDA (važnija općinska središta)	OSTALA VEĆA NASELJA VII. REDA (naselja sa više od 200 stanovnika)
LEKENIK	BREŽANE LEKENIČKE
	DONJI VUKOJEVAC
	DUŽICA
	LETOVANIĆ
	POLJANA LEKENIČKA
	PETROVEC
	PEŠĆENICA
	ŽAŽINA

IZVOD IZ « PROMETNE STUDIJE SISAČKO-MOSLAVAČKE ŽUPANIJE »

U ovoj Studiji detaljno je analiziran prometno-geografski položaj Županije, te ratne štete nastale na prometnom sustavu.

Odrednice koje se odnose na Općinu Lekenik**A) Cestovni promet**

Prema postojećim prostornim planovima na cijelome prostoru Općine osiguravaju se mogućnosti vođenja koridora glavne cestovne i željezničke infrastrukture. Na prostoru općine Lekenik magistralni pravci na kojima se planira gradnja cesta su :

a) planirana auto cesta

- Zagreb – Sisak – Dvor – Bihać – Split, tzv. "Turopoljsko – banovinski cestovni smjer" nalazi se u I. skupini prioriteta prema Strategiji prometnog razvitka Republike Hrvatske. Na odabir najpovoljnije od dvije moguće varijante prolaska, svakako će imati i utjecaj rezultati studija koje bi još bilo nužno izraditi i s tih stajališta sagledati mogućnosti vođenja trase autoceste prostorom Županije.

Što se tiče mreže cesta nižega stupnja, predlaže se da osnovnu mrežu cesta Županije čine sljedeći pravci u smjeru sjeverozapad – jugoistok (jug), te zapad – istok:

b) planirane brze ceste:

1. Sisak - Pokupsko - Karlovac (dolinom Kupe)

c) postojeće ceste :

1. Zagreb - Petrinja - Hrv. Kostajnica (D30),
2. Popovača - Sisak - Pokupsko - Karlovac (D36) - potrebno uređenje između Žažine i prelaska Kupe,
3. Lekenik - Jezero Posavsko - L.Dubrovčak - D.Dubrovčak - Ivanić-Grad - novogradnja,

Navedeni bi pravci trebali biti stupnjevani barem kao ceste županijskog ili općinskog značaja.

d) ceste općinskog ranga

Od novih cesta općinskog ranga Studijom se predlaže izgradnja ceste :

1. Donje Trebarjevo- Lekenik

Svaka planirana aktivnost u prostorima koji imaju direktnog utjecaja na vrijedne vodotoke i šume biti će razmotrena prvenstveno iz aspekta zaštite, koja je definirana (uz vodotoke) kategorijom značajnog krajbraza i zaštitnog obalnog pojasa.

B) Željeznički promet

Postojeći sustav željezničke mreže ostaje i u daljnjim planovima uz potrebne zahvate na mreži u cilju osuvremenjivanja. Magistralna glavna željeznička pruga Savski Marof - Zagreb - Sisak - Novska - Vinkovci - Tovarnik (MG 2) i Dugo Selo - Novska (MG 2.1) s magistralnom pomoćnom prugom Sunja - Volinja - Bihać (MP 12) ostaju okosnice širega prometnog sustava. Predviđa se osuvremenjivanje ovog pravca, a dugoročno i proširenje na dva kolosijeka dogradnjom drugog kolosijeka uz postojeći na dionicama Zagreb - Sisak i Lipovljani - Novska (maksimalne brzine 160 km/h) te izgradnjom novog dijela brze pruge na potezu Sisak - Kutina (Repušnica) - Lipovljani (max brzine 250 km/h).

Na području Županije potrebno je poboljšati željeznički putnički prijevoz uvođenjem međugradske direktne željezničke veze Karlovac - Gvozd - Topusko - Glina - Petrinja - Lekenik - Sisak - Zagreb (bez presjedanja u Sisku) koja može dati značajni poticaj turističkoj valorizaciji Županije.

Da bi se udovoljilo navedenim zahtjevima treba urediti kolodvorske zgrade, proširiti lepezu usluga i sadržaje u njima, urediti perone uz kolodvorske zgrade, izgraditi perone na stajalištima i dr.

Osim navedenoga, potrebno je nabaviti i vlakove određenih vrsta. U daljinskom prometu to su udobni i brzi komforni vlakovi, a u prigradskom prometu to su vlakovi koji zadovoljavaju potrebe prigradskog prometa (veliko ubrzanje, široka vrata sa središnjim zatvaranjem, niski pod, sustav za obavješćavanje putnika, povoljan omjer sjedećih i stajaćih mjesta i dr.).

C) Riječni promet

Plovnost rijekom Kupom je upitna, budući je prostor planiran za zaštitu u kategoriji značajnog krajobraza (prema Zakonu o zaštiti prirode), a vodozahvat na rijeci Kupi opskrbljuje pitkom vodom velik dio stanovništva županije.

2.1.2. RACIONALNO KORIŠTENJE PRIRODNIH IZVORA

IZVOD IZ « KONCEPCIJSKOG RJEŠENJA PRIORITETNIH FAZA RAZVITKA VODOOPSKRBE NA PODRUČJU SISAČKO-MOSLAVAČKE ŽUPANIJE»

Općina Lekenik nalazi se u vodoopskrbnom sustavu «Sisak- Petrinja», u ogranku «Sisački vodovod» u okviru kojega se nalaze Grad Sisak i općine Lekenik, Martinska Ves te sjeverni dijelovi Općine Sunja. Unutar toga vodoopskrbnog sustava područje Općine Lekenik je najlošije opremljeno vodoopskrbnom infrastrukturom.

U Općini Lekenik problem pitke vode je prepreka za buduću revitalizaciju i daljnji razvitak općine. Koriste se većinom individualni izvori, plitkim kopanim zdencima čiju je kvalitetu nemoguće sustavno kontrolirati.

Proritet izgradnje vodovoda osim ostalih parametara bazira se na očuvanju zdravlja stanovnika koji koriste vodu neadekvatne kakvoće.

Vodoopskrbni sustav «Sisak – Petrinja» može se u odnosu na korištena izvorišta, prvenstveno s obzirom na «Novo Selište» i njemu prateće objekte (uređaj za kondicioniranje i vodospremnik «Sv. Trojstvo») razmatrati s podjelom na «Sisački Vodovod» i na «Vodovod Petrinja». Temeljem toga načinjene su predvidive koncepcije razvitka svakog sustava posebice.

Za «Sisački vodovod» provedena je detaljna hidraulička raščlamba, a koja se ogleda u širenju postojećeg sustava u tri osnovna pravca: sjever, jugoistok i zapad.

Pravac zapad - s položajem trase od Novog Selišta odnosno od vodospremnčkog prostora na Svetom Trojstvu, s prelaskom rijeke Kupe i produženjem do naselja Žažine, te dalje preko naselja Dužice, Lekenika, Pešćenice do Ogulinca.

Uvidom u rješenja vodoopskrbe susjednih županija može se postaviti da se veze mogu ostvariti na nekoliko lokaliteta i to :

- veza sa vodoopskrbnim sustavom Velike Gorice na pravcu Donji Vukojevac - Ogulinec (osiguravanje sigurnosne veze)

Na području Općine Lekenik nalazi se i potencijalno izvorište «Pešćenica» procijenjenog kapaciteta 400 l/s, no kakvoća vode zbog prekomjernog sadržaja željeza i mangana ne zadovoljava uvjete već je potrebno primijeniti kondicioniranje.

NAPOMENA: Trenutno je u tijeku izgradnja magistralnog vodovoda u Općini Lekenik i to: od naselja Ogulinec u Gradu Velika Gorica do naselja Lekenik. Cjevovodi su položeni uz glavnu prometnicu Zagreb – Sisak.

2.1.3. OČUVANJE EKOLOŠKE STABILNOSTI I VRIJEDNIH DIJELOVA OKOLIŠA

IZVOD IZ « IZVJEŠĆA O STANJU U OKOLIŠU SISAČKO - MOSLAVAČKE ŽUPANIJE »

Kada je rađeno izvješće o stanju okoliša Općina Lekenik je dostavila tražene podatke 1998. godine.

Iz Studije se može zaključiti da:

- u Općini Lekenik ukupna količina neopasnog tehnološkog otpada prema porijeklu (podaci za 1996.g.):

anorganski otpad	biološki otpad	ukupno
1 506,00 t	740,00 t	2 246,00 t

- u Općini Lekenik nema opasnog tehnološkog otpada
- na području Općine Lekenik iz javne vodovodne mreže snabdijeva se svega 28% stanovništva. Ostalo stanovništvo opskrbljuje se pitkom vodom iz individualnih bunara. Bunari su relativno plitki (dubina 5-10 m), pa se voda za vrijeme većih oborina zamuti. Ne postoje podaci o kvaliteti pitke vode, ali se pretpostavlja da zbog čestih poplava i visokih podzemnih voda koje direktno utječu na bunare, kvaliteta vode ne zadovoljava za standarde za pitke vode.
- Na području Općine Lekenik nema kanalizacijske mreže, a otpadne vode iz domaćinstva se skupljaju u septičke jame. Veliki broj domaćinstava ispušta otpadne vode u kanale i grabe iz kojih se procijede u tlo i onečišćuju podzemne vode, odnosno bunare sa pitkom vodom. Problem odvodnje postaje posebno izražen u vrijeme obilnih oborina, jer zbog loše izgrađenih nasipa i kanala rijeka Odra poplavi velike obradive površine i dijelove naselja.
- postupanje s komunalnim otpadom: U općini Lekenik godišnja količina komunalnog otpada iznosi 1 015 m³, odvoz organizira «Dakas» d.o.o., odlagalište otpada je na «Goričici», a divlja smetlišta se nalaze na cijelom području općine. Komunalni otpad skuplja se i odlaže bez izdvajanja sastojaka koji su vrijedna sekundarna sirovina (papir, staklo, plastika, karton, biološki otpad, tekstil).
- prema karti «Stanje kakvoće zraka» Općina Lekenik spada u područje manje onečišćenog zraka
- evidentirana su spomenici kulturne baštine; na području Općine Lekenik nalaze se 6 registriranih i 3 preventivno zaštićena spomenika
- na području Općine Lekenik na 236 stambenih objekata evidentirana je ratna šteta (od toga 213 objekata pripada I. II. i III. kategoriji oštećenja).

IZVOD IZ STUDIJE « ZAŠTITA PRIRODNE BAŠTINE U SISAČKO-MOSLAVAČKOJE ŽUPANIJI »

Na području općine Lekenik nema zaštićenih spomenika prirodne baštine.

Za prioritetna istraživanja, te provedbu zaštite i upisivanje u Upisnik zaštićenih dijelova prirode na području Sisačko – moslavačke županije predlaže se: dolina rijeke Kupe u kategoriji zaštite značajnog krajobrazca. Ovo područje prolazi kroz više Općina i Gradova među njima i Općinu Lekenik.

Porebno je stalno praćenje stanja i kvalitete voda, zraka, biljnog i životinjskog fonda u zaštićenim područjima.

IZVOD IZ PROSTORNOG PLANA SISAČKO-MOSLAVAČKE ŽUPANIJE

U okviru zaštite prirode izvan zaštićenih područja potrebno je:

- u cilju zaštite bioraznovrsnosti sačuvati što gušću mrežu očuvanih biotopa; u okviru gospodarenja šumama sačuvati određeni postotak starih šuma; u poljodjelstvu i vodnom gospodarstvu sačuvati dio postojećih živica, šumaraka, prirodnih potoka i drugih vodenih staništa, a pri gradnji prometnica osigurati prijelaze za divljač,
- sprječavati zahvate i djelatnosti posljedice kojih su degradacija i smanjenje raznovrsnosti biljnog i životinjskog svijeta,
- biološkom rekultivacijom umanjiti štetne posljedice velikih graditeljskih zahvata i površinskih kopova,
- pri vodnogospodarskim zahvatima predvidjeti mjere ublažavanja negativnih posljedica,
- predvidjeti odgovarajući oblik zaštite za ljekovite izvore u cilju njihova primjerenog korištenja (zdravstvo, turizam, rekreacija).

Za prioriteta istraživanja, te provedbu zaštite i upisivanje u Upisnik zaštićenih dijelova prirode na području Županije su predloženi:

Kategorija zaštite	Grad ili Općina	Prijedlog lokaliteta
Značajni krajobraz	Gvozd, Glina, Petrinja, Sisak, Lekenik	Dolina rijeke Kupe
Značajni krajobraz	Lekenik, Martinska Ves, Sisak	Odransko polje

IZVOD IZ « PROGRAM GOSPODARENJA OTPADOM SISAČKO-MOSLAVAČKE ŽUPANIJE »

Vrste i količine tehnološkog otpada u Općini Lekenik:

vrsta otpada	količina (t)	porijeklo	način postupanja	način obrade
- životinjske fekalije,urin i gnoj	500,00	B	OB	I
- otpadna kora	60,00	B	OB	I
- piljevina	60,00	B	OB	I
- strugotine, otpad od drvenih ploča	120,00	B	OB	I
- mješani građevinski otpad od rušenja	1485,00	A	O	OGO
- stara vozila	21,00	A	OB	I

Ukupna količina evidentiranog neopasnog tehnološkog otpada biološkog anorganskog porijekla iznosi 2 246,00 t. Mogući načini postupanja sa otpadom su odlaganje na odlagališta građevinskog otpada (najveća količina i obrada otpada iskorištavanjem materijala ili energetske vrijednosti).

Proizvođači otpada trebali bi nastojati da izmjenama u tehnološkim procesima, izmjenama u tehničkim rješenjima, kao i izmjenama u korištenim sirovinama, smanje ili izbjegnu nastajanje tehnološkog otpada, da tehnološki otpad što više recikliraju u vlastiti proizvodni proces ili skupljaju i plasiraju kao sekundarnu sirovinu drugim proizvodnim djelatnostima.

Županijski ured za zaštitu okoliša u suradnji sa Državnom upravom za zaštitu okoliša će utvrditi način i lokaciju odlagališta otpada.

2.2. CILJEVI PROSTORNOG RAZVOJA OPĆINSKOG ZNAČAJA

2.2.1. DEMOGRAFSKI RAZVOJ

Danas na području Općine Lekenik prema zadnjem popisu 2001.godine živi 6 170 stanovnika, a u najvećem naselju i općinskom središtu Lekeniku živi 1 857 stanovnika. Uz Lekenik, jedino naselja Letovanić i Peščenica imaju više od 500 stanovnika.

Tablica 1.

OPĆINA LEKENIK	Površina		STANOVNICI				STANOVI				DOMAĆINSTVA		Gustoća naseljenosti
			popis 1991.		popis 2001.		popis 1991.		popis 2001.		popis 1991.	popis 2001.	
	km ²	%	broj	%	broj	%	broj	%	broj	%	broj	broj	broj stan / km ²
OPĆINA LEKENIK UKUPNO	231,2	100	6 248	100	6170	100	3 162	100	4 269	100	1 933	2 097	26,7
BREŽANE LEKENIČKE	20,7	10,0	299	4,9	281	4,6	294	9,3	672	15,7	97	88	13,6
BRKIŠEVINA	10,1	4,4	205	3,3	121	2,0			134	3,1		54	12,0
CERJE LETOVANIČKO	33,8	14,6	177	2,8	122	2,0	97	3,1	245	5,7	68	48	3,6
DONJI VUKOJEVAC	15,8	6,8	441	7,1	468	7,6	169	5,3	232	5,4	130	147	29,6
DUŽICA	17,1	7,4	447	7,2	395	6,4	157	5,0	196	4,6	155	153	23,0
GORNJI VUKOJEVAC	3,9	1,7	74	1,2	75	1,2	59	1,9	38	0,9	25	28	19,2
LEKENIK	29,5	12,8	1 652	26,4	1 857	30,1	556	17,6	683	16	525	594	62,9
LETOVANIĆ	16,9	7,3	568	9,1	539	8,7	320	10,1	327	10	202	208	31,9
PALANJEK POKUPSKI	6,0	2,6	40	0,6	17	0,3	12	0,4	20	0,5	12	9	2,8
PEŠČENICA	16,2	7,0	840	13,4	915	14,8	149	4,7	403	9,4	97	274	56,5
PETROVEC	6,0	2,6	306	4,9	303	4,9	340	10,8	170	4,0	282	111	50,5
POKUPSKO VRATEČKO	5,9	2,5	43	0,7	44	0,7	93	3,0	116	2,7	16	19	7,4
POLJANA LEKENIČKA	11,4	4,9	289	4,6	278	4,5	97	3,1	119	2,8	86	88	24,4
STARI BROD	4,3	1,9	160	2,6	158	2,6	2358	74,6	253	6,0	53	59	36,7
STARI FARKAŠIĆ	14,2	6,1	106	1,7	79	1,3	87	2,8	97	2,3	35	32	5,6
ŠIŠINEC	7,1	3,1	104	1,7	65	1,1			72	1,7		29	9,2
VRH LETOVANIČKI	6,0	2,6	118	1,9	84	1,4	268	8,5	254	6,0	37	39	14,0
ŽAŽINA	6,3	2,7	378	6,1	369	6,0	229	7,2	238	5,6	113	117	58,6

Napomena:

Podaci za broj stanovnika i domaćinstava su od 31. ožujka 2001. – Pododsjek za statistiku u Sisačko – moslavačkoj županiji.

Podaci za broj stanova 2001. g. su podaci od državnog zavoda za statistiku od 31.3. 2001. Statističko izvješće 1137.

Podaci za površinu naselja su od 19.12.2002. g. Državna geodetska uprava, Područni ured Sisak.

Stanje prema popisu iz 2001. godine:

Prema posljednjem službenom popisu iz 2001. u Općini Lekenik je živjelo 6 214 stanovnika. Prosječna gustoća naseljenosti 2001. god. iznosila svega 26,7 stanovnika na km². Broj stanovnika u naseljima na području današnje Općine Lekenik rastao je do 1971. kada dostiže svoj najveći broj, da bi se zatim počeo postepeno smanjivati.

Rezultat kretanja broja stanovnika u Općini Lekenik u razdoblju od 1971. do 2001. pokazuje da je migracijski saldo bio negativan što znači da je iz ovog prostora iselilo više njegovih stanovnika nego se u njega uselilo novih stanovnika iz drugih područja, što su značajke tradicionalno emigracijskog područja.

KRETANJE BROJA STANOVNIKA

	popis 1971.	popis 1981.	popis 1991.	popis 2001.
OPĆINA LEKENIK UKUPNO	7 454	6 704	6 248	6170
BREŽANE LEKENIČKE	332	281	299	281
BRKIŠEVINA	354	276	205	121
CERJE LETOVANIČKO	368	220	177	122
DONJI VUKOJEVAC	405	424	441	468
DUŽICA	533	497	447	395
GORNJI VUKOJEVAC	115	99	74	75
LEKENIK	1 612	1651	1 652	1 857
LETOVANIĆ	787	658	568	539
PALANJEK POKUPSKI	84	51	40	17
PEŠĆENICA	836	803	840	915
PETROVEC	278	282	306	303
POKUPSKO VRATEČKO	69	52	43	44
POLJANA LEKENIČKA	338	310	289	278
STARI BROD	260	260	160	158
STARI FARKAŠIĆ	155	155	106	79
ŠIŠINEC	201	201	104	65
VRH LETOVANIČKI	139	139	118	84
ŽAŽINA	397	397	378	369

Stanovništvo Općine Lekenik pokazuje nepovoljna vitalna kretanja, te je bilo više umrlih nego živorođenih, iako se u ukupnom broju obje ove skupine smanjuju. Dobna struktura stanovništva pokazivala je da ono ubrzano sve više stari.

Tablica – procjene broja stanovnika Općine Lekenik prije rezultata popisa 2001.

Jedinice lokalne samouprave i uprave	Broj stanovnika po popisu 1991.	Prirodno kretanje stanovništva 1991–1997.	Procjena broja stanovnika 1997. ^A	Procjena broja stanovnika 1999. ^B	Procjena broja stanovnika 1999. ^C	Procjena broja stanovnika 2010.
LEKENIK	5 939	- 370	5 850	5 977	7 924	8000

Napomene:

- ^A podaci iz "Studije naselja Sisačko - moslavačke županije"
- ^B podaci iz studije "Ciljevi i strategija demografskog razvitka Sisačko - moslavačke županije", pretpostavka mirnodopskog kretanja broja stanovnika sa trendom promjena broja stanovnika kao u razdoblju 1981. - 1991. godine
- ^C podaci iz studije "Ciljevi i strategija demografskog razvitka Sisačko - moslavačke županije", pretpostavka da broj priključaka električne energije odgovara broju domaćinstava, prosječni broj članova domaćinstava kod bivših okupiranih naselja iznosi 1,7 članova, a kod ostalih naselja 3,1 članova po priključku
- ^D u procjenu nisu uključana naselja Šišinec

Kao što navedeni podaci pokazuju, procjene u demografskoj studiji znatno premašuju stvarni broj stanovnika Općine Lekenik nakon podataka iz zadnjeg popisa stanovništva 2001., stoga će se i nove demografske prognoze razlikovati.

Smjernice iz Prostornog plana Sisačko-moslavačke županije

Demografska obnova

Uzajamna povezanost i uvjetovanost gospodarskog i demografskog razvitka temelj je razvojnog planiranja. Za gospodarsku revitalizaciju područja potrebno je radno sposobno stanovništvo na ukupnoj razini, od kojih jedan dio ima managerske sposobnosti za uvođenje novih proizvodnih programa. Posebnim poticajima potrebno je osigurati povratak radno sposobnog stanovništva u mjesta rođenja ili u neka druga područja.

Oblik demografske obnove Županije ne smije se stoga ograničiti samo na klasično poticanje reprodukcije stanovništva, koje može dati rezultate samo u dužem vremenskom razdoblju, a nema sigurnosti da brojnije mlađe generacije neće emigrirati iz tog područja. Stoga je potrebno primjenjivati različite oblike obnove, uključujući i druge oblike gospodarske i općenito ukupne revitalizacije.

- Potrebno je postaviti okvire gospodarske revitalizacije čime se posredno ostvaruju uvjeti za veću reprodukciju malobrojnog reprodukcijski sposobnog stanovništva i dolazak novog stanovništva.
- Povratak prognanika, izbjeglica i raseljenih osoba prvenstveno će značiti povećanje brojnog stanja populacije no, s obzirom na primarni povratak uvjetno starijih osoba i očekivani nepotpuni povratak, neće bitnije utjecati na znatniju promjenu reprodukcijskih kretanja.
- Moguće mjere revitalizacije morale bi omogućiti zapošljavanje i stambeno zbrinjavanje u županijskim područjima posebne državne skrbi iz sredstava socijalnog i gospodarskog programa.
- Ostanak novopridošlog stanovništva iz Bosne i Hercegovine mora se rješavati njihovim zbrinjavanjem, resocijalizacijom, akulturacijom i integracijom u novu sredinu. Ova populacija dolazi iz područja nekoliko puta veće reprodukcije i može određeno vrijeme zadržavati reprodukcijski okvir i navike sredina iz kojih su došli, te postati nositelj reprodukcije na području Županije.
- Povratak stanovnika s rada u inozemstvu nije intenzivan (oko 4,5 % ukupnog stanovništva), te neće bitnije utjecati na promjene postojećih procesa.
- Znatan broj hrvatskih iseljenika u raznim dijelovima svijeta objektivno predstavlja drugu važnu populaciju, uz onu novopridošlu iz Bosne i Hercegovine, kao potencijalnu u

demografskoj obnovi Hrvatske. Zakonom o područjima posebne državne skrbi potrebno je riješiti ključno pitanje kako taj potencijal privući u Sisačko - moslavačku županije.

9. Demografska obnova Županije može se provoditi u sklopu gospodarske obnove, kao njen integralni dio i važna pretpostavka svakog planiranja u prostoru.

2.2.2. ODABIR PROSTORNO RAZVOJNE STRUKTURE

Osnovni cilj politike gospodarskog razvitka Općine Lekenik temelji se na načelima:

- donošenja odluka sa što većom neposrednom suradnjom sa stanovništvom i uključivanjem svih sudionika kod odlučivanja u zajedničkim ciljevima ;
- zajedničkog pristupa gospodarskom razvoju sa županijske i lokalne razine, uz istovremenu primjenu instrumenata i mjere potpore razvoju sa državne razine.

Glavni ciljevi gospodarskog razvitka Općine su:

- priskrbiti razvojnu pomoć u ratom stradalim dijelovima Županije i gospodarski nerazvijenim i ugroženim područjima;
- povećati ukupni narodni dohodak i razinu obrazovanja ljudi;
- smanjiti nezaposlenost i povećati produktivno zapošljavanje;

Pod-ciljevi za ostvarivanje glavnih ciljeva su:

- potaknuti razvoj dinamičnih, inovativnih i izvozno usmjerenih lokalnih proizvodnih sustava;
- unaprijediti gospodarstvo vlastitim, državnim i inozemnim resursima podržavajući infrastrukturu za poduzetništvo;
- unaprijediti poljoprivredu, proizvodnju hrane i razvoj sela;
- poticati strana ulaganja u Općinu; privlačiti i koristiti druge strane resurse za razvoj;
- čuvati i unapređivati okoliš, spomeničku baštinu i krajolik, te druge stečene i stvorene resurse za budući razvoj;
- prostor Općine koristiti tako da gospodarstvo, posebno mala i srednja poduzeća, budu locirana na postojećim razvojnim osima, a u ostalim dijelovima općinskog prostora razvijati gospodarske djelatnosti koje čuvaju i unapređuju okoliš i prirodu;
- poticati regionalno partnerstvo te razvijati samopovjerenje i društvenu koheziju;
- ubrzati promjene tradicionalne strukture za donošenje odluka u kreiranju i provedbi mjera politike razvoja, te potaknuti stvaranje novih oblika upravljanja na svim razinama Županije;
- prioritetne akcije i projekte uobličiti za stratešku preobrazbu;

2.2.3. RAZVOJ NASELJA, DRUŠTVENE, PROMETNE I KOMUNALNE INFRASTRUKTURE

Za očekivati je da će se najbrže razvijati naselje Lekenik kao općinsko središte.

Naselja koja se nalaze uz državnu cestu Sisak-Zagreb imaju potencijalne mogućnosti da postanu gospodarski razvijena-formiranjem zona za razvoj isključivo gospodarskih djelatnosti koja su dobro prometno povezana sa budućom auto-cestom Sisak-Zagreb. Sva ostala naselja na području općine imati će izrazito agrarno obilježje ili obilježje pretežito vikend naselja sa sportsko rekreacijskim zonama na kojima su predviđaju izletišta za šire područje Grada Siska i Velike Gorice (naselja uz rijeku Kupu). Za očekivati je da će seoska naselja s većim mogućnostima agrarnog gospodarenja zadržati svoje ruralne značajke, s odgovarajućim osuvremenjivanjem života i rada u njima.

Jedan od bitnih preduvjeta razvoja je socijalnog karaktera. Demografski manjkovi nisu nastali samo kao posljedica domovinskog rata, već su bili iskazivani i prije kroz negativan prirast stanovništva.

Razvoj naselja treba težiti postupnom preokretu u ruralnoj sferi tj. planske intervencije potrebno je prilagoditi stvaranju mogućnosti za razvoj poljoprivredne proizvodnje na bitno drugačijim osnovama od današnjih.

Razvitak krupne infrastrukture ³ na području Općine Lekenik u idućem će se razdoblju odvijati prema zacrtanim programima i prioritetima u okviru sljedećih mjerila:

- auto cesta
- županijske ceste
- sadašnja željeznica koja bi mogla dobiti proširenje sa brzim kolosijekom
- u punoj mjeri uvažavati i dopunjavati se sa srodnim prometnim sustavima, te poticati mješovite prijevoze robe.

Prioritetnu fazu razvitka vodoopskrbe ⁴ na području Općine Lekenik:

- pristupiti istraživanjima, te izradi i provedbi dugoročnih programa izgradnje vodovodnog sustava i istarživanje potencijalnog vodocrpilišta
- pristupiti evidentiranju, te utvrđivanju pravnog, ekonomskog i tehničko - tehnološkog statusa i stanja tzv. "lokalnih vodovoda", s ciljem izrade cjelovitih programa aktivnosti za uređenje i organiziranje istih u skladu sa zakonski uvjetovanim odrednicama propisanim za djelatnost javne vodoprivrede.

2.2.4. ZAŠTITA KRAJOBRAZNIH PRIRODNIH VRIJEDNOSTI I POSEBNOSTI I KULTURNO-POVIJESNIH CJELINA

Izvod iz Konzervatorske podloge za PPUO Lekenik

Pregled povijesnog i prostornog razvoja područja

Naseljenost šireg sisačkog područja, kojem pripada i prostor današnje općine Lekenik, datira od prapovijesnih vremena. Najstariji su nalazi noričko - panonskih tumula južno od Donjeg Vukojevca. Iz vremena Rimskog carstva ubicirani su ostaci putova, npr. ceste Siscia - Emona, kasnije nazvane Petrinjski put, na području Donjeg Vukojevca, te ostaci ceste Siscia - Poetovio kraj Peščenice, gdje je bilo i rimsko naselje. Vicinalni put, kako i ostaci naselja i brane na Kupi nađeni su u blizini Dužice, a antičko je naselje bilo i u obližnjoj Žažini. Tragovi antičke, a možda i ranosrednjovjekovne naseljenosti nađeni su i u brežuljkastim predjelima, na položaju Gradišće kod Cerja Letovaničkog i Gradini kraj Palanjeka Pokupskog.

Naselja se od najranijeg vremena razvijaju uz prijelaze preko rijeke Kupe, te uz antičke prometne pravce prema zapadu. Ostaci srednjovjekovnog naselja u zaselku Gradec ukazuju i na srednjovjekovnu naseljenost brežuljakastog predjela sjeverno od rijeke.

Sve do 13. stoljeća nema pisanih podataka o naseljima šireg sisačkog kraja. Razvojem feudalizma stvaraju se veći crkveni i plemićki posjedi. Ovo područje prije toga pripada staroj hrvatskoj župi Gora, koja kasnije postaje županija, potom feudalni posjed. Crkveni viteški red ivanovaca vranskoga priorata držao je posjed Gora, kao i manje posjede Lekenik i Peščenicu u sisačkom Turopolju. Gora se prostirala s obje strane rijeke Kupe. Kralj Bela III prvo je Goru darovao templarima (1173. - 1196.), a nakon njihova ukinuća posjed je od 1312. vlasništvo vranskog priorata. Unutar njega su naselja Žažina/Sassyna, Letovanić, Miholje/Myholya (sada samo toponim brda iznad Starog Farkašića), zatim posjed pod nazivom "antiquus portus" gdje je bio jedan od starih prijelaza preko Kupe, što je očuvano i u današnjem nazivu tog sela Stari Brod. Nekadašnjim je Ivanovskim posjedima pripadala i Dubrava iznad Letovanića, koja se spominje od prve polovice 16. st, a danas je samo toponim. Predij Miholje već u 14. stoljeću ivanovci daju manjim posjednicima, predijalcima. Cijelo je vlastelinstvo Gora prodano godine 1514. Frankopanu Slunjskom. Frankopani drže Letovanić gdje u prvoj polovici 16. st. podižu i kaštel, a Žažinu i Miholje daju vazalima. Uz lijevu stranu kupe navode se tri

³ Izvodi iz : "Studije prometnog sustava Sisačko - moslavačke županije", izradio Institut građevinarstva Republike Hrvatske, Zavod za prometnice, Zagreb, ožujak 1999.

⁴ Izvodi iz : "Konceptijskog rješenja prioriternih faza razvitka vodoopskrbe na području Sisačko - moslavačke županije", izradio "Hidroprojekt - ING" d.o.o., Zagreb, lipanj 1998.

župne crkve. Crkva sv. Mihaela (*ecclesia sancti Michaelis cruciferorum*) spominje se već 1334. u prvom popisu župa zagrebačke biskupije, a crkva sv. Nikole između Letovanića i Žažine spominje se 1574. godine, kao i župna crkva u Dubravi (Farkašicevoj). Do kraja 16. st. kada izumiru Frankopani Slunjski, sva su naselja u posjedu manjih feudalaca (Alapić, Farkašić..) Žažina je već početkom 17. stoljeća ušla u sastav vlastelinstva Hrastovica, a Letovanić i Stari brod pripali su grofovima Erdödy.

U posjedu zagrebačkog biskupa bilo je vlastelinstvo Hrastovica, a na ovom mu je području pripadala sudčija u Dužici. Brkiševina i Šišinec pripadali su opatiji u Topuskom, odnosno Pokupskoj gosposštiji, a Vratečko posjedu plemića Alapića.

Naselje Brkiševina jedno je od najstarijih na ovom području. Zbog zaštićenog položaja u meandru Kupe i strateškog mjesta s kojeg se vidi utok rijeke Gline u Kupu, vjerojatno je naseljeno od najstarijih vremena. Više je stoljeća Brkiševina bila slobodna plemićka općina, temeljem privilegija koje joj je podijelio 1211. i 1213. godine kralj Andrija II prilikom osnivanja topuske opatije. Ovom velikom cistercijskom vlastelinstvu pripadao je velik dio sisačkog Pokuplja, a u 16. je stoljeću odlaskom cistercita osnovana gosposštija Pokupsko u vlasništvu zagrebačkog biskupa. Slobodni plemići posjeda Brkiševina već u 15. st. prihvaćaju daće topuskog opata Guida, ali još je u 16. st na ovom posjedu bilo više manjih predijalaca koji sami drže kmetove. U 15. se stoljeću na posjedu spominje Dragojlovo selo, naselje kojem danas neme traga, te predij Šišinec, koji je obuhvaćao i brežuljkasto područje sjeverno od naselja gdje su vinograde obrađivali siromašni gornjaci (*montanistae*).

Župa se u Brkiševini spominje u 16. st., pod patronatom topuske opatije, a sama crkva sv. Kuzme i Damjana navodi se već u prvom popisu župa iz 1334.

U sastavu posjeda topuske opatije bio je i jedan od većih srednjovjekovnih predija Vratečko (*praedium Wratcza*), a krajem 15. st. Ivaniš Korvin darovao ga je Baltazaru Alapiću. U 16. st. zbog turskih pustošenja na ovom je posjedu vrlo malo kmetova. Pokupska gosposštija, kao nasljednik jednog dijela posjeda topuske opatije, prostirala se s obje strane Kupe, a njoj su, osim već spomenutih pripadali i manji posjedi oko Cerja.

Na prostoru od Lekenika prema Cerju u srednjem je vijeku bilo nekoliko manjih plemićkih posjeda, koji su pripadali različitim gospodarima, pa i crkvenim redovima. Kao što je spomenuto, ivanovci su u 12. st. posjedovali Peščenicu i Lekenik. Župa u Peščenici datira vjerojatno još iz tog vremena jer se crkva Blažene Djevice spominje već 1334. godine. U 14. su stoljeću ovi posjedi pripali kralju, a on ih pripaja gradu (utvrdi) Želinu u Turopolju. Krajem 15. st. područje Želina prelazi u vlasništvo plemića Erdödyja, te se formira njihovo vlastelinstvo Želin - Kravarsko.

Osim toga, u sisačkom je Turopolju bilo i malih plemića "jednoselaca", udruženih u "plemenitu općinu" sa sjedištem u gradu (utvrdi) Lukavcu. Tako se tijekom 16. st. spominju plemenitaške obitelji u Brežanama i Cerju, a u Peščenici više vazalskih obitelji Petra Erdödyja. Turopoljski plemići imali su posjede i na području današnjeg Lekenika i u Cerovskom Vrhcu.

Provale Turaka u 16. st. dovele su do pustošenja i napuštanja sela uz Kupu. Na području vlastelinstva Gora od 1578. ne ubiru se porezi ni u jednom naselju. Sela vlastelinstva Pokupsko Brkiševina i Vratečko vode se kao napuštena od 1576., a prema registrima iz 1583. oko Vratečkog je obitavalo samo tridesetak kmetova i isto toliko gornjaka u vinogradima. Mali posjedi na području sisačkog Turopolja isto su opustjeli tijekom 16. stoljeća. U Lekeniku se iskazuju dva posjeda, onaj Turopoljske plemićke općine i drugi kao baština Matije Salathnokija. Na oba je registrirano po dva do četiri kmetska dima, a slično je stanje i u Peščenici. Tijekom 16. st. organiziran je granični obrambeni sustav uz rijeku Kupu, čije je središte bila kaptolska tvrđava u Sisku. Uz već postojeći kaštel Frankopana Slunjskog u Letovaniću, predlaže se godine 1560. podizanje utvrde u Brodu kraj Kupe (sada Stari Brod). Kaštel u Brkiševini imao je stalnu posadu od 1575., a nova kula u Šišincu spominje se 1585. Kako bi se osnažila obrana na Kupi, Sabor godine 1581. čak predlaže premještanje banskog sjedišta u kaštel u Letovaniću. Do 1590. uz lijevu obalu Kupe podignute su utvrde s posadom u Žažini, Letovaniću, Starom Brodu, Starom Farkašiću, Vratečkom, Brkiševini i Šišincu.

Nakon protjerivanja Turaka iz sisačkog Pokuplja godine 1594. postupno se naseljavaju opustošena naselja. Tijekom 17. stoljeća naselja se koloniziraju hratskim stanovništvom i prebjezima iz Bosne.

Posjed Gora dolazi u vlasništvo hrvatskog bana, a naselja unutar njega uglavnom su bila ostala bez domicilnog stanovništva. Letovanić se kolonizira već krajem 16. st. ali i u 17. st. ima svega nekoliko

obitelji koje plaćaju porez (npr. 1655. pet dimova). Letovanić i Brod, sa svojim brdovitim zaleđem u 17. stoljeću pripadaju Erdödyju. Stari Farkašić (prije turskih prodora iskazivan kao Miholje) pripadao je do 1660. braći Vuku i Gabrijelu Jelačiću, nakon čega ulazi u sastav obnovljenog kaptolskog vlastelinstva Gora, ali samo do druge polovice 18. st.

Vlastelinstvu Hrastovica trebalo je više desetljeća da obnovi neka od svojih naselja, među kojima su bila Dužica i Žažina.

Obnova naselja na području nekadašnjeg velikog posjeda topuske opatije, a kasnije pokupske gospoštije u vlasništvu zagrebačkog biskupa, zahvatila je prvo sisačko Pokuplje i Vukomeričke gorice, pa su tijekom 17. st. obnovljena naselja Vratečko, Brkiševina, Šišinec i Cerje. Pokupska je gospoštija među prvima ušla u sastav Vojne Hrvatske krajem 18. stoljeća, čime je na prijelazu stoljeća započeo proces raseljavanja biskupskih predijalaca na nove posjede u Mađarskoj. S ovog se područja spominju predijalci iz Vratečkog i Brkiševine, koji su sa sobom povelili svoje kmetove, što je još više narušilo demografsku strukturu pokupskih krajeva.

Naselja u sisačkom Turopolju naseljavali su zapadno od Lekeničkog potoka turopoljski plemići, a istočno od njega grofovi Erdödy. Stoga su se na području današnjeg Lekenika stoljećima paralelno razvijala dva naselja: Lekenik Turopoljski i Lekenik Erdedski. Nakon što su opustošeni od Turaka, koloniziraju se prebjecima iz Bosne već krajem 16. stoljeća. Tijekom 17. st. gospodari Blinje Keglevići naseljavaju svoje posjede oko Sunje stanovnicima iz Lekenika i Pešćenice, što pokazuje porast stanovnika na ovom području koji se nastavlja i u 18. stoljeću. Oživljavanje i razvitak naselja pokazuje i obnova drvenih sakralnih objekata, te podizanje velikih zidanih župnih crkvi u Pešćenici, Žažini i Šišincu, a u 19. st. i u Starom Farkašiću.

Nakon ukidanja kmetstva 1848. godine i demilitarizacije vojne krajine u drugoj polovici 19. st., provedena je reorganizacija administrativno - upravnih područja nekadašnjih feudalnih vlastelinstava i njihovih sudčija kao organa vlasti. Turopoljski Lekenik već 1848. izlazi iz administrativnog područja Turopolja, no s Erdedskim je Lekenikom ustrojen kao jedno naselje tek 1953. Općina Lekenik osnovana je 1871. godine u sastavu kotara Velika Gorica, a obuhvaća između ostalih, naselja Lekeničke Brežane, Lekenik Erdedski, Lekenik Turopoljski, Pešćenicu, Lekeničku Poljanu i Vukojevac. Od godine 1886. do 1893. ova naselja spadaju pod općinu Sela, nakon čega se ponovno osnivaju općine Lekenik i Letovanić. One postoje sve do početka drugog svjetskog rata, a poslije rata spadaju pod općinu Sisak. Lekenik ponovno dobiva status općine godine 1993.

U devetanestom se stoljeću na ovom području osnivaju i prve pučke škole. Godine 1847. započinju radom škole u Žažini i Starom Farkašiću, godine 1854. škola u Pešćenici, 1896. škola u Lekeniku, a 1898. otvaraju se škole u Letovaniću i Dužici. Gospodarski razvitak ovog područja potaknut je otvaranjem željezničke pruge Zagreb - Sisak 1862., a od 1873. intenzivira se trgovina i prijevoz drveta (dužica) iz ovdašnjih šuma. Šumarija gradi svoj posjed u šumama na području naselja Brežane, u Jurjevcu, te u Lekeniku.

ANALIZA STANJA KULTURNE BAŠTINE

ARHEOLOŠKA BAŠTINA

Područje općine Lekenik nije bilo posebno zastupljeno u dosadašnjim rekognosciranjima i istraživanjima tako da su saznanja o arheološkim lokalitetima na ovom području prilično oskudna.

Rekognosciranje ovog područja proveo je 1930.-ih Josip Klemenc, a rezultati rada su objavljeni u *Archaeologische Karte von Jugoslavien: Blatt Zagreb* 1938. g. Krajem 1980.-ih sjeverni dio općine rekognoscirao je dr. Zoran Gregl iz Arheološkog muzeja u Zagrebu. Reviziona rekognosciranja uslijedila su tek 1998. prilikom izrade Konzervatorske studije za Prostorni plan Sisačko-moslavačke županije, no tada su neki lokaliteti izostavljeni iz evidencije. Arheoloških istraživanja u pravom smislu na ovom području nije bilo.

Tijekom prikupljanja podataka za ovu konzervatorsku podlogu utvrđeno je da se na području obuhvata plana nalazi 14 arheoloških lokaliteta (7 antičkih naselja ili građevina, 1 skupina noričko-panonskih tumula, 1 srednjovjekovno naselje, ostaci 2 crkve te 3 neubicirane utvrde), a mogući su i novi, do sada nepoznati lokaliteti.

BRKIŠEVINA, utvrda

Brkiševina je bila jedan od većih čardaka, a po nastojanju Hrvatskog sabora trebala je biti banska tvrđava na Kupi. Bila je građena od drveta (spominje se kao *arx lignea*) i vjerojatno je služila stražarima kao sklonište. Na karti Stjepana Glavača iz 1673. je ovdje označena utvrda, župa i sjedište generalata. Prema pričanju mještana, JI od crkve sv. Marte u Šišincu, na položaju Turčinac, se nalazila utvrda gdje su se sklanjali ljudi pred Turcima. Drugi kazivači pak tim imenom označavaju jarak gdje je, navodno, poginulo mnogo Turaka. Neistraženo i stoga do danas neubicirano.

DONJI VUKOJEVAC, tumuli i antička cesta

Južno od sela, u šumi Frtić, nalaze se dvije skupine noričko-panonskih tumula. Najveći je tumul pod nazivom Turska glava, promjera 27 m. Tumul je pljačkan zbog potrage za zlatom. On stoji osamljen uz dobro vidljive ostatke antičke ceste Siscia – Emona koja se može, uz prekide, pratiti u dužinu od oko 8 km. Jasno je uočljiva 7 m široka prometnica s oko 2 m širokim jarcima za odvodnjavanje sa svake strane, a lokalni naziv za tu cestu je Petrinjski put

DUŽICA, antičko nalazište

Južno i sjeverno od kolnog puta koji ide od Dužice prema nasipu Kupe, kod kote 101, nalaze se tragovi rimskog naselja u obliku niskih zemljanih nasipa. Prema literaturi, na površini zemlje su nekad bili vidljivi ostaci rimskih zidova i opeke te razni sitni nalazi⁵, dok je danas lokalitet prekriven vegetacijom.

DUŽICA, antički lokalitet Sredice

Na livadi Sredice nalaze se ostaci rimskih zidova u dobro uočljivom malom nasipu - bedemu. Od ovog položaja se može pratiti jedan vicinalni rimski put sve do gornjeg kanala Kupe kod toponima Čep.

⁵ KLEMENC 1938, str. 16

DUŽICA, antički lokalitet Čep

Prema literaturi, kod gornjeg odvojka Kupe, na položaju Čep, nalaze se ostaci velike rimske građevine te nastavak nasipa koji se protežu i na livadu Sredice. Poznato je da je u rimsko doba ovdje postojala i brana za obranu od poplave.⁶ Danas je lokalitet prekriven gustom vegetacijom te je nemoguće utvrditi njegovo stanje.

GRADEC, srednjovjekovno nalazište

Prema literaturi, u Gradecu se nalazilo srednjovjekovno naselje na što upućuju nalazi šute, žbuke i opeke.⁷ Pretpostavlja se da se to naselje nalazilo na platou nedaleko od kapele sv. Petra, no zbog guste vegetacije to nije bilo moguće utvrditi.

GRADIŠĆE kod Cerja Letovaničkog

U zaseoku Gradišće, prema podacima iz literature, bilo je kasnorimsko, a možda i ranosrednjovjekovno naselje s pripadajućom nekropolom.⁸ Ovdje su nađeni ostaci rimskih zidina, opeka, ulomci posuda od gline pomiješane s kvarcom te ostaci paljevinskih grobova. U svibnju 2005., pri rekognosciranju za potrebe izrade ove konzervatorske studije, na položaju zapadno od samog naselja, a sjeverno od glavnog puta nađeno je nešto ulomaka velikih rimskih opeka. Točan položaj i stanje samog lokaliteta nije bilo moguće utvrditi zbog neprohodnog terena.

LETOVANIĆ, kaštel

Letovanički kaštel podigao je Franjo Frankopan Slunjski između 1558. i 1560. Početkom 18. st. kaštel je i dalje u uporabi iako počinje napuštanje i propadanje utvrda uz Kupu. On je bio jedna od jačih drvenih utvrda, a uz njega je stajala i utvrđena letovanička palanka. Danas nema vidljivih ostataka, no prema pričanju mještana kaštel se nalazio na položaju Crkvište, oko 800 m južno od ceste Žažina – Letovanić i zapadno od župne crkve u Žažini pa položaj predstavlja potencijalni arheološki lokalitet.

ORLEKOVIĆ, ostaci kapele sv. Antuna

U naselju Orleković, kod kote 211 (207), nalaze se tragovi nekadašnje kapele sv. Antuna. Vidljivi su tragovi šute i žbuke te djelomičan tlocrt kapele u konfiguraciji terena. Radi se o manjoj kapeli, vjerojatno drvenoj na zidanim temeljima, orjentiranoj u smjeru S-J, a neodređene vremenske pripadnosti.

PALANJEK POKUPSKI, lokalitet Gradina

Na položaju pod imenom Gradina, južno od samog naselja, bilo je nalaza velikih, vjerojatno rimskih opeka, a na ledini ispod Gradine i ostataka žbuke od pijeska i gline. I danas se, prema kazivanju lokalnog stanovništva, na lokalitetu mogu naći ulomci opeke stoga je ovdje moguć položaj antičkog naselja.

PEŠĆENICA, antički nalazi

U literaturi su evidentirani ostaci opeke i ziđa južno od pešćeničkog groblja. Vjerojatno se radi o položaju antičkog naselja, no točno stanje lokaliteta nije bilo moguće utvrditi zbog neobrađenosti terena.

⁶ KLEMENC 1938, str. 16

⁷ KLEMENC 1938, str. 18

⁸ KLEMENC 1938, str. 20

U neposrednoj blizini, zapadno od položaja groblja i antičkog naselja, pretpostavljen je pravac antičke ceste Siscia – Poetovio.⁹

STARI FARKAŠIĆ, crkva sv. Mihovila

Na položaju Miholjsko ili Mihotsko brdo, oko 2 km zračne linije JZ od Starog Farkašića nalaze se kameni ostaci crkve sv. Mihovila. Točno stanje lokaliteta nije bilo moguće utvrditi zbog nepristupačnog položaja usred guste vegetacije.

ŽAŽINA, antički nalazi

Josip Klemenc u Žažinu smješta antičko naselje, a nedaleko od današnje župne crkve je nađen novac Klaudija II i strelica s rupom za nasad. Također je moguć i pravac antičke ceste.¹⁰

ŽAŽINA, utvrda

Prema povijesnim izvorima, između Dužice i župne crkve sv. Nikole u Žažini zagrebački je biskup podigao 1578. manju utvrdu.¹¹ Bilješka o stanju hrvatskih krajiških mjesta iz 1672. spominje utvrdu Žažinu čiji je vlasnik Lovinčić. Položaj utvrde nije ubiciran.¹²

POVIJESNE GRAĐEVINE

Sakralne građevine

Župe na području obuhvata plana postoje i prije 14. st. 1297. spominje se župa u Peščenici, 1334. župe u Brkiševini i Starom Farkašiću, a župa u Žažini 1574. Nakon prestanka postojanja župe u Brkiševini (zadnji puta se spominje 1574.), 1739. je osnovana župa u Šišincu dok je župa u Starom Farkašiću propala krajem 17. st., a obnovljena je 1789. Za ovo su područje karakteristične drvene crkvice i kapele, kojih je prije turskih provala bilo petnaestak, a do danas je sačuvano samo sedam. Drugu grupu značajnih sakralnih građevina čine velike zidane župne crkve koje se, na mjestu nekadašnjih drvenih, grade od kraja 18. stoljeća.

Župna crkva Uznesenja Blažene Djevice Marije u Peščenici-prijedlog za zaštitu

⁹ KLEMENC 1938, str. 31

¹⁰ KLEMENC 1938, str. 105

¹¹ BOJNIČIĆ 1917, str. 13

¹² Milan Kruhek utvrdu, koja se spominje 1578., smješta u Šišinec premda izvori ostavljaju mogućnost da se radi upravo o Žažini
M. KRUHEK 1984, str. 234

Župna crkva Uznesenja Blažene Djevice Marije u Peščenici sagrađena je 1751. g. u baroknom stilu na mjestu starije, drvene crkve i najstarija je zidana crkva na području obuhvata plana. To je veća jednobrodna građevina s užim svetištem zaključenim polukružnom apsidom i sakristijom na sjeveru. Visoki zvonik sa satom sagrađen je 1771. uz sjeverni zid broda, a pridržavaju ga dva niža kontrafora sa sjeverne strane. Unutrašnjost je u potpunosti izmijenjena velikom obnovom 1911. kada su nabavljeni glavni i dva bočna oltara. Drveni glavni oltar, s prikazom Uznesenja BDM, izrađen je u neoklasicističkom stilu. Crkva je novo oslikana i 1998. Propovjedaonica ima slike 4 evanđelista iz 18. st. Građevno stanje zahtijeva popravke i sanaciju.

Župna crkva sv. Nikole i sv. Vida u Žažini-prijedlog za zaštitu

Župna crkva sv. Nikole i sv. Vida u Žažini smještena je na rubu naselja, na mjestu stare drvene župne crkve sv. Nikole oko koje je bilo groblje. Godine 1740. stara crkva dobiva novi bočni oltar Majke Božje Dolorose dok je 1745. nabavljen drugi bočni oltar sv. Tri Kralja. U Donjoj Žažini je u 1. pol. 18. st. postojala i drvena kapela sv. Vida koja je s vremenom srušena da bi njezin titular prešao na župnu crkvu. Nova župna crkva dvoranskog tipa s jedinstvenim prostorom bez bočnih kapela i zvonikom nad pročeljem gradi se između 1778. i 1788. Ona ima elemente klasicizma, ali je zadržala barokni tlocrtni i prostorni karakter. Brod je kvadratne osnove odijeljen trijumfalnim lukom od užeg svetišta zaključenog plitkom eliptoidnom apsidom. Svod je češki s kupolom. Nad ulazom u brod je pjevalište, a

sa zapadne je strane sakristija s oratorijem. Crkva dobiva novi glavni tabernakul oltar s oslikanom oltarnom arhitekturom, dok su bočni oltari preneseni iz stare crkve. Poligonalna propovjedaonica je datirana u 1750. Vanjština crkve je obnovljena sredinom 20. st. zbog teških oštećenja nastalih u drugom svjetskom ratu. Zvonik je u lošem statičkom stanju te je potrebna hitna sanacija zbog opasnosti od pada zvona. Obnovu zahtijeva i unutrašnjost koja nije sanirana niti od oštećenja nastalih u II. svjetskom ratu.

Župna crkva u Starom Farkašiću – prijedlog za zaštitu

Župna crkva u Starom Farkašiću, posvećena **Pohodanju Blažene Djevice Marije**, smještena je na povišenom platou unutar areala naselja. Nakon obnove župe 1789. zaključeno je da je postojeća drvena kapela premala pa se donosi odluka o gradnji nove crkve zapadnije od stare. Nova je crkva sagrađena između 1840. i 1844. u kasnoklasicističkom stilu. Pravokutnog je jednobrodnog tlocrta s polukružnom apsidom, bočnim kapelama i sakristijom s oratorijem na zapadu. Pročelje sa zvonikom ima skromne detalje historicizma. Unutrašnjost je svođena u svetištu i brodu te je oslikana. Inventar je kasnoklasicistički, prenesen iz stare crkve. Na bočnim su oltarima barokni kipovi s glavnog oltara stare crkve, a neki su nepoznatog podrijetla. Glavni tabernakul oltar je klasicistički, a iznad njega je slika Pohodjenja BDM iz 19. st. Jednostavna propovjedaonica s baldahinom je također klasicistička. Nedaleko od crkve nalazi se dvokatna župna kurija te gospodarska zgrada koje, zajedno s crkvom, čine jedinstveni župni sklop koji bi kao takav trebalo zaštititi. Na crkvi je u novije vrijeme postavljen novi krov od biber crijepa, dok vanjske fasade kao i unutrašnjost zahtijevaju obnovu i restauraciju. Pažnju bi trebalo posvetiti i župnoj kuriji koja je u vrlo lošem građevnom stanju.

Župna crkva sv. Marte Djevice u Šišincu-reg. RZG -820

Župna crkva sv. Marte Djevice u Šišincu smještena je na uzvisini iznad Kupe u središtu naselja. Do 1758. je ovdje stajala drvena crkva prenesena iz Pokupskog nakon osnivanja župe 1739. Nova je crkva građena od 1758. uz potporu biskupa Branjuga i Thausija, a završena je i posvećena 1771. Građena je u stilu baroknog klasicizma kao jednobrodna građevina dvoranskog tipa s dvodijelim svetištem zaključenim spljoštenom apsidom. Nad pročeljem je zvonik s baroknom lukovicom, a na sjeveru sakristija s oratorijem. Unutrašnjost je svođena kupolastim svodovima, sakristija ima češke kape, a pjevalište nose bačvasti svodovi na pojasnicama u tri polja. Zidovi broda su oslikani i raščlanjeni pilastrima baroknih karakteristika. Crkva je pretrpjela teška oštećenja u ratnim razaranjima 1991/1992. kada je bio srušen i zvonik. Građevina je djelomično obnovljena. Crkveni inventar je spašen i trenutno se restaurira, a sastoji se od barokne propovjedaonice, 5 oltara, među kojima su dva iz vremena gradnje crkve te glavni oltar iz 1911. Pored crkve je recentno obnovljena barokna župna kurija u kojoj je smještena zajednica Cenacolo sv. Marta.

Zidane kapele na području obuhvata plana su rijetke i novije gradnje. Starija je **kapela sv. Ivana Krstitelja u Dužici**. Ona se spominje od 1699. kada je bila drvena s tornjićem nad pročeljem. U 19. stoljeću zamijenjena novom, građenom u historicističkom stilu kao manja jednobrodna građevina s užom polukružnom apsidom, sakristijom na sjeveru i zvonikom nad pročeljem. U unutrašnjosti je barokni oltar, no stari su kipovi pokradeni pa su u novije vrijeme nabavljeni novi. Građevina je u zadovoljavajućem stanju, ali je potrebna sanacija vlage.

Kapela Presvetog Trojstva u Lekeniku sagrađena je 1926. na mjestu stare drvene kapele iz 17. st. To je manja jednobrodna građevina s polukružnom apsidom i nižim zvonikom nad pročeljem. Iz stare kapele potječe barokni oltar iz 1748. sa slikom Presvetog Trojstva. Kapela je recentno djelomično obnovljena i u dobrom je stanju.

Posebnu, izdvojenju i najznačajniju skupinu čine *male drvene kapele* karakterističnog oblika i načina gradnje. One su ujedno i najstarije sakralne građevine na području obuhvata plana. To su male jednodimenzionalne građevine čiji je jednostavan vanjski izgled naslijeđen iz renesansnog razdoblja, no taj oblik datira još u srednji vijek i potječe od jednoćelijske praforme tj. male crkve kvadratnog oblika s poligonalnim zaključkom u širini crkve i bez oltarne pregrade. U 17. st. taj oblik poprima stilske osobine baroka.

Kapela sv. Martina u Starom Brodu najznačajnija je i najstarija od svih navedenih drvenih kapela. Vjerojatno je sagrađena 1624., a prvi puta se izričito spominje 1699. Nalazila se na groblju izvan sela da bi kasnije bila prenešena u središte naselja. Građena je od hrastovih planjki na kamenim temeljima. Tlocrtno je jednodimenzionalna građevina s trostranim završekom. Prozori su zatvoreni *valvama*¹³ koje se otvaraju prema dolje. Imala je mali trijem ispred ulaza koji je uklonjen 1736. kada je dodan mali atrij čime je kapela poprimila oblik pravokutnika no nije narušen njezin prvotni izgled. Tada je podignut i tornjić nad pročeljem. Oltar sa slikom sv. Martina je iz 1743. kada je, zbog novog retabla, probijen prenik koritasti svod. Iz tog su vremena i danas sačuvane zidne slike s motivima akantusa i vrpčastih prepleta. Pod je popločan velikim rimskim opekama iz Siska, a u jednu je urezana 1774. godina. Ova je kapela primjer inventivnog pučkog graditeljstva i ubraja se među značajnije spomenike drvene sakralne arhitekture sjeverozapadne Hrvatske. Kapela je veoma zapuštena, a krov prokišnjava tako da je potrebna hitna sanacija.

Kapela sv. Fabijana i Sebastijana u Letovaniću se spominje već 1729. na groblju da bi 1771. bila podignuta nova kapela za koju je uporabljena stara građa, a također i slikane kasete stropa. Građena je kao jednodimenzionalna građevina s poligonalnim svetištem u širini broda i vitkim tornjićem nad pročeljem. Nad ulazom je drveno pjevalište, a pod je popločan opekama. Unutrašnjost je svođena koritastim svodom. Mali barokni oltar je prenesen iz stare kapele, a na njemu je slika sv. Sebastijana i kipovi sv. Roka i sv. Florijana te drvene, barokne kanonske tablice. Iza oltara je drveno raspelo koje možda potječe iz 17. st. Početkom 20. st. kapela je izvana letvana i prežbukana, a povećani su i prozori. Tom je obnovom uklonjen i stari tabulat. U novije je vrijeme ispred ulaza pridodan trijem, dok su fasade vraćene u prvotno stanje. Kapela je u dobrom građevnom stanju.

Kapela sv. Josipa u Cerju Letovanićkom, smještena na mjesnom groblju, tlocrtno i oblikom odskače od ostalih drvenih kapela ovog područja. Spominje se od polovine 17. st., a 1717. je sagrađena današnja kapela. Tlocrtno ima oblik izduženog pravokutnika s užom poligonalnom apsidom i pripada tipu baroknih drvenih kapela koje su po elementima arhitekture sličnije zidanim crkvama. Sakristija je na sjevernoj strani, a na južnoj je bočni portal s trijemom. Na sjevernom se zidu nalazi propovjedaonica, a u svetištu je oltar sa slikom sv. Josipa. Unutrašnjost je oslikana 1741. te 1770-1799. u duhu pučkog baroka s posebno karakterističnim vegetabilnim motivima. Najstariji je oslik sakristije. Drveni inventar je

¹³ u lokalnom nazivlju valve su drveni kapci na prozorima položeni vodoravno za razliku od uobičajenih drvenih prozorskih kapaka

također iz 18. st. Kapela je recentno obnavljana tako da je na mnogim mjestima uklonjena stara drvena oplata s oslikom. Također je postavljen novi krov od biber crijepa.

Kapela sv. Duha u Poljani Lekeničkoj nalazi se na mjesnom groblju izvan naselja i rvi puta se spominje 1668. To je jednodobna građevina s trostranim završetkom i tornjićem s čunjastom kapom nad pročeljem, građena od hrastovih planjki. Kapela je imala trijem ispred ulaza koji je srušen u obnovi nakon II. svjetskog rata. Prozori su zatvoreni „valvama“. Ima vrijedan drveni inventar 17. st. Unutrašnjost je oslikana vegetabilnim motivima, a u svetištu se nalazi slika, datirana u 1750., s prikazom Duha svetog ispod neba. Nad ulazom su ostaci pjevališta. Do 1994. crkva je bila vrlo trošna, pa se pristupilo obnovi. Postavljena su nova vrata te novi, neprikladni stakleni prozori. Drvena šindra na krovu je zamijenjena biber crijepom, a dotrajala drvena građa zamijenjena je novom. Kapela je sad u dobrom građevnom stanju, a restauriraju se i slike sv. Benedikta i sv. Martina.

Kapela sv. Petra u Gradecu je vrlo mala jednodobna građevina s trostranim završetkom i prozorima zatvorenim „valvama“. Građena je od hrastovih planjki. Ispred pročelja je trijem, a nad njim je tornjić podignut do kraja 17. st. U isto vrijeme kapela je dobila oltar na koji je 1760. postavljena slika sv. Petra. Unutrašnjost je obložena drvenom oplatom i oslikana. Kapela je posljednjih godina obnavljana pa je dobila novi krov od biber crijepa, a započeti su i radovi na sanaciji tornjića i trijema.

Kapela sv. Bartola u Vrhcu Letovaničkom je mala jednodobna građevina pravokutnog tlocrta s poligonalnim svetištem i zvonikom iznad pročelja. Iznad portala je urezana godina 1886. Krov je od biber crijepa, a zvonik je pokriven limenom kapom. Unutrašnjost nije oslikana, osim stropa s prikazom zlatnih zvijezdica na plavo-sivoj podlozi. Na oltaru je triptih s prikazom Žalosnog Isusa, sv. Bartola i sv. Mihovila. Godine 1929. se spominje kao kapela *Patientis Iesu* (Trpećeg Isusa), a današnji je titular očito kasniji. Kapela je obnavljana u novije vrijeme i u dobrom je građevnom stanju.

Kapela sv. Marije u Brkiševini je smještena izvan naselja, na mjesnom groblju. Sagrađena je u 19. st. i tlocrtno odudara od ostalih drvenih kapela na području obuhvata plana. Građena je od drvenih platica vezanih njemačkim vezom i postavljenih na kamene temelje. Kapela je ožbuka na izvana i iznutra. Tlocrtno ima oblik pravokutnika s užom pravokutnom apsidom i tornjićem iznad pročelja. Unutrašnjost je bez posebnih ukrasa, a od inventara je sačuvana samo drvena menza oltara te 4 metalna svijećnjaka i jednostavno drveno raspelo. Građevina je vrlo zapuštena i dotrajala: žbuka otpada i s vanjskih i s unutrašnjih zidova. Krov prokišnjava i vlaži stropnu konstrukciju s koje otpadaju dijelovi žbuke. Potrebna je hitna sanacija da se spriječi urušavanje kapele.

Male kapelice – poklonci nisu posebno brojni na ovom području i ukupno ih je evidentirano 4. Posebno je zanimljiv poklonac **sv. Florijana u Poljani Lekeničkoj**. Građen je na kat, u neogotičkom stilu u obliku manjeg četverokuta s krovom na dvije vode. U **Lekeniku** se nalazi mala kapela-poklonac s tornjićem posvećena **Majci Božjoj Lurdskoj**. Sagrađena je 1903. zalaganjem mještana. Jedan se poklonac nalazi i u središtu Donjeg Vukojevca, uz glavnu cestu, dok je još jedan, vrlo mali, smješten izvan naselja Peščenica, u smjeru prema Lekeniku.

Kapela sv. Fabijana i Sebastijana u Letovaniću

Kapela sv. Martina u Starom Brodu

Kapela sv. Josipa u Cerju Letovaničkom

Kapela sv. Petra, Gradec, Brežane Lekeničke

Zgrada šumarije, Jurjevac, Brežane Lekeničke

Lekenik, Turopoljska 7

Učiteljski stan, Lekenik

Potez uz Kupu , Letovanić

Civilne građevine

Na području poćine Lekenik mali je broj povijesnih civilnih građevina, uglavnom vezanih za zajedničke potrebe seoskih naselja. To su prije svega **pućke škole**, jednostavne zidanice s početka 20. st. Danas su napuštene ili imaju drugu namjenu škole u Pešćenici i Cerju Letovanićkom, dok je škola u Starom Farkašiću u funkciji i dobrom stanju. Škola u Letovaniću je nedavno obnovljena nakon oštećenja u ratu, čime je izmjenjen izvorni izgled pročelja i prozorskih otvora. Stoga nije evidentirana kao kulturno dobro, za razliku od gotovo identične nekadašnje **kotarske zgrade** koja stoji uz nju. Ove dvije zgrade nasuprot prijelaza preko Kupe i u blizini kapele sv. Fabijana i Sebastijana činine komunalno središe naselja. Kotarska je zgrada napuštena, ali s očuvanim svim povijesnim elementima.

Drugu grupu čine **župni dvorovi**, od kojih je onaj najstariji u Žažini srušen u drugoj polovici 20. st. Župni dvor uz crkvu sv. Marte u Šišincu registrirano je kulturno dobro, građen u 19. st., a nakon ratnog je razaranja obnovljen za novu javnu funkciju. Evidentiran je i župni dvor u Starom Farkašiću, građen početkom 20. st., koji s gospodarskim zgradam i crkvom na poljani čini jedinstvenu cjelinu. Jedan od starijih župnih dvorova je onaj u Pešćenici, no adaptacijom je izgubio spomenička svojstva pa nije evidentiran.

Stari **vartogasni domovi** očuvani su u Lekeniku i Dužici, a ostaci nekadašnjih većih imanja koje je gradila **Šumarija** evidentirani su u Jurjevcu i u Letovaniću, obadva napuštena a onaj u Jurjevcu i ruševan. Od ostalih zidanica iz 19. i prve polovice 20. stoljeća očuvan je u Lekeniku **učiteljski stan**, zatim zidana prizemnica u centru Pešćenice, kao i zanimljiva dugaćka zgrada nekadašnje pivnice nasuprot nje, jednini ostatak većeg **majura**, ucrtanog na prvoj katastarskoj karti iz 1862. Zgrada ima strmi dvoslojni krov, podrumski dio i prizemni u kojem su dijelom očuvani svodovi.

TRADICIJSKO GRADITELJSTVO

Okućnica

Tradicijska okućnica, *funduš* na području općine Lekenik u pravilu je smještena uz cestu, put (Dužica, Lekenik, Pešćenica...) ili uz rijeku Kupu (Letovanić, Stari Farkašić, Stari Brod).

Tradicijsku okućnicu čine stambena kuća prizmenica, *hiža*, ili katnica *hiža na trem*, (*velika hiža*, *ćardak*), ponegdje kućica za mlade (*mala izića*, *komora*) i pomoćni gospodarski objekti: ljetna kuhinja (*kuvarna*), krušna peć, odlagalište drva (*drvarana*, *drvarnica*), gospodarski objekt u funkciji spremišta (*komora*), staja (*štala*), kolnica (*uvoz*), sjenik (*senik*, *štigel*, *suša*), kotac (*svinjec*), kokošinjac (*kokošinjec*), pćelinjak (*ćelinjak*), bunar (*zdenec*) i u novije vrijeme i kukuruzište (*kuružnjak*).

Iako je raspored objekata na okućnici vrlo često slobodan, stambena je kuća u pravilu zabatom okrenuta prema cesti ili putu, a tek ponegdje glavnim pročeljem. Ukoliko se na okućnici nalazi i kućica za mlade, *mala izića*, obićno je smještena u neposrednoj blizini stambene kuće¹⁴. Uz stambenu kuću nalazi se i ljetna kuhinja, *kuvarna*, u sklopu koje je krušna peć. Na nekim okućnicama krušna peć funkcionira kao samostalan gospodarski objekt.

Drvarnica u kojoj se odlažu drva i *komora*, prizemnica manjih dimenzija koja služi kao prostor za čuvanje plodina i alata, zbog funkcionalnosti i ekonomičnosti također su smještena u blizini stambene zgrade.

Na dvorištu je obićno staja, *štala*, odvojena od kuće, a u neposrednoj blizini staje gnojnica, *gnojićina*. Kolnica, *uvoz* i sjenik, *senik*, (*štigel*, *suša*) nalaze se obićno u produžetku staje. Kolnica je ponegdje smještena okomito na staju ili iznimno rijetko u prizemlju stambene katnice.

Kotac, *svinjec*, je obićno u sklopu staje ili se za svinje gradi zasebni objekt, isto tako i za perad, za koju se gradi kokošinjac, *kokošinjec*. U njihovoj je blizini u novije vrijeme obićno smješteno kukuruzište, *kukuružnjak*, (*kuruzana*). Ukoliko se na okućnici uzgajaju pćele tada su pćelinjaci obićno u neposrednoj blizini staje ili sjenika, prislonjeni uz vanjsku stijenu objekta prema vrtu ili livadi.

Bunari, *zdeneci*, sastavni su dio svih okućnica. Položaj bunara na okućnici određivali su ponajprije hidrografski uvjeti.

¹⁴ Zgrade za mlade vrlo su rijetka pojava na području općine Lekenik te se napuštaju tijekom druge polovice 20. stoljeća.

Okućnice su redovito ograđene. Nekada je ograda, *plot*, bila jednostavna i niska, načinjena od isprepletenog pruća ljeske ili sviba. Danas su ograde načinjene od vertikalno postavljenih uskih drvenih dašćica, *letvica*, ili su matalne i zidane.

Stambena kuća

Tradicijske stambene zgrade na području općine Lekenik s izvornom dvoprostornom tlocrtnom podjelom, moguće je podijeliti na dva osnovna tipa: *prizemnicu i katnicu* ("čardak").

a) Prizemnica (hiža)

Radi se o drvenoj kući na podzidu od kamena s ulaznim prostorom *ganjkom*. Takva kuća obično ima troprostorni raspored prostorija koje su sve u stambenoj funkciji.

b) Katnica (velika hiža, hiža na trem ili triem¹⁵, "čardak"¹⁶)

Predstavlja najrazvijeniji tip tradicijske stambene kuće.

Cijelom dužinom tlocrta pruža se prizemlje koje je troprostorno, nešto rijeđe dvoprostorno. Prizemlje je redovito u gospodarskoj funkciji a kat u stambenoj U prizemlju je ponegdje smještena i kolnica ili *austor*¹⁷. Uz glavno uzdužno pročelje kuće vanjskim drvenim stepeništem penje se na *ganjek*.

Izvorni oblik čardaka je danas iznimno rijetka pojava na području općine Lekenik. Najstariji očuvani primjerci datiraju u 18. stoljeće i u izvornom obliku grade se do kraja 19. stoljeća.

Čardak se izvorno gradio kao dvoprostorni a kasnije troprostorni objekt, u prizemlju i na katu, od hrastovih oblica koje zamjenjuju tesane grede. U usporedbi s ostalim drvenom katnicama ovog područja, sagrađenima od kraja 19. stoljeća na dalje, čardak karakteriziraju manje tlocrtno dimenzije. Do kata vodi drveno stepenište, *štengle*, natkrto jednoslivnim krovicom a završava s ulaznim prostorom, *ganjkom*. Krov je dvoslivan, tek ponegdje s zabatnim skošenjem. Stariji primjerci imaju kraće kose grede krovišta, *rogove* što se i danas među lokanim stanovništvom smatra jednim od izvornih obilježja čardaka.

Gospodarski objekti

Stanovništvo ovog kraja tradicionalno se bavi poljoprivredom što dokazuju brojni gospodarski objekti na okućnicama na cijelom području općine.

Gospodarski objekti na okućnici uglavnom su smješteni iza stambene zgrade zabatom okrenute prema ulici u nastavku ili kao samostojeći objekti slobodno poredani oko stambene zgrade. Neki od njih su s točno utvrđenom namjenom dok su drugi višenamjenski.

U neposrednoj blizini stambene zgrade i bunara nalazi se ljetna kuhinja, *kuvarna*, u kojoj se priprema hrana kako se kuhanjem ne bi zagrijavao prostor stambene zgrade. U takvim *kuvarnama* krušna peć se nalazi unutar samog objekta ili je prislonjena uz vanjski zid *kuvarne*. Ponegdje su krušne peći sagrađene kao samostalni objekti na okućnici. Takva krušna peć obično je podignuta od zemlje i počiva na drvenoj konstrukciji od dasaka (*planjki*). Na daske se slažu cigle koje se omazuju zemljom ilovačom. Iznad cigli je sazidana polukružna konstrukcija peći načinjena od zemlje ilovače (*tlak*) koja se miješa sa sitno nasjeckanom slamom, pljevom i solju. Na samoj peći postoje otvori kroz koje izlazi dim a u njih se ulažu čepovi koji se nazivaju *žarnice*. Peć je natkrta dvoslivnom krovnom konstrukcijom na koju je sлагan crijep biber ili utoreni crijep.

Na nekim okućnicama uz stambenu zgradu dograđene su *drvarne, drvarnice*, koje se ponegdje nazivaju i *šupe*. To su manji prostori natkrti jednoslivnom krovnom konstrukcijom koji služe kao spremišta za drva, alat i druge predmete.

Staja za krupnu stoku (*štala*) najčešće se nalazi na suprotnoj strani okućnice u odnosu na stambeni objekt. Ona je izduženog pravokutnog tlocrta uglavnom troprostorna, s *uvozom* u sredini te prostorom za stoku i sjenikom, *senik, (štangel, suša)*. Uz staju i sjenik ponekad je dograđena kolnica,

¹⁵ Trem ili triem je naziv za konstruktivnu stropnu drvenu gredu, sljeme.

¹⁶ Lokalno stanovništvo koristi naziv «čardak» i za drvene katnice sagrađene poč. 20. stoljeća, iako je u svijesti ostalo zapamćeno da se pravi čardaci oblikom, veličinom i načinom gradnje razlikuju od današnjih drvenih katnica koje nazivom «čardak» evociraju na postojanje takvih objekata u prošlosti.

¹⁷ Primjerice u Poljani Lekeničkoj katnica (iža na trem) kbr 17, vlasnika Ivana Milakovića.

uvoz, prostor natkriven jednoslivnim krovom koji se također koristio za sušenje sjena. Ako je sjenik građen kao zasebni objekt na okućnici, obično je smješten u neposrednoj blizini staje. Prostor u staji namjenjen čuvanju krupnije i sitnije stoke odjeljuje se pregradama od dasaka. Manji dio prostora namijenjen je čuvanju svinja ili se one čuvaju u zasebnom objektu pravokutnog tlocrta, *svinjcu*.

Perad se najčešće čuva u zasebnom objektu manjih dimenzija, *kokošinjec*, redovito smještenom iznad svinjca ili u njegovoj neposrednoj blizini.

Kukuruzište, *kuružnjak*, se javlja na okućnicama u novije vrijeme, budući da se na ovom području kukuruz tradicionalno čuvao na tavanima stambenih zgrada. Kukuruzišta se grade od letvica isključivo pravokutnog oblika te pokrivaju dvoslivnom krovnom konstrukcijom.

Na okućnicama gdje se uzgajaju pčele uz gospodarski objekt, najčešće staju ili sjenik nalazi se *čelinjak*, s košnicama za pčele, *pletarama*.

Kruništa bunara, *zdenaca* nekoć su bila kružnog oblika izrađena od cjelovitog komada drva, *stublo*. Danas bunari imaju betonsko krunište kružnog oblika, sa željeznim kolom i dvoslivnom drvenom krovnom konstrukcijom koja je prekrivena crijepom. Zidovi grotla bunara obloženi su kamenom ili ciglom. Uz bunar se obično nalazi betonsko pojilo za stoku, *kopanj*, *kopanjec*, koje se u prošlosti izrađivalo od drva. Na pojedinim okućnicama još i danas postoje, *zdenci na čigu*, u izmijenjenom obliku s betonskim kruništem.

Materijal, način gradnje i funkcija

Na ovom je području od davnina drvo osnovni građevni materijal. Uglavnom se koristi hrastovo drvo, zbog njegove otpornosti i tvrdoće. Kamen se nekad upotrebljavao u gradnji temelja obzirom na hidrološke karakteristike ovog područja (močvarno područje, blizina rijeke Kupe), a time i velike prisutnosti vlage. Već krajem 19. stoljeća kamen se zamjenjuje ciglom, *opekom* koja će postupno naći primjenu u gradnji cijeloga objekta naročito u razdoblju između dva Svjetska rata.

Stambene zgrade ovog područja izvorno se grade od hrastovih oblica. Vremenom se prizemlja kuća počinju graditi od tesanih hrastovih greda koje se slažu tako da se na uglovne kamenove postavljaju temeljne masivne drvene grede, *križ iže*, (*pocek*), a kat od tesanih planjki koje početkom 20. st. zamjenjuju piljene planjke. Planjke se međusobno spajaju drvenim klinovima, *moždanicama*, a na uglovima vežu na dva načina. Jedan je *hrvaški vugel*, *vuglič* ili *čošek*, gdje su planjke spajane na preklop i vire preko ugla što je ujedno stariji način, ili se uglovi planjki otpile, *nemački vugel*. Tesari koji su nekad ručno, uz pomoć sjekira *planjkača* ili *širočki* tesali planjke nazivaju se *paleri*¹⁸.

Stari Farkašić, drvena katnica kbr. 21 i 22

¹⁸ Prema kazivanju obitelji Franje Štefančića koji je bio tesar paler, najkvalitetniji alat za tesanje planjki proizvodio se u Zagrebu u radionici Josipa Čopa.

Radi bolje termičke izolacije popune između drvenih greda nekoć su se ispunjavale smjesom ilovače i pljeve ili sjeckane slame. U prizemljima drvenih objekata žbukaju se vanjski zidovi, gotovo redovito od početka 20. stoljeća.

Pod u prizemljima kuća nekad je bio načinjen od utabane zemlje. Katnice imaju drvenu podnu konstrukciju na koju se nabijao sloj ilovače. Takav je pod danas prisutan iznimno rijetko budući da je utabanu zemlju zamijenio betonski pod.

Prozori, *obluki*, na kućama nekoć su bili malih dimenzija, a vremenom se povećavaju. Nekoć su prozori imali ugrađene samo željezne šipke, *gatre*, koje su štitele kuću od lopova, ali i od Turaka¹⁹. Ponegdje su prozori ukrašeni rezbarenim drvenim okvirima, dok neki imaju ugrađene kapke od punog drveta. Vrata su obično daščana, jednokrlna ili dvokrlna.

Vrlo često se na vanjskim zidovima kuća javljaju male nadstrešnice (*streač*, *krovek*), podignute poput malih krovčića koji štite stijene i prozore od padalina.

Ako kuća ima *ganjek*, on je smješten na uzdužnom prednjem pročelju kuće. U prizemnicu je otvoreni *ganjek* povišen od zemlje te do njega vode dvije do tri stepenice, dok kod katnica do *ganjka* na katu vode natkrivene vanjske stepenice, *štengle*, koje imaju drveni rukohvat, *linica*. Tako opisano drveno stepenište naziva se *shodić*. Sam *ganjek* je ponegdje zatvoren planjkama a ponegdje ostaje otvoren. Ulazni prostor stepeništa u prizemlju, *kapić*, (*vedrinjak*, *kapijica*), koji vodi prema *ganjku* na katu ponegdje je natkrit dvoslivnim krovom i zatvoren ogradom od drvenih letvica.

Na ovom je području prisutan specifičan ulaz u stare, nekoć zadružne stambene zgrade. Kod takvih kuća do *ganjka* na katu obično vodi dvostrano natkriveno stepenište. U nekim varijantama takva se dva ulazna prostora u prizemlju zatvoraju i natkrivaju dvoslivnom krovnom konstrukcijom (*kapićima*).

Krovovi stambenih zgrada su dvoslivni, najčešće poluskošeni na zabatu. Pokrov je nekoć bio od šopa (vrsta raži, uzgajana samo u tu svrhu), zatim drvenih dašćica, a kasnije od biber crijepa, dok se posljednjih nekoliko desetljeća upotrebljava utoreni crijep. Na zabatu su ponegdje izrezbarene takozvane *vidjelice* raznih oblika (krug, polukrug, srce) koje imaju ulogu prozorčića ili ukrasnog otvora na kući. Dim iz kuće je izlazio kroz reške pokrova. Tavanski prostor na ovom području služi za sušenje plodina (kukuruz) i mesa. U novije vrijeme na kućama se grade dimnjaci.

Stambene zgrade, prizemnice imaju uglavnom trodijelni raspored prostorija koje su sve u stambenoj funkciji. To su kuhinja, *kujna* (*kunja*), zatim *soba* (*iža*), glavna prostorija u kući te *sobica*, prostorija koja služi kao spavaonica. Zahod, *zaod*, je uvijek konzolno izbačen te se često nalazi na sjevernoj strani kuće.

Katnice su obično trodijelnog rasporeda na dvije etaže. Prizemlje ima isključivo gospodarsku funkciju i podijeljeno je na tri, negdje dvije prostorije, *šute*, (*potiže*). Ukoliko su u prizemlju tri *šute* tada one nose naziv: *prva šuta*, *druga ili srednja* i *zadnja šuta*. Prema kazivanju²⁰, u prizemlju je mogla biti i soba vrlo malih dimenzija *sobičak*, (*mladenačka soba*), namijenjena mladim bračnim parovima, koja bi se nakon nekog vremena ponovno vraćala u gospodarsku funkciju.

U kuhinju *kujna*, (*kunja*) koja se nalazila na katu ulazilo se izravno iz *ganjka*. Na kraju hodnika s *ganjkom* ponegdje se nalazi zahod, *ganjek s zaodom* ili je zahod smješten u stražnjem dijelu kuće, nasuprot *ganjka*, konzolno izbačen.

Najvažnija i najveća prostorija na katu je *velika soba*, (*prva soba*), koja ima funkciju osnovnog boravišnog prostora, a danas je u njoj često i kuhinja. Treća katna prostorija, *soba*, (*sobica*), služila je kao spavaonica pojedinih članova obitelji.

Tradicijske građevine ovog područja ukrašavaju se crtorezom, rezbarenjem, na proboj ili izrezivanjem. Najčešće se ukrašavaju čeonu pročelja objekata, dijelovi pročelja zabata, stupovi i dijelovi *ganjka*, *shodić*, prozorski okviri, kapci, vrata i sljemenske grede. Majstori koji su se bavili ukrašavanjem drvenih kuća na ovom području nazivaju se *cimermani*.

¹⁹ Prema kazivanju lokalnog stanovništava i prema; Katica Mrgić, *Uvod u graditeljstvo – Sisak i okolica, Godišnjak Grdaskog muzeja Sisak br. 1, Sisak, 2000, str. 93.*

²⁰ Prema kazivanju Josipa Hrvojića rođ. 1939. godine, iz *Starog Fakašića*.

U prizemlju katnica koje su zabatom usmjerene prema ulici, obično su ispod prozora montirane drvene daske, *stoloža*, na koje se slaže cvijeće i drugo ukrasno bilje. Ponegdje se takve *stolože* nalaze i ispod prozora na katu.

Detalji na kući poput, prozorskog okvira, prozorskih kapaka ili uglova stambene kuće, ističu se i ukrašavaju bojanjem. Najčešće se koristi prirodna crvena i bijela boja.

Etnološka baština

Materijalna etnološka baština

Etnološka pokretna materijalna baština nije bila predmet posebne obrade prilikom izrade ove konzervatorske studije. Obilaskom terena međutim, uočeno je da je unutar stambenih kuća prilično očuvan tradicijski kućni inventar poput starih stolova, stolaca, klupa i dr., koji datiraju s početka 20. stoljeća, posebno pribor za izradu niti i tkanina, a ponegdje i cijeli tkalački stanovi, obzirom da su žene s ovog područja nekad u velikom broju izrađivale predmete tradicijskog rukotvorstva koje i danas čuvaju kao obiteljsko nasljeđe²¹, zatim pojedini glazbeni instrumenti (*tamburice, bajsovi...*) koje koriste članovi lekeničkih folklornih društava te razne gospodarske sprave, alati i pomagala koji više nisu u uporabi (stare matalne kosilice, kose, stroj za žetvu, kola, razne vrste košara npr. *sepet, rudnjak, rudnjačić* i dr).

Svi navedeni predmeti, izrađeni na tradicijski način, više nisu u funkciji i propadaju jer više ne pronalaze primjenu u svakodnevnom životu mještana. Stoga bi valjalo izdvojiti primjer Dubravka Đureković iz naselja Poljana Lekenička, koji se bavi skupljanjem materijalne etnološke baštine s gotovo cijelog područja Sisačko – moslavačke županije te primjer Božidara Škofača iz naselja Letovanić, koji osim što skuplja materijalnu etnološku baštinu s područja općine Lekenik (posjeduje više od dvije tisuće predmeta popisanih i zaštićenih rješenjem Ministarstva kulture) izlaže je u vlastitom stambenom i galerijskom prostoru.

Prilikom budućih istraživanja na području općine Lekenik valjalo bi detaljno istražiti i dokumentirati etnološku pokretnu materijalnu baštinu, te je valorizirati u odnosu na razvoj turističke ponude.

Nematerijalna etnološka baština

Za slojevit identifikaciju i valorizaciju nekog prostora i naselja značajni su osim navedenih materijalnih oblika ljudskog djelovanja u prostoru, i oni nematerijalni.

Toponimi

To su prije svega toponimi - nazivi pojedinih predjela i elemenata prostora koji su se očuvali u usmenoj predaji, na starim kartama i literaturi. Njihova analiza obično otkriva brojne podatke o materijalnoj i duhovnoj kulturi pojedinog prostora, koja ponekad seže duboko u prošlost. Toponime je moguće razvrstati u nekoliko osnovnih skupina.

Jedna od skupina u osnovi ima pretežito zemljopisni termin i/ili topografsku imenicu, hidronim, fitonim ili zoonim. U skupinu koja u svom nazivu sadrži opis izgleda tla ubrajamo toponime (*Brdo, Čistine, Čretež, Zagaj, Dubrava, Veliko polje, Vrh Letovanički, Poljane Lekeničke*)²², u hidronime (*Rečica, Ribnjak*), u fitonime u imenu toponime *Brestje* i *Žažina*²³ te u zoonime u imenu primjerice toponim *Mravinec*.

Ti su toponimi vrlo stari, prvotno rabljeni najčešće kao nazivi posjeda, a kasnije naselja, o čemu svjedoče srednjovjekovni povijesni izvori. Tako imenovana naselja imala su kroz prošlost uglavnom status sela. Većina toponima koji su nastali na gore opisan način, opstali su kroz burnu prošlost u imenima naselja analiziranog prostora (npr. Poljana Lekenička, Vrh Letovanički i drugi).

²¹ *Pojedini primjerci tradicijskog rukotvorstva s ovog područja su stari više od stopedeset godina.*

²² *Primjerice toponim Čretež potječe od čret, što znači močvarno mjesto obično u šumi, čretište naziv za močvarni kraj; toponim Dubrava označava postojanje šume obično hrastove (dubova šuma), šumarak osim toga čest je naziv i za arheološke lokalitete i naseljena mjesta. Toponim Zagaj označava postojanje šumarka, mlade šume, luga. Tumačenje podrijetla toponima prema Hrvatskom enciklopedijskom rječniku, Novi liber, Zagreb, 2002.*

²³ *Podrijetlo toponima Žažina od biljke šaš. U prošlosti se naselje Žažina nazivalo Šašina.*

Neki su toponimi potekli iz namjene prostora u prošlosti, primjerice *Kaptolski Majur, Građa, Stani, Selišće, Gmajna, Razlov i Rauberbirt* (ili *Rajbervirt*)²⁴.

Pojedini toponimi u svome imenu kriju daleku prošlost prostora kao što su *Gradec, Gradina, Gradišće, Čep*²⁵ a moguće ih je datirati u razdoblje antike.

Zanimljivi su toponimi kao što je *Turska glava* kraj Donjeg Vukojevca ili pak toponim *Turčinovec* u Šišincu, jer čuvaju vrijedne podatke o obrambenom ustroju na rijeci Kupi i u unutrašnjosti prostora općine Lekenik iz razdoblja ratova s Osmanlijama.²⁶

Osim navedenoga, analizirano područje otkriva i niz toponima koji svjedoče o nekad iznimno bogatom crkvenom životu poput toponima *Kapela, Kirinov breg, Mihotsko (Miholjsko) brdo, Sveti Antun*²⁷ te toponima *Crkvište* koji ujedno označava položaj nekadašnje utvrde *Letovanić* (oko 800 m od ceste za *Žažinu*, zapadno ili JZ od crkve sv. Nikole i Vida).

Još od 13. stoljeća pojedini dijelovi današnje općine Lekenik bili su vlasništvo Zagrebačkog kaptola (primjerice *Dužica i Lekenik*). O tom vremenu danas svjedoče pojedini toponimi kao što su *Marof, Kaptolski Majur i Podvornica*²⁸.

Osim navedenih, na ovom području postoje i toponimi antroponimijskog podrijetla, nastali za jakih migracija stanovništva. Njihov je nastanak vezan uz potrebu novopridošlog stanovništva za što bržom identifikacijom s novim prostorom. Ti su toponimi najčešće motivirani imenom (zanimanjem ili nadimkom) rodočelnika primjerice *Žinići, Brenčići, Palajići, Mikulčići, Čerkezi*²⁹ i drugi.

Neki su toponimi posjedovnog karaktera i odražavaju vlasništvo osobe nad posjedom (npr. *Jurjevac* od *Jurjev, Petrovec* od *Petrov, Banovo Brdo, Petkov Dol* i dr.). Većina navedenih toponima sačuvala se u imenima zaselaka i sela ili dijela sela kojem administrativno pripadaju.

Tradicijska nematerijalna baština

U nematerijalnu baštinu ubrajamo tradicijske običaje, usmenu predaju i izričaje, uključujući jezik kao sredstvo komunikacije, izvedbene umjetnosti poput plesova i pjesama, zatim obrede, ceremonije, razna vjerovanja, svečanosti, tradicijske obrte i ostalo³⁰.

Terenska istraživanja provedena za potrebe izrade ove konzervatorske podloge pokazuju da je stanovništvo na području općine Lekenik održava tradicijske običaje i obrede posebice zahvaljujući

²⁴ Primjerice toponim *Kaptolski Majur* označava imanje s poljima i gospodarskim zgradama u posjedu zagrebačkog kaptola, toponim *Građa* upućuje na ono (materijal) od čega se gradi, od čega se diže građevina, toponim *Gmajna* označava povjesni naziv za općinski zajednički pašnjak, toponim *Selišće* označava položaj gdje se nekad nalazilo selo dok toponim *Razlov* označava mjesto gdje je obavljala hvatanje ili odstreljivanje životinja u prirodi. Tumačenje podrijetla toponima prema Hrvatskom enciklopedijskom rječniku, *Novi liber, Zagreb, 2002.* zanimljivo je tumačenje toponima *Rauberbirt* tj. *Rajbervirt* koje potječe od riječi *razbojnik, lopov, otimač, pljačkaš*. Prema kazivanju lokalnog stanovništva na tom su položaju nekoć razbojnici pljačkali mještane koji su se vraćali iz trgovine (placa) u *Selima* ili iz *Siska*.

²⁵ Podrijetlo toponima kao što su: *Gradec, Gradina, Gradišće*, upućuju na arheološki lokalitet, a najčešće označava položaj utvrde, utvrđenog naselja i slično. Toponim *Čep* označava mjesto gdje se "čepi" voda tj. mjesto gdje se nalazi brana u slučaju poplave još iz rimskog doba.

²⁶ Primjerice podrijetlo toponima *Turčinovec* (položaj JI od crkve sv. Marte u Šišincu) vezano je uz postojanje utvrde u koju su se nekoć ljudi, prema kazivanju mještana, sklanjali pred Turcima dok su na toponimu *Turska glava* pronađeni grobni humci tumuli.

²⁷ Podrijetlo toponima *Kapela* označava moguć položaj kapele koja više ne postoji, toponim *Kirinov breg* se možda može vezati uz sv. Kirina tj. Kvirina, podrijetlo toponima *Mihotsko (Miholjsko) brdo* dolazi od sv. Mihovila, a označava položaj stare crkve sv. Mihovila te toponim *Sveti Antun* koji označava položaj porušene crkve posvećene sv. Antuna (u Orlekoviću).

²⁸ Toponim *Kaptolski majur* označava imanje s poljima i gospodarskim zgradama u posjedu zagrebačkog kaptola a isto značenje ima toponim *Marof* od njem. *Meierhof*. Podrijetlo toponima *Podvornica* dolazi od imena ispod dvora" (kuće ili pravog dvora?) možda kaptolskih vlasnika.

²⁹ *Moguće podrijetlo toponima Čerkezi od čerkezi što je regionalni naziv za široke krajeve na rukavima košulje, nalik na jastrebova krila (podrijetlo toponima vezano je uz neki nadimak rodočelnika).*

³⁰ *U nematerijalnu baštinu ubrajamo i sjećanja na povijesne događaje i povijesne osobe, povijesne nazive i semiotičke elemente jezika.*

djelovanu folklornih društava. Na taj je način sačuvan veliki broj narodnih pjesama i plesova. Na području općine Lekenik djeluju četiri folklorna društva: KUD "Poculica" iz Letovanića, IFG "Tamburica" iz Vukojevca, HKU "Veternica" te KUD "Kolovrat" iz Lekenika. Trenutno je u postupku osnivanje petog KUD-a "Preslica" iz Pešćenice. KUD "Poculica" osnovan je godine 1975 kao i izvorna folklorna grupa "Tamburica" Vukojevac osnovana također godine 1975. i od tada kontinuirano djeluju do danas. KUD "Kolovrat" iz Lekenika osnovan je godine 1952. pod imenom "Seljačka sloga". Godine 1976. prestao je s radom te je ponovno obnovljen godine 1988. pod nazivom KUD "Kolovrat". Tijekom Domovinskog rata društvo je prestalo s radom. Ponovno je obnovljeno godine 2005.

Zamjetno je da su znanja i umijeća bavljenja tradicijskim obrtima na području cijele općine u potpunosti zapuštena. Na području općine Lekenik tek pojedine vrste košara od pruća (npr. *sepet*, *rudnjak*, *rudnjačić*) na tradicionalan način izrađuje još samo Ivan Kežman iz Brkiševine i Josip Palajić iz zaselka Ramnje u naselju Cerje Letovaničko. Iako je obilaskom terena uočeno da žene na području općine Lekenik više ne tkaju platno na tradicionalan način³¹, dobro poznaju postupak izrade niti i proizvodnje tkanina na tradicionalan način. Tkanine su se izrađivale od konoplje, lana, pamuka i svile. Osim toga, dobro su očuvana znanja o nazivima tako dobivenih tkanina te nazivi pojedinih dijelova muške i ženske narodne nošnje³².

Obilaskom terena evidentno je da su tek djelomično očuvani pojedini fragmenti nekad bogate usmene predaje, ponajviše vezani uz nastanak i prošlost pojedinih sela i kraja općenito. Primjerice u naselju Žažina još je živa predaja iz razdoblja ratova s Turcima, kada se u tamošnjem močvarnom području koje je u međuvremenu isušeno, lokalno stanovništvo skrivalo u gustom šašu i drugom raslinju od Turaka po kojem je naveden položaj dobio naziv Šašina. Šašina je vremenom postala naselje koje se danas naziva Žažina. Druga priča govori o podrijetlu naziva naselja Dužica. Prema kazivanju, naselje je dobilo naziv po *dugama*, drvenim dašćicama od kojih se izrađuju bačve, *lajtovi* za čuvanje vina koje su nekoć u velikom broju izrađivali njemački doseljenici i domaće stanovništvo navedenog naselja.

Prema kazivanju³³, nekad je stanovnicima naselja Šišinec bio vrlo značajan crkveni blagdan Svete Marije Pomoćnice (24. svibanj) prilikom kojeg su se mještani okupljali na *proštenju*. Tad se vršila i ceremonija ophodnje oko crkve Sv. Marte. Tog su dana četiri djevojke u ophodnji nosile kipove za tu priliku iznijete iz crkve. Danas je taj običaj napušten budući da je početkom Domovinskog rata oštećena crkva i njen pokretni inventar. Prema kazivanju iste kazivačice, prilikom crkvenog blagdana Tijelova nekoć se vršila procesija na širem prostoru kraj crkve Sv. Marte. Običaj se postupno prestao izvoditi u godinama nakon završetka Drugog svjetskog rata. Za navedeni blagdan trebalo je načiniti pet malenih kućica od pruća (najčešće se koristila grabovina). Kućica se ukrašavala cvijećem i izvezenim ručnikom dok se u unutrašnjost unosio stol sa bijelim stolnjakom na koji se polagao sveti kip. Procesija se zaustavljala kod svake kućice i završavala u crkvi.

U naselju Brežine, zaselak Jujevac oduvijek se posebno slavi crkveni blagdan Sv. Jurja (23. travanj), danas i u cijeloj općini budući da je Sv. Juraj proglašen zaštitnikom općine Lekenik. Na blagdan Sv. Jurja tradicionalno se organizira Smotra folkloru Pokuplja, Posavine i Turopolja u naselju Letovanić.

³¹ Izradom platna na tkalačkom stanu bavi se tek jedna žena u naselju Lekenik. Platno koje izrađuje namijenjeno je prodaji i izradi narodnih nošnji za potrebe lekeničkih folklornih društava.

³² Kazivači (Jana Piškor, rođ. 1933. godine iz Šišinca, Sanja Đureković rođ. 1969 godine iz Lekeničke Poljane, Dubravko Đureković rođ. 1965. godine iz Lekeničke Poljane) su naveli tradicionalne nazive za tkanine od konoplje i lana poput: *plafta (plahta)*, *ručnici (ručnici, ukrasne tkanine)*, *vanjkušnice (jastučnica)*, *stolnjak*; te tradicionalne nazive pojedinih dijelova ženske narodne nošnje kao što su: *lačice (naziv za čarape)*, *štunfe (čarape do koljena)*, *štipandlini*, *rubaca (naziv za košulju do koljena)*, *zaslon (pregača)*, *oplećek (košulja)*, *lajbek (ukrašeni prsluk)*, *poculica (pokrivalo za glavu udane žene)*, *kitnjak (naziv za pletenice u koje se upliće crvena traka)*, *rubac (marama, pokrivalo za glavu) nakit*: *krune*, *dukati*, *varalice*, *struke (nizovi crvenih perlica)*, *opanjci*; kao i tradicionalne nazive muške narodne nošnje: *gaće (platnene hlače)*, *rubaca (košulja)*, *crni lajbek*, *škrlak (crni šešir)* i *opanjci*.

³³ Prema kazivanju Jane Piškor, rođ. 1933. godine, iz naselja Šišinec.

2.3. CILJEVI PROSTORNOG UREĐENJA NASELJA NA PODRUČJU OPĆINE

2.3.1. RACIONALNO KORIŠTENJE I ZAŠTITA PROSTORA

Jedna od temeljnih zadaća prostornog uređenja je zaštita prostora kao prirodnog resursa, što nameće obziran način korištenja. Društveni odnos prema korištenju prostora u novije je vrijeme bitno promijenjen, te se Republika Hrvatska i Ustavom, a potom i donošenjem Strategije i Programa prostornog razvitka odredila za politiku održivog razvoja.

Promjena i kvalitetniji odnos spram prostora i njegovog korištenja može se oživotvoriti uvođenjem informatičkog, znanstveno - istraživačkog, koordinacijskog i napose odgovarajućeg zakonskog okvira kao ključne podloge za provođenje smjernica Plana, usuglašavanja razvojnih interesa i postupaka, te pripremu temeljnih preduvjeta za pojedine razvojne pravce.

U fazi određivanja razvojnih preduvjeta nužno je afirmirati ustavnu odrednicu o prostoru kao dijelu nacionalnog bogatstva, ograničenog i u kvalitativnom i u kvantitativnom pogledu, kroz niz mjera, usuglašanih planskih akcija i zabrana, kako bi neposredni i dugoročni ciljevi i interesi postali prepoznatljivi elementi razvoja.

Ciljevi racionalnog korištenja i zaštite prostora su :

- preispitivanje važećih građevinskih područja u odnosu na izgrađenost u prostoru;
- racionalno planiranje novih površina za razvoj naselja i gospodarskih zona;
- poboljšavanje efikasnosti korištenja svih postojećih već angažiranih prostora;
- gašenje neprimjerenih sadržaja u prostoru uz njegovu sanaciju i revitalizaciju;
- određivanje prostora vrijednih resursa na kojima je isključena prenamjena prostora;
- prilikom planiranja trasa prometne i komunalne infrastrukture prioritetno ispitati mogućnosti korištenja postojećih koridora i izbjegavati zauzimanje novih površina (posebice poljoprivrednih i šumskih);
- u odnosu na ostale načine korištenja zemljišta težiti povećanju u korist poljoprivrednog i šumskog zemljišta.

Promjena odnosa prema prirodnim resursima (pitka voda, vrijedne prirodne cjeline, poljoprivredne i šumske površine itd.) je nužna i postala je osnovni postulat u najnovijoj generaciji dokumenata prostornog uređenja. Kako je načelno jasno da su resursi ograničeni, u idućem planskom razdoblju potrebno je predložiti raznolike mogućnosti korištenja resursa. Promjena odnosima prema resursima, naime omogućuje intenzivniji razvoj komplementarnih djelatnosti u tercijaru (npr. "kontinentalni" tip turizma), te razvojno aktiviranje društvenih djelatnosti obrazovanja, zdravstva, kulture i rekreacije.

Kako se, vezano na demografske i društvene promjene, ukidanje društvenog vlasništva, te očekivani razvoj malih i srednjih poduzeća na području Općine očekuju novi zahtjevi za gradnjom stambenih i gospodarskih sadržaja, Prostornim planom uređenja općine utvrđuje se preraspodjela građevinskih područja na način da se, zadržavajući ukupnu površinu građevinskog područja, zadovolje sljedeći uvjeti:

- povećanje građevinskih područja u demografski aktivnim naseljima, te njihovo smanjenje u naseljima s negativnim demografskim pokazateljima i na područjima neprimjerenim za gradnju;
- uključivanje postojećih izgrađenih poteza u građevinsko područje gdje god je to moguće;
- utvrđivanje provedbenim odredbama smjernica za rekonstrukciju i nadogradnju postojećih zgrada izvan građevinskih područja;
- sustavno uvažavanje svih uvjeta za ograničenja građevinskih područja (klizišta, strma područja, zemljišta nedovoljne nosivosti, plavljena područja, zone intenzivne poljoprivrede, oranice 1. i 2. kategorije, postojeći i planirani prometni i infrastrukturni koridori, šumsko zemljište, zaštitni pojas spomenike prirodne i kulturne baštine, vrhovi uzvisina, zaštita

vodocrpilišta, zaštita okoliša, zaštita koridora u kojima je posebnim općinskim odlukama zabranjena gradnja i sl.);

- planiranje gospodarskih zona u područjima koja je moguće kvalitetno opremiti prometnicama i komunalnom infrastrukturom;
- u ukupnom odnosu površine građevinskog područja ne povećati, već samo preraspodijeliti na drugi način, u skladu sa stvarnim potrebama na terenu.

Kako je u brdskom dijelu prostora općinete djelomično uz rijeku Kupu tradicionalno znakovita raštrkana gradnja stambenih građevina izvan građevinskog područja naselja, pregledom postojeće dokumentacije utvrđeno je da dio postojećih izoliranih građevina nije bio uključen u građevinska područja naselja.

Način rekonstrukcije i nadogradnje tih građevina biti će stoga propisan provedbenim odredbama Plana.

Ciljevi razvitka komunalne infrastrukture su :

- gradnja lokalne cestovne mreže u planiranim urbanim područjima;
- razvijanje ostalih infrastrukturnih sadržaja koji na lokalnoj razini trebaju učinkovito pratiti gospodarski razvitak;
- iskoristivost sustava komunalne infrastrukture na lokalnoj razini;
- na najmanju moguću mjeru smanjiti nepovoljne utjecaje komunalne infrastrukture na stanje okoliša (izgradnjom cjelovitih sustava odvodnje i obrade otpadnih voda);
- osiguranje prostornih i tehnoloških pretpostavki za postupanje s otpadom.

Krajolik uz državnu cestu D36

2.3.2. UTVRĐIVANJE GRAĐEVINSKIH PODRUČJA NASELJA U ODNOSU NA POSTOJEĆI I PLANIRANI BROJ STANOVNIKA, GUSTOĆU STANOVANJA, IZGRAĐENOST, ISKORIŠTENOST I GUSTOĆU IZGRAĐENOSTI, OBILJEŽJA NASELJA, VRIJEDNOSTI I POSEBNOSTI KRAJOBRAZA, PRIRODNIH I KULTURNO-POVIJESNIH CJELINA

Građevinsko područje sastoji se:

- izgrađeni dio građevinskog područja (skup već izgrađenih čestica)
- neizgrađeni dio građevinskog područja (površina za daljnji razvoj naselja)

Analiza građevinskih područja naselja koja su bila planirana Prostornom planom bivše općine Sisak:

Tablica - Postojeća građevna područja naselja na teritoriju današnje Općine Lekenik

Općina	Postojeće granice građevnog područja (ha)	Izgrađeni dio građevnog područja (procjena)	Broj naselja	Broj stanovnika 1991. god.	Gustoća stanovanja (stan / ha) 1991. god.	broj stanovnika 2001. god.	Gustoća stanovanja (stan / km2) 2001. god.
1. OPĆINA Lekenik	2 615	50 %	18	6248	2,38	6170	2,36

Iz analize je vidljivo da je PPO SISAK građevinska područja naselja predvidio dovoljno velike površine no njihov raspored danas ne zadovoljava stvarne potrebe u prostoru . Prevelika građ. područja planirana su u naseljima koja danas imaju mali broj stanovnika, a prometno su izolirana.

Kako se vezano na demografske i društvene promjene, ukidanje društvenog vlasništva, te očekivani razvoj malih i srednjih poduzeća na području Općine očekuju novi zahtjevi za gradnjom stambenih i gospodarskih sadržaja, Prostornim planom Općine utvrđuje se preraspodjela građevinskih područja na način da se, zadržavajući ukupnu površinu građevinskog područja, zadovolje sljedeći uvjeti:

- povećanje građevinskih područja u demografski aktivnim naseljima, te njihovo smanjenje u naseljima s negativnim demografskim pokazateljima;
- uključanje postojećih izgrađenih poteza u građevinsko područje gdje god je to moguće;
- utvrđivanje provedbenim odredbama smjernica za rekonstrukciju i nadogradnju postojećih zgrada izvan građevinskih područja;
- sustavno uvažavanje svih uvjeta za ograničenja građevinskih područja (klizišta, strma područja, zemljišta nedovoljne nosivosti, plavljena područja, zone intenzivne poljoprivrede, oranice 1. i 2. kategorije, postojeći i planirani prometni i infrastrukturni koridori, šumsko zemljište, zaštitni pojas spomenike prirodne i kulturne baštine, vrhovi uzvisina, zaštita vodocrpilišta, zaštita okoliša, zaštita koridora u kojima je posebnim gradskim odlukama zabranjena gradnja i sl.);
- planiranje gospodarskih zona u područjima koja je moguće kvalitetno opremiti prometnicama i komunalnom infrastrukturom;
- u ukupnom odnosu površine građevinskog područja ne povećati, već samo preraspodijeliti na drugi način, u skladu sa stvarnim potrebama na terenu.

Kako je u dijelu prostora Općine tradicionalno znakovita raštrkana gradnja stambenih građevina izvan građevinskog područja naselja, pregledom postojeće dokumentacije utvrđeno je da dio postojećih izoliranih građevina nije bio uključen u građevinska područja naselja.

Način rekonstrukcije i nadogradnje tih građevina biti će stoga propisan provedbenim odredbama Plana.

Prilikom izrade ovoga PPUO Lekenik potrebno je unijeti korekcije u granice građevinskih područja kako bi se udovoljilo opravdanim zahtjevima lokalne samouprave.

2.3.3. UNAPREĐENJE UREĐENJA NASELJA I KOMUNALNE INFRASTRUKTURE

Budući razvoj na području Općine Lekenik biti će prvenstveno usmjeren na razvojno i demografski atraktivnija područja. Odabirom ograničenog broja naselja s prioritetom u razvoju omogućiti će se :

- osiguranje prostora za širenje stambenih i radnih zona;
- otvaranje novih radnih mjesta u poljoprivredi, proizvodnji i uslugama u jačim gravitacijskim središtima;
- unapređenje standarda naselja (društveni, obrazovni, rekreacijski sadržaji);
- optimalizacija prometnog povezivanja (cestovne prometnice, javni prijevoz);
- kvalitetno opremanje komunalnom infrastrukturom;
- zaštita okoliša i ambijentalnih vrijednosti.

Ciljevi razvitka komunalne infrastrukture su :

- gradnja lokalne cestovne mreže u planiranim urbanim područjima;
- razvijanje ostalih infrastrukturnih sadržaja koji na lokalnoj razini trebaju učinkovito pratiti gospodarski razvitak;
- iskoristivost sustava komunalne infrastrukture na lokalnoj razini;
- na najmanju moguću mjeru smanjiti nepovoljne utjecaje komunalne infrastrukture na stanje okoliša (izgradnjom cjelovitih sustava odvodnje i obrade otpadnih voda);
- osiguranje prostornih i tehnoloških pretpostavki za postupanje s otpadom.

Krajolik - Palanjek Pokupski

3. PLAN PROSTORNOG UREĐENJA

3. PLAN PROSTORNOG UREĐENJA

3.1. PRIKAZ PROSTORNOG RAZVOJA OPĆINE LEKENIK U ODNOSU NA PROSTORNU I GOSPODARSKU STRUKTURU ŽUPANIJE

Područje Općine Lekenik je smješteno u sjevernom dijelu Sisačko-moslavačke županije, omeđeno: zagrebačkom županijom na sjeveru i zapadu, Općinom Martinska Ves i Gradom Siskom na istoku, te Gradom Petrinja i Gradom Glina na jugu.

Obzirom na svoj položaj unutar Sisačko-moslavačke županije (granična općina sa gospodarski razvijenom zagrebačkom županijom), ali i prometni položaj u Republici Hrvatskoj, te obzirom na činjenicu da je ovaj prostor pun prirodnih raznolikosti (dolina Kupe, obronci Vukomeričkih gorica, Odransko polje) postoje potencijalne mogućnosti prostornog i gospodarskog razvitka.

Prostor općine Lekenik prometno je relativno dobro povezan sa Siskom ,Velikom Goricom i Zagrebom (državna prometnica D-30 Zagreb – Sisak i magistralna pruga) što predstavlja mogućnost razvoja kako prometne infrastrukture, tako i djelatnosti koje su neposredno ili posredno vezane uz položaj općine, a to je razvoj uslužne djelatnosti.

Zbog demografskih promjena , prostorni razvoj koji se očekuje u narednom periodu neće biti intenzivan, niti će zahtijevati značajne nove površine za razvoj, niti proširenje građevinskih područja, već njihovu preraspodjelu.

U dosadašnjim prostornim planovima razvoj prostora općine Lekenik temeljio se na precijenjenom porastu stanovništva, te na predviđenom industrijskom razvoju (vezano za industrijske resurse grada Siska). Stoga su u prostornim planovima bile predviđene velike površine za daljnje širenje industrije i građevinskih područja. Potencijalne lokacije za manje proizvodne pogone i uslužne djelatnosti nisu bile da sada istraživanje, a za njima postoje danas stalni zahtjevi investitora. Dosadašnji pristup lociranju «mini-farmi» samo na velikim udaljenostima od građevinskih područja, bez potrebne infrastrukture je neprihvatljivo za obiteljska poljoprivredna gospodarstva.

Strateški ciljevi urbanog razvoja (iz Prostornog Plana Sisačko – moslavačke županije)

Strategijom i Programom prostornog uređenja Republike Hrvatske određeni su strateški ciljevi i usmjerenja urbanog razvoja, kojima se treba utjecati na skladniji razvoj urbanog sustava Republike Hrvatske, pa time i Sisačko-moslavačke županije.

Od predloženih dvadesetak strateških ciljeva, koji se odnose na cjelokupni prostor Hrvatske, za područje Općine Lekenik bitni su sljedeći strateški ciljevi, koji se mogu ostvariti određenim aktivnostima u samoj Općini :

- vođenje aktivne politike uređenja seoskih naselja,
- obnavljanje i uređivanje povjesnih središta gradova i naselja, kao mjesta tradicijskog graditeljskog identiteta s funkcijama usluga, kulture i stanovanja,
- opremanje naselja građevinama društvenog standarda i komunalnim uređajima, koji osiguravaju gospodarski rast i rast životnog standarda.

Koncepcija prostornog uređenja Općine Lekenik:

- razvoj naselja Lekenik kao većeg lokalnog administrativnog i gospodarskog središta
- razvoj ostalih potencijalnih lokalnih središta:
 1. Pešćenice kao gospodarske nadopune Lekeniku
 2. Letovanić
- prometno povezivanje autocestom Zagreb- Sisak- granica Bosne preko teritorija općine Lekenik
- prometno povezivanje Karlovca i Siska dolinom Kupe
- prometno povezivanje Lekenika i IvanićGrada (preko Jezera Posavskog, te Lijevog i Desnog Dubrovčaka; u Dubrovčaku potreban most na Savi)
- rekonstrukcija željezničke pruge Zagreb- Sisak i proširenje na dva kolosijeka (maksimalne brzine 160 km/h)
- modernizacija i unapređenje ostale komunalne infrastrukture: vodovod, plinovod
- definiranje zona male privrede u Lekeniku i drugim potencijalnim središtima
- definiranje turističkih djelatnosti:
 1. zona uz Rijeku Kupu: sportsko rekreacijskog i turističkog područje, seoski turizam, ribnjačarstvo, biciklizam, jahanje, ugostiteljstvo,
 2. zona pobrđa Vukomeričkih Gorica: rekreacijsko turističkog područja za biciklizam, vinske ceste, seoski turizam
 3. zona Odranskog polja: rekreacijsko turističkog područja za izlete i biciklizam
- proizvodnja zdrave hrane i specijalizacija u poljoprivrednoj proizvodnji
- zaštita kulturne i prirodne baštine sa prijedlozima za uvrštavanje

Temeljna namjena prostora

Na području općine Lekenik prevladavaju poljoprivredne površine različitog stupnja ekonomske isplativosti (oranice, livade, pašnjaci, voćnjaci i drugo) i zauzimaju površinu od cca 9 359 ha, od čega se cca 50 % odnosi na visokovrijedne poljoprivredne površine (oranice, voćnjaci i vrtovi).

Veće površine pokrivene su šumama cca 11 719 ha. Šumskim površinama u iznosu cca 9 169,59 ha gospodari J.P. "HRVATSKE ŠUME" Uprava šuma Sisak koje se iskorištavaju u skladu sa "Osnovama gospodarenja" sastavljenim u Zakonu o šumama.

Tradicionalna naselja, nastala uglavnom uz prometnice, razvila su se isključivo kao poljoprivredni centri svog dijela poljoprivrednog areala, jedino naselja uz državnu cestu Sisak –Zagreb imaju i gospodarske subjekte a Lekenik je i administrativno središte.

Kako je poljoprivreda gubila svoju važnost i ulogu u gospodarskom razvitku, tako su i pojedina naselja doživljavala demografski pad, gubila su vitalnost i značaj (odnosi se na zapadni dio Općine i naselja uz rijeku Kupu).

Sustav naselja

Na području Općine Lekenik postoji 18 naselja, od kojih Lekenik predstavlja općinsko središte, a ostala naselja su seoskog – ruralnog tipa, planira se slijedeća funkcionalna –organizacijska shema:

1. Područno I veće lokalno središte (malo razvojno središte) –općinsko središte: LEKENIK
2. Manje lokalno (poticajno razvojno) središte: LETOVANIĆ
3. ostala naselja: BREŽANE LEKENIČKE, BRKIŠEVINA, CERJE LETOVANIČKO, DONJI VUKOJEVAC, DUŽICA, POLJANE LEKENIČKE, PEŠČENICA, STARI BROD, ŽAŽINA, GORNJI VUKOJEVAC, PALANJEK POKUPSKI, POKUPSKO VRATEČKO, STARI FARKAŠIĆ, ŠIŠINEC, VRH LETOVANIČKI

Općinski centar Lekenik trebao bi biti administrativno središte, nositelj razvitka i inicijator razvojnih promjena na području Općine. Naselje Lekenik bilježi i porast broja stanovnika, prema popisu iz 2001. ima 1857 st. što je 205 st. više nego 1991.godine. Poboľšanjem komunalne infrastrukture (vodovod, kanalizacija, plin) treba omogućiti stanovnicima Lekenika građanski način života, te proširiti mogućnosti individualizacije lokalnog načina života.

Kako bi se ostvarili preduvjeti za budući razvoj naselja Lekenik, potrebno je definirati područja za lociranje manjih proizvodnih i uslužnih pogona za koje danas postoji interes.

Naselja Letovanić (539st) u prostornoj organizaciji predviđaju se kao manje razvojno središte u kojem se planira bolje opremanje infrastrukturom u odnosu na postojeće stanje. Naselje Pešćenica sa 915 stanovnika, nadovezuje se na Lekenik i čini sa njime gospodarsku nadopunu.

Ostala manja ruralna naselja u dolini Kupe I na obroncima Vukomeričkih gorica razvijaju se na poljoprivrednoj aktivnosti. Dio naselja koji će u budućnosti ostati bez stalnog stanovništva koristiti će se u funkciji sekundarnog stanovanja, seoskog turizma i rekreacije.

3.1.1. TIPOVI PROSTORA S OBZIROM NA GLAVNE OBLIKE UPOTREBE

Iz svega navedenog proizlazi da na području Općine Lekenik razlikujemo peti osnovnih vrsta prostora:

1. područje intenzivnijeg razvoja

Intenzivniji razvoj očekuje se u općinskom središtu Lekeniku i naseljima koja se nalaze u primarnom razvojnom koridoru tj uz državnu cestu D30 koja spaja urbana središta Veliku Goricu i Sisak. To su naselja: Donji Vukojevac, Pešćenica, Lekenik i Dužica.

Tome pogoduje i položaj željezničke pruge sa stajalištima u Lekeniku i Pešćenici.

Ova skupina naselja se i po broju stanovnika i po gustoći naseljenosti razlikuje od ostalih naselja, a isto tako i po zastupljenosti proizvodnih i uslužnih djelatnosti.

Formiranjem privrednih zona na prostorima naselja Lekenik te između Lekenika i Dužice stvorit će se daljne mogućnosti za razvoj ovog područja.

2. izrazito ruralno područje sa seoskim naseljima

Ostala ruralna naselja Općine Lekenik možemo podijeliti u tri tipa:

- prvi čine veća naselja nastala uz važnije prometne županijske pravce: Letovanić, Žažina i Petrovec. Od ostalih naselja ruralnog tipa razlikuju se po relativno većem broju stanovnika: Letovanić (539 st.), Žažina (369 st.) i Petrovec (303 st.), te se stoga Letovanić predviđa da postane manje lokalno središte.

- drugi čine naselja uz rijeku Kupu: Šišinec, Brkiševina, Pokupsko Vratečko, Stari Farkašić, Stari Brod

Ova naselja karakterizira veliki udio povremenog stanovanja, a uvrštenjem Kupe u kategoriju značajnog krajobraza ovom području osigurala bi se zaštita prirodne baštine te mogućnost razvoja raznih oblika turizma, sporta i rekreacije.

- treći čine više ili manje izolirana brdska naselja: Gornji Vukojevac, Brežane Lekeničke, Cerje Letovaničko, Palanjek Pokupski i Vrh Letovanički

Sva naselja iz ove grupe imaju manje od 300 stanovnika, a većina i manje od 100 stanovnika, Ova naselja zbog prometne izoliranosti karakterizira napuštanje seoskih gospodarstava. Velik je broj udijela povremenog stanovništva u vinogradarskim područjima. Ukoliko se ne poduzmu mjere poticaja razvoja malih poljoprivrednih domaćinstava i poticaja za seoski turizam, ovo površinom veliko prostrano područje općine Lekenik izgubiti će stalno naseljeno stanovništvo.

U ograničenju treba isključiti sve aktivnosti koje ne doprinose zadržavanju stanovnika .

Nužne ekološke mjere predviđaju zaštitu vodotoka.

3. područje intenzivne poljoprivrede

Najkvalitetnije tlo u Općini Lekenik je osobito vrijedno tlo II kategorije i smješteno je uz seoska gospodarstva koja se nalaze uz državnu cestu Sisak-Zagreb.

4. područje slobodnog prostora

Ovo je prostor posebnog obilježja, koji se odlikuje visokim stupnjem očuvanosti prirode. Pored područja prirodnih staništa i zajednica, ovdje se ubrajaju i poluprirodna staništa (šume, izvori, ...) koja su utjecana od čovjeka, ali ne u tolikoj mjeri da bi bila trajno izmjenjena.

Ovaj prostor pored zaštitne, najčešće ima rekreativnu i obrazovnu ulogu.

U Općini Lekenik to je prostor uz rijeku Kupu I Odransko polje

5. područje osnovnih infrastrukturnih koridora

U narednom razdoblju nameće se kao presudni uvjet razvoja daljnja gradnja prometnog sustava (koridor autoceste Zagreb- Sisak-granica Bosne i Hercegovine, te koridori cesata prema Karlovcu i Ivanić Gradu).

Očekuje se gradnje vodoopskrbnog sustava, te izgrađivanje nužnih elemenata u energetskom sustavu. Planira se i postavljanje magistralnog plinovoda.

PROSTOR KORIDORA AUTO CESTE U G.VUKOJEVCU

3.2. ORGANIZACIJA I OSNOVNA NAMJENA I KORIŠTENJE PROSTORA

3.2.1. ISKAZ PROSTORNIH POKAZATELJA ZA NAMJENU POVRŠINA (NASELJA I IZGRAĐENE STRUKTURE; POLJOPRIVREDNE, ŠUMSKE, VODNE, TE POVRŠINE POSEBNE NAMJENE I OSTALE POVRŠINE)

Tablica 3.

Redni broj	OPĆINA LEKENIK	Oznaka	Ukupno ha	% od površine Općine	stan / ha ha / stan*
1.0.	ISKAZ PROSTORNIH POKAZATELJA ZA NAMJENU POVRŠINA				
1.1.	Građevinska područja ukupno - izgrađeni dio GP - kontinentalno - granično - ostalo	GP	1 924,00 1 431,00	8,3 6,1	3,2 4,3
1.2.	Izgrađene strukture van građ.područja ukupno - gospodarska namjena - proizvodna - površina za iskorištavanje mineralnih sirovina - športsko - rekreacijska namjena	I E R	220,00 64,00 30,00 118,00	1,0	28,0
1.3.	Poljoprivredne površine - obradive ukupno - vrijedno obradivo tlo	P P2	5 211,00 5 211,00	22,5	1,1
1.4.	Šumske površine ukupno - gospodarske šume	Š Š1	13 500,00 13 500,00	58,4	0,5
1.5.	Ostale poljoprivredne i šumske površine ukupno	PŠ	1 099,6	4,6	5,6
1.6.	Vodne površine ukupno - vodotoci - ribnjaci	V H	472,00 436,00 36,00	2,0	13,0
1.7.	Ostale površine ukupno - posebna namjena - površine infrastrukturnih sustava - groblja	N IS G	693,40 12,00 675,00 6,40	3,0	8,9
	OPĆINA LEKENIK UKUPNO		23 120,00	100 %	3,7*

Napomena : U zadnjem stupcu koeficijenti su izraženi u stan / ha, osim u onima koji su označeni s * u kojima su koeficijenti izraženi u ha / stan

3.2.2. RAZVOJ I UREĐENJE PROSTORA NASELJA - GRAĐEVINSKA PODRUČJA

Postojeća građevinska područja naselja određena su PPO Sisak iz 1976.g. zauzete su velike površine za građevna područja naselja.

Granice građevinskih područja brdskih naselja utvrđene su u pravilu granicama parcela (tadašnjih katastarskih čestica) uz glavne puteve naselja, velika područja šuma su neselektivnim pristupom u vinogradarskim područjima postala građevinsko područje.

Granice građevinskih područja nizinskih naselja utvrđene su u pravilu dubinom parcele od cca 100–150 metara uz glavne puteve naselja, velika poplavna područja su neselektivnim pristupom postala građevinsko područje.

Brutto gustoća prema popisu stanovnika 2001. g. općine Lekenik je 27,5 stan/km².

Neučinkovitost korištenja prostora u Prostornim planovima bivših općina naročito dolazi do izražaja kada je kao posljedica društvenih i gospodarskih promjena, negativnih demografskih kretanja i posljedica rata velik dio područja općine Lekenik ostao slabije naseljen.

Budući razvoj naselja na području Općine Lekenik temeljiti će se na razini njihovog položajnog značaja, demografskoj strukturi, mogućnostima građevinske obnove naselja, kao i mogućnostima osiguranja osnovnih komunalnih sustava (promet, vodoopskrba, elektroopskrba, plinska mreža i telekomunikacije). S obzirom na strukturu naselja (velika raštrkanost, pogotovo naselja u brdskim područjima općine), nije za očekivati da će se ovi procesi, bitno uvjetovani ekonomskim mogućnostima, u svim naseljima Općine odvijati brzo i u skladu s potrebama i željama.

Razvojni i demografski potencijali moraju biti jedan od glavnih uvjeta za određivanje građevinskih područja naselja. Pri tome za veliki dio naselja u Općini za koja se ne očekuje demografski porast građevinsko područje mora biti svedeno samo na izgrađeni dio naselja (bez planiranih proširenja), dok su samo za naselja s pozitivnim kretanjima razvoja može planirati povećanje građevinskih područja na neizgrađene dijelove naselja.

Građevinska područja naselja moraju biti zadržana na razini koja je bila planirana Prostornim planovima bivših općina koja su danas na snazi. Ukoliko je to moguće, u skladu s demografskim i gospodarskim pokazateljima potrebno je smanjiti površinu građevnog područja i to :

- preraspodjelom neizgrađenog dijela građevinskog područja,
- zadržavanjem izgrađenog dijela, uz smanjenje neizgrađenog dijela građevinskog područja,
- zadržavanjem samo izgrađenog dijela građevinskog područja naselja.

RAZVOJNI POTENCIJALI NASELJA

Uspoređivanjem brojnih faktora za očekivati je da najviše mogućnosti za razvitak ima općinsko središte **Lekenik, Peščenica, Dužica, Donji Vukojevac**, tj. naselja smještena uz D30 koja su dobro povezana sa budućom auto cestom Zagreb – Sisak. U tim naseljima paniraju se I gospodarske te poduzetničke zone.

Naselja **Letovanić, Žazina i Brežane Lekeničke** imati će nešto polaganiji usporeniji razvitak.

Stagnacija u razvoju karakterizirati će slijedeća naselja: **Pokupsko Vratečko, Poljana Lekenička, Stari Brod.**

Preostala naselja Općine obzirom na svoju strukturu, izdvojenost, udaljenost od važnijih prometnih pravaca, nedostatak demografskog potencijala kroz duže razdoblje u idućem razdoblju očekuje izraziti demografski pad: **Palanjek Pokupski, Pokupsko Vratečko, Vrh Letovanički, Cerje Letovaničko.**

Tablica – Pregled površina građevinskih područja za naselja Općine Lekenik

Naselje	Postojeće granice građevnog područja iz PPO Sisak 1982.	građevinsko područje-PPUO Lekenik 2005.				povećanje građ. područja (ha)	smanjenje građ. područja (ha)
		izgrađeni dio		neizgrađeni dio(ha)	UKUPNO (ha)		
		%	(ha)				
BREŽANE LEKENIČKE	330,0 ha	60	160,2	106,8	267,0	+24,0	-87,0
BRKIŠEVINA	220,0 ha	60	64,8	43,2	108,0	+1,0	-13,0
CERJE LETOVANIČKO	170,00 ha	50	65,0	65,0	130,0	+9,0	-49,0
DONJI VUKOJEVAC	156,00 ha	85	110,5	19,5	130,0	+7,0	-33,0
DUŽICA	85,0 ha	70	65,8	28,2	94,0	+10,0	-1,0
GORNJI VUKOJEVAC	32,0 ha	55	11,5	9,5	21,0	+2,1	-8,9
LEKENIK	320,0 ha	80	228,0	57,0	285,0	+17,0	-52,0
LETOVANIĆ	177,0 ha	90	68,4	7,6	76,0	+2,5	-103,5
PALANJEK POKUPSKI	32,4 ha	95	2,8	0,9	3,7	+0,7	-29,4
PEŠĆENICA	163,0 ha	70	133,7	57,3	191,0	+49,0	-21,0
PETROVEC	88,0 ha	85	63,7	11,5	75,0	+4,0	-17,0
POKUPSKO VRATEČKO	70,3 ha	95	25,6	1,6	27,2	+4,4	-47,5
POLJANA LEKENIČKA	37,2 ha	85	22,1	4,3	26,4	+3,0	-13,8
STARI BROD	128,6 ha	90	76,4	8,5	84,9	+5,8	-49,5
STARI FARKAŠIĆ	73,4 ha	95	30,3	1,6	31,9	+1,2	-42,7
ŠIŠINEC	81,0 ha	70	31,2	13,3	44,5	+0	-36,5
VRH LETOVANIČKI	241,0 ha	80	193,6	48,4	242,0	+1,0	+0
ŽAŽINA	163,0 ha	90	77,4	8,6	86,0	+8,0	-85,0
OPĆINA LEKENIK UKUPNO	2 567,9 ha	74%	1430,8	492,8	1923,6	149,7	794,0

Analiza građevinskih područja naselja :

a) Povećanje građevinskog područja

DUŽICA

Povećanje građevinskog područja za cca 10 ha nastalo zbog formiranja građ. zone i buduće nove ulice paralelno uz postojeće naselje, a sjeveroistočno od sadašnje jezgre naselja, kako bi se formirala mirna stambena ulica udaljena od državne ceste.

Djelomično građ. područje je prošireno prema zamolbama građana.

PEŠĆENICA

Povećanje građevinskog područja za cca 30 ha nastalo zbog formiranja građ. zona u sporednim ulicama, čime se želi potaknuti stambena izgradnja udaljena od državne ceste, te zbog mogućnosti legalizacije objekata izgrađenih na površini koja se bivšim planom čuvala za izgradnju kanala Kupa-Buna ,a od kojeg se u međuvremenu odustalo.

Djelomično građ. područje je prošireno prema zamolbama građana i na izgrađene parcele.

b) Zadržavanje površine građevinskog područja**VRH LETOVANIČKI**

Građevinsko područje u starom planu definirano je kružnom granicom oko brdskog vinogradarskog terena unutar kojega su uglavnom nasumično sagrađene klijeti i vikendice. Zbog konfiguracije terena i nemogućnosti izdvajanja pojedinih parcela iz građ. područja zadržana je postojeća granica. Djelomično građ. područje je prošireno prema zamolbama građana (1 ha) .

c) Zadržavanje izgrađenog i smanjenje neizgrađenog dijela građevinskog područja**PETROVEC**

Smanjenje građevinskog područja koje je bivšim planom bilo planirano na područjima nepogodnim za građenje. Djelomično građ. područje je prošireno prema zamolbama građana i na izgrađene parcele.

STARI BROD

Smanjenje građevinskog područja koje je bivšim planom bilo planirano na područjima nepogodnim za građenje. Djelomično građ. područje je prošireno prema zamolbama građana i na izgrađene parcele.

CERJE LETOVANIČKO

Smanjenje građevinskog područja koje je bivšim planom bilo planirano na područjima nepogodnim za građenje. Djelomično građ. područje je prošireno prema zamolbama građana i na izgrađene parcele.

DONJI VUKOJEVAC

Smanjenje građevinskog područja koje je bivšim planom bilo planirano na područjima kojima su ovim Planom planirani infrastrukturni koridori (auto-cesta) , te na parcelama do kojih ne postoje pristupni putevi. Djelomično građ. područje je prošireno prema zamolbama građana i na izgrađene parcele.

GORNJI VUKOJEVAC

Smanjenje građevinskog područja na parcelama do kojih ne postoje pristupni putevi. Djelomično građ. područje je prošireno prema zamolbama građana i na izgrađene parcele.

LEKENIK

Smanjenje građevinskog područja na parcelama koje su bivšim planom planirane za širenje naselja, a ovim planom te površine postaju namjenjene isključivo za sport i rekreaciju ili se vrši preraspodjela područja za širenje naselja na površine koje je jednostavnije opremiti potrebnom infrastrukturom. Djelomično građ. područje je prošireno prema zamolbama građana i na izgrađene parcele.

POLJANA LEKENIČKA

Smanjenje građevinskog područja po dubinama parcela. Djelomično građ. područje je prošireno prema zamolbama građana i na izgrađene parcele.

d) Smanjenje građevinskog područja**POKUPSKO VRATEČKO**

Izrazito smanjenje građevinskog područja koje je bivšim planom bilo planirano na poplavnim područjima uz rijeku Kupu, te na dijelu Vratečkog Vrha na područjima nepogodnim za građenje. Djelomično građ. područje je prošireno prema zamolbama građana.

STARI FARKAŠIĆ

Izrazito smanjenje građevinskog područja koje je bivšim planom bilo planirano na područjima nepogodnim za građenje, a djelomično je smanjeno i po dubinama parcela. Na dijelu bivšeg građ. područja novoplanirana je površina namjenjena isključivo za sport i rekreaciju. Djelomično građ. područje je prošireno prema zamolbama građana.

PALANJEK POKUPSKI

Izrazito smanjenje građevinskog područja koje je bivšim planom bilo planirano na područjima nepogodnim za građenje, te zbog izrazite depopulacije. Djelomično građ. područje je prošireno na izgrađene parcele.

ŽAŽINA

Izrazito smanjenje građevinskog područja koje je bivšim planom bilo planirano na područjima nepogodnim za građenje (poplavno) te na područjima za koje mještani nisu zainteresirani za eventualno proširenje naselja.Na dijelu bivšeg građ. područja novoplanirana je površina namjenjena isključivo za sport i rekreaciju.Djelomično građ. područje je prošireno na izgrađene parcele i prema zamolbama građana.

BREŽANE LEKENIČKE

Izrazito smanjenje građevinskog područja koje je bivšim planom bilo planirano na područjima nepogodnim za građenje(klanci,klizišta).

Građevinsko građ. područje je prošireno na izgrađene parcele i prema zamolbama građana.

BRKIŠEVINA

Izrazito smanjenje građevinskog područja koje je bivšim planom bilo predimenzionirano u odnosu na broj stanovnika.

Građevinsko građ. područje je prošireno na izgrađene parcele.

LETOVANIĆ

Izrazito smanjenje građevinskog područja koje je bivšim planom bilo predimenzionirano u odnosu na broj stanovnika te površinama neprikladnim za gradnju objekata.

Djelomično građ. područje je prošireno na izgrađene parcele i prema zamolbama građana.

Tablica – sveukupni balans površina građevinskih područja za naselja Općine Lekenik

Naselje	nove granice građevnog područja iz PPUO LEKENIK	Izgrađeni dio građ područja (procjena) %	Broj stanovnika 2001. god.	stanovi 2001.		domaćinstva 2001.
				broj	%	broj
BREŽANE LEKENIČKE	267,0	60	281	672	15,7	88
BRKIŠEVINA	108,0	60	121	134	3,1	54
CERJE LETOVANIČKO	130,0	50	122	245	5,7	48
DONJI VUKOJEVAC	130,0	85	468	232	5,4	147
DUŽICA	94,0	70	395	196	4,6	153
GORNJI VUKOJEVAC	21,0	55	75	38	0,9	28
LEKENIK	285,0	80	1 857	683	16	594
LETOVANIĆ	76,0	90	539	327	10	208
PALANJEK POKUPSKI	3,7	95	17	20	0,5	9
PEŠČENICA	191,0	70	915	403	9,4	274
PETROVEC	75,0	85	303	170	4,0	111
POKUPSKO VRATEČKO	27,2	95	44	116	2,7	19
POLJANA LEKENIČKA	26,4	85	278	119	2,8	88
STARI BROD	84,9	90	158	253	6,0	59
STARI FARKAŠIĆ	31,9	95	79	97	2,3	32
ŠIŠINEC	44,5	70	65	72	1,7	29
VRH LETOVANIČKI	242,0	80	84	254	6,0	39
ŽAŽINA	86,0	90	369	238	5,6	117
OPĆINA LEKENIK UKUPNO	1923,6	74%	6170	4 269	100	2 097

3.2.3. RAZVOJ I UREĐENJE PROSTORA IZVAN NASELJA

Površine koje se nalaze izvan građevinskih područja naselja većinom su površine za poljoprivrednu proizvodnju te šumske površine i vodotoci. Odredbama članka 42. Zakona o prostornom uređenju (NN br. 30/94; 68/98; 61/00; 32/02; 100/04) određene su građevine koje je moguće graditi van naselja odnosno građevinskih područja. To su infrastrukturne, zdravstvene i rekreacijske građevine, građevine posebne namjene, za istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina, te stambene i gospodarske građevine za vlastite potrebe i potrebe seoskog turizma, ali isključivo u funkciji obavljanja poljoprivredne djelatnosti.

3.2.3.1. Gospodarska namjena

Sadržaji gospodarske namjene (industrijski i različiti poduzetnički ili obrtnički sadržaji) u pravilu su smješteni u sklopu građevinskih područja naselja ili u posebnim zonama isključive gospodarske proizvodne namjene (oznake **I1** i **I2**).

Na području naselja Lekenik planirane su dvije zone, jedna sjeveroistočno od pruge za proširenje postojeće poslovne djelatnosti, a druga uz D30 područje "Marof") na prostoru između Lekenika i Dužice namijenjena za centralnu poduzetničku zonu Općine.

Izvan građevinskih područja smještavaju se postrojenja za iskorištavanje mineralnih sirovina i druga postrojenja vezana uz iskorištavanje prirodnih resursa (oznaka **E3**).

Na području naselja Žažina i Donji Vukojevac planirana su lokacije za eksploataciju mineralnih sirovina.

Izvan građevinskog područja lociraju se i površine za gospodarsku namjenu – akvakultura (oznaka **H**). Ribnjaci se nalaze u Žažini i u Donjem Vukojevcu u okviru sportsko rekreacijskog centra.

3.2.3.2. Športsko rekreacijska namjena

Športsko rekreacijske zone nalaze se uglavnom unutar građevinskog područja pojedinog naselja. U seoskim naseljima to se većinom odnosi na travnata nogometna igrališta i na sadržaje predviđene uz osnovne škole i vrtiće.

Planom su predviđeni i sportsko rekreacijski sadržaji na većim površinama uz vodne površine za kupališta, te športska i rekreativna plovila na rijeci Kupi, sportski ribolov i sl. Područja namijenjena za šport i rekreaciju locirana su u **Lekeniku** (središnji prostor naselja u depresiji uz Lekenički potok namijenjena za šetnju, rekreativno trčanje ...), **Dužici** (prostor uz kanal jugozapadno od naselja), **Žažini** (kupalište uz Kupu), **Donjem Vukojevcu** (postojeći centar za sportski ribolov), **Brežanama Lekeničkim** (prostor uz planirano uređenje akumulacije na Burdeljskom potoku), **Letovaniću i Starom Farkašiću** (kupališta uz Kupu), **Starom Brodu** (proširenje zone oko postojećeg nogometnog igrališta), **Lekenik –** (prostor na području Kalj).(oznaka **R**)

3.2.3.3. Poljoprivredno tlo isključivo osnovne namjene

Pod ovim površinama smatraju se oranice, vrtovi, voćnjaci, vinogradi i livade. Na području općine Lekenik zastupljeno je vrijedno obradivo tlo II kategorije i to naročito uz vodotoke :Burdeljski potok, Lekenički potok, te na područjima naselja Žažina i Dužica (oznaka **P2**).

3.2.3.4. Šume isključivo osnovne namjene

Na prostoru općine Lekenik zastupljene su samo gospodarske šume namijenjene prvenstveno za proizvodnju drva i drugih šumskih proizvoda(oznaka **Š1**). Zaštitnih šuma te šuma posebne namjene nema na prostoru općine. Na šumskim površinama planirana je eventualan izgradnja infrastrukturnih ssustava, građevina za potrebe športa i rekreacije, lova te vojnih građevina.

3.2.3.5. Ostalo poljoprivredno tlo, šume i šumsko zemljište

Ovom kategorijom obuhvaćene su manje rascjepkane obradive površine, pašnjaci i manji šumarci-gajevi, te močvarne površine (oznaka **PŠ**).

Ove površine rasprostranjene su na cjelokupnom prostoru općine, a najveće površine nalaze se uz rijeku Kupu, uz vodotoke u brdskom dijelu općine, uz rubna područja naselja, u nizinskim dijelovima Odranskog polja koja nisu pod šumom.

3.2.3.6. Vodene površine (vodotoci, jezera, akumulacije, retencije, ribnjaci)- (oznaka H)

Najveći vodotok u općini Lekenik je rijeka Kupa koja je i južna granica općine. Rijeka Odra je istočna granica općine. Ostali vodotoci su potoci: Burdelj, Lekenički potok i Koravec.

Najveći vodotok u općini Lekenik je rijeka Kupa koja teče rubnim južnim dijelom općine i ima karakter nizinske rijeke sa malim padom. Rijeka Odra je istočna granica općine .

Ostali vodotoci koji presijecaju Općinu Lekenik su potoci: Burdelj, Koravec i Lekenički Potok.

Ribnjaci :

Ribnjak Letovanić smješten je uz Kupu između naselja Žažina i Letovanić. Površina mu je 65 ha i ne planira se njegovo povećanje. Ovaj ribnjak se ubraja u manje šaranske ribnjake, a uzgoj ribe se vrši za potrebe poribljavanja otvorenih tokova na području zajednice sportskih i ribolovnih društava Sisak. Visoke vode rijeke Kupe izljevaju se na područje ribnjaka.

RIBNJAK LETOVANIĆ

Ribnjak u Donjem Vukojevcu nalazi se u sjevernom dijelu općine uz samu granicu sa Gradom Velika Gorica. Ribnjak je održavan i nalazi se u sklopu sportsko rekreacijskog ribičkog centra sa ugostiteljskim sadržajima. Dio ribnjaka je u privatnom zakupu, a dio ribnjaka koristi sportsko ribolovno društvo iz Vukojevca.

RIBNJAK U D. VUKOJEVCU

Novoplanirani ribnjak lociran između Peščenice i Lekenika predviđen elaboratom "Zaštita naselja Peščenice I Lekenika od velikih voda", VPB d.o.o. za projektiranje 1995.g. Novi ribnjak planira se opskrbljivati vodom iz akumulacije Burdelj. Ribnjaku nije definirana točna lokacija.

NAZIV RIBNJAKA	POSTOJEĆE STANJE		PLANIRANO POVEĆANJE DO 2021. GODINE		UKUPNO	
	Površina ribnjaka u ha	Potrebe ribnjaka za vodom 10 ⁶ m ³ /god.	Površina ribnjaka u ha	Potrebe ribnjaka za vodom 10 ⁶ m ³ /god.	Površina ribnjaka u ha	Potrebe ribnjaka za vodom 10 ⁶ m ³ /god.
LETOVAŃIĆ	65	2.10	/	/	65	2.10
PEŠĆENICA -LEKENIK	/	/	100	5.10	100	5.10
UKUPNO	65	210	100	5.10	165	7.20

Planirane su akumulacije na vodotocima Burdelj i retencija Koravec. Prostore oko akumulacije Burdelj planira se urediti kao područja za šport i rekreaciju kao i područje oko ribnjaka u Donjem Vukojevcu.

3.2.3.7. Posebna namjena

Prema podacima Ministarstva obrane Republike Hrvatske određene su dvije lokacije sa postojećim objektima za područja posebne namjene“ (oznaka **N**):

- Vojni objekt” Brežane Lekeničke”
- Vojni objekt “Žažina “

Naveden lokacije imaju definirane zaštitne I sigurnosne zone:

1.ZONA POSEBNE NAMJENE-ZONA ZABRANJENE GRADNJE: u ovoj zoni zabranjena je bilo kakva izgradnja osim objekata za potrebe obrane u radijusu od **400 m** računajući od ruba ograde vojnog kompleksa.

Za postojeća naselja i objekte koji ulaze u zaštitnu i sigurnosnu zonu potrebno je primjeniti odredbe članka 9. Pravilnika o zaštitnim i sigurnosnim zonama vojnih objekata (N.N. br. 175/03).

U zaštitnoj zoni:

- a) zabrana izgradnje industrijskih i energetskih objekata, dalekovoda, antena, skladišta metalnih konstrukcija, elektronskih uređaja i drugih objekata, koji emitiranjem elektromagnetskih valova ili na drugi način mogu ometati rad vojnih uređaja.
- b) Zabrana izgradnje objekata koji svojom visinom nadvisuju voni kompleks itime predstavljaju fizičku zapreku koja bi ometala rad vojnih uređaja. Zabrana izgradnje skladišta goriva i opasnih tvari, te sličnih objekata koji bi mogli negativno utjecati na sigurnost i funkcionalnost vojnog kompleksa.
- c) Postojeće stambene zgrade mogu se rekonstruirati i adaptirati ako namjena nije protivan točki a) i b) definicije ove zaštitne zone. Ne dozvoljava se izgradnja novih zgrada i dogradnja postojećih bez suglasnosti MORH-a.
- d) Za izgradnju bilo koje vrste objekata potrebno je prethodno pribaviti suglasnost MORH-a.

3.2.3.8. Površine infrastrukturnih sustava (linijske i površinske građevine državnog i županijskog značaja)

Linijske infrastrukturne građevine su prostori za dalekovode 110 i 220 kV, obrambeni nasipi sa pripadajućim hidrotehničkim objektima. Površinske infrastrukturne građevine su akumulacije i retencije.

Razvoj infrastrukturnih sustava područja Općine Lekenik prvenstveno je vezan na pokrivanje potreba stanovništva osnovnom prometnom komunalnom infrastrukturom, te osiguranjem razvojnih smjernica međunarodnih i državnih infrastrukturnih sustava koje su određene Programom prostornog uređenja Republike Hrvatske.

U tom cilju izgradnja, obnova i uređenje prometnih pravaca (cestovnog, željezničkog, prometa) ima prioritet, a uz to je svakako i važna gradnja energetskih sustava (elektroenergetika, plinska mreža) za potrebe opskrbe naselja, telekomunikacijske mreže, kao i gradnja sustava odvodnje s uređajima za pročišćavanje otpadnih voda i kvalitetne vodoopskrbne mreže u svim naseljima.

Razvoj pojedinih dijelova infrastrukturnih sustava detaljno je razrađen u posebnom poglavlju Prostornog plana (točka 3.6. Razvoj infrastrukturnih sustava).

3.2.3.9. Groblja

Na području Općine Lekenik prema podacima koje su za izradu Plana dostavile jedinice lokalne samouprave nalaze se sljedeća groblja:

Tablica – Pregled groblja na području općine Lekenik

Groblje u naselju	Broj groblja	Gravitirajuća naselja
Peščenica	1	Peščenica, Lekenik
Poljana Lekenička	1	Poljana Lekenička
Čerje Letovaničko	1	Čerje Letovaničko
Žažina	1	Žažina
Letovanić	1	Letovanić
Palanjek Pokupski	1	Palanjek Pokupski
Stari Brod	1	Stari Brod
Stari Farkašić	1	Stari Farkašić
Pokupsko Vratečko	1	Pokupsko Vratečko
Brkiševina	1	Brkiševina
Općina Lekenik ukupno	10	

Ne predviđa se zatvaranje, stavljanje izvan upotrebe ili premještanje postojećih groblja.

3.3. PRIKAZ GOSPODARSKIH I DRUŠTVENIH DJELATNOSTI

Cilj je Prostornog plana Općine Lekenik da ostvari prostorne mogućnosti za dugoročan skladan razvoj, u najvećoj mjeri koristeći izuzetan geoprometan položaj Općine i njene prepoznatljive prednosti, uz prilagodbu postojećih gospodarskih sustava, korištenje prirodnih resursa, naročito obnovljivih, te unošenje novih tehnologija visoke razine u razvojne programe i poboljšanje uvjeta života stanovništva kako u urbaniziranim tako i ruralnim područjima.

3.3.1. GOSPODARSKA NAMJENA

Sagledavanjem uloge i mogućnosti daljnjeg razvoja općine Lekenik može se zaključiti da razvoj u idućim godinama mora biti ciljano usmjeravan i učinkovit. Uključivanjem novih prometnica stvoriti će se uvjeti za ubrzani razvoj gospodarske infrastrukture (autocesta, brze ceste).

Selo u svom naturalnom samoopkrbnom društveno-ekonomskom obliku nestaje, ali ostaje posebna kvaliteta života na selu sa svojim radnim i kulturnim navikama, gdje će mješovita i prilagođena gospodarstva i domaćinstva moći uživati životni standard na razini onog u gradu, ali u boljim uvjetima zdrave, mirne i očuvane čovjekove okoline u skladu ljudskih djelatnosti i očuvanoj prirodi na koju je ruralno stanovništvo bilo tradicionalno upućeno.

Broj zaposlenih za mjesec rujan 2001. godine u Općini Lekenik

Poljoprivreda, lov i šumarstvo	35
Opskrba električnom energijom, plinom i vodom	3
Popravak motornih vozila i motocikla te predmeta za osobnu upotrebu i kućanstvo	17
Hoteli i restorani	1
Prijevoz skladištenje i veze	22
Financijsko poslovanje	2
Javna uprava, obrana i obvezno socijalno osiguranje	10
Obrazovanje	58
Zdravstvena zaštita i socijalna skrb	4
Ukupno zaposlenih	152

Trenutno je nezaposlenost u porastu, a broj zaposlenih raste u neprivredii obrtništvu. Glavna karakteristika razvoja gospodarstva biti će u formiranju zona namjenjenih za malo i srednje poduzetništvo koje će imati potrebnu infrastrukturu ili će takvi sadržaji obavljati u zonama mješovite namjene na izdvojenim građevinskim česticama.

Stoga je ovim Planom potrebno osigurati sljedeće uvjete:

- Boljim razmještajem gospodarskih djelatnosti u naseljima uz glavne prometnice omogućiti korištenje cijelog prostora, stvaranje manjih gospodarskih zona i lokacija radi zapošljavanja viška radne snage iz poljoprivrede i unošenja dohotka iz sekundarnih djelatnosti u mješovita domaćinstva na selu i investicije u individualnu robnu poljoprivrednu proizvodnju.
- Kroz razvoj reprodukcijskih cjelina u poljoprivredi i šumsko-drvenoj proizvodnji, privesti svrhovitoj namjeni korisne površine uz očuvanje i uzgoj šuma i svu predostrožnost da pretjeranom strojnom i kemijskom obradom obradivih zemljišta ne nastupi suprotan efekt tj. desertifikacija i erozija.
- Zapošljavanjem i ravnomjernijim dohotkom stanovništva zaustaviti demografski pad i nastojati zadržati u najmanju ruku prirodni priraštaj stanovništva na regiji, te osigurati sve elemente životne reprodukcije na regiji.

Budućnost daljnjeg gospodarskog razvoja u prostoru, biti će usmjeravana na disperziju manjih pogona čiste industrije iz većih gradova, s gradnjom skladišnih kapaciteta i razvojem prevoznih usluga (dobar prometni položaj).

U tom smislu se očekuje razvoj sljedećih djelatnosti :

- razvoj usluga i zanatstva,
- razvoj turizma (lovni i ribolovni).

Poljoprivreda

Statistički podaci ³⁴:

U tu su površinu obuhvaćene obradive, zasijane površine, te ugari i neobrađene površine.

Struktura ukupnih obradivih površina (% od ukupnih poljoprivrednih površina) na području tih Općine Lekenik je slijedeća :

Obradive površine	km ²	% od ukupnih poljoprivrednih površina
oranice i vrtovi	21,00	69,0 %
voćnjaci	0,90	3,0 %
vinogradi	0,07	0,2 %
livade	8,50	27,8 %
ukupno zasijane površine	30,47	100,0 %

Proizvodnja i prinosi glavnih poljoprivrednih kultura:

oranice i vrtovi po načinu korištenja	zasijano - ha
žitarice	2 649
industrijsko bilje	-
povrće	173
krmno bilje	229
ukupno zasijane površine	3 223

Poticajne mjere Države za sjetvu ratarskih kultura na području navedene općine na dan 31. 5. 2001. godine odnose se na:

proizvodnja važnijih usjeva	proizvodnja u t	prinos po ha u t
pšenica	2 070	3,35
kukuruz	6 488	3,35
krumpir	476	3,13
jabuke	30	7,29

Potencijali razvoja poljoprivredne proizvodnje :

Poljoprivredne površine na području Općine Lekenik predstavljaju potencijalnu sirovinsku osnovu za proizvodnju žitarica, stočne hrane i voća .

Brži razvoj poljoprivredne proizvodnje u nizinskom dijelu vezan je uz dodatna ulaganja u uređenje zemljišta. Vodoprivrednim i agrotehničkim mjerama moguće je znatno povećati bonitet poljoprivrednih površina, naročito livada u oranice, čime bi se povećale i korisne poljoprivredne površine.

U brdskom dijelu Općine u tijeku je proces napuštanja i pretvaranja oranica u travnjake i pašnjake što je potrebno spriječiti poticanjem voćarske proizvodnje. Ostvarenje ovih mjera korištenja poljoprivrednih površina može se očekivati u dužem vremenskom razdoblju, ovisno o sredstvima, prioritetima kao i nizu drugih ekonomskih utjecaja. Razmještaj ratarske proizvodnje u Općini će pretežno ovisiti o razmještaju gospodarstva i razmještaju oraničnih površina u regiji.

³⁴ Izvor podataka : Statistički ljetopis Republike Hrvatske 1998. godine, Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske, Zagreb, prosinac 1998. godine: Tablice 37 - 1; 37 - 2

Radi učinkovitog korištenja usporednih prednosti prostora neophodno je, raščlambom makroklima, reljefa i ostalih uvjeta, izdvojiti prioritete položaje za voćarsku proizvodnju. Na izrazito povoljnim staništima može se, bez obimnih i skupih agromelioracijskih zahvata, postići kvalitetna voćarska proizvodnja. Za uzgoj voćaka nagib treba biti od 5 % do 10 % (kod nagiba od 10% i većih obavlja se konturna sadnja - po izohipsama). Kako je klima humidna, prednost za voćke imaju položaji okrenuti jugu, te treba birati južne, jugozapadne i jugoistočne položajne strane. Ovo vrijedi za uzgoj jabuka, krušaka, šljiva, oraha, pitomog kestena, trešanja i višanja, a također i za jagodasto voće: maline, kupine bez bodlje, jagode i ribiz, premda za malinu i lijesku mogu biti prikladne i sjeverozapadne i sjeverne ekspozicije. Za uzgoj jagodastih voćaka, odnosno proizvodnju jagodastog voća na području Općine su vrlo povoljni ekološki uvjeti. Pored povoljnih klimatskih prilika ovdje prevladavaju kisela tla na kojima dobro uspijevaju jagodaste voćke i kesten.

Osim voćarstva potrebno je poticati proizvodnju i uzgoj povrća, ljekovitog bilja, cvijeća i rasadničarstvo (uzgoj na otvorenom i zatvorenom). Z ove potrebe dozvoljava se gradnja staklenika i plastenika. Preporuča se razvoj pčelarstva kao dodatni izvor prihoda gospodarstvima koja se bave cvjećarstvom i voćarstvom.

Vinogradarstvo se uglavnom odvija na najmanjim vinogradskim površinama namjenjenim za vlastite potrebe vlasnika, najčešće u naseljima sa povremenim stanovanjem u brdskim predjelima.

Stočarstvo

Razmještaj svih vrsta stočarske proizvodnje također je u najvećoj mjeri ovisan o razmještaju poljoprivrednih i mješovitih gospodarstava, koje je smješteno na cijelom području regije. Stočarstvo ima dobru budućnost, s obzirom da poljoprivredne površine predstavljaju ujedno i dobru sirovinsku bazu za stočarsku proizvodnju, a blizina velikih tržišta, pogotovo sisačkog i zagrebačkog, predstavlja dodatnu povoljnu okolnost.

Šumarstvo i lovstvo

Postojeće stanje

Veliki dio prostora Općine Lekenik pokriven je šumskom vegetacijom, prema podacima Ureda za katastarsko – geodetske poslove površina šumskog zemljišta je 11 716 ha.

Gospodarskim šumama na području Općine Lekenik gospodari JP: "HRVATSKE ŠUME", Uprava šuma Sisak u slijedećom površinama:

Površina gospodarskih šuma i šumskog zemljišta:

OBRASLO	NEOBRASLO	NEPLODNI	UKUPNO
8 927 ,38 ha	133,17 ha	109,04 ha	9 169,59 ha

Drvena zaliha : $1\,867\,000\text{ m}^3 = 209\text{ m}^3/\text{ha}$

Struktura drvene zalihe: 100 % bjelogorične vrste drveća	
hrast lužnjak	25 %
hrast kitnjak	15 %
bukva obična	20 %
grab obični	20 %
jasen poljski	7 %
crna joha	8 %
ostale vrste	5 %

Šumama se gospodari prema propisima Osnovoma gospodarenja gospodarskim jedinicama .

Propis sječa (godišnji): $33\,413\text{ m}^3$

Prirast drvene zalihe (godišnji): $64\,801\text{ m}^3$

Otvorenost šuma iznosi 8,2 km/1000 ha

Potreba za pošumljavnem nema.

Budućnost gospodarskog korištenja šuma :

Vegetacijski pokrov sa šumskim površinama kao najizrazitijim bio - ekološkim (kao uporište prirodne ravnoteže) i gospodarskim učincima označava vrijednost prirodne osnove na kojeg je moguće utjecati i zbog zaštitno-ekološki učinaka.

Na području općine Lekenik na području šuma **Kalje i Peščenica Cerje** obavlja se terenski dio nastave studenata Šumarskog fakulteta, te se stoga planiraju objekti koji bi služili za mogućnost odvijanja terenske nastave.

Manji proizvodni sadržaji

Manji proizvodni sadržaji mogu se odrednicama ovog Plana smještavati na dva načina :

- u sklopu **zona mješovite gradnje** (u skladu s Odredbama za provođenje Plana) čime se omogućuje prilagodljivost, uz nužno poštivanje odrednica o očuvanju okoliša, te
- u sklopu **posebnih zona**, u kojima se omogućuju manji troškovi opremanja i uređivanja zemljišta, povlastice koje se mogu očekivati od strane lokalne zajednice a u cilju podržavanja poduzetništva i slično. Planom su predviđene dvije zone za gospodarski razvoj u naselju lekenik: Zona "Marof" smještena između Lekenika i Dužice, te zona sjeverno od željezničke pruge u Lekeniku.

Kao mogući sadržaji predviđaju se prvenstveno manji prerađivački pogoni, specijalizirane čiste industrije, proizvodnja građevnog za proizvodnju hrane, proizvodno i uslužno zanatstvo i sve druge proizvodnje koje ne zagađuju okoliš, a privučene su dobrim prometnim položajem (prodaja i popravak poljoprivrednih strojeva i slično).

U manjim naseljima će se vjerojatno potreba za lociranjem manjih ili srednjih pogona pojavljivati samo pojedinačno (zahtjevi za otvaranjem gospodarskih djelatnosti), te će se najveći dio njih rješavati u sklopu pojedinačnih lokacija, bilo unutar granica građevinskog područja naselja (u sklopu zona mješovite gradnje), bilo izvan njih, a u skladu sa Zakonom o prostornom uređenju.

Površine za iskorištavanje mineralnih sirovina

Ovim Planom planirane su slijedeće lokacije na kojima je moguće istraživati protor za iskop mineralnih sirovina.

OPĆINA LEKENIK- NASELJE	VRSTA MINERALNE SIROVINE	LOKACIJA ISTRAŽNOG PROSTORA
DONJI VUKOJEVAC	šljunak i pijesak	"PEPELINKA"
DONJI VUKOJEVAC	šljunak i pijesak	"GORNJAK"
ŽAŽINA	opekarska glina	ŽAŽINA

"Gornjak" i "Žažina" su postojeće lokacije mineralnih sirovina koje su se prijašnjih godina eksploatirale, a ovim Planom lokacija istražnih eksploatacijskih polja je proširena.

Lokacija "Pepelinka" je novoplanirana moguća lokacija za istraživanje koja je locirana neposredno uz lokaciju "Gornjak".

Potencijalne rezerve šljunka na lokaciji "Pepelinka" procjenjuju se na 832 100,00 m³, a površina polja iznosi cca 4,1 Ha.

Površina lokacije "Gornjak" sa zatraženim proširenjem polja iznosi cca 18,7 Ha.

Površina lokacije "Žažina" iznosi cca 14,8 Ha.

Istražna polja Gornjak i Pepelinka u Donjem Vukojevcu nalaze se u području na kojem se vrše vodoistražni radovi za vodocrpilište Peščenica. O budućim rezultatima ispitivanja vodoistražnih radova ovisit će i mogućnosti (načina i količine) eventualne eksploatacije šljunka i pijeska u Donjem Vukojevcu.

Vodoistražni radovi koji se vrše za vodocrpilište «Peščenicu» provode se na širem području u Sisačko-moslavačkoj i Zagrebačkoj županiji. Na kartografskom prikazu br.3. UVJETI KORIŠTENJA I ZAŠTITE PROSTORA prikazana je granična crta vodoistražnog područja. Sanitarne zone zaštite potencijalnog vodocrpilišta još uvijek nije moguće proglasiti, ali se u svhu zaštite nalaže obaveza za sve planirane zahvate u prostoru na kojem se vrše vodoistražni radovi, a za koje je propisana izrada Studije utjecaja na okoliš (naročito za potencijalne lokacije eksploatacijskih polja), da zatraže stručno mišljenje od »Hrvatskih Voda« kako bi se razmotrili podaci o napredovanju vodoistražnih radova i rezultatima istraživanja, koja će bitno utjecati na sve novoplanirane zahvate u prostoru.

Uslužna i trgovačka namjena

S obzirom na policentrični razvoj, raznovrsnost ponude imati će značajno mjesto u poboljšanju kvalitete života i boljoj opskrbi stanovništva.

Novom generacijom dokumenata prostornog uređenja napušteno monofunkcionalno planiranje prostora, te su određene zone mješovite namjene u kojima uz stanovanje mogu biti prisutni i različiti središnji sadržaji. U takvim zonama u sklopu građevinskih područja naselja moguća je gradnja:

- manjih prostora za rad bez štetnih utjecaja na okoliš,
- prostora za javne i prateće, trgovačke i uslužne, turističke i ugostiteljske sadržaje,

Način gradnje detaljno je određen provedbenim odredbama u sklopu Prostornog plana.

Ovakvim načinom gradnje u prostoru moguće je daleko prihvatljivije izaći u susret privatnim poduzetnicima pri lociranju najrazličitijih trgovačkih i uslužnih sadržaja, a stambene zone naselja obogaćuju se najrazličitijim pratećim sadržajima, uz nužan preduvjet da ne narušavaju stanje okoliša ili na bilo koji način snižavaju kvalitetu života u naselju.

Ugostiteljsko – turistički sadržaji

U razvoju turizma Općine Lekenik, s obzirom na svoje komparativne prednosti, raspolaže s slijedećim mogućnostima:

- vrijedne prirodne cjeline (dolina rijeke Kupe, obronci Vukomeričkih gorica, Odransko polje)
- mogućnosti lovnog i ribolovnog turizma

U pregledu ponuda moguće je razlikovati nekoliko tipova turizma, koji se na području Općine Lekenik mogu razvijati u okviru kontinentalnog turizma:

- **ruralni turizam**, s osloncem na brojne ruralne cjeline, koje se uz primjerena poboljšanja mogu osposobiti za funkciju komplementarnog turizma

- **lovn i ribolovni turizam**, posebno ekskluzivni vid lovnog turizma u lovištima s intenzivnim uzgojem divljači te ribolovni turizam na Kupi i Odri

Trenutačno siromašnu turističku ponudu moguće je unaprijediti sljedećim mjerama:

- dimenzioniranje i opremanje ugostiteljskih građevina koja bi služila kao odmorišta namjenjenih za tranzitni promet državnoj cesti
- podizanje razine ugostiteljske usluge na cijelom području ;
- ponuda smještaja u opremljenom auto - kampu, koji bi mogao zadovoljiti organizirana prezentacija ruralne arhitekture "in situ" na nekoj od postojećih vrijednih lokacija
- uređenje i prezentaciju vrijednih prirodnih predjela ;
- uređenje oglednih ekoloških poljoprivrednih gospodarstava s ponudom zdrave hrane
- izgradnja pratećih građevina i sadržaja za lovni i ribolovni turizam ;

*Donji Vukojevac- ugostiteljski objekt
uz ribnjak*

3.3.2. Javne i društvene djelatnosti

Javne i društvene djelatnosti čine nadogradnju nekog područja, te su usmjerene prema podizanju standarda i kvalitete života stanovništva. One podižu obrazovnu, kulturnu i znanstvenu razinu te zdravstvenu kulturu cjelokupnog stanovništva u njihovom gravitacijskom i utjecajnom području.

Budući razvoj društvenih djelatnosti u Općini Lekenik u skladu je s postavljenim ciljevima u prostoru, predviđenim društveno - gospodarskim razvitkom, te politikom usklađenog regionalnog i policentričnog razvitka.

Na temelju prirodnih, gospodarskih, društvenih i kulturnih polazišta i prihvaćenih strateških ciljeva u prostoru utvrđuju se mjere i postupci za provođenje strategije razvitka društvenih djelatnosti:

1. javne službe i uprava
2. vjerske zajednice
3. kultura, odgoj i obrazovanje
4. zdravstvo i socijalna skrb
5. udruge građana .

Javne službe i uprava

Upravne funkcije u Općini Lekenik obuhvaćaju djelatnosti lokalne samouprave, te djelatnosti ostalih općih službi i institucija, a smještene su u naselju Lekenik

Vjerske zajednice, udruge građana i druge društvene i političke organizacije

Udrugama građana i druge društvene i političke organizacija, kao i vjerskim zajednicama, koje su jednake pred zakonom i odvojene od države, te koje će slobodno uspostaviti svoje ustrojstvo, omogućeno je obavljanje vjerskih obreda, te osnivanje učilišta, socijalnih i dobrotvornih ustanova.

Kultura, odgoj i obrazovanje

U svrhu ostvarivanja strateškog cilja za podizanjem općeg obrazovanja i kulturne razine stanovništva, te kulturnog, umjetničkog, intelektualnog, tehničkog i drugog stvaralaštva, potreban je daljnji razvitak svih vrsta kulturnih, umjetničkih i informacijskih djelatnosti, odnosno odgovarajućih institucija .

Danas u naselju Lekenik postoji višenamjenski objekt Dom Kulture.

Kako bi odgojne i obrazovne institucije mogle uspješno ispunjavati svoje zadaće predviđeno je da nadležne županijske i gradske službe, na temelju kritičke raščlambe postojeće mreže ustanova za odgoj djece predškolske dobi, te mreže ustanova za obavezno osnovno obrazovanje, izrade novu mrežu koja će biti u funkciji demografskog "pokrivanja" i demografskog razvoja, pogotovo nedovoljno naseljenih područja Županije. Suvremeni pristup u organizaciji rada škole traži prilagodljivost, odnosno svakodnevno osuvremenjavanje mreže škola.

Tablica - Obrazovne i kulturne ustanove na području Općine Lekenik

NASELJE	PREDŠKOLSKA USTANOVA	OSNOVNA ŠKOLA	SREDNJA ŠKOLA	KULTURA	NAPOMENA
LEKENIK	vrtić u sklopu SOS Dječjeg sela	Osnovna škola «Mladost»	-	Dom Kulture- višenamjenski prostor	Škola ima sportsku dvoranu i otvorena sportska igrališta
PEŠĆENICA	-	devastirani objekt	-	-	
LETOVANIĆ	-	Područna škola Letovanić	-	-	
FARKAŠIĆ	-	Područna škola Farkašić	-	-	
ŠIŠINEC	-	ŠKOLA NE RADI	-	-	
CERJE LETOVANIČKO	-	ŠKOLA NE RADI	-	-	
ŽAŽINA	-	Područna škola Žažina	-	-	

Osnovna škola u «Mladost» u Lekeniku sadrži :

- a) broj učionica i kabineta: 13
- b) optimalni kapacitet učenika škole: 960 učenika (u dvije smjene)
- c) opremljena po postojećem pedagoškom standardu
- d) sportska dvorana i vanjski sportski tereni (koristi ih i NK Lekenik)

Općina Lekenik nije niti prije 1990.g , a niti danas nema potrebu za otvaranjem srednje škole.

Učenici iz područja Općine Lekenik srednju školu polaze u susjednim gradovima : Velika Gorica i manji dio u Sisku.

U dugoročnom razdoblju u skladu s rastom gospodarstva i životnog standarda, te sa sve većim fondom slobodnog vremena povećati će se potražnja za uslugama kulturnih djelatnosti. U tom smislu treba podržavati kretanja kako bi se postigla veća dostupnost usluga kulture cjelokupnom stanovništvu. Kao nadomjesni element profesionalnoj kulturnoj djelatnosti razvijati će se i dalje kulturno - umjetnički amaterizam.

Vjerske zajednice, udruge građana i druge društvene i političke organizacije

Udrugama građana i druge društvene i političke organizacija, kao i vjerskim zajednicama, koje su jednake pred zakonom i odvojene od države, te koje će slobodno uspostaviti svoje ustrojstvo,omogućeno je obavljanje vjerskih obreda, te osnivanje učilišta, socijalnih i dobrotvornih ustanova.

Zdravstvo i socijalna skrb ³⁵

Mreža zdravstvenih djelatnosti za koju treba osigurati prostor i uvjete rada obuhvaća:

- zdravstvene ustanove u državnom vlasništvu: klinike, kliničke bolnice, klinički bolnički centri, državni zdravstveni zavodi ;
- zdravstvene ustanove u vlasništvu Županije: domovi zdravlja, ustanove za zdravstvenu njegu u kući, poliklinike, opće i specijalne bolnice, ljekarne, lječilišta, ustanove za hitnu medicinsku pomoć, zavodi za javno zdravstvo i transfuzijsku medicinu ;
- zdravstvene ustanove u privatnom i mješovitom vlasništvu (mogu biti i ustanove u vlasništvu Županije osim doma zdravlja, hitne medicinske pomoći, zavoda za javno zdravstvo i transfuzijsku medicinu).

Decentralizacijom nadležnosti u socijalnoj skrbi I zdravstvu pposlovi gospodarenja I planiranja razvoja spušteni su s državnog novoa na novo lokalne I regionalne samouprave I na same ustanove socijalne skrbi I zdravstva.

Tablica - Mreža građevina zdravstvene zaštite ustanova socijalne skrbi kojima gravitiraju stanovnici Općine Lekenik

GRAD	PRIMARNA ZDRAVSTVENA ZAŠTITA	SEKUNDARNA ZDRAVSTVENA ZAŠTITA	TERCIJARNA ZDRAVSTVENA ZAŠTITA	USTANOVE SOCIJALNE SKRBI
LEKENIK	Ambulanta Doma zdravlja Sisak			SOS-dječje selo Lekenik
SISAK		Opća bolnica «Dr.Ivan Pedišić»		-planirana ustanova za mlađe osobe s poremećajima u razvoju - Dom umirovljenika - Dječji dom Vrbina
PETRINJA			Bolnica za kronične bolesti Petrinja	Dom umirovljenika Petrinja
TOPUSKO			Lječilište Topusko	
POPOVAČA			Neuropsihijatrijska bolnica «Dr.Ivan Barbot»	

³⁵ Prema podacima UREDA ZA ZDRAVSTVO I SOCIJALNU SKRB SISAČKO-MOSLAVAČKE ŽUPANIJE, (dopis klasa: 350-01/99-01/02, urbroj: 2176-03-99-2 od 21.01.2000. god.)

Uz navedene postoji niz zdravstvenih ustanova u privatnom sektoru.

Djelatnost socijalne skrbi je od posebnog značaja za Državu kako bi se ostvarili ciljevi osiguranja podjednakih uvjeta života svim stanovnicima u domeni zaštite djece.

U okvirima suvremenih načina u radu socijalnih službi potrebno je na razini Države, Županije i jedinica lokalne samouprave ostvariti zadovoljavajuću mrežu i smještajne mogućnosti svih vrsta javnih ustanova socijalne skrbi (za sve vrste korisnika), što se naročito odnosi na ustanove koje zbrinjavaju starije osobe i duševno bolesne i mentalno retardirane osobe, koje odgovarajuću skrb ne mogu dobiti u obitelji, te djecu i mladež s poremećajima u ponašanju.

Sportsko - rekreacijski sadržaji

Na području općine Lekenik postojeći sportski objekti uglavnom se nalaze u sklopu škola ili su to seoska nogometna igrališta. Najviše sportskih terena nalazi se u naselju Lekenik u okviru osnovne škole i SOS dječjeg sela (sportska dvorana, rukometno i košarakaško igralište).

U ostalim naseljima samo su nogometni travnati tereni.

Lekenik	nogometno igralište i svlačionice
Petrovec	nogometno igralište
Dužica	nogometno igralište
Poljana Lekenička	malonogometno igralište
Vukojevac	malonogometno igralište
Peščenica	malonogometno igralište
Stari Brod	nogometno igralište
Žažina	nogometno igralište
Donji Vukojevac	nogometno i malonogometno igralište

U Donjem Vukojevcu, izvan samog naselja uz postojeći ribnjak nalazi se sportsko rekreacijski centar "Jezera" namjenjen za sportski ribolov.

Za ostvarivanje sportskih programa treba osigurati prostorne preduvjete za razvijanje sportskih aktivnosti, rekreacije, zabave i odmora svim uzrastima stanovništva. Time treba biti obuhvaćena djelatnost sportskih udruga i saveza, organiziranje i održavanje sportskih natjecanja i priredbi, obavljanje stručnih poslova u sportu, te gradnja i održavanje sportskih građevina i drugih sadržaja i nekretnina za potrebe sporta, rekreacije, zabave i odmora stanovnika i drugih korisnika (turisti i posjetitelji).

Imajući u vidu snažan poticaj za gospodarsku, turistističku i društvenu afirmaciju područja u kojima se nalaze posebni sportski sadržaji planirani su slijedeći sportsko rekreativni sadržaji:

- **zelene rekreativne zone u naseljima Lekenik i Dužica namjenjene za šetnju, trčanje i druge sportske sadržaje**
- **definiranje i povećanje sportsko rekreativne zone u Starom Brodu oko postojećeg nogometnog igrališta**
- **uređenje rekreativno kupališne zone uz Kupu u Žažin, Starom Farkašiću i Letovaniću**
- **uređenje okolnog područja oko potoka Burdelja nakon izvođenja novoplanirane ukumulacije Burdelj u Brežanama Lekeničkim**
- **prateće građevine za lovni i ribolovni turizam-Lekenik i Peščenica ;**
- **centri za različite oblike sportskih aktivnosti (sportovi na vodi, konjički, streličarstvo i sl.) za koje se ocjeni da doprinose bržem i učinkovitijem razvitku područja**

Lovstvo :

Na području Općine Lekenik, a prema podacima Županijskog ureda za gospodarstvo, Odsjek poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede nalaze se djelomično 4 zajednička lovišta i 5 državnih lovišta :

LOVIŠTE	LOVOZAKUPNIK
zajedničko lovište br.1. Burdelj	LU «Fazan» Vukojevac
zajedničko lovište br.2. Letovanički Lug	LU «Kuna» Sela
zajedničko lovište br.3. Golo Brdo	LU «Kuna» Sela
zajedničko lovište br.4. Odransko Polje	LU «Kuna» Sela
državno lovište III/8 Dubrava	Željko Gmižić
državno lovište III/12 Kalje	LU «Šljuka» Lekenik
državno lovište III/13 Kljuka	LU «Kuna» Sela
državno lovište XXI/4 Turopoljski Lug I	LU «Srndać» Vukovina
državno lovište XXI/4A Turopoljski Lug II	LU «Srndać» Vukovina

Sva zajednička lovišta dana su u zakup lovačkim udrugama.

U cilju daljeg razvoja lovstva, koji ima značajne turističke mogućnosti, na području Županije predviđa se uspostava uzgajališta divljači.

Lovačke udruge organiziraju natjecateljske streljačke aktivnost(gađanje glinenih golubova),u šumi Kalje u Lekeniku planirana je se površina za streljanu i prateće objekte.

LOVAČKA KUĆA U LOVIŠTU "KLJUKA"

3.4. UVJETI KORIŠTENJA, UREĐENJA I ZAŠTITE PROSTORA

3.4.1. ISKAZ POVRŠINA ZA POSEBNO VRIJEDNA I/ILI OSJETLJIVA PODRUČJA I CJELINE

(prirodni resursi, krajobraz, prirodne i kulturno-povijesne cjeline i vrijednosti) – Tablica 3

Tablica 3.

Redni broj	OPĆINA LEKENIK	Oznaka	Ukupno ha	% od površine Općine	Stan / ha ha / stan*
2.0.	ZAŠTIĆENE CJELINE				
2.1.	Zaštićena prirodna baština ukupno - ZNAČAJNI KRAJOBRAZ-prijedlog-Odransko polje - ZNAČAJNI KRAJOBRAZ-prijedlog-Dolina rijeke Kupe		4 988 2 945 2 043	21,6%	0,8*
2.2.	Zaštićena graditeljska baština ukupno - arheološka područja - povijesne graditeljske cjeline		3 - 3	-	-
	Općina Lekenik ukupno		4 991	21,6%	0,8*

3.4.2. PRIRODNA BAŠTINA ³⁶

Program očuvanja i unapređenja prirodne baštine

Jedan od prvih zadataka za očuvanje prirode je preispitivanje načina korištenja zaštićenih dijelova prirode u Općini Lekenik, te preispitivanje svih zaštićenih i upisanih dijelova prirode, jer neki od njih su izgubili elemente zbog kojih su bili zaštićeni, pa je potrebno izvršiti procjenu kako bi se utvrdilo da li isti ostaju zaštićeni i nadalje u kategoriji zaštite u kojoj su upisani.

Naročito je potrebno preispitati opravdanost zaštite pojedinih dijelova prirode registriranih u prostornim planovima, te registrirati nove prirodne vrijednosti.

Ovaj je prijedlog utemeljen prvenstveno na vizurama ovog kraja, budući na čitavom potezu prevladavaju, naizmjenice poljoprivredne površine, livade i pašnjaci, šume, dok na povišenim dijelovima nalazimo vinograde (Vukomeričke gorice).

Pogled na ovakav prirodni krajolik jedinstven je i neponovljiv, te je s tog osnova potrebno sačuvati vizure ovog kulturnog krajolika (Vukomeričkih gorica).

Veću vrijednost sa stajališta zaštite prirode imaju dvije rijeke koje protječu ovom Općinom: rijeka Kupa, rijeka Odre, odnosno Odransko polje.

Prostor oko rijeke Kupe i Odransko polje predloženi su Prostornim planom Sisačko-moslavačke županije za zaštitu u kategoriji značajnog krajobraza. Postupak proglašenja Odranskog polja je u tijeku.

Do priglašenja ovih područja zaštićenim dijelovima prirode u predloženim kategorijama, predlažu se mjere zaštite tih prostora kao i za područja posebnih ograničenja u korištenju (vrlo vrijedni predjeli krajobraza).

³⁶ Izvodi iz studije "Zaštita prirodne baštine u Sisačko - moslavačkoj županiji", izradio Županijski zavod za prostorno uređenje u suradnji sa Državnom upravom za zaštitu prirodne i kulturne baštine u Zagrebu, Sisak, lipanj 1997.

Odransko polje – značajni krajobraz - prijedlog

Prostor Odranskog polja u širem smislu proteže se na prostoru sa desne obale rijeke Save, u predjelu od Velike Gorice do Grada Siska.

Proteže se dužinom od 30 kilometara, dubinom od oko 8 kilometara (pokriva u širem smislu cca 200 km²). Grad Zagreb smješten je sjeverozapadno, a Sisak jugoistočno od Odranskog polja.

Rubni dijelovi Odranskog polja se nalaze na cca 10-tak kilometara od industrijskih zona ova dva gradska centra. Rijeka Odra "presijeca" ovaj prostor na dva dijela.

Pašnjaci predstavljaju plavna područja, koja plavi uglavnom rijeka Kupa prilikom otapanja snijega ili za vrijeme kišnog razdoblja. Plavne vode koje natapaju Odransko polje dolaze koritom Kupe iz Gorskog kotara, te još nisu zagađene otpadnim vodama industrije i gradova. Pašnjačke površine su poplavljene 5-7dana godišnje i to u 90% slučajeva u mjesecu studenom, siječnju i veljači, a rijeđe u ožujku. Poplavljanje je kratkotrajno i događa se polako, a razloga plavljenja je rast nivoa vode u Kupi, zbog topljenja snijega i velikih kiša, kada ona počinje teći u suprotnom smjeru, unazad, te pri tome unaša vode u Odransko polje. Do ovog dolazi zbog "uskog grla" Odra kod ušća u Kupu, što ne dozvoljava protok većih količina vode i uvjetuje "vraćanje" vode tokom Kupe unazad, u Odransko polje.

RIJEKA ODRA

Poplavne površine obrasta vegetacija pašnjaka, izuzetno bogata biljnim i životinjskim vrstama.

Prevladavaju slijedeće biljne vrste : busika (*Deschampsietum ceasпитosae*), livadna režuha (*Cardamine pratensis*), bijela djetelina (*Trifolium repens*), proljetni drjemovac (*Leucium vernum*), žabnjak (*Ranunculus repens*, *Ranunculus acris*), poljska djetelina (*Trifolium patens*), kao i različite vrste šaševa, busike i zlatice (*Solidago serotinae canadensis*)...

Od životinjskih vrsta ovdje možemo zateći velik broj insekata (npr. vretenaca, komaraca, leptira...), vodozemaca (žaba) i gmazova (najčešće bjelouška, rjeđe sljepići), te velik broj ptica: orla štekavca (*Haliaetus albicilla*), rodu (*Ciconia ciconia*), kosca (*Crex crex*), čaplju i dr.

Odransko polje je i zavičaj različitih pasmina domaćih životinja: konja-hrvatskog posavca i turopoljske svinje.

Zavičajne pasmine životinja značajna su vrijednost prirodnog i kulturnog naseljeđa naše zemlje, a u ovom području su se održale zahvaljujući tradicijskom stočarstvu, kao važnoj grani gospodarstva. Tradicijsko stočarstvo omogućava održavanje pašnjaka i vlažnih livada, kao staništa brojnih biljnih i životinjskih vrsta, a predstavlja i posebnu krajobraznu osobitost ovog kraja. Sve su ovo razlozi za proglašenje Odranskog polja zaštićenim krajolikom.

Posavski konj u Odranskom polju

Dolina rijeke Kupe – značajni krajobraz - prijedlog

Dolina rijeke Kupe (u širini od 100 m lijevo i desno od toka rijeke), zbog svoje izuzetne ljepote i krajobraznih vizura, predložena je za zaštitu u kategoriji značajni krajobraz.

Kupa je u ovom prostoru manja, sporija rijeka, zelene boje, zamućena, bez mirisa i bez vidljive otpadne tvari. Gustoća napućenosti biotopa biljnim i životinjskim organizmima je zamjetljiva, ali je gustoća vrsta nevelika, tek je znatnija zamjetljivost populacije algi-kremenjašica, zelenih algi i puževa.

Bogat vrstama je okolni prostor (100 m od rijeke), koja protječe šumskim i livadnim dijelovima, dajući onima koji plove njome poseban doživljaj nizinske rijeke i njenog pejzaža.

Proglašenjem rijeke Kupe značajnim krajobrazom i vodeći računa o zaustavljanju neplanske izgradnje na njenim obalama, zaštitio bi se ovaj prstor od daljnje devastacije.

3.4.3. ZAŠTIĆENA GRADITELJSKA BAŠTINA

Pregled spomenika kulturne baštine :

Pregled spomenika kulturne baštine Općine Lekenik sastavljen je na osnovu dokumentacije Uprave za zaštitu spomenika kulture, stručne literature i terenskih istraživanja. Registar kulturne baštine na području Općine usklađen je s važećim međunarodnim dokumentima: poveljama, konvencijama i preporukama zaštite kulturne baštine.

STANJE EVIDENCIJE I PRAVNE ZAŠTITE KULTURNO-POVIJESNIH VRIJEDNOSTI

Od **arheološke baštine** na području općine Lekenik pravno nije zaštićen niti jedan arheološki lokalitet. Dosadašnjom evidencijom obuhvaćeno je ukupno 5 arheoloških lokaliteta.³⁷

Temeljem dostupne literature, dokumentacije i rekognosciranja terena pri izradi ove studije, utvrđena je brojnost i stanje arheoloških lokaliteta, čime je njihova evidencija proširena za 9 lokaliteta. Sada ih je ukupno 14 i svi se nalaze u otvorenom krajoliku.

Županijskim je planom evidentirano 12 **povijesnih ruralnih naselja**, no detaljnijom obradom i valorizacijom pri izradi ove studije, zaključeno je da u većini naselja nije sačuvan veći postotak starih drvenih građevina, odnosno izmijenjen je njihov povijesni identitet. Stoga su evidentirani samo očuvani dijelovi naselja Dužica, Lekenik, Žažina i Letovanić.

Na području obuhvata plana evidentirano je ukupno 17 **povijesnih sakralnih objekata** od čega 4 župne crkve, 2 zidane kapele, 7 drvenih kapela i 4 poklonca. Od toga je pet upisano u Registar kulturnih dobara, a tri su crkve bile preventivno zaštićene sve do 2003. godine te se predviđa donošenje novih rješenja. Nova crkva sv. Trojstva u Lekeniku i devastirane zidane grobljanske kapele u Peščenici i Letovaniću nemaju kulturno povijesni značaj, pa nisu predmet obrade i evidencije u ovoj studiji.

Od **civilnih su građevina** županijskim planom obuhvaćeni samo župni dvorovi, a sada provedenom revizijom utvrđeno je da stari župni dvor u Žažini ne postoji od sredine 20. st. Evidenciji su dodane povijesne građevine lokalnoga značaja: stare škole, upravne i stambene zgrade u Letovaniću, Peščenici, Dužici, Lekeniku, Starom Farkašiću i Jurjevcu, te ih je ukupno evidentirano trinaest.

Godine 1968. po prvi puta evidentirano je **tradicijsko graditeljstvo** na području općine Lekenik u naseljima: Dužica (dvije stambene zgrade), Cerje Letovaničko (3 stambene zgrade), Lekenik (3 stambene zgrade), Letovanić (jedna stambena zgrada) i Peščenica (5 stambenih zgrada). Ukupno je evidentirano 12 objekata tradicijskog graditeljstva.

Godine 1973. provedena je opsežna evidencija tradicijskog graditeljstva i kućnog inventara u naselju Letovanić. Evidentirano je 18 stambenih i 6 gospodarskih zgrada.

Prilikom izrade popisa kulturnih dobara na području Sisačko – moslavačke županije godine 1998. i 1999. evidencija je provedena u naseljima Dužica (dvije stambene zgrade), Lekenik (4 tradicijske okućnice), Letovanić (3 stambene zgrade i 9 tradicijskih okućnica), Poljana Leknička (4 tradicijske okućnice) i u naselju Stari Brod (1 stambena zgrada i 5 tradicijskih okućnica).

Za potrebe izrade ove konzervatorske podloge provedena je nova evidencija u naseljima: Brkiševina (tri stambene zgrade), Cerje Letovaničko (jedna stambena zgrada, jedna tradicijska okućnica i tri pojedinačne gospodarske zgrade), Dužica (četnaest pojedinačnih stambenih zgrada i jedna tradicijska okućnica), Lekenik (trinaest stambenih zgrada), Letovanić (tri stambene zgrade i sedam tradicijskih okućnica), Peščenica (jedna stambena zgrada), Pokupski Palanjek (jedna stambena zgrada), Pokupsko Vratečko (jedna stambena zgrada, jedna okućnica i dvije pojedinačne gospodarske zgrade), Poljana Leknička (dvije stambene zgrade i jedna tradicijska okućnica), Stari Brod (tri stambene zgrade, jedna tradicijska okućnica i jedna pojedinačna gospodarska zgrada), Stari Farkašić (dvije stambene i jedna gospodarska zgrada) i Žažina (7 stambenih zgrada). Ukupno je evidentirana 51 pojedinačna stambena zgrada, 12 okućnica i 7 pojedinačnih gospodarskih zgrada.

³⁷ Arheološki lokaliteti evidentirani su prilikom izrade Konzervatorske podloge za prostorni plan Sisačko-moslavačke županije 1999. g.

EVIDENCIJA KULTURNO POVIJESNIH VRIJEDNOSTI

br.	NASELJE	ARHEOLOŠKI LOKALITET
1	Donji Vukojevac	šuma Frtić, skupina noričko-panonskih tumula i pravac antičke ceste Siscia – Emona
2	Dužica	ostaci antičkog naselja
3	Dužica, Čep	položaj Čep, ostaci antičke građevine i nasipa
4	Dužica, Sredice	ostaci antičkih zidova i tragovi manjeg antičkog puta na livadi Sredice
5	Gradišće, Cerje Letovaničko	kasnoantičko naselje s nekropolom
6	Palanek Pokupski	položaj Gradina, nalazi rimskih opeka i žbuke
7	Peščenica	naselje i pravac antičke ceste Siscia – Poetovio
8	Žažina	antičko naselje i mogući pravac antičke ceste
9	Gradec	srednjovjekovno naselje
10	Letovanić	kaštel Letovanić
11	Brkiševina	utvrda Brkiševina
12	Žažina	utvrda Žažina
13	Stari Farkašić	položaj Miholjsko brdo (Mihotsko brdo), ostaci crkve sv. Mihovila
14	Orleković	ostaci kapele sv. Antuna

POVIJESNO NASELJE/DIO NASELJA

		SEOSKO NASELJE
15	Dužica	potez glavne ulice od kbr. 80 do kbr 105
16	Lekenik	dio povijesnog naselja Turopoljski Lekenik, Turopoljska ulica 41, 43 (dvije kuće), 43a i kbr. 45.
17	Letovanić	dio povijesnog naselja uz rijeku Kupu, oko kapele sv. Fabijana i Sebastijana, okućnice kbr.141, 145, 147, 148, 149 (na okućnici se nalazi i čardak prenešen 2004. g. iz Starog Broda), kbr. 150 i 152
18	Žažina	potez dijela povijesnog naselja, kbr. 60, 64, 66, 68 (zidana katnica), kbr. 70, 72 i 74

POVIJESNA GRAĐEVINA

		SAKRALNA GRAĐEVINA
19	Brežane Lekeničke, Gradec	drvena kapela sv. Petra, 17. – 20. st.
20	Brkiševina	drvena kapela sv. Marije, 19. st
21	Cerje Letovaničko	drvena kapela sv. Josipa, 18. st., registrirano RZG-816
22	Donji Vukojevac	kapela – poklonac, 19. st.
23	Dužica	kapela sv. Ivana Krstitelja, 19. st.
24	Lekenik	kapela Presvetog Trojstva, 1926.
25		kapela – poklonac, 1903.
26	Letovanić	drvena kapela sv. Fabijana i Sebastijana, 18. st., registrirano Z-2118
27	Peščenica	župna crkva Uznesenja BDM, 18.-20.st.
28	Poljana Lekenička	drvena kapela sv. Duha, 17. – 20. st., registrirano Z-2117
29		kapela – poklonac, 19. st.
30	Stari Brod	drvena crkva sv. Martina, 17. – 18. st., reg. Z-2119

31	Stari Farkašić	župna crkva Pohođenja BDM, 19. st.
32	Šišinec	župna crkva sv. Marte Djevice, 18. st., reg. RZG-820
33	Vrh Letovanički	drvena kapela sv. Bartola, 19. st.
34	Žažina	župna crkva sv. Nikole i sv. Vida, 18. st.

		CIVILNA GRAĐEVINA
35	Brežane Lekeničke, Jurjevac	nekadašnja zgrada Šumarije, 19. st.
36	Dužica	zgrada vatrogasnog doma, Zagrebačka 107, 20. st.
37		kuća Ferović, Zagrebačka bb, 1926.
38	Lekenik	stari vatrogasni dom, Zagrebačka bb, 20. st.
39		učiteljski stan, Zagrebačka 111, 19. st.
40		stara zgrada Šumarije, Zagrebačka 147, 19. st.
41	Letovanić	zgrada stare općine, 20. st.
42	Peščenica	stara škola, Zagrebačka bb, 19. st.
43		gospodarska zidanica, Zagrebačka bb, 19. st.
44		zidana prizemnica, Zagrebačka bb, poč. 20. st.
45	Stari Farkašić	župni dvor, poč. 20. st.
46		stara škola, 19. st.
47	Šišinec	župni dvor, 19. st., reg. RZG-792

		TRADICIJSKI SKOP / GRAĐEVINA
48	Brkiševina	drvena katnica k. br. 25, poč. 20. st.
49		drvena katnica k. br. 38, čardak prenešen iz Pokupskog Vratečkog, kraj 19. st.
50		napuštena drvena prizemnica, poč. 20. st.
51	Cerje Letovničko	drvena katnica k. br. 77, iz 1919. g.
52	Cerje Letovaničko, Ramnje	drvena katnica k. br. 102, čardak i tradicijske gospodarske zgrade, kraj 19. st. vl. Ivan Sučić
53		drvena prizemnica kuvarna, k. br. 91
54	Dužica	drvena katnica k. br. 74, , poč. 20. st.
55		drvena prizemnica k. br. 83, "hrv. vuglec"
56		drvena katnica sa zidanim prizemljem, k. br. 100a
57		čardak k. br. 112; iz 1887. g., vl. Dražen Vratarić
58		drvena katnica, čardak k. br. 125, kraj 19. st.
59		drvena katnica sa zidanim prizemljem k. br. 137, poč. 20. st.
60		drvena katnica k. br. 181, sredina 20. st.
61		drvena katnica k. br. 153; 1912. g.
62	Lekenik	drvena katnica, Turopoljska ulica k. br. 72; poč. 20. st.
63		drvena katnica, čardak, Turopoljska ulica iza kućnog broja 72
64		drvena katnica Zagrebačka ulica k. br. 42
65		drvena katnica djelomično podzidana, Zagrebačka ulica k. br. 53, poč. 20. st.
66		drvena katnica sa zidanim prizemljem, Zagrebačka ulica k. br. 72, poč. 20. st.

67		drvena katnica, Zagrebačka ulica k. br. 74 (105 stari kućni broj); poč. 20. st.
68		drvena katnica sa djelomično zidanim prizemljem, Zagrebačka ulica k. br. 81, kraj 19. st., vl. Perović
69		drvena katnica sa zidanim prizemljem, Zagrebačka ulica k. br. 97, poč. 20. st.
70	Letovanić	drvena katnica k. br. 83, sredina 19. st., vl. Ivan Šoštarić
71		drvena katnica k. br. 84, kraj 19. st., vl. Bara Posavec
72		drvena katnica, čardak, k. br. 192, vl. kušan Mara
73	Peščenica	napuštena drvena katnica, k. br. 42, poč. 20. st.
74	Palanjek Pokupski	drvena prizemnica, k. br. 6, 1920. g.
75	Pokupsko Vratečko	čardak, k. br. 14; 18/19. st., vl. Ivo Butković
76		drvena katnica, čardak s gospodarskim zgradama na okućnici, k. br. 5, kraj 19. st., vl. Mara Banić
77		krušna peć, locirana u središtu sela, poč. 20. st.
78		komora, drvena prizemnica manjih dimenzija, k. br. 5, poč. 20. st., vl. Mara Banić
79	Poljana Lekenička	napuštena drvena katnica sa zidanim prizemljem, k. br. 3, 1914., vl. Ivan Đurašin
80		drvena katnica, k. br. 15, poč. 20. st.
81		drvena katnica k. br. 17, 1923. g., vl. Ivan Milaković
82	Stari Brod	drvena katnica sa zidanim prizemljem, k. br. 10, poč. 20. st.
83		drvena katnica sa zidanim prizemljem, k. br. 16, poč. 20. st., vl. Ivan Trdišević
84		napuštena drvena katnica sa zidanim prizemljem, k. br. 20, poč. 20. st.
85		drvena prizemnica, k. br. 24, poč. 20. st.
86		drvena staja, sjenik i kolnica, k. br. 24.
87	Stari Farkašić	napuštena drvena katnica sa zidanim prizemljem, k. br. 13, iz 1920. g.
88		drvena katnica k. br. 21 i 22., iz 1922. g., jedan od vl. Marija Ličina
89		staja, sjenik i kolnica; dvije drvene prizemnice k. br. nepoznat, kraj kbr. 21 i 22

		MEMORIJALNI SPOMENIK
90	Dužica	spomenik palim borcima NOB (1961.g.)
91	Lekenik	spomenik palim borcima NOB i žrtvama fašizma (podignut 1958.g.)
92	Peščenica	spomen obilježje NOB ispred stare škole (1957.g.)
93	Šišinec	Spomenik poginulim braniteljima Domovinskog rata – spomen gaj 102 gardijske brigade

VALORIZACIJA KULTURNIH DOBARA

ARHEOLOŠKI LOKALITETI

Od 14 evidentiranih lokaliteta, a primjenjivanjem stručnih kriterija valorizacije, nije moguće valorizirati niti jedan lokalitet s obzirom na neistraženost područja i prekrivenost lokaliteta bujnom vegetacijom. Površinski su nalazi, iz istog razloga, također vrlo oskudni čime je otežana i točna datacija pojedinih lokaliteta. Iz navedenih razloga, valorizaciju će biti moguće provesti tek nakon budućih detaljnijih rekognosciranja i istraživanja koje prilikom izrade ovog PP nije bilo moguće provesti.

POVIJESNE CJELINE NASELJA

Valorizacija je obavljena za 18 naselja i to na temelju identifikacije sačuvanih povijesnih elemenata, te klasifikacije vrijednosti putem niza stručnih kriterije od kojih su najvažniji:

- stupanj očuvanosti povijesne matrice (oblik, kompozicija, prostorna organizacija, povezanost sa širim okruženjem, sadržaj i dr.)
- zastupljenost povijesnih objekata javnog i komunalnog značaja
- stupanj zastupljenosti i rasprostranjenosti tradicijske gradnje
- kvaliteta karakterističnih oblika tradicijskog graditeljstva
- očuvanost specifičnih oblika ruralnog krajolika
- položaj naselja u otvorenom krajoliku.

Na temelju gore navedenih kriterija uspostavljena je relativno objektivna hijerarhija vrijednosti unutar uspostavljene (u konzervatorskoj praksi) skale od 01 do 06:

- 01 - dobro očuvani oblik i supstanca naselja te povijesni elementi okruženja
- 02 - većim dijelom očuvan oblik i supstanca naselja (stambeno-gospodarski kompleksi ili pojedinačni objekti u većim skupinama ili potezima)
- 03 - sačuvani pojedini povijesni elementi u nekoliko raspršenih skupina
- 04 - suvremena struktura s rijetkim pojedinačnim povijesnim elementima/objektima
- 05 - suvremena bez povijesnog identiteta, krajobrazno neutralna
- 06 - suvremena struktura.

Na području općine Lekenik naselja Dužica, Letovanić i Žažina su zbog dobro očuvanih čitavih stambeno-gospodarskih kompleksa i poteza ocijenjena s ocjenom 02. Naselje Letovanić tako čine okućnice koje su zadržale tradicionalnu organizaciju prostora. Parcele su uglavnom uske i kratke, prilično ujednačene širine. U rubnim zonama naselja gradnja je rahlija. Drvena gradnja je prorijeđena uslijed ratnih zbivanja tijekom Domovinskog rata, dok je prostala degradirana ili se nalazi u lošem stanju. Veća skupina tradicijskih građevina očuvana je u središnjem dijelu naselja, desno od drvene kapele Sv. Fabijana i Sebastijana³⁸. Stambene i gospodarske zgrade koje se nalaze unutar navedenog poteza zanimljive su zbog datacija povijesne gradnje (kraj 19. stoljeća), karakteristične organizacije prostora, očuvanih tradicijskih graditeljskih elemenata (npr. *ganjek*, *shodić*) kao i pojedinih tradicijskih obilježja korištenih pri gradnji (*hrvatski vugel*, ukrašavanje razbarenjam u drvu).

U naselju Dužica, koje je smješteno uz glavnu cestu od Zagreba prema Sisku, očuvan je potez tradicijskih okućnica³⁹ na kojima su stambene zgrade zabatom usmjerene prema cesti što predstavlja tradicionalan raspored objekata na okućnici. Zabat stambene zgrade je kao i karakteristični graditeljski element na katu, *ganjek*, redovito ukrašen rezbarijama u drvu.

³⁸ Navedeni potez se odnosi na tradicijske okućnice kućnih brojeva: kbr. 141 (zidana prizemnica), 145, 147, 148, 149, 150 i 152.

³⁹ Selo je izduženog tipa, locirano s obje strane ceste i sa nekoliko prilaznih putova koji vode prema glavnoj cesti. Očuvani potez se prostire od kapele sv. Ivana Krstitelja, Vatrogasnog doma (k. br. 107) to tradicijskih okućnica kućnih brojeva: 91, okućnica između okućnice sa zidanim objektom kbr. bb i kbr. 101, okućnica sa zidanim objektom kbr. bb, 101, 103 i 105.

Naselje Žažina složene je i raštrkane prostorne strukture. Stariji dio naselja razvijao se uz istočnu stranu seoske komunikacije koja se sa sjevera pruža prema rijeci i dalje uz obalu, gdje je gradnja pretežno novija. U starijem dijelu naselja, koje je ujedno središte mjesta, parcelizacija je zbijenija, a parcele su uske i izdužene, različite dužine, položene s jedne strane ceste okomito na put. U tom je dijelu naselja ujedno najbolje očuvana tradicijska gradnja, točnije, potez od kućnog broja 60 do 74⁴⁰. Drvene katnice unutar navedenog poteza redovito su podzidane uglavnom 20 – ih godina 20. stoljeća zbog blizine kanala rijeke Kupe (sagrađen godine 1936) te čestih poplava. Uz dobro očuvane tradicijske elemente gradnje, tradicijski način gradnje i materijal posebno treba istaknuti i učestalost ukrašavanja zgrada rezbarenjem i bojom.

Naselja s očuvanim pojedinim tradicijskim objektima raspršenima u nekoliko skupina (ocjena 03) ima ukupno četiri. To su naselja Lekenik, Poljana Lekenička, Stari Brod i Stari Farkašić.

Najzanimljivije je naselje Lekenik koje se pruža uz glavnu cestu Zagreb – Sisak i uz nekoliko sporednih putova koji uglavnom vode prema željezničkoj pruzi ili preko nje. Okućnice se nalaze na uskim parcelama s obiju strana glavne ceste. U južnijem dijelu naselja gradnja je zbijenija. U cijelom naselju prevladava novija gradnja dok su tek ponegdje očuvane gospodarske cjeline i malobrojni potezi tradicijskih kuća. Najbolje je očuvan potez tradicijskih okućnica od kućnog broja 41 do 45⁴¹ u ulici Turopoljski odvojak II.

Najviše je naselja, njih sedam, s rijetkim pojedinačnim povijesnim elementima ili objektima te su vrednovana s ocjenom 04 (Brkiševina, Cerje Letovaničko, Palanjek Pokupski, Peščenica, Pokupsko Vratečko, Šišinec i Vrh Letovanički). Naselja suvremene strukture bez povijesnog identiteta i krajobrazno neutralna koja na skali zauzimaju ocjenu 05 ima pet: Brežane Lekeničke, Donji Vukojevac, Gornji Vukojevac i Petrovec.

SUSTAV MJERA ZAŠTITE KULTURNE BAŠTINE

Opće mjere i smjernice za planske odredbe

- pri donošenju odluka o uređenju prostora, zaštitu vrijednosti prostora treba staviti u komplementaran odnos s ostalim relevantnim kriterijima,
- u naseljima treba štiti osnovnu matricu i gabarite gradnje, a interpolacije prilagoditi ambijentu, te spriječiti intervencije u krajoliku i u naselju koje bi zatvorile pogled na vizualne dominante naselja (npr. zvonici župnih crkvi u Peščenici i Žažini),
- otvaranje novih građevinskih zona nije uputno tamo gdje postoje uvjeti za obnavljanje starog građevnog fonda, odnosno za gradnju unutar postojećih građevinskih područja,
- prilikom građevinskih zahvata u evidentiranim dijelovima naselja i na objektima kulturno povijesne vrijednosti potrebno je osigurati stručno (konzervatorsko) mišljenje i/ili pomoć, te kontrolu nadležne ustanove,
- s ciljem zaštite prostora, očuvanja tradicijske baštine, te razvoja kulturnog i ekološkog turizma, potrebno je posebnim mjerama potaknuti obnovu tradicijskih oblika poljodjelstva,
- s ciljem očuvanja tradicijskog ambijenta ruralnih naselja, potrebno je potaknuti gradnju stambenih objekata tipološki usklađenih s tradicijskim načinom gradnje i oblicima karakterističnim za ovo područje (npr. položaj na parceli, volumen, visina, oblik krova i sl.),
- razraditi planove financijske potpore projektima očuvanja kulturne baštine, npr. sufinanciranje obnove i prezentacije visoko valoriziranih građevina, sufinanciranje revitalizacije tradicijskih gospodarskih djelatnosti, ekoturizma, individualne stambene granje tipološki usklađene s tradicijskom gradnjom, i drugo,
- planove i programe gospodarskog razvitka područja uskladiti s radom stručnih i znanstvenih ustanova.

⁴⁰ Na kućnom broju 68 nalazi se zidani stambeni objekt (nekad u funkciji stana mjesnih učitelja).

⁴¹ Za zaštitu se predlažu okućnice kućnih brojeva: 41, 43, 43A i 45.

Zaštita krajobraznih vrijednosti

Očuvanje prirodnih, krajobraznih i kulturno povijesnih vrijednosti na području Sisačko - moslavačke županije prostornim je planom zamišljeno kao sveobuhvatna (integralna) zaštita nedjeljivih elemenata prostora. Tim više što su na većem prostoru očuvane povijesne funkcije krajolika, kao npr. velike površine šuma i vinogradi na prostoru Vukomeričkih gorica.

Zaštita krajobraznih vrijednosti podrazumijeva i uređenje okoliša budućih infrastrukturnih i gospodarskih objekata, što valja osigurati studijama utjecaja na okoliš i projektima za budući autoput, te eksploataciju gline u zoni naselja Žažina. S obzirom da se ova zona nalazi u neposrednoj blizini vizualno eksponirane župne crkve u Žažini, nalaže se uređivanje pojasa vegetacije u širini od 20 m duž ruba eksploatacijskog polja.

Visoko valorizirani krajolik uz vodotok rijeke Kupe i Odre potrebno je u cijelosti zaštititi od intenzivne gradnje i izmjene krajobraznih oblika. Proširenja građevinskih područja treba svesti na najmanju moguću mjeru, a novu gradnju uskladiti gabaritima i oblikom s krajolikom. U području zaštićenog krajolika dopušta se uređenje zona rekreacijske namjene i gradnja popratnih objekata, prema konzervatorskim smjernicama. Građevine moraju biti prizemnice, pravokutnog ili L -tlocrta, s dvostrešnim krovom pokrivenim crijepom. U skladu s tipologijom tradicijskog graditeljstva, poželjno je da budu građene drvetom, na zidanom temelju, odnosno da se na odgovarajuće mjesto prenese neka od tradicijskih građevina iz obližnjih naselja.

Zaštita arheoloških nalazišta

Arheološki su lokaliteti neistraženi te je nužno sustavno rekognosciranje i dokumentiranje, kojim bi se utvrdila točna lokacija i obuhvat nalazišta. Svaka intervencija na području pretpostavljenih lokaliteta (navedenih u tablici evidencije kulturne baštine) zahtjeva prethodna revizijska rekognosciranja i eventualna pokusna istraživanja radi određivanja uže zone prostiranja lokaliteta.

Ako se prilikom izvođenja zemljanih radova naiđe na nalaze arheološkog značaja, radove je potrebno odmah obustaviti, a o nalazu obavijestiti najbliži muzej, Konzervatorski odjel u Zagrebu ili Upravu za zaštitu kulturne baštine, Odjel za arheološku baštinu (čl. 45. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara, NN 69/99, 151/03).

U slučaju građevinskih radova na pojedinom lokalitetu, potrebno je izvršiti prethodna zaštitna istraživanja te odlučiti o daljnjem postupanju. Prilikom većih infrastrukturnih radova obavezan je arheološki nadzor s obzirom da su na području obuhvata plana mogući i novi, do sada neevidentirani arheološki lokaliteti (čl. 78 Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara, NN 69/99, 151/03).

Zaštita seoskih naselja i tradicijskog graditeljstva

Naselja na području općine Lekenik zadržala su uglavnom povijesnu plansku matricu, pa i obuhvat. Širenje u 20. st. zahvatio je samo naselja na glavnom prometnom pravcu (Peščenica, Lekenik) te dijelom naselja na području vinograda i uz rijeku Kupu (mahom vikend kuće). Proces napuštanja drvenih tradicijskih kuća prisutan je i na ovom području, što je dovelo do promjene povijesnog identiteta naselja.

Opće mjere zaštite seoskih naselja i graditeljstva

1. Radi racionalnog korištenja prostora, ali i očuvanja povijesne planske matrice naselja, potrebno je zaustaviti širenje naselja uz glavne prometnice kako ne bi došlo do njihova spajanja. Za novu gradnju valja koristiti zapuštene i neiskorištene dijelove postojećih građevinskih područja, s očuvanjem tipologije gradnje, rasporeda okućnice i stupnja izgrađenosti parcele.
2. Pojedinačne tradicijske građevine navedene u tablici evidencije kulturne baštine, lokalnog su značaja i predstavljaju karakteristične primjere tradicijske okućnice, stambene prizemnice ili katnice te gospodarskih objekata. Preporučuje se njihovo daljnje očuvanje i obnova, čime će se zadržati povijesna slika naselja. Drvene su se kuće, prema potrebi, oduvijek selile na druge okućnice ili čak i u drugo naselje, pa se tako i danas, kao jedan od načina njihove zaštite, može primijeniti i preseljenje na odabrane lokacije koje nude bolje mogućnosti zaštite i prezentacije, kako je već učinjeno u Letovaniću.
3. Onaj dio drvenog građevnog fonda koji konzervatorskom podlogom nije valoriziran kao vrijedna tradicijska baština moguće je zamijeniti sa zidanim kućama individualne stambene gradnje koje oblikovanjem i volumenom neće dominirati u uličnom potezu i krajoliku. Pri tom je potrebno očuvati postojeću povijesnu parcelaciju, bez spajanja čestica i gradnje velikih objekata. Iznimno, moguće je graditi niske građevine veće kvadrature, uz uvjet da se postavljaju u dubini parcele, daleko od ulice i na mjestima gdje neće biti eksponirane u vizuri s glavnih prometnica. Ovakav oblik povećanja izgrađenosti parcele oprezno valja primjenjivati u području Vukomeričkih gorica, gdje je zbog konfiguracije terena povijesni obrazac korištenja prostora sveden na vinograde i nizove drvenih klijeti duž hrpta uzvisine. U novije vrijeme dolazi do adaptacija i prenamjene klijeti u kuće za odmor. S obzirom na konfiguraciju terena na ovom se području ne preporučuje gradnja velikih stambenih i gospodarskih objekata, već *treba zadržati postojeće gabaritne*.

Mjere zaštite evidentiranih dijelova naselja i uličnih poteza

Evidentirani dobro očuvani potezi tradicijskog graditeljstva u Lekeniku, Letovaniću, Dužici, Žažini i Pešćenici označeni su na katastarskoj karti (list 1,2,3,4 i 5) i štite se provedbenim odredbama Plana. U označenoj **zoni zaštite dijela naselja** nalaže se očuvanje postojeće matrice i funkcije ruralnog prostora kao i očuvanje fonda drvenog tradicijskog graditeljstva i povijesnih građevina. U **zoni zaštite slike naselja** nalaze se slabije očuvani potezi tradicijskog graditeljstva gdje valja zadržati tipologiju gradnje i gabarite kako bi se zadržala povijesna slika i identitet naselja.

1. **Zona zaštite dijela naselja** područje je bolje očuvane povijesne strukture te se u njemu nalaže očuvanje postojeće planske matrice i povijesnih građevina. Nije dopušteno spajanje parcela i gradnja velikih građevina. Drvene je kuće potrebno obnavljati zamjenom dotrajalog materijala odgovarajućim novim, a krovove pokrivati biber ili utorenim crijepom. Dopuštene su manje građevinske intervencije nužne za podizanje standarda stanovanja (uređivanje sanitarija i sl.) U dubini parcele je moguća interpolacija novog stambenog ili gospodarskog objekta, uz uvjet ograničenja visinskog gabarita (za stambenu kuću VP+potkrovlje, za gospodarsku prizemlje). Oblikovanje nove građevine mora biti

usklađeno s tipologijom povijesnih građevina, odnosno kuća je izduženog pravokutnog tlocrta, položena kraćom stranom prema ulici, pokrivena dvostrešnim krovom s crijepom.

Zidane povijesne građevine unutar evidentiranog poteza treba obnavljati i održavati u skladu s izvornim oblikom i materijalima. Za sve intervencije u evidentiranom povijesnom dijelu naselja moguće je zatražiti stručnu pomoć nadležnog Konzervatorskog odjela.

2. **Zona zaštite slike naselja** kontaktno je područje s djelomično očuvanim povijesnim strukturama. Tu su dopuštene interpolacije u uličnom nizu, bez spajanja parcela i gradnje predimenzioniranih objekata. Nove građevine valja tipološki uskladiti s povijesnim, odnosno visinske gabarite ograničiti na prizemlje i kat s tavanom, tlocrt je izduženi pravokutnik, a kuće su pokriven dvostrešnim krovom s crijepom.

LETOVANIĆ

Zona zaštite dijela naselja (crvena)

Zona zaštite dijela naselja područje je bolje očuvane povijesne strukture te se u njemu nalaže očuvanje postojeće planske matrice i povijesnih građevina. Nije dopušteno spajanje parcela i gradnja velikih građevina. Drvene je kuće potrebno obnavljati zamjenom dotrajalog materijala odgovarajućim novim, a krovove pokrivati biber ili utorenim crijepom. Dopuštene su manje građevinske intervencije nužne za podizanje standarda stanovanja (uređivanje sanitarija i sl.)

Potrebno je očuvati postojeće drvene objekte. Moguća dogradnja manjih dvorišnih zidanih ili drvenih pomoćnih i gospodarskih objekata max. visine **P**. Materijali za gradnju: drvo, opeka, pokrov- crijep.

Za sve intervencije u evidentiranom povijesnom dijelu naselja potrebno je zatražiti stručnu pomoć nadležnog Konzervatorskog odjela.

Zona zaštite slike naselja(plava)

Zona zaštite slike naselja kontaktno je područje s djelomično očuvanim povijesnim strukturama. Tu su dopuštene interpolacije u uličnom nizu, bez spajanja parcela i gradnje predimenzioniranih objekata. Nove građevine valja oblikovno uskladiti s povijesnim.

Moguća izgradnja novih objekata na neizgrađenim parcelama max. visine **P+1**. Nove građevine moraju imati pravokutnog tlocrtnog nizduženog oblika sa dvostrešnim ili višestrešnim krovom. Materijali za gradnju: drvo, opeka, pokrov - crijep.

DUŽICA

Zona zaštite dijela naselja (crvena)

Zona zaštite dijela naselja područje je bolje očuvane povijesne strukture te se u njemu nalaže očuvanje postojeće planske matrice i povijesnih građevina. Nije dopušteno spajanje parcela i gradnja velikih građevina. Drvene je kuće potrebno obnavljati zamjenom dotrajalog materijala odgovarajućim novim, a krovove pokrivati biber ili utorenim crijepom. Dopuštene su manje građevinske intervencije nužne za podizanje standarda stanovanja (uređivanje sanitarija i sl.) U dubini parcele je moguća interpolacija novog stambenog ili gospodarskog objekta, uz uvjet ograničenja visinskog gabarita (za stambenu kuću VP+potkrovlje, za gospodarsku prizemlje). Oblikovanje nove građevine mora biti usklađeno s parametrima gradnje povijesnih građevina, odnosno kuća je izduženog pravokutnog tlocrta, položena kraćom stranom prema ulici, pokrivena dvostrešnim krovom s crijepom.

Zidane povijesne građevine unutar evidentiranog poteza treba obnavljati i održavati u skladu s izvornim oblikom i materijalima.

Potrebno je očuvati postojeće drvene objekte. Moguća dogradnja manjih dvorišnih zidanih ili drvenih pomoćnih i gospodarskih objekata max. visine **P**. **Moguće je sagraditi dvije stambene građevine na jednoj čestici , uz uvjet da postojeća stambena drvena kuća ostane na čestici.**

Materijali za gradnju: drvo, opeka, pokrov- crijep.

Za sve intervencije u evidentiranom povijesnom dijelu naselja potrebno je zatražiti stručnu pomoć nadležnog Konzervatorskog odjela.

Zona zaštite slike naselja(plava)

Zona zaštite slike naselja kontaktno je područje s djelomično očuvanim povijesnim strukturama. Tu su dopuštene interpolacije u uličnom nizu, bez spajanja parcela i gradnje predimenzioniranih objekata. Nove građevine valja oblikovno uskladiti s povijesnima.

Moguća izgradnja novih objekata na neizgrađenim parcelama max. visine **P+1**. Nove građevine moraju imati pravokutnog tlocrtnog izduženog oblika sa dvostrešnim ili višestrešnim krovom.

Materijali za gradnju: drvo, opeka, pokrov - crijep.

Zona zaštite vizura na povijesnu građevinu(zelena)

Svi objekti koji će se graditi na k.č. koje zahvaća ova zona moraju biti udaljeni minimalno 20 m od D30.

ŽAŽINA

Zona zaštite dijela naselja i župne crkve (crvena)

Zona zaštite dijela naselja područje je bolje očuvane povijesne strukture te se u njemu nalaže očuvanje postojeće planske matrice i povijesnih građevina. Nije dopušteno spajanje parcela i gradnja velikih građevina. Drvene je kuće potrebno obnavljati zamjenom dotrajalog materijala odgovarajućim novim, a krovove pokrivati biber ili utorenim crijepom. Dopuštene su manje građevinske intervencije nužne za podizanje standarda stanovanja (uređivanje sanitarija i sl.)

Potrebno je očuvati postojeće drvene objekte. Moguća dogradnja manjih dvorišnih zidanih ili drvenih pomoćnih i gospodarskih objekata max. visine **P**. **Moguće je sagraditi dvije stambene građevine na jednoj čestici , uz uvjet da postojeća stambena drvena kuća ostane na čestici.**

Materijali za gradnju: drvo, opeka, pokrov- crijep.

Za sve intervencije u evidentiranom povijesnom dijelu naselja potrebno zatražiti stručnu pomoć nadležnog Konzervatorskog odjela.

Zona zaštite slike naselja(plava)

Zona zaštite slike naselja kontaktno je područje s djelomično očuvanim povijesnim strukturama. Tu su dopuštene interpolacije u uličnom nizu, bez spajanja parcela i gradnje predimenzioniranih objekata. Nove građevine valja oblikovno uskladiti s povijesnima.

Moguća izgradnja novih objekata na neizgrađenim parcelama max. visine **P+1**. Nove građevine moraju imati pravokutnog tlocrtnog nizduženog oblika sa dvostrešnim ili višestrešnim krovom.

Materijali za gradnju: drvo, opeka, pokrov - crijep.

Zona zaštite vizura na povijesnu građevinu(zelena)

Svi objekti koji će se graditi na k.č. koje zahvaća ova zona mogu imati maksimalnu visinu **VP+Potkrovlje**. Na k.č. na kojima se predviđa eksploatacijsko polje potrebno je uz vanjske rubove ostaviti zeleni vegetacijski tampon prostor širine minimalno 20 metara.

LEKENIK

Zona zaštite dijela naselja (crvena)

Zona zaštite dijela naselja područje je bolje očuvane povijesne strukture te se u njemu nalaže očuvanje postojeće planske matrice i povijesnih građevina. Nije dopušteno spajanje parcela i gradnja velikih građevina. Drvene je kuće potrebno obnavljati zamjenom dotrajalog materijala odgovarajućim novim, a krovove pokrivati biber ili utorenim crijepom. Dopuštene su manje građevinske intervencije nužne za podizanje standarda stanovanja (uređivanje sanitarija i sl.)

Potrebno je očuvati postojeće drvene objekte. Moguća dogradnja manjih dvorišnih zidanih ili drvenih pomoćnih i gospodarskih objekata max. visine **P**. **Moguće je sagraditi dvije stambene građevine na jednoj čestici, uz uvjet da postojeća stambena drvena kuća ostane na čestici.**

Materijali za gradnju: drvo, opeka, pokrov- crijep.

Za sve intervencije u evidentiranom povijesnom dijelu naselja potrebno je zatražiti stručnu pomoć nadležnog Konzervatorskog odjela.

Zona zaštite slike naselja(plava)

Zona zaštite slike naselja kontaktno je područje s djelomično očuvanim povijesnim strukturama. Tu su dopuštene interpolacije u uličnom nizu, bez spajanja parcela i gradnje predimenzioniranih objekata. Nove građevine valja oblikovno uskladiti s povijesnima, odnosno visinske gabarite ograničiti na prizemlje i kat s tavanom, tlocrt je izduženi pravokutnik, a kuće su pokriven dvostrešnim krovom s crijepom.

Moguća izgradnja novih objekata na neizgrađenim parcelama max. visine **P+1**. Nove građevine moraju imati pravokutnog tlocrtnog izduženog oblika sa dvostrešnim ili višestrešnim krovom.

Materijali za gradnju: drvo, opeka, pokrov - crijep.

PEŠĆENICA

Zona zaštite povijesne građevine –župne crkve

Potrebno je očuvati postojeće drvene objekte.

Zona zaštite slike naselja(plava)

Moguća izgradnja novih objekata na neizgrađenim parcelama max. visine **P+1**. Nove građevine moraju imati pravokutnog tlocrtnog izduženog oblika sa dvostrešnim ili višestrešnim krovom.

Materijali za gradnju: drvo, opeka, pokrov - crijep.

Zona zaštite vizura na povijesnu građevinu(zelena)

Svi objekti koji će se graditi na k.č. koje zahvaća ova zona moraju biti udaljeni minimalno 20 m od D30.

Zaštita povijesnih građevina/sklopova

Zaštita sakralnih građevina

Posebnu karakteristiku prostora čine drvena crkve i kapele tradicijske tipologije. S obzirom na svoj povijesni i umjetnički značaj, svi radovi na njima obavljaju se uz konzervatorski nadzor i temeljem smjernica nadležnoga tijela.

Velike župne crkve u Šišincu, Žažini, Starom Farkašiću i Pešćenici značajne su povijesne građevine koje dominiraju okolnim prostorom. Sve su u lošem građevinskom stanju, te je potrebna njihova sanacija na temelju konzervatorskih studija. **Nekada preventivno zaštićene crkve u Žažini, Starom Farkašiću i Pešćenici u postupku su upisa u Registar kulturnih dobara, te je za radove na njima nužno osigurati konzervatorski nadzor.**

Nalaže se njihovo održavanje u postojećem obliku, uz nužne zahvate građevinske sanacije, rekonstrukcije, restitucije i ostalih postupaka, ovisno o stanju svakog pojedinog objekta. Sve građevne intervencije moraju čuvati izvorno stanje spomenika. **Zaštitom su obuhvaćene i parcele na kojima se ti objekti nalaze, a na susjednim parcelama nije dopuštena gradnja viša od P+1.** Zaštita se proteže i na karakteristične vizure na naselje, odnosno na zvonike kao vizualne dominante šireg prostora, što zahtijeva pažljivo planiranje nove gradnje u dometu tih vizura. To se posebno odnosi na crkve u Žažini i Pešćenici, te je ovim planom određena i šira zona njihove zaštite i zaštita vizura (katastarska karta list 1 i list 4). **Zona zaštite vizure na zvonik u Pešćenici** (list br. 1), podrazumijeva izmicanje građevnoga pravca najmanje 20 od državne ceste.

Evidentirane kapele poklonci lokalnoga značenja potrebno je održavati i obnavljati u izvornom obliku, uz stručnu pomoć konzervatora.

Zaštita civilnih građevina

Evidentirane civilne građevine lokalnoga značenja održavaju se i obnavljaju prema prioritetima lokalne uprave, uz stručnu konzervatorsku pomoć nadležne ustanove. Zgrade starih škola u selima promijenile su namjenu i dijelom su napuštene, ali s obzirom da predstavljaju dokument povijesti naselja, lokalna bi ih zajednica trebala obnoviti i dati im prikladnu (komunalnu, javnu, poslovno-stambenu) namjenu. Ostaci nekada značajnih gospodarskih sustava npr. zgrade šumarije u Lekeniku i Jurjevcu, te gospodarska zgrada nekadašnjeg majura u Pešćenici, obnovom mogu dobiti novu javnu ili stambenu namjenu, čime bi se očuvao dio povijesti ovoga kraja.

Smjernice i preporuke za stručne službe

Znanstvenim i stručnim ustanovama preporuča se detaljno rekognosciranje terena poradi evidentiranja do sada nepoznatih arheoloških lokaliteta te utvrđivanja točnog stanja evidentiranih lokaliteta. Potrebno je i planiranje i provedba probnih arheoloških istraživanja zbog određivanja granica te vremenskog raspona pojedinih lokaliteta, što je od velike važnosti s obzirom na cjelokupnu neistraženost ovog područja. Pri istraživanjima je potrebno obratiti pažnju na brojne toponime s obzirom da mnogi upućuju na moguće arheološke lokalitete ili na određenu namjenu prostora u povijesti.

Nadležni Konzervatorski odjel pripremit će dokumentaciju za upis u registar kulturnih dobara onih objekata koji su bili preventivno zaštićeni starim rješenjima. Pored dodatnih konzervatorskih istraživanja, ove je građevine potrebno sustavno održavati, tj. provesti potrebne radove građevinske sanacije i restauracije. Svi radovi se izvode uz stručnu suradnju nadležnoga Konzervatorskog odjela. na temelju dokumentacije koju odobrava nadležni Konzervatorski odjel.

Preporuke za turizam

Zaštita kulturno povijesnih vrijednosti jedna je od osnovnih pretpostavki razvitka specifičnih oblika turizma, a zajedno s razvojem održive poljoprivrede pridonosi očuvanju tradicijskih obrazaca korištenja prostora.

Osmišljavanjem edukativnih i turističkih sadržaja koji bi povezivali više naselja i omogućavali prezentaciju kulturnih dobara u svom izvornom ambijentu ("putovi kulturne baštine"), potaknuo bi se razvoj kulturnog turizma.

Predlaže se prezentacija prije svega drvenih crkvice, te etnološke baštine i graditeljstva, odnosno njihovo uključivanje u turističke programe. U sklopu ove turističke ponude poželjno je potaknuti i revitalizaciju tradicijskog seoskog gospodarstva i starih obrta. Izrazito povoljna svojstva za ovaj oblik turizma imaju sva naselja unutar značajnog krajolika rijeke Kupe, te evidentirani dio naselja Lekenik koji se nalazi u neposrednoj blizini zaštićenog krajolika rijeke Odre.

U izradu ovih programa potrebno je uključiti nadležne službe za zaštitu prirode i kulturnih dobara, a u potencijalnim turističkim područjima detaljno utvrditi stanje povijesne strukture te odrediti smjernice za nužne zahvate.

CRKVA U ŽAŽINI

3.5. RAZVOJ INFRASTRUKTURNIH SUSTAVA

3.5.1. PROMETNI INFRASTRUKTURNI SUSTAV

Prostorom općine Lekenik prolaze autocestovna i željeznička veza na pravcu paneuropskog prometnog koridora broj 10. U europskoj cestovnoj mreži autocesta pripada pravcu E-70, a u hrvatskoj cestovnoj mreži to je državna cesta D-30. Također je važna i željeznička veza između sjevernog i južnog područja Hrvatske a planira se i autocestovna veza u istom koridoru. Osnovnim postavkama prometnog sustava Strategije i Programa prostornog uređenja RH, naglašen je geoprometni položaj Općine Lekenik u okviru Sisačko –moslavačke Županije.

Cestovni promet ⁴²

Područjem Općine Lekenik prema odluci o razvrstavanju javnih cesta u državne ceste, županijske ceste i lokalne ceste (NN 25/28) prolaze slijedeće ceste:

OZNAKA CESTE	NAZIV CESTE	DUŽINA CESTE NA PODRUČJU OPĆINE Lekenik (km)
državne ceste		
D 30	Čvor Buzin (D3) – V.Gorica – Petrinja – H.Kostajnica (D47)	
D 36	Karlovac (D1) – Pokupsko – Sisak – čvor Popovača (D4)	
županijske ceste		
Ž 3151	Peščenica (D30) – Brežane Leekničke – Cerje	7,4
Ž 3156	D30 – Žažina – Mala Gorica – D30	4,0
Ž 3157	Dužica (d30) – Greda – D36	1,3
Ž 3230	Ž 3151 – Poljana Lekenička – D30	7,3
županijske ceste ukupno:		20,0
lokalne ceste		
L 31199	D31 – Pustike –G.Vukojevac – D30	5,2
L 33004	D30 – Donji Vukojevac – L 31199	1,2
L 33005	Brežane (Ž 3151) – Modruše – Prkovec – Gradec – Krleščak – L 33005	10,2
L 33006	Lekenik – D 30	1,3
L 33007	Pok. Palanjek – D30	4,0
L 33008	Staru Brod (D30) – Vrh Letovanički – Letovanić (D 36)	7,9
L 33035	D36 – Pokupsko Vratečko	1,3
L 33181	Orleković (D36) – Brkiševina	4,9
L 33182	Šišinec – Brkiševina (L 33181)	1,3
L 33185	D30 – Petrovec	0,5
Lokalne ceste ukupno:		37,8

⁴² Izvodi iz “Studije prometnog sustava Sisačko - moslavačke županije”, izradio Institut građevinarstva Hrvatske, Zavod za prometnice, Zagreb, ožujak 1999.

Prema podacima : HRVATSKA UPRAVA ZA CESTE, Središnji ured, Odjel za razvitak i planiranje (dopis urbroj: 345-210-9568/1/99 od 23.09.1999.god.)

Prema podacima : ŽUPANIJSKA UPRAVA ZA CESTE, SISAČ(dopis urbroj: 2176-80-01-10-2 od 24.07.2001.god.)

Prijedlog razvitka cestovne mreže

Cestovni promet mora omogućiti skladan i optimalan regionalni i policentrični razvitak mrežom autocesta i brzih cesta te kvalitetno povezati sve dijelove zemlje i glavna razvojna žarišta. Dugoročni razvitak prometnih sustava u okviru izrade Strategije i Programa prostornog uređenja Republike Hrvatske utvrđuje se prema načelu uključivanja u zapadnoeuropski prometni sustav, ali u skladu s utvrđenim nacionalnim interesima.

Autocesta Zagreb -Sisak

Prema Strategiji I Programu prostornog uređenja Republike Hrvatske ("Narodne Novine" br. 50/99) na području Općine Lekenik predviđa se izgradnja **autoceste na pravcu Zagreb–Sisak**. U okviru dosadašnjih radova na pripremi studijske i projektne dokumentacije za cestovni pravac Zagreb – Sisak izrađeno je Studija utjecaja na okoliš autoceste Zagreb – Sisak (Institut građevinarstva Hrvatske, Zagreb, 2003.).

Za autocestu je napravljeno Idejno rješenje sa slijedećim karakteristikama:

Autocesta Zagreb-Sisak proteže se kroz općinu Lekenik u duljini od 22 km(od km17+000 do km 39+000).na tom potezu predviđeni su odmorište "Peščenica" tipa"B"+"B" (parkiralište,benzinska postajai restoran-obostrano) I čvorište "Lekenik" za spoj sa D30 u naselju Lekenik.

Širina eksproprijacije iznosi 60 m (širina kolnika 28,4 m(29,4)). Zakonom predviđeni zaštitni pojas autoceste iznosi 40 m od rubnog pojasa. Predviđeni minimalni koridor je 200 m.

Ostali predviđeni objekti koji će se graditi: mostovi (6), podvožnjaci (4), nadvožnjacu (7), ekodukt (1), propusti (7), vijaduk (1).

Brza cesta državnog značaja:⁴³

a) nova cesta Sisak - Pokupsko – Karlovac (dolinom Kupe);

Ova cesta dva puta presijeca Općinu Lekenik,u dijelu kod Pokupskog Vratečkog i u prostoru između Žažine i Petrovaca.Na toj cesti planirani su i mostovi preko Kupe: most kod Pokupskog Vratečkog i most kod Žažine.S obzirom da nije dovršena studijska niti projektna dokumentacija i nije poznat detaljni prostorni položaj trase, čvorišta i ostalih građevina uz brzu državnu cestu osiguran je koridor prema postojećoj dokumentaciji.

Ceste županijskog značaja:

a) nova cesta Lekenik – Jezero Posavsko – Lijevi Dubrovčak – Desni dubrovčak – Ivanić Grad

Rekonstrukcije i sanacije na postojećim prometnicama

Planirana je sanacija mosta preko Burdeljskog potoka na lokalnoj cesti broj 33005.

Planira se održavanje, uređenje i rekonstrukcija postojećih državnih cesta D 30 i D 36.

Izrađen je projekt rekonstrukcije državne ceste D-30 (Trafficon.d.o.o., Zagreb 2005.g.).Prema tom projektu predviđa se obnova dionice ceste D-30 od Velike Gorice do Žažine. Na području općine Lekenik ovom rekonstrukcijom predviđa se:poboljšanje postojećeg stanja u postojećem cestovnom koridoru, uređenje sustava odvodnje cestovnim jarcima, zamjena zaštitinih ograda I rubnjaka, nova vertikalna I horizontalna signalizacija.Obnova mosta preko potoka Koravec u Peščenici I mosta preko potoka Lekenčica u Lekeniku.Ovim projektom predviđena je I rekonstrukcija postojećih raskrižja:

-raskrižje lokacija Peščenica (km16+074)

⁴³ Prema podacima iz Prostornog plana Sisačko-moslavačke županije

- raskrižje lokacija Dužica (km 26+133)
- korekcija S-krivine lokacija Dužica (km 25+409do km 25+916)
- raskrižje lokacija Žažina1 (km 28+633)

D-30 - u Dužici

D-36 – Pokupsko Vratečko

Biciklistički promet :

Biciklistički promet danas se odvija u neodgovarajućim prometno-tehničkim uvjetima. Ne postoje izvedeni posebni biciklistički trakovi, a trebalo bi ih predvidjeti na svim onim potezima gdje se očekuje biciklistički promet (naročito turističke biciklističke staze u dolini Kupe i Odranskom polju, te biciklistička staza kroz Vukomeričke gorice-naselje Brežane Lekeničke).

Predviđa se i dalje razvitak biciklističkoga prometa, pa mu je stoga i u planiranju buduće mreže potrebno dati odgovarajuće značenje.

Osiguranje biciklističkih staza odvojenih od kolnika omogućilo bi češću uporabu bicikla. Zbog veličine gradova i prikladne konfiguracije terena, kao i zbog ekoloških razloga, predlaže se i nadalje izgrađivati biciklističke staze.

S obzirom na to da je, prema rezultatima istraživanja, najviše biciklističkih putovanja bilo sa svrhom odlaska i povratka na radna mjesta, a slična situacija se očekuje i dalje, prioritet u gradnji biciklističkih veza .

Pješački promet :

Na području Općine Lekenik postoje uređene pješačke staze uz prometnice D30 unutar naselja: Lekenik, Peščenica, Dužica i dio Petrovca. Na preostalom dijelu općine ne postoje uređene pješačke staze.

Cilj planiranja pješačkih veza jest stvaranje neovisne mreže pješačkih veza, odvojenih od kolnog prometa, da bi kretanje ljudi bilo sigurnije i udobnije.

Promet u mirovanju :

Problem parkiranja vozila je prisutan najvećim dijelom u središtu općine i naseljima u kojima su grupirani središnji sadržaji koji uzrokuju veliki broj dolazaka i osjeća se pomanjkanje prostora za parkiranje vozila.

U općini Lekenik uglavnom je stanovanje individualnog tipa, problemi parkiranja su manje izraženi, jer stanovnici parkiraju vozila na pripadnim česticama ili na kolnicima ispred kuća.

Potrebno je osigurati parkiranje vozila u općinskom centru Lekeniku i predvidjeti broj parkirališnih mjesta prema vrsti, veličini tj. namjeni objekta.

Javni prijevoz :

Javni međugradski prijevoz osoba obavlja se željeznicom i autobusnim prijevozom, a javni gradski i prigradski promet obavlja se autobusima. Autobusomi javnom lokalnom prometu potrebna su daljnja poboljšanja, što se najviše odnosi na osuvremenjivanje lokalne cestovne mreže i voznog parka prijevoznika, te uvođenje novih linija.

U uspostavljanju mreže javnoga prometa, treba težiti k tome da se u zonama jačeg korištenja prostora postigne viši standard, tj. da pješački razmak od sadržaja do stajališta javnoga prometa bude kraći.

Potrebni parametri javnog prijevoza:

Željeznički daljinski prijevoz, da bi bio dovoljno atraktivan za putnika, treba biti u daljinskom putničkom prometu: brz, s povoljnom učestalošću vlakova, komforan, s prihvatljivom cijenom putovanja.

U prigradskom prometu treba biti: učestao (slijed vlakova u točno određenim vremenskim razmacima), dostatno brz, s niskom cijenom prijevoza, s dostatnim brojem uređenih stajališta, odgovarajućim vrstama vlakova i dr.

Željeznički promet ⁴⁴

Postojeće stanje :

Općinom Lekenik prolaze dijelovi **magistralne pruge I.reda Novska – Sisak – Zagreb**, koja je elektrificirana 25kV sustavom i opremljena automatskim pružnim blokom odnosno signalno–sigurnosnim uređajima, radio dispečerskim uređajima.

Karakteristike pruge Novska – Sisak - Zagreb:

pruga	oznaka	kategorija	duljina u km	oprema	zaustavni put(km)	duljina (m)	otpor (dN/l)	osov. masa(t/os)	masa/m (t/m)
Novska-Sisak-Zagreb	MG 2	C3	88,304	E RDU ASU APB	1000	524	6	20	7,4

Planirani razvoj željeznička mreža na području Općine Lekenik

Postojeći sustav željezničke mreže ostaje i u daljnjim planovima uz potrebne zahvate na mreži u cilju modernizacije. Magistralna glavna željeznička pruga Savski Marof–Zagreb–Sisak–Novska–Vinkovci–Tovarnik (MG 2) ostaje okosnica širega prometnog sustava.

Na ovoj pruzi predviđena je do 2020.g. dogradnja drugog kolosjeka, te osposobljavanje pruge za brzine do 60 km /H, ako će postojati uvjeti za to.

Nepovoljne tehničke – ekonomske značajke željezničkih pruga treba poboljšati sljedećim zahvatima i mjerama:

- obaviti kapitalni remont pruga i osposobiti ih za odgovarajuće osovinske pritiske,
- povećati brzine vožnje za putnički i za teretni promet,
- rekonstruirati postojeće zavoje manjih radijusa te riješiti pitanje cestovnih prijelaza u razini gradnjom nadvožnjaka,
- izgraditi signalno-sigurnosna postrojenja na otvorenim dijelovima pruga,
- rekonstruirati i urediti stanična postrojenja,
- smanjiti broj postaja.

Riječni promet

Planiran je rijekom Kupom plovni put II. Klase od Siska do Karlovca (Strategija prostornog uređenja Republike Hrvatske "NN 30/94").

⁴⁴ Izvodi iz "Studije prometnog sustava Sisačko - moslavačke županije", izradio Institut građevinarstva Hrvatske, zavod za prometnice, Zagreb, ožujak 1999. prema dopisu: HŽ - HRVATSKE ŽELJEZNICE, Direkcija, Poslovi razvoja i informatike (dopis broj 4.2.-117/2000.-N.M. od 25.01.2000. god.)

Plovnost rijekom Kupom je upitna, jer je Dolina rijeke Kupe planirana za zaštitu prirodne baštine u kategoriji značajni krajobraz, a vodocrpilište na rijeci Kupi služi za opskrbu vodom velik dio stanovništva županije.

Pošta i telekomunikacije

Pošta ⁴⁵:

Na području Općine Lekenik; HP Središte pošta Sisak ima u uporabi dva poštanska ureda s dostavnim područjem:

1. 44 272 Lekenik, rdedska 1
2. 44 271 Letovanić, Letovanić bb

Ne planira se otvaranje novih poštanskih ureda niti ukidanje postojećih.

Telekomunikacije ⁴⁶:

Na području Općine Lekenik izgrađeno je 7 UPS –a sa pristupnim mrežama, koje zadovoljavaju potrebe za TK uslugama to:

1. UPS Lekenik
2. UPS Peščenica
3. UPS Gornji Vukojevac
4. UPS Brežane Lekeničke
5. UPS Žažina
6. UPS Letovanić
7. UPS Pokupsko Vratečko

Gore navedeni UPS –ovi povezani su najsuvremenijim svjetlovodnim sustavima prijenosa, a u navedenom koridoru prolaze magistralni I korisnički spojni SVK kabeli.

Pokrivenost pokretnim mrežama:

Za potrebe mobilne telefonije postavljene su 2 bazne stanice BS, za GSM mrežu(098) u Žažini i Lekeniku, za potrebe MOBITELE mreže (099) bazna stanica BS u Lekeniku sa pripadajućim antenskim sustavima.

Jedan od najvažnijih razvojnih zadataka HT-a u bliskoj budućnosti je širenje spektra telekomunikacijskih usluga pored osnovnih uskopojasnih govornih i na širokopojasne usluge (Internet, ISDN, ATM, KTV) što će ovisiti o brzini ekonomskog razvoja pojedine regije.

U razvoju sustava javnih pokretnih komunikacija Planom se predviđa daljnje poboljšanje pokrivanja, povećanje kapaciteta mreža i uvođenje novih usluga i tehnologija (UMTS i sustavi novih generacija).

Na području obuhvata PPUO Lekenik moguća je izgradnja i postavljanje i dodatnih osnovnih postaja- smještajem antena na antenske stupove i na krovne prihvate na postojećim objektima. Pritom je potrebno pažljivo locirati antenske stupove i prihvate zbog utjecaja na krajobraz i izgled objekata.

⁴⁵ Prema podacima: HP - HRVATSKA POŠTA d.d., Središte pošta Sisak (dopisi: broj 2-01-564/01 od 12.07.2001.g..)

⁴⁶ Prema podacima: HT - HRVATSKI TELEKOM, ZKC Sisak (dopisi: broj 8148/01 od 27.08.2001.g..)

Prema elaboratu: "Idejno rješenje mreže telekomunikacija", izrađivač: HT - Hrvatske telekomunikacije d.d., TK centar Sisak, Odjel razvoja i realizacije razvoja, Sisak, prosinac 1999. g.

Radio i TV sustav veza: ⁴⁷

Na području Općine Lekenik nema postojećih lokacija za odašiljačko/prijamne postaje (središta). Od Siska se pruža radijski koridor u smjeru Zagreba (Sljeme) i prolazi krajnje istočnim dijelom Općine Lekenik.

3.5.2. ENERGETSKI SUSTAV**Proizvodnja i cijevni transport plina**

Koncepcija opskrbe plinom područja Općine Lekenik:

Opskrba naselja na području Općine Lekenik predviđena je visokotlačnim plinovodom od RS ZELENIBRIJEG u Sisku do planirane RS LEKENIK (koja će se nalaziti u blizini raskrižja D30 i D36).

Do RS LEKENIK plin će se dovesti visokotlačnim plinovodom od 12 bar pretlaka.

Daljnji razvoj po naseljima je srednjetačnom plinskom mrežom od 4 bar pretlaka.

Područje Općine Lekenik označeno je kao Etapa 4 izgradnje plinske mreže na području Grada Siska i općina Lekenik, Martinska Ves i Sunja.

ETAPA 4/1 NASELJA	broj domaćinstava
Žažina	113
Petrovac	97
Dužica	155
Poljana Lekenička	86
Lekenik	525
Peščenica	282
ETAPA 4/2 NASELJA	broj domaćinstava
Letovanić	202
Stari Brod	53
Stari Farkašić	35
Donji Vukojevac	130

Elektroenergetika ⁴⁸**Postojeće stanje:**

Pregled ukupnog elektroenergetskog potencijala :

Područje Općine Lekenik pokriva:

- Prijenosno područje Zagreb - cijelo područje Županije,
- Distribucijsko područje "Elektra" Sisak–naselja: Brkiševina, Šišinec, Novo Vratečko, Stari Farkašić, Stari Brod, Letovanić, Letovanski Vrh, Palanjek Pokupski, Cerje Letovaničko, Dužica, Žažina i Petrovac
- Distribucijsko područje "Elektra" Zagreb Pogon Velika Gorica – naselja: Donji Vukojevac, Gornji Vukojevac, Peščenica, Lekenik, Brežane Lekeničke, Poljana Lekenička.

⁴⁷ Prema podacima : HRT - HRVATSKA RADIOTELEVIZIJA, Odašiljači i veze, Projektno - tehnološki odjel (dopis broj 609/01 ZL/BC od 9.07.2001. god.)

⁴⁸ Prema podacima :

- HRVATSKA ELEKTROPRIVREDA d.d., Sektor za razvoj, Zagreb (broj: 7-8785/00.DM od 06.10.2000.)

Pregled trafostanica i dalekovoda na području Općine Lekenik dan je u sljedećoj tablici:

Područjem Općine Lekenik prolaze sljedeći dalekovodi međunarodnog i državnog značaja:

1. DV 200 kV Mraclin – TE Sisak
2. DV 220 kV Mraclin – Jajce, BIH
3. 2x 110 kV Mraclin - Pračno

Distribucijsko područje "Elektra" Sisak

TS 110 /20 /10 kV i TS 35/20/10 kV	Postojeći dalekovodi za napajanje naselja:	Postojeće trafostanice 10kV i 20 kV u naseljima
TS 110/20/10kV Glina	10kV dalekovod za : Brkiševinu, Šišinec, Pokupsko Vratečko	TS Donja brkiševina1 TS Gornja Brkiševina2
TS 35/20/10 Sisak 1	20 kV dalekovod za: Petrovec I Dužicu, dio naselja Žažina	TS Petrovec 1-3 TS Dužica 1-3 TS Žažina- Mlin
TS 35/20/10 Sisak 1	10 kV dalekovod za: Stari Farkašić, Stari Brod, Letovanić, Vrh Letovanički, Palanjek Pokupski, Cerje Letovaničko, Žažina	TS Žažina-Ciglana TS Žažina-Vikend naselje TS Letovanić 1-3 TS Vrh Letovanički 1-3 TS Palanjek Pokupski TS Cerje Letovaničko 1-2 TS Strai Farkašić TS Strai Brod 1-2

Distribucijsko područje Zagreb Pogon Velika Gorica

TS 110 /20 /10 kV i TS 35/20/10 kV	Postojeći dalekovodi za napajanje naselja:	Postojeće trafostanice 10kV i 20 kV u naseljima
TS	Donji Vukojevac, Gornji Vukojevac, Peščenica, Lekenik, Brežane Lekeničke, Poljana Lekenička	TS Vukojevac : 1-6 TS Peščenica . 1-4 TS Brežani1 Severje TS Brežani2 Jurjevac TS Gavrilović TS Modruše TS Lekenik 1-6 TS Lekenička Poljana

Planirani stupanj pokrivenosti potreba i prostorne razvijenosti elektroenergetske mreže s ciljem uključivanja u šire sustave:

U gradnji su ili temeljeni na mjerodavnoj usvojenoj dokumentaciji sljedeći zahvati :

- sanacija i obnova, modernizacija i rekonstrukcija postojećih 10 kV trafostanica i priključnih dalekovoda 20 kV napon na distributivnom području "Elektre" Sisak;
- 10 kV dalekovod iz TS 110/20/110 KV Glina prespojiti će se na 20kV dalekovod
- dio 10 kV dalekovoda iz TS 35/20/10 Sisak 1 koji napaja trafostanice od naselja Žažina do Starog Farkašića i Cerja Letovanskog će se u Žažini prespojiti na novi 20 kV koji je izgrađen 1997.g. do naselja Ogulinec, a taj dalekovod sada iza naselja Dužica privremeno koristi DP Elektra Zagreb. Navedeno spajanje je planirano izvesti obnovom demontiranog dalekovoda

koji prolazi naseljem Žažina i spaja se na trafostanicu Žažina-Ciglana, te bi tim zahvatom za cjelokupno područje bio izveden prelazak na 20kV napon čime bi se postignula kvalitetnija i pouzdanija opskrba električnom energijom, naročito nakon dovršetka izgradnje TS 110/20/10 kV SISCIA, koja bi bila i početna točka napajanja opisanog dalekovoda.

- Nakon izgradnje TS 110/20/10 kV Siscia ona će preuzeti napajanje nekih trafostanica koje se sad napajaju iz Velike Gorice
- U naselju Stari Brod planirana je izgradnja TS 10(20)/0,4 kV Stari Brod 3, priključenog srednjenaponskog voda i niskonaponske mreže, tako da bi naselje Stari Brod u skoroj budućnosti imalo punu kvaliteu napajanja električnom energijom i znatno veće mogućnosti priključenja novih potrošača.
- U planu je izgradnja autoceste Zagreb- Sisak, pa je stoga planirana izgradnja kableske trafostanice u čvorištu Lekenik sa priključnim srednjenaponskim kabelima čija bi trasa pratila trasu autoceste.
- U naselju Peščenica planirana je nova TS (k.č.558/2 k.o. Peščenica)
- U naselju Brežane lekeničke planirano je 6 novih TS
- U naselju Lekenik planirana je nova TS (k.č.318/1;318/2;318/3 k.o. Lekenik)
- niskonaponske mreže koje su izgrađene A1Če vodičima na krovnim stalcima i drvenim stupovima, biti će postepeno rekonstruirane–zamijenjene s novim mrežama sa samonosivim kablskim snopovima na betonskim stupovima.

Izgradnja svih navedenih građevina provodit će se sukladno potrebama, kako povećanja pouzdanosti napajanja konzuma, tako i potrebama porasta opterećenja i potrošnje električne energije.

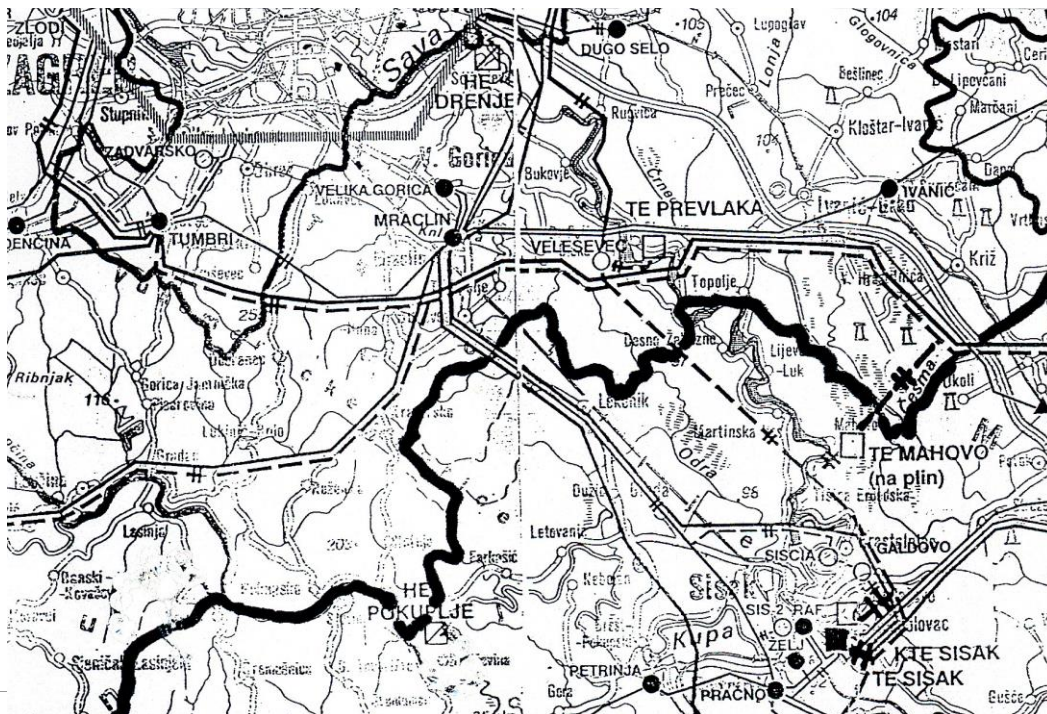
U razvojnim planovima distribucijske djelatnosti naponska razina od 35 kV nije više prihvatljivo rješenje, te se napušta i uvodi tehno - ekonomski učinkovitiji sustav s neposrednom transformacijom 110/20 kV. Stoga bi krajnja izvedba distribucijskih pojmih točaka trebala biti transformacijom 110/20 kV, u smislu koje su započele prve izgradnje postrojenja još u prijeratnom razdoblju. Pri tome bi se što više koristile trase i lokacije postojećih elektroenergetskih građevina.

Lokacije novih elektroenergetskih građevina i pripadajuće trase 110 kV vodova određene su prema dosada izrađenim planovima razvoja u HEP Direkcija za distribuciju - DP "Elektra" Sisak.

Dugoročni razvojni planovi elektroenergetskog sustava:

Strategijom I Programom prostornog uređenja Hrvatske te sagledivim planovima razvoja I izgradnje HEP-a za srednjeročno razdoblje do 2015.g. predviđene su slijedeće elektroenergetske građevine za potrebe proizvodnje i prijenosa električne energije:

HE Pokuplje – nizvodno od Brkiševine(16 MW) sa priključnim DV 110 kV

Planirana elektroenergetska postrojenja 400 – 200 – 110 kv do 2010.god. na području Sisačko – moslavačke županije (Prema podacima HEP d.d. – Sektor za razvoj, Zagreb, 2000. godine)

Mogućnosti korištenja obnovljivih izvora energije ⁴⁹

Energetske transformacije i proizvodnja korisnih oblika energije na bazi konvencionalnih tehnologija nužno su vezane na manje ili veće negativne utjecaje na okoliš i ekosustav. Radi smanjenja ovih utjecaja potrebno je razmatrati mogućnost korištenja obnovljivih izvora energije na području Općine Lekenik.

Mogućnosti korištenja energije sunca :

Gospodarski potencijal za iskorištenje energije sunca u Općini Lekenik odnosi se isključivo na niskotemperaturno korištenje sunčeve energije za pripremu tople vode u domeni kućanstava, usluga i poljoprivrede.

Mogućnosti korištenja biomase :

Na području Općine Lekenik koisti se ogrjevno drvo za opću potrošnju u kućanstvima. U budućnosti s porastom poljoprivredne proizvodnje, može se očekivati značajnije korištenje biomase u proizvodnji energije za osobne potrebe poljoprivrednika.

Mogućnosti korištenja vjetra :

Mogućnost korištenja snage vjetra kao energenta za područje Općine Lekenikr kao ni Sisačko-moslavačke županije nije istražena, no budući da se radi o prostoru u kojem je samo 13,6 % vremena mirno tj. bez vjetra, postoji vjerojatnost korištenja vjetra na malim gospodarstvima odnosno domaćinstvima.

3.5.3. VODNOGOSPODARSKI SUSTAV

Vodoopskrba ⁵⁰

Postojeće stanje vodoopskrbljenosti:

Općina Lekenik nalazi se u vodoopskrbnom sustavu «Sisak-Petrinja», u ogranku « Sisački vodovod» u okviru kojega se nalaze Grad Sisak i općine Lekenik, Martinska Ves te sjeverni

⁴⁹ *Korišteni podaci iz studije "Energetski razvitak Sisačko - moslavačke županije", knjiga I. - Energetska bilanca i predviđanje energetskih potreba do 2025. godine (izrađivač: institut Hrvoje Požar, Zagreb, srpanj 1999.)*

⁵⁰ *Izvodi iz elaborata : Konceptijsko rješenje prioriternih faza razvitka vodoopskrbe na području Sisačko - moslavačke županije, Hidroprojekt - ING, Zagreb, lipanj 1998. godine*

dijelovi Općine Sunja. Unutar toga vodoopskrbnog sustava područje Općine Lekenik je najlošije opremljeno vodoopskrbnom infrastrukturom.

U Općini Lekenik problem pitke vode je prepreka za buduću revitalizaciju i daljnji razvitak općine. Koriste se većinom individualni izvori, plitkim kopanim zdencima čiju je kvalitetu nemoguće sustavno kontrolirati. Proritet izgradnje vodovoda osim ostalih parametara bazira se na očuvanju zdravlja stanovnika koji koriste vodu neadekvatne kakvoće.

Potrošači i potreba vode

Specifična potrošnja vode ovisi o nizu čimbenika počev od klimatskih uvjeta, životnog standarda, tradicije vodoopskrbe, cijene vode itd. a koji se razlikuju po pojedinim naseljima, ovisno od njihove strukture. U specifičnu potrošnju mogu se uključiti i gubici vode iz vodoopskrbnih mreža i vodovodnih sustava u širem smislu. Primjenjene su vodoopskrbne norme i prateći koeficijenti za određivanje vršnih dnevnih i satnih potrošnji kako slijedi:

Naselja do 500 stanovnika $q = 150 \text{ l/st/24}^{\text{h}}$
 $k_{\text{max.dan}} = 1,5$
 $k_{\text{max.sat}} = 3,0$

Naselja od 500 do 1000 stanovnika $q = 180 \text{ l/st/24}^{\text{h}}$

gdje je:

q = vodoopskrbna norma

$k_{\text{max.dan}}$ = koeficijent vršne dnevne neravnomjernosti potrošnje

$k_{\text{max.sat}}$ = koeficijent vršne satne neravnomjernosti potrošnje

Tablica - Ukupne potrebe vode pučanstva i industrije
 po vodoopskrbnim zonama na području Sisačko - moslavačke županije (procjena "A")

Vodoopskrbna zona	Grad / Općina	Potreba vode (l / s / 24 h)			
		1991. god.	do 2001. god.	do 2011. god.	do 2021. god.
Sisak- Petrinja	Lekenik	6,33	10,56	16,73	19,24

Izložene vodoopskrbne norme pored potrošnje stanovništva uzimaju u obzir i sve ostale potrebe, od komunalnih preko male privrede i obrta, školstva, zdravstva, trgovina, poljoprivrede i slično. Iz navedenih normi izuzeti su samo veći potrošači pitke vode, a kod kojih neki u postojećim sustavima koriste vodu iz vlastitih izvorišta, te su njihove potrebe posebno dodane u proračunu ukupnih potreba vode na području Općine Lekenik.

Koncept razvoja vodoopskrbe:

Vodoopskrbni sustav «Sisak–Petrinja» može se u odnosu na korištena izvorišta, prvenstveno «Novo Selište» i njemu prateće objekte (uređaj za kondicioniranje i vodospremnik «Sv. Trojstvo») podijeliti na «Sisački Vodovod» i na «Vodovod Petrinja». Temeljem toga načinjene su predvidive koncepcije razvitka svakog sustava posebice.

Za «Sisački vodovod» provedena je detaljna hidraulička raščlamba koja se ogleda u širenju postojećeg sustava u tri osnovna pravca: sjever, jugoistok i zapad.

Pravac zapad - položajem trase od Novog Selišta odnosno od vodospremničkog prostora na Svetom Trojstvu, s prelaskom rijeke Kupe i produženjem do naselja Žažine, i dalje preko naselja Dužice, Lekenik, Peščenica do Ogulinca.

Uvidom u rješenja vodoopskrbe susjednih županija može se postaviti da se veze mogu ostvariti na nekoliko lokaliteta i to :

- veza sa vodoopskrbnim sustavom Velike Gorice na pravcu Donji Vukojevac -Ogulinac (osiguravanje sigurnosne veze)

Izgrađen je magistralni cjevovod od Ogulica do Lekenika koji je tek prva etapa snabdjevanja vodom. Cjevovodi su položeni uz glavnu prometnicu Zagreb – Sisak.

Faze opskrbe vodom općine Lekenik:

1.faza. - provesti magistralni cjevovod kroz naselja : Petrovec, Žažinu, Dužicu te se spojiti sa već položenim cjevovodom u Lekeniku.

2.faza – provesti cjevovod od naselja Žažine do Letovanića, Vrha Letovaničkog, Starog Broda i Starog Farkašića.

Provesti cjevovod od naselja Peščenice do Brežana Lekeničkih i Cerja Letovaničkog.

Provesti cjevovod od naselja Donji Vukojevac do Gornjeg Vukojevca.

Provesti cjevovod od magistralnog cjevovoda do naselja Poljana Lekenička.

3. faza – provesti cjevovod od naselja Starog Farkašića do Pokupskog Vratečkog, Šišinca, Brkiševine i Palanjka Pokupskog.

Na području Općine Lekenik nalazi se i potencijalno **izvorište «Peščenica»** procijenjenog kapaciteta 400 l/s(1993. g.vršeno istraživanje na temelju izvedena dva probno-eksploatacijska zdenca i provedeno probno crpljenje), no kakvoća vode zbog prekomjernog sadržaja željeza i mangana, ne zadovoljava uvjete već je potrebno primijeniti kondicioniranje. Stvarne eksploatacijske zalihe podzemnih voda na istraživanoj lokaciji nije moguće procijeniti na temelju dosadašnjih istraživanja, stoga je potrebno nastaviti na vodoistražnim radovima u cilju odabira najpovoljnije lokacije potencijalnog izvorišta.

Vodoistražni radovi koji se vrše za vodocrpilište «Peščenicu» provode se na širem području u Sisačko-moslavačkoj i Zagrebačkoj županiji. Na kartografskom prikazu br.3. UVJETI KORIŠTENJA I ZAŠTITE PROSTORA prikazana je granična crta vodoistražnog područja. Sanitarne zone zaštite potencijalnog vodocrpilišta još uvijek nije moguće proglasiti, ali se u svhu zaštite nalaže obaveza za sve planirane zahvate u prostoru na kojem se vrše vodoistražni radovi, a za koje je propisana izrada Studije utjecaja na okoliš (naročito za potencijalne lokacije eksploatacijskih polja), da zatraže stručno mišljenje od »Hrvatskih Voda« kako bi se razmotrili podaci o napredovanju vodoistražnih radova i rezultatima istraživanja, koja će bitno utjecati na sve novoplanirane zahvate u prostoru.

Odvodnja

Postojeće stanje ⁵¹

U prostoru Županije često je prisutna problematika odvodnje jer se ne rješava usporedo s izgradnjom i vodoopskrbom što dovodi do loših sanitarnih uvjeta življenja, te zagađivanja i ugrožavanja životnog okoliša. Izgradnja kanalizacijskog sustava s uređajima za pročišćavanje nije ekonomska kategorija i neposredna korist očituje se u nemjerljivim učincima jer je rješenje odvodnje otpadnih voda pojedinih naselja preduvjet zdravog življenja i urbanog razvoja.

⁵¹ Prema elaboratu : "Izvješće o stanju okoliša Sisačko-moslavačke županije", izrađivač: APO - Agencija za posebni otpad, Zagreb, listopad 1998.

Općina Lekenik nema izgrađenu kanalizaciju, a otpadne vode se odvođe u sabirne ili septičke jame ili se izravno upuštaju u teren. Tehnička dokumentacija za odvodnju i pročišćavanje otpadnih voda nije izrađena.

Potrebno je napraviti studijsku dokumentaciju za potrebe razvoja i opremanja pojedinih naselja (urbanizacija, proizvodni sadržaji) gdje može biti predviđena izvedba manjih podsistema odvodnje otpadnih voda koji moraju obavezno uključivati sustav za pročišćavanje otpadnih voda. Industrijski pogoni obvezni su za svoje otpadne vode izgraditi vlastite sustave i uređaje ili ih putem predtretmana dovesti u stanje mogućeg prihvata na sustav javne odvodnje. Prikupljanje komunalnog mulja (nastalog kao ostatak nakon primarnog pročišćavanja voda) potrebno je organizirati radi njegove obrade i dorade na jednom mjestu, lokacija kojeg će biti naknadno određena.

Potrebno je razmotriti mogućnosti i način priključenja pročišćene vode i ispusta u vodotok Kupe.

Potrebno je izraditi Studiju i projekt odvodnje.

Postojeći kanali koji služe za odvodnju oborinskih voda zastarjeli su, ne održavani i začepljeni te nemaju svoju pravu funkciju.

Energetsko korištenje voda

Hidroelektrana Pokuplje (nizvodno od Brkiševine) na rijeci Kupu jedna je od deset hidroelektrana koje su projektom "Kompleksno uređenje sliva rijeke Kupe" planirane na cijelom toku rijeke Kupe, a predviđena je i planovima razvoja Hrvatske elektroprivrede.

Predviđena je riječna pokretna brana visine 15 metara, a zapremine akumulacijskog jezera koje se stvara unutar obostranih vodoprivrednih nasipa iznosi 79.000.000 m³. Izgradnja nasipa predviđena je i na pritokama Kupe Golinji, Glini i Utinji. Na temelju mogućeg protoka predviđena je ukupna instalirana snaga HE Pokuplje od cca 16 MW.

Zbog mogućih utjecaja na zaštićeni krajolik rijeke Kupe, te vodozahvat kojim se pitkom vodom opskrbljuje velik dio stanovnika Županije, biti će potrebno detaljno preispitati opravdanost lokacije HE Pokuplje.

Opskrba vodom ribnjaka

Šaranski (toplovodni) ribnjaci su osnova slatkovodnog ribarstva u Hrvatskoj, no značajni su korisnici vode (potrošnja vode iznosi u prosjeku 24.000 m³ po hektaru ribnjaka). U sklopu plana dogradnje postojećih i izgradnje novih ribnjaka potrebno je stoga imati u vidu program cjelovitog uređenja vodnog sustava na pojedinom slivnom području.

Tablica - Osnovni parametri ribnjaka na području Općine Lekenik

Naziv ribnjaka	Postojeće stanje		Planirano povećanje do 2021.		Ukupno	
	Površina ribnjaka (ha)	Potrebe ribnjaka za vodom (10 ⁶ m ³ /god)	Površina ribnjaka (ha)	Potrebe ribnjaka za vodom (10 ⁶ m ³ /god)	Površina ribnjaka (ha)	Potrebe ribnjaka za vodom (10 ⁶ m ³ /god)
Letovanić	65	2,36	-	-	65	2,10
Peščenica – Lekenik novoplanirani	-	-	100	5,10	100	5,10

Ribnjak Letovanić smješten je uz Kupu između sela Žažina i Letovanić, cca 40 km uzvodno od ušća Kupe u Savu. Ovaj ribnjak ubraja se u male šaranske ribnjake, s uzgojem za potrebe poribljavanja na području zajednice sportskih i ribolovnih društava Sisak. Visoke vode rijeke Kupe izlijevaju se napodručje ribnjaka

Planirani je i novi ribnjak čija lokacija je predviđena između Peščenice i Lekenika, s opskrbom vode iz akumulacije Burdelj.

Uređenje režima voda - zaštita od poplava ⁵²

Uređenje vodotoka i voda

Osnovna je svrha zaštitnih mjera da na poplavama ugroženom području osiguraju ljudske živote i materijalna dobra. Postoji niz mjera, aktivnih i pasivnih, kojima se može postići zaštita od poplava. Najučestalije (pasivne) mjere su: nasipi ili zidovi, oteretni kanali, uređenje vodotoka, prilagođavanje izgradnje poplavama itd. Međutim, najveći učinci postižu se u zadržavanju što većih količina padavina u slivu, dakle akumulacijama i retencijama.

Obrana od poplave savskih voda

Obrana od poplava savskih voda na području Sisačko - moslavačke županije uklopljena je u sustav obrane od poplave Srednjeg Posavlja. Ovo je rješenje veoma složeno jer se, osim zaštite zaobalja, morao osigurati i nepromijenjen režim velikih voda na nizvodnom toku. Način obrane od poplave Srednjeg Posavlja osniva se na učinku smanjenja vršnog protoka vodnog vala pri izljevanju velikih voda u retencijske prostore (Črnec polje, Lonjsko polje, **Odransko polje** i Ribarsko polje), pri čemu je nenadzirano izljevanje u prirodnom stanju zamijenjeno nadziranom propuštanjem vodnih masa. Elaboratom "Analiza režima velikih voda Save" iz 1975. godine utvrđene su osnovne veličine zaštitnih građevina i etape izvođenja. Realizacija sustava Srednjeg Posavlja opsežan je i dugotrajan zadatak. Dosada izvedenim radovima (cca 40% ukupne investicije) omogućena je kontrola velikih voda Save i pritoka i sigurno korištenje poljoprivrednih površina jer je prioritet dan građevinama čijom se izgradnjom postigao visok stupanj nadzora velikih voda, prilagodljivost sustava i gospodarski opravdana ulaganja.

Obrana od poplave kupskih voda

Koncept razvoja:

Vodotok rijeke Kupe je granični glavni vodotok Općine Lekenik u koju se ulijevaju potoci: Burdelj, Koravec i Lekenički potok. Donji dio Kupske doline jače je naseljen i tu je više poljoprivrednih površina. Prirodne karakteristike Kupe i njen geografski položaj čine ju zanimljivom za sve vidove korištenja (vodoopskrba, energetika, poljoprivreda, industrija, turizam, ribarstvo).

Projektom "Kompleksno uređenja rijeke Kupe" dano je rješenje trase popratnih nasipa koji brane naselja i poljoprivredne površine od velikih voda (razdioba po fazama gradnje). Mjerodavni nivoi za projektiranje nasipa bili su oni koji se formiraju kod pojave 100 godišnje velike vode.

Kao glavni uzročnik poplava u najnižvodnijem dijelu je rijeka Kupa sa neuređenim vodnim režimom.

Iz hidrološke obrade Kupe za v.p.Šišinec proizlazi da vodostaji izvan korita traju prosječno godišnje ukupno oko 10 dana dok u ekstezivno vlažnim godinama poplava može trajati godišnje ukupno I do 25 dana .

⁵² Prema elaboratu : "Vodno gospodarstvo - podloge za Prostorni plan Sisačko-moslavačke županije", izrađivač: HRVATSKE VODE, Vodnogospodarski odjel za vodno područje sliva Save, Zagreb, ožujak 2000. godine

Poplavno područje nalazi se na području naselja koja se nalaze uz rijeku Kupu (naročito Letovanić), uz Letovanički ribnjak, te u istočnom dijelu općine koje se nalazi u Odranskom polju.

Postoji problem razlijevanja i poplavljanja potoka: Burdelja I Koravca, te razlijevanje vode zbog neodržavanja odvodnih rasteretnih poljskih kanala. Kanale je potrebno redovito čistiti i regulirati potoke Koravec i Burdelj.

Na području Općine Lekenik za sada postoje samo izgrađeni nasipi kao mjera obrane od poplava, a predviđaju se izgraditi novi nasipi, akumulacije i retencije.

Postojeći nasipi: nasip Letovanić, nasip Žažina-Petrovac, nasip oko Letovaničkog ribnjaka, Lekenički nasip koji se širi u Odransko polje.

Planirani nasipi: kontinuirani nasip uz rijeku Kupu Šišinec-Žažina

Analizom prostorno planske dokumentacije za područje Odranskog polja na potezu od vodotoka Bune do rijeke Kupe, odustaje se od lateralnog kanala Buna-Kupa, a zaštita od brdskih voda izvoditi će se uređenjem postojećih vodotoka: Bune, Lekeničkog potoka i Dubena.

Tablica - Pregled planiranih vodnogospodarskih objekata akumulacija i retencija

Vrsta i naziv objekta	Osnovna obilježja				Visina kote			
	Vodotok	Recipijent	Namjena	Površina sliva (km ²)	Min.kota terena m.n.v.	Kota brane m.n.v.	Visina brane (m)	
Sliv Kupe (dio) :								
Koravec	R	Koravec	Buna	OP	13,88	118,0	123,0	5,0
Burdelj	A	Burdeljski potok	Lekenički pot.	OP	13,63	120,0	124,4	4,4

Melioracijska odvodnja

Melioracijski sustav u pravilu je dio ili podsustav većih vodnogospodarskih sustava. Stoga je pri rješavanju melioracijske problematike potrebno sagledati sve utjecaje koji su u svom djelovanju ovisni jedan o drugome, a krajnji im je cilj povećanje ili smanjenje produktivnosti tla. Treba težiti sveobuhvatnom rješavanju pri čemu je osnovno uređenje glavnih recipijenata i obrana od poplavnih voda.

Zahvate u vodotocima, pogotovo odvodnju i navodnjavanje, treba izvoditi uz usuglašavanje sa ekološkom i šumarskom strukom, jer svako zadiranje u prirodni sustav unosi promjene u sklad ekosistema. To se posredno odražava na okolnu floru i faunu, naročito autohtonu.

Na području Općine Lekenik izvedena je hidromelioracija u dijelu Odranskog polja. Potencijalne površine za melioriranje se nalaze uz rijeku Kupu na području naselja Stari Farkašić, Stari Brod, Letovanić, Žažina, te na području naselja koja se nalaze uz Odransko polje: Dužica, Lekenička Poljana, Lekenik i Peščenica.

Navodnjavanje zemljišta

Navodnjavanje se upotrebljava za određene kulture na površinama koje su zaštićene od vanjskih voda i ako je izrađen pouzdan sustav odvodnje suvišnih vlastitih voda. Pored toga poseban je problem osigurati dovoljne količine vode odgovarajuće kvalitete. Najveće potrebe za navodnjavanjem su u srpnju, kolovozu i rujnu, a prosječno iznose 2 000 m³/ha godišnje.

3.6. POSTUPANJE S OTPADOM

Postupanje s otpadom je propisano Zakonom o otpadu ("Narodne novine" br. 178/04).

Otpad je prema Zakonu o otpadu (NN 178/04) svaka tvar ili predmet određen kategorijama otpada propisanim provedbenim propisima ovog Zakona, koji posjednik odbacuje, namjerava ili mora odbaciti.

Kategorije otpada su utvrđene katalogom otpada, u kojem se vrste otpada svrstavaju u grupe prema svojstvima i mjestu nastanka.

Otpad se dijeli na:

- a) **inertni otpad** (otpad koji ne podliježe značajnim fizikalno kemijskim i/ili biološkim promjenama, ...)
- b) **komunalni otpad** (otpad iz kućanstva, te otpad iz proizvodne ili uslužne djelatnosti ako je po svojstvima i sastavu sličan otpadu iz kućanstva)
- c) **neopasni otpad**
- d) **opasni otpad.**

Planski dokumenti gospodarenja otpadom su:

- Strategija gospodarenja otpadom RH;
- Plan gospodarenja otpadom RH;
- Županijski plan gospodarenja otpadom, te
- Općinski plan gospodarenja otpadom.

Plan gospodarenja otpadom općine sadrži:

1. mjere odvojenog sakupljanja komunalnog otpada
2. mjere za upravljanje i nadzor odlagališta za komunalni otpad
3. popis otpadom onečišćenog okoliša i neuređenih odlagališta
4. redoslijed aktivnosti sanacije neuređenih odlagališta i otpadom onečišćenog okoliša
5. izvore i visinu potrebnih sredstava za provedbu sanacije.

Ovaj dokument mora biti usklađen s Planovima gospodarenja otpadom višeg reda (Plan gospodarenja otpadom RH i Plan gospodarenja otpadom županije).

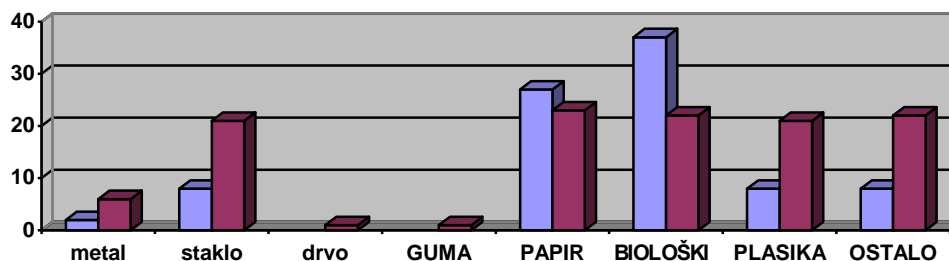
U općini Lekenik godišnje nastaje cca 1615,64 t komunalnog otpada godišnje (temeljem podataka iz Izvješća o stanju tla SMŽ- Županijski zavod za prostorno uređenje, Sisak, svibanj 2004. godina).

Općina Lekenik nema zasebno odlagalište niti komunalnu službu. Sakupljanjem, odvozom i odlaganjem otpada za općinu obavlja tvrtka Gospodarenje otpadom d.o.o. iz Siska. Odlaganje komunalnog otpada se vrši na odlagalište Goričica, smješteno cca 500 m od naselja Topolovac – Grad Sisak.

Sastav komunalnog otpada općine je slijedeći:

	Republika Hrvatska	Grad Sisak
sastav	%	%
papir i karton	27	23

biorazgradivi	37	22
plastika	8	21
metal	2	6
staklo	8	4
drvo	-	1
guma	-	1
ostalo	8	22

Po sastavu se otpad razlikuje od sličnog otpada u Republici Hrvatskoj, a razlika je najočitija u % biorazgradivog otpada, kojeg u RH ima 37 %, dok u sastavu otpada općine je isti zastupljen sa 22 %. Ova razlika je razumljiva, uzme li se u obzir činjenica, da je veći dio općine ruralan, te da stanovnici veći dio biološkog otpada (trava, ostaci hrane i sl.) koriste za ishranu stoke.

Općina Lekenik nema zasebno odlagalište, već za odlaganje komunalnog otpada koristi odlagalište Goričica, Grada Siska.

Općina, obzirom na mali broj stanovnika razmještenih u 18 naselja, nema interesa, a niti financijskih mogućnosti za gradnju zasebnog odlagališta, te i nadalje planira otpad rješavati na dosadašnji način ili eventualno odlaganje otpada na županijsko odlagalište, kako je to predviđeno Planom gospodarenja otpadom Sisačko-moslavačke županije

Temeljem podataka iz Katastra emisija u okoliš (KEO) za 2002. i 2003. godinu, u općini Lekenik samo je jedan proizvođač opasnog otpada i to:

INA – benzinska postaja, koja je tijekom 2002.godine proizvela 5 t opasnog otpada (i to zauljenog otpada i ulja iz odvajča ulje/voda), a tijekom 2003. godne 2,015 t (istog otpada).

U Katastar emisija u okoliš nije prijavljen niti jedan proizvođač neopasnog industrijskog otpada (tijekom 2003-2004. godine).

Divlja odlagališta otpada u općini Lekenik predstavljaju veliki problem.

Početkom 2005. godine, zabilježeno je ____ divljih odlagališta

Fond za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost je 2005. godine Općini Lekenik odobrio sredstava za sanaciju divljih odlagališta.

- Kako bi se spriječio nepovoljni utjecaj na okoliš u ovom se planu kroz provedbene odredbe planira izrada Studija utjecaja na okoliš i za one zahvate koji nisu predviđeni Pravilikom o procjeni utjecaja na okoliš (nn 59/00 i 136/04) i Županijskim prostornim planom.
- Tako je predviđena obveza izrade studije utjecaja na okoliš za sve zahvate koji mogu imati štetni utjecaj na okoliš, a to su betonare-bez obzira na kapacitet, benzinske postaje, te pozajmišđa zemlje i iskopi mineralnih sirovina.
- Predviđena je izrada studije utjecaja na okoliša i za farme (za više od 100 uvjetinih grla)

3.7. SPRIJEČAVANJE NEPOVOLJNOG UTJECAJA NA OKOLIŠ

Zakonom o zaštiti okoliša ("Narodnenovine" br. 82/94; 128/99), člankom 33 propisuju se obveze donošenja mjera zaštite okoliša u prostornim planovima.

Uzimajući u obzir osjetljivost okoliša na određenom prostoru, međudjelovanje postojećih i planiranih zahvata, kako na prirodne tako i kulturne i ostale posebnosti prostora, kroz prostorne planove se propisuju mjere za sprječavanje nepovoljnih utjecaja na vodu, zrak, šume, klimu, zdravlje ljudi, biljni i životinjski svijet, krajolik, tlo..., koje nisu sadržane u pojedinim zakonskim i podzakonskim aktima. (Zakonu o vodama, Zakonu o zaštiti zraka, Zakonu o poljoprivrednom zemljištu, Zakonu o šumama, Zakonu o zaštiti prirode, Zakonu o zaštiti kulturnih dobara, Zakonu o otpadu,....)

Prateći stanje okoliša (njegovu kakvoću), izraženo kroz fizikalne, kemijske, estetske i druge pokazatelje, te predviđajući moguće nesuglasje pojedinih zahvata u prostoru i okoliša, kroz prostorni plan se određuje način postupanja (građenja, industrijski razvoj i sl.), daju se smjernice za smanjenje i sprječavanje negativnih utjecaja na okoliš, a ujedno se na temelju postojećih pokazatelja (geoloških, pedoloških, hidroloških, hidrogeoloških, prirodnih...) određuju prostori koji su primjereniji gradnji, planiranju industrijskih pogona, planiranju određenog gospodarskog razvitka ...

Mjerama zaštite i smjericama kroz prostorni plan se nastoji sačuvati u što većoj mjeri prirodnost i očuvanost okoliša pojedinog prostora i postići održivi razvitak uz očuvanje nacionalne baštine, biloške raznolikosti, kakvoće žive i nežive prirode...

- Kako bi se spriječio nepovoljni utjecaj na okoliš u ovom se planu kroz provedbene odredbe planira izrada Studija utjecaja na okoliš i za one zahvate koji nisu predviđeni Pravnikom o procjeni utjecaja na okoliš ("NN" 59/00 i 136/04) i Županijskim prostornim planom.
- Predviđena je obveza izrade Studije utjecaja na okoliš za sve zahvate koji mogu imati štetni utjecaj na okoliš, a to su betonare-bez obzira na kapacitet, asfaltne baze-bez obzira na kapacitet, benzinske postaje, te pozajmišta zemlje i iskopi mineralnih sirovina.
- Predviđena je izrada studije utjecaja na okoliša i za farme (za više od 100 uvjetnih grla)

Mjere zaštite vode, tla, zraka i šuma u prostornim planovima samo su temelji za daljnji razvoj i zaštitu prostora i okoliša, koji se propisuju Programom zaštite okoliša općine.

3.7.1. ZRAK

Temeljni propis za provedbu zaštite i poboljšanja kakvoće zraka je "Zakon o zaštiti zraka" ("Narodne novine" br. 178/04), koji utvrđuje mjere, način organiziranja i provođenja zaštite, te poboljšanja kakvoće zraka.

Temeljem Zakona doneseni su:

- Uredba o preporučenim i graničnim vrijednostima kakvoće zraka ("Narodne novine" br. 101/96)
- Uredba o graničnim vrijednostima emisije onečišćujućih tvari u zrak iz stacionarnih izvora ("Narodne novine" br. 140/97), te se uspostavlja Katastar emisija u okoliš, kojim se prate korisnici i vlasnici izvora onečišćenja zraka.

Na području Općine Lekenik nisu rađena ispitivanja kakvoće zraka, te se ona samo može procijeniti, odnosno pretpostaviti.

Budući se naselje Lekenik nalazi uz državnu prometnicu Sisak - Zagreb, te je promet na ovoj prometnici dosta intenzivan, predlaže se da se izvrše ispitivanja kakvoće zraka, kako bi se utvrdio stvarni učinak prometa na zrak.

Ostali dio Općine, kao i naselje Lekenik nemaju zagađivača zraka u smislu industrijskih pogona, većih privrednih subjekata i sl.

Zagađivač zraka, uz promet su i mala ložišta (kućanstava), gdje se kao gorivo uglavnom koristi drvo, a u KEO (katastar emisija u okoliš za 2002 godinu) emisije u zrak je prijavila samo osnovna škola. Škola je vrlo mali zagađivač zraka, koji godišnje u zrak ispušta cca 0,26 t različitih tvari, odnosno: 0,178 t/god sumpornih oksida 0,063 t/godišnje dušikovih oksida te 0,019 t/godišnej organiskih plinova i para.

Iz svega navedenog se može zaključiti da je zrak u Općini Lekenik I kategorije.

No ovu pretpostavku može se potvrditi tek nakon provedbe analize zraka, posebno uz glavnu prometnicu Sisak-Zagreb.

3.7.2. VODA

Prema Zakonu o vodama ("Narodne novine" br. 107/95) sve površinske vode ovog područja pripadaju slivu Save. Sliv Save obuhvaća rijeku Savu i sve njene pritoke.

Područjem općine Lekenik protječu dvije rijeke - Kupa (čineći prirodnu granicu Općine Lekenik i Grada Petrinje) i Odra (čineći prirodnu granicu s Općinom Martinska Ves) i obje su pritoke Save (Kupa je desna pritoka Save, a Odra se ulijeva u Kupu).

Kakvoća površinskih voda se prati na određenom broju mjesta na svakom vodotoku, a praćenja kakvoće voda obavljaju Hrvatske vode.

Kakvoća voda rijeka Kupe (na mjernim mjestima Sisak, Šišinec) i Odre (mjerno mjesto Sisak) prikazane su u tablici:

Mjerno mjesto	KUPA-ŠIŠINEC				KUPA-SISAK				ODRA-SISAK			
	n	max	min	sr.vr.	n	max	min	sr.vr.	n	max	min	sr.vr.
pH	12	7.91	7.01	7.43	12	7.80	7.12	7.45	12	8.01	7.11	7.37
otopljeni kisik(mg O ₂ /l)	12	12.9	8.3	10.2	12	12.6	7.0	9.7	12	11.9	7.2	8.9
zasićenje kisikom(%)	12	104.6	85.3	96.2	12	100.4	80.8	90.6	12	100.1	66.9	83.6
KPK-Mn (mgO ₂ /l)	12	2.9	1.1	1.9	12	5.4	1.2	2.7	12	10.8	1.9	5.5
BPK5(mgO ₂ /l)	12	2.0	0.9	1.4	12	2.0	0.7	1.3	12	2.9	0.7	1.7
amonij(mgN/l)	12	0.14	0.02	0.07	11	0.25	0.04	0.12	12	1.03	0.07	0.39
nitriti(mgN/l)	12	0.100	0.003	0.015	12	0.015	0.005	0.009	12	0.057	0.008	0.023
nitriti(mgN/l)	12	1.05	0.05	0.65	12	1.15	0.11	0.62	12	2.60	0.42	1.04
Ukupni dušik	12	1.46	0.63	1.16	12	2.05	0.08	1.17	12	4.18	1.06	2.05
Ukupni fosfor	12	0.16	0.03	0.08	12	0.17	0.04	0.09	12	0.33	0.03	0.14
Broj koliformnih bakt. (NBK/100ml)	12	24000	150	6859	11	24000	880	10033	12	27000	500	11 583
Broj fekalnih koliforma (NBFK/100ml)	12	3800	20	854	11	3800	120	1358	11	2700	88	616
Broj aerobnih	12	4 750	300	1817	12	80000	500	16217	12	17000	100	5313

bakt. (BK/ml)												
---------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Fekalno onečišćenje vodotoka u općini pokazuje opći trend stanja voda u Hrvatskoj. Nepostojanje kanalizacije i uređaja za obradu otpadnih voda, te ispuštanje otpadnih voda domaćinstava bez prethodne obrade uzrokovali su kakvoću voda kakva je prikazana u tablici.

Ostalih većih zagađivača vodotoka na prostoru Općine Lekenik nema, no oba vodotoka eventualna zagađenja donese iz uzvodnog dijela.

Jedan od zagađivača ova dva vodotoka su i divlja odlagališta, koja često nastaju na obalama Odre i Kupe, a stvaraju ih sami žitelji.

Veliki dio Općine Lekenik nema vodovod, već se stanovništvo opskrbljuje vodom iz individualnih bunara. Oni su relativno plitki (5-10m), te se za većih oborina zamute i onečiste.

Godine 1993. i 1994. na predjelu Vukojevca Donjeg - Peščenice izvršeni su istražni radovi na planiranim crpilištima podzemnih bunara B-1 i B-2. Od daljnje eksploatacije vode iz ova dva bunara se odustalo, jer je prilikom ispitivanja pronađena vrlo visoka koncentracija željeza, mangana, amonijaka, te nešto arsena, a i ostali ispitivani parametri su iznad koncentracija propisanih za pitku vodu.

Podaci o ispitivanju kvalitete voda iz bunara B-1 i B-2 datiranju iz 1994. godine, dok novijih podataka nema:

Željezo (Fe) Izmjereno	Mangan (Mg) Izmjereno	Amonijak (kao N) Izmjereno
1,07 mg	0,19 mg	0,22 mg
3,6 x više od propisanog	3,8 x više od propisanog	2x više od propisanog, dozvoljeno je 0,1 mg

Iz ovoga se može zaključiti da kvaliteta podzemne vode nije na nivou pitke vode, te bi istu trebalo obrađivati da bi se zadovoljila kvaliteta pitke vode.

Tijekom 2004. godine Zavod za javno zdravstvo Sisačko-moslavačke županije je izvršio ispitivanje kakvoće voda školskih bunara, između ostalog i bunara u područnoj školi Letovanić; Stari Frakašić i OŠ Mladost u Lekeniku.

Analize vode (tablice-vidi prilog) pokazuju da voda u Letovaniću i Starom Farkašiću ne udovoljava odredbama Pravilika o zdravstvenoj ispravnosti vode za piće (NN 46/94) obzirom na previsok sadržaj amonijaka (Letovanić) i povišen sadržaj fosfata i željeza (Letovanić), te povišen sadržaj nitrata i povećan broj koliforma i aerobnih bakterija (Stari Farkašić).

3.7.3. TLO

Reljef općine Lekenik je ravničarsko-brdski. Tlo je građeno od sedimenata ilovače, šljunka, pijeska i gline. Tlo je velike propusnosti, pa je veliki dio terena (oko rijeke Odre- Odransko polje) jedan dio godine poplavljen, dok je visina podzemnih voda visoka, tj. podzemne vode nalazimo na dubini 5-10 m.

Iz tih razloga je za pretpostaviti da bi svako veće zagađenje tla u općini dospjelo u podzemne vode i na taj način ugrozilo ne samo tlo, već i vodu.

Većih zagađenja tla do sada u općini nije bilo, budući nema velikih industrijskih i gospodarskih subjekata koji bi eventualno mogli zagađiti tlo otpadom i otpadnim vodama.

Najveći zagađivač tla ovog prostora je kanalizacija, odnosno nedostatak iste.

Najveći broj domaćinstava ovog područja problem kanalizacije rješava septičkim jamama, koje su u najvećem broju slučajeva propusne ili imaju izvedene preljeve u tlo, odnosno u jarke i grabe.

Ovakva, fekalna zagađenja posebno su opasna za zdravlje ljudi ukoliko preko tla dospiju u bunare iz kojih se stanovništvo opskrbljuje pitkom vodom.

Stoga se u cilju zaštite tla, a posebno u cilju zaštite zdravlja ljudi, predlaže izgradnja kanalizacijske mreže i uređaja za obradu otpadnih voda, odnosno nepropusnih septičkih jama u koliko izgradnja kanalizacije za neko mjesto u općini nije predviđena u periodu od 5 godina.

Sva eventualna zagađenja tla u općini se mogu svrstati u nekoliko skupina:

- otpadne vode iz domaćinstava
- otpadne vode iz staja
- divlja odlagališta otpada
- zagađenja od upotrebe kemijskih sredstava u poljoprivredi
- zagađenja (uljne mrlje i eventualna akcidentna izljevanja) s prometnica.

Izgradnjom kanalizacijske mreže, kao i nepropusnih septičkih jama tzv. gnojština (za prihvata fecalija i otpadne vode iz staja), te saniranjem divljih odlagališta riješili bi se osnovni problemi zagađenja tla u općini.

Budući poljoprivreda, kao i na prostoru cijele Sisačko-moslavačke županije nije ekstenzivna, već je više tradicijska, za pretpostaviti je da zagađenja izazvana uporabom kemijskih sredstava neće biti, odnosno da ista neće ugroziti kvalitetu tla.

Zagađenja s prometnica vezana su na eventualne akcidentne situacije, odnosno na eventualna prevrtanja i izlijevanja iz vozila.

Ovakva zagađenja mogu dospjeti u tlo i podzemne vode, no izgradnjom kanalizacije i izvedbom nepropusnih kanala uz glavne prometnice, mogućnosti ovakvih zagađenja bi se gotovo potpuno izbrisala.

Pri zaštiti tla posebnu pažnju treba posvetiti zaštiti poljoprivrednog i šumskog zemljišta, u smislu neplanirane izgradnje i prenamjene istog u druge svrhe.

Sve veća izgradnja (posebno u dijelu Vukomeričkih gorica- vikend izgradnja) na poljoprivrednom zemljištu, rjeđe na šumskom, još je jedna od opasnosti ne samo za tlo, već i za krajobraz čitavog prostora.

Smanjenjem prenamjene zemljišta i kontrolom izgradnje van građevinskog područja, zaštititi će se ovaj prostor izuzetne krajobrazne ljepote.

3.7.4. BUKA I VIBRACIJE

Do sada na području općine Lekenik nije bilo sustavnog praćenja stanja u prostoru glede zaštite od buke kao jednog od elemenata zaštite okoliša, no budući nema većih privrednih (industrijskih) subjekata, te promet nije jak, uočeno je da nema prekoračenja normi o razini buke.

Iako današnja situacija u pogledu ugroženosti od prejakе buke nije uočljiva, potrebno je pratiti situaciju, i u koliko se ukaže potreba (razvoj industrije, prometne infrastrukture ili znatno povećanje prometa u naseljima) izraditi mjerenja razine buke.

Utjecaj buke na zdravlje i psihičko raspoloženje ljudi, te kao rezultat toga i kvalitetu življenja je velik, te se zbog toga intenzitet buke smatra jednim od najneugodnijih utjecaja na životnu okolinu.

Uz buku su često vezane i vibracije, koje imaju izričito negativan utjecaj na kvalitetu građevina.

Dva temeljna propisa određuju najviše dopuštene razine buke na vanjskim prostorima, a to su Zakon o zaštiti od buke ("Narodne novine" br. 17/90), te "Pravilnik o najvišim dopuštenim razinama buke u sredinama u kojoj rade i borave ljudi" ("Narodne novine" br. 37/90).

Najviše dopuštene razine buke su slijedeće:

zona	namjena prostora	najviše dopuštene razine vanjske buke u dBA	
		dan	noć
1.	bolničke zone, oporavilišta, zone odmora i rekreacije, kulturno-povijesni lokaliteti i veliki parkovi	50	40
2.	stambeno gradska područja, ostala naselja, turističke zone, kampovi i zone odgojno-obrazovnih institucija, znanstveno-istraživački instituti	55	45
3.	poslovno-stambena zona s objektima javne namjene izvan gradskog središta, dječja igrališta	60	50
4.	poslovno-stambena zona s objektima javne namjene unutar gradskog središta, zone duž autoputeva i glavnih gradskih prometnica	65	50

5.	industrijska, skladišna i servisna područja, te područja transportnih terminala, bez stanova	unutar ovih zona - u skladu s propisima o zaštiti na radu na granici ovih zona- buka ne smije prelaziti dopuštene razine u zoni s kojom graniči
----	--	--

U cilju zaštite od prekomjerne buke na području Općine Lekenik potrebno je:

- pratiti i indentificirati potencijalne izvore buke
- pratiti i mjeriti buku izazvanu prometom
- u koliko se ukaže potreba vršiti mjerenja buke na najugroženijim područjima.

3.7.5. ŠUME

Šume su, kako po svojoj znatnoj površini, tako i po svojim svojstvima, važan čimbenik u ukupnom i uravnoteženom ekološkom sustavu i to kroz:

- utjecaj na klimu i održavanje prirodnih procesa
- zaštitnu funkciju šuma.

Utjecaj na klimu i prirodne procese se očituje kroz pozitivne učinke šuma u ublažavanju klimatskih ekstrema (temperature, padalina, poplava, vjetrova) te kroz produkciju kisika, vezivanje ugljičnog dioksida, sposobnost fotosinteze i održavanja plodnosti tla. Svi ovi učinci nemaju alternativu u prirodi.

Šumski sustavi djeluju zaštitno u:

- pročišćavanju površinskih i podzemnih voda i sprječavanju brzog otjecanja voda (isušivanju tla)
- sprječavanju erozije tla
- zaštiti od udara vjetrova i buke
- ublažavanju efekata zagađenja zraka polutantima kao što su štetni plinovi i prašina...

Šume uz vodu i tlo su najefikasniji prirodni sustav za ublažavanje nepovoljnih utjecaja na okoliš i održavanje stabilnosti ekosustava.

Stoga šume treba štiti na način da se njima pravilno gospodari, uz uvjet održavanja biološke raznolikosti, sposobnosti obnavljanja vitalnosti i drvnog potencijala, kao i zaštite određenih vrijednih šuma.

3.7.6. BIOLOŠKA I KRAJOBRAZNA RAZNOLIKOST

U okviru suvremenih europskih nastojanja na zaštiti i unapređenju kvalitete životnog okružja, zaštita biološke i krajobrazne raznolikosti jedan je od osnovnih ciljeva.

Svako podeblje, svaki dio zemljine kugle ima svoje osobitosti, svoju biološku i krajobraznu posebnost, po kojoj se ističe između svih ostalih.

U području općine Lekenik, koja se može smatrati jednom od prirodno još uvijek dobro očuvanih, razlikuju se dva osnovna krajobraza:

- prostor Vukomeričkih godica, brdskog kraja, na kojem se ističu vizure vinograda, šuma, a utjecaj čovjeka je znatnije izražen
- prostor nizinskog krajobraza uz rijeke Kupu i Odru, gdje je (izuzmemo li građevinska područja naselja), očuvana vegetacija nizinskih šuma ispresjecanih poplavnim livadama i pašnjacima, te poljoprivrednim površinama.

Svaki od ova dva krajobraza je jedinstven i potrebno ga je očuvati u najvećoj mogućoj mjeri primjenom određenih smjernica, pa tako:

- zaštititi brdski prostor Vukomeričkih gorica, te prostor uz Odru i posebno uz Kupu od neplanske izgradnje

- zaštititi dijelove uz Kupu i Odru, kako bi se očuvala biološka i krajobrazna raznolikost (posebno Odranskog polja)
- zemljištem (poljoprivrednim i šumskih) gospodariti na održiv način
- infrastrukturne koridore planirati i graditi tako da u što manjoj mjeri oštećuju krajolik, a samim time i biološku i krajobraznu raznolikost prostora
- zaštititi ruderalna staništa (okućnice i prostore oko stambenih i gospodarskih zgrada u selima, gdje nalazimo floru ruderalnih staništa)
- spriječiti zahvate i djelatnosti koje bi za posljedicu imale degradaciju i smanjenje raznovrstnosti biljnog i životinjskog svijeta
- razvijati djelatnosti primjerene ovom kraju...

3.7.7. UGROŽENI I DEGRADIRANI PROSTORI

Glavno opterećenje na prostoru općine Lekenik nastaje u segmentima prometa, odvodnje, te stvaranju divljih odlagališta otpada (najčešće uz vodotoke).

Prostornim planom uređenja Općine Lekenik regulirane su slijedeće komponente zaštite prostora:

1. zaštita osobito vrijednih područja:

- priroda i segmenti prirode
- ambijentalne životne cjeline
- spomenici kulturne baštine
- poljoprivredno zemljište
- vode
- šumske površine.

2. sanacija ugroženih dijelova okoliša:

- sanacija tla ugroženog otpadom (sanacija "divljih deponija"), fekalijama (neizgrađena kanalizacijska mreža, nepostojanje septičkih jama i sl.)...
- šume (degradacija, obraslost vrstama koje nisu autohtone ili nisu primjerene prostoru i terenu na kojem ih nalazimo, nepravilno korištenje i neplanska sječa, nepošumljavanje i sl.);
- vode (ispuštanje otpadnih voda bez obrade) podzemne i površinske;
- sanacija divljih odlagališta
- nekontrolirana izgradnja van građevinskog područja;
- nedostatak osnovnih funkcija u seoskim naseljima;
- nerješena komunalna infrastruktura;

3. mjere zaštite prirode i okoliša:

- pravilno gospodarenje i korištenje potencijala prostora u skladu s uvjetima zaštite okoliša i prirode
- korištenje tla na bazi prirodnih svojstava, zaštita od zagađenja i svih oblika iscrpljivanja tla, zaštita kvalitetnog poljoprivrednog zemljišta ...
- pravilno korištenje i gospodarenje šumama uz uvjet zaštite posebno vrijednih dijelova šumskih zajednica, pošumljavanje i sl.

3.7.8. SMJERNICE ZA ZAŠTITU OKOLIŠA

- Izgradnja i opremanje deponije komunalnog otpada
- Sanacija i čišćenje divljih deponija na prostoru općine Lekenik.
- Izgradnja komunalne infrastrukture (posebno kanalizacijskog sustava)

- Izgradnja uređaja za obradu otpadnih voda naselja Lekenik (jednog centralnog ili više manjih)
- Razvoj gospodarstva koje koristi prirodne potencijalne općine (šume, čistog zraka, vode i sl)
- Razvoj poljoprivrednih djelatnosti, posebice uzgoja ekološki čistih proizvoda (eko-poljoprivreda)
- Svi gospodarski pogoni, veća poljoprivredna gospodarstva, farme isl. moraju imati izveden sustav odvodnje koji onemogućava prodiranje otpadnih voda u podzemlje te zagađenje tla i podzemne vode.
- Svi gospodarski subjekti moraju koristiti tehnologije koje spječavaju zagađenje tla, vode i zraka iznad zakonom dopuštenih granica.
- Sve gospodarske građevine moraju spriječiti (upotrebom i korištenjem tehnologija i sredstava) nedozvoljenu razinu buke i emisiju prašine iznad dozvoljenih količina i sastava.
- Svi radovi na površini zemljišta (iskopi, korištenje mineralnih sirovina, gradnja,...) trebaju se obavljati na način da se očuva, u što većoj mjeri prirodnost određenog prostora, uz uklapanje zahvata za vrijeme korištenja (u koliko je to moguće) i nakon sanacije u postojeći okoliš.
- Uz prometnice, naselja i vodotoke trebaju se formirati zone, odnosno površine zaštitnog zelenila.
- Sve vodotoke, vodne površine i vodne resurse može se koristiti samo u skladu s vodopravnom osnovom i Zakonom o vodama, a sve zahvate uz vodne površine, vodoopskrbu i odvodnju treba uskladiti sa zahtjevima JP Hrvatske vode.
- U zonama vodocrpilišta (postojećih i planiranih) moraju se provoditi sve mjere zaštite od zagađenja podzemnih voda, te vršiti daljnja istraživanja.
- Zaštićenim dijelovima prirode treba gospodariti temeljem mjera zaštite za iste.

3.7.9. MJERE ZAŠTITE OD POŽARA, ELEMENTARNIH NEPOGODA, RATNIH I DRUGIH OPASNOSTI

Na području Općine Lekenik ovim Prostornim planom uređenja u skladu sa podacima dobivenim od Policijske uprave Sisačko-moslavačke Odjela upravnih, inspekcijskih i poslova zaštite i spašavanja⁵³ predviđene su sljedeće mjere zaštite od požara i eksplozije:

- Prilikom svih intervencija u prostoru, te izrade dokumenata prostornog uređenja niže razine koje se izrađuju na temelju ovog Prostornog plana obavezno je koristiti odredbe Pravilnika o uvjetima za vatrogasne pristupe ("Narodne novine" broj 35/94; 55/94 i 142/03.), te Pravilnika o tehničkim normativima za hidrantsku mrežu za gašenje požara ("Službeni list" broj 30/91.), koji se primjenjuje temeljem članka 20. Zakona o tehničkim zahtjevima za proizvode i ocjeni sukladnosti ("Narodne novine" broj 158/03.)
- Tehničke uvjete i normative za siguran transport tekućih i plinovitih ugljikovodika magistralnim naftovodima i plinovodima za međunarodni transport, a i tehničke uvjete i normative za mjere zaštite ljudi i imovine i zaštite plinovoda te postrojenja i uređaja koji su njihovim sastavnim dijelom projektirati prema odredbama Pravilnika o tehničkim uvjetima i normativima za siguran transport tekućih i plinovitih ugljikovodika magistralnim naftovodima i plinovodima za međunarodni transport ("Službeni list" broj 26/85), koji se primjenjuje temeljem članka 4. stavka 2., članka 8. stavka 4. i članka 12. stavka 3. Zakona o osnovama sigurnosti transporta naftovodima i plinovodima ("Službeni list" broj 64/73), a sve temeljem članka 20. Zakona o tehničkim zahtjevima za proizvode i ocjeni sukladnosti,
- Prilikom određivanja mjesta gdje će se skladištiti zapaljive tekućine i/ili plinovi, odnosno mjesta gdje se namjerava obavljati prometovanje zapaljivim tekućinama i/ili plinovima, na odgovarajući način, glede sigurnosnih udaljenosti primijeniti odredbe Zakona o zapaljivim tekućinama i plinovima ("Narodne novine" broj 108/95), te Pravilnika o zapaljivim tekućinama («Narodne novine» br. 54/99), Pravilnika o izgradnji postrojenja za tekući naftni plin i o uskladištavanju i pretakanju ukapljenog naftnog plina

⁵³ Ministarstvo unutarnjih poslova, Policijska uprava Sisačko – moslavačka, Odjel upravnih, inspekcijskih i poslova zaštite i spašavanja (dopis broj: 511-10-06/04-01-163/2-01.1/2 od 16.07.2001. god.

(«Sl. list» br. 24/71), koji se primjenjuje temeljem članka 26. Zakona o zapaljivim tekućinama i plinovima.

Prilikom projektiranja zahvata u prostoru gdje se obavlja skladištenje i promet zapaljivih tekućina i plinova potrebno je pridržavati se odredbi poglavlja IV.UVJETI GRAĐENJA Zakona o zapaljivim tekućinama i plinova.

- Ulične plinovode izvoditi od atestiranih cijevi, tako da su isti postavljeni u zemlju da prosječna dubina polaganja plinovoda mjereno d gornjeg ruba cijevi iznosi za srednjetačne plinovode 0,8 – 1,5 m, za nisko tlačne plinovode 0,8 – 1,3 m, a za kućne priključke 0,6-1,0 m. Pri tome dubina polaganja ne bi smjela prijeći 2,0 m. Plinovod položiti u rov na pripremljenu posteljicu od sitnog pijeska minimalne debljine 10 cm. Ispod cijevi ne smije biti kamenčića kako cijevi ne bi nalijegale na njih, jer bi to zbog koncentracijenalijeganja uzrokovalo pucanje cijevi. Prilikom zatrpavanja, zatrpati prvo slojem sitnog pijeska s najmanjom debljinom nadsloja iznad vrha cijevi 10 cm, a dalje zatrpavati u slijevima od po 30 cm uz propisno nabijanje.Na visini 30-50 cm od vrha cijevi postaviti traku za obilježavanje plinovoda s natpisom »POZOR PLINOVOD«. Osim te trake postaviti i traku s metalnom žicom koja služi za otkrivanje trase plinovoda. Kod izgradnje plinovoda potrebno je na plinovod u apsolutno najnižim točkama ugraditi posude za sakupljanje kondenzata, koje se proizvode od polietilenskih spojnih elemenata.Prijelaze plinovoda koji prolazi ispod željezničkih pruga i važnijih cesta te prolaze kroz zidove izvesti bušenjem i umetanjem polietilenske cijevi u zaštitnu cijev s tim da se između cijevi stave odstojni prstenovi ,a krajevi cijevi zatvore gumenom manšetom.Predvidjeti blokiranje pojedinih sekcija plinovoda zbog sigurnosnih razloga u slučaju havarije, ispitivanja, ispuhivanja nečistoće ili pri puštanju plinovoda u rad. Sekcije plinovoda međusobno odijeliti zapornim tijelima. Osigurati propisane sigurnosne udaljenosti od elektroenergetskih vodova, naftovoda, plinovoda, cjevovoda kanalizacije, kao i njihovih postrojenja, te ih ucrtati u projekte (u slučaju nepostojanj istih priložiti izjavuo njihovom nepostojanju). Propisane sigurnosne udaljenosti osigurati kod vodotokova i kanala pri paralelnom vođenju i križanju. Plinovod treba polagati s odgovarajućim padovima prema posudama za sakupljanje kondenzata. Ti padovi u pravilu iznose:
 - za plinovode do promjera 200 mm.....0,5%
 - za plinovode većeg od 200 mm.....0,3%
- Za polietilenske cijevi i spojne elemente koji se ugrađuju kod plinovoda glede postavljanja, kvalitete, kontrole ispitivanja i certificiranja potrebno je koristiti slijedeća pravila i norme:
 - a) DVGW – G 472/1988;
 - a) DVGW – G 477/1983. izrada, osiguranje kvalitet i ispitivanje plinovoda i zahtjevi za spojne elemente
 - b) DVGW – GW 330/1988. spajanje (zavarivanje) PE – HD cijevi i cijevnih elemenata
 - c) DWGV – GW 331/1994. postupak, ispitivanje i nadzor zavarivanja PE –HD cjevovoda
 - d) DIN 8 075. cijevi od polietilena PE – HD, materijal (opći uvjeti)
 - e) DIN 16 963. cijevi ispojni elementi od polietilena PE – HD za tlačne cjevovode.
- U vezi i zgradnje plinovoda, odnosno plinovodne mreže treba primjeniti domaće važeće propise (Pravilnik za izvođenje unutarnjih plinskih instalacija GPZ-P.I.600 i druge9, te njemačke propise (DWGW regulativu i EU DIN norme).
- Plinske kotlovnice projektirati i izvoditi sukladno odredbama Pravilnika o tehničkim normativima za projektiranje ,gradnju, pogon i održavanje plinskih kotlovnica («Službeni list» broj 10/90 i 52/90.),koji se primjenjuje temeljem članka 20. Zakona o tehničkim zahtjevima za proizvode i ocjeni sukladnosti.
- Mjesta za gradnju građevina u kojima se obavlja proizvodnja, smještaj i čuvanje eksplozivnih tvari, sukladno članku 44. Zakona o eksplozivnim tvarima za gospodarsku upotrebu (“Narodne novine” broj 12/94) biti će, u slučaju potrebe za njihovu gradnju, određena detaljnim planovima prostornog uređenja, u skladu sa zahtjevom nadležne službe za zaštitu od požara.
- U mjestima u kojima se planira ustrojavanje vatrogasnih postaja detaljnim planovima prostornog uređenja potrebno je predvidjeti prostor za gradnju vatrogasne postaje približno u središtu mjesta uz glavnu prometnicu, kako bi vrijeme intervencije vatrogasne postrojbe bilo približno jednako za sve dijelove područja za koje se ono ustrojava.

- Ispred postojećih i budućih vatrogasnih postaja detaljnim planovima prostornog uređenja predvidjeti gradnju po jednog nadzemnog hidranta za punjenje vatrogasnih vozila.
- U slučaju potrebe određivanja mjesta za poslovne prostore za proizvodnju oružja, promet oružja i streljiva te popravlanje i prepravlanje oružja kroz detaljne planove prostornog uređenja treba na odgovarajući način primjeniti odredbe Zakona o oružju ("Narodne novine" broj 46/97 – pročišćeni tekst i broj 27/99) i Pravilnika o posebnim uvjetima što ih moraju ispunjavati poslovne prostorije za proizvodnju oružja, promet oružja i streljiva, popravlanje i prepravlanje oružja, vođenje civilnih strelišta te zaštitu od požara, krađe i drugih nezgoda i zlouporaba ("Narodne novine" broj 8/93).
- Ugostiteljske prostore projektirati ili izvoditi prema odredbama Pravilnika o zaštiti od požara ugostiteljskih objekata ("Narodne novine" broj 100/99).
- Za ponašanje građevnih gradiva i građevinskih elemenata u požaru Državni zavod za normizaciju i mjeriteljstvo izdao je kao hrvatske norme grupu normi HRN DIN 4102, koje je potrebno primjeniti pri projektiranju i izvođenju.
- Izlazne puteve iz objekta potrebno je projektirati sukladno priznatim smjernicama (NFPA 101 i sl.) koje se koriste kao priznato pravilo tehničke prakse temeljem članka 2. Zakona o zaštiti od požara.
- Sustave za dojavu požara projektirati i izvesti prema Pravilniku o sustavima za dojavu požara ("Narodne novine" broj 56/99).
- Stabilni sustav za gašenje požara vodom (sprinkler) projektirati i izvoditi prema njemačkim smjernicama Vds (izdanje 1987) ili drugim priznatim propisima, koji u ovom slučaju temeljem članka 2. stavak 1. Zakona o zaštiti od požara rabe kao pravila tehničke prakse.
- Skladišta je potrebno projektirati i izvesti prema odredbama Pravilnika o tehničkim normativima za zaštitu skladišta od požara i eksploziva («Službeni list» broj 24/87.), koji se primjenjuje temeljem članka 20. Zakona o tehničkim zahtjevima za proizvode i ocijeni sukladnosti.
- Kriteriji za određivanje mjesta za izgradnju skloništa, zaklona i drugih objekata za zaštitu pučanstva određuju se sukladno odredbama Zakona o unutarnjim poslovima («Narodne novine» br. 29/91 – pročišćeni tekst 73/91, 19/92, 33/92, 76/94, i 161/98), Pravilnika o tehničkim normativima za skloništa («Sl. list» br. 55/83), Pravilnika o mjerama zaštite od elementarnih nepogoda i ratnih opasnosti u prostornom planiranju i uređivanju prostora («Narodne novine» br. 29/83, 36/85 i 42/86), te Pravilnika o kriterijima za određivanje gradova i naseljenih mjesta u kojima se moraju graditi skloništa i drugi objekti za zaštitu ("Narodne novine" broj 2/91).
- Skloništa i druge građevine za zaštitu stanovništva grade se u gradovima i naseljenim mjestima u kojima živi preko 2.000 stanovnika, odnosno izuzetno i u naseljenim mjestima s manje od 2.000 stanovnika ako se nalaze na području stupnja ugroženosti od I. do IV.
- Prema stupnju ugroženosti od ratnih opasnosti gradovi i naseljena mjesta svrstavaju se u kategorije od I. do IV. stupnja ugroženosti, koja se potom razvrstavaju u jednu ili više zona u kojima se grade skloništa određene otpornosti ili osigurava zaštita stanovništva na drugi način.
- Prema Prostornom planu Sisačko-moslavačke županije na području Općine Lekenik niti jedno naselje nije azvrstano niti u jednu kategoriju od I. do IV. stupnja ugroženosti.

U svrhu spriječavanja širenja požara na susjedne građevine, građevina mora biti udaljena od susjednih građevina najmanje 4 m ili manje ako se dokaže uzimajući u obzir požarno opterećenje, brzinu širenje požara, požarne karakterisitke materijala građevine, veličinu otvora na vanjskim zidovima građevine i dr., da se požar neće prenijeti na susjedne građevine ili građevina mora biti odvojena od susjednih građevina požarnim zidom vatrootpornosti najmanje 0,5 m ili završava dvostranom konzolom

iste vatrootpornosti dužine najmanje 1 m ispod pokrova krovišta, koji mora biti od negorivog materijala najmanje u dužini konzole.

Sukladno članku 15.stavak 1. Zakona o zaštiti od požara («Narodne novine» br. 58/93), potrebno je ishoditi suglasnost Policijske uprave sisačko – moslavačke, na mjere zaštite od požara primjenjene u Glavnom projektu za zahvate u prostoru na slijedećim građevinama:

1. Sve građevine i prostore u kojima se obavlja držanje, skladištenje ili promet zapaljivih tekućina i/ili plinova;
2. Sve građevine koje nisu obuhvaćene člankom 2. Pravilnika o građevinama za koje nije potrebno ishoditi posebne uvjete građenja glede zaštite od požara («Narodne novine» broj 35/94).

U slučaju da zahvat u prostoru predviđa korištenje zapaljivih tekućina i plinova gdje postoje prostori ugroženi eksplozivnom atmosferom zbog čega se pojedini uređaji, oprema i instalacije projektiraju u protueksplozijski zaštićenoj izvedbi, prije ishođenja suglasnosti na mjere zaštite od požara primjenjene u Glavnom projektu potrebno je, sukladno članku 8. Pravilnika o tehničkom nadzoru električnih postrojenja, instalacija i uređaja namjenjenih za rad u prostorima ugroženim eksplozivnom atmosferom («Narodne novine» broj 2/02 i 141/03), potrebno je od ovlaštene javne ustanove pribaviti dokumente s pozitivnim mišljenjem o obavljenom tehničkom nadzoru dokumentacije.

